

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ALİ RIZA BAYZAN

Misyoner Örgütlerin

KÜRT ve ALEVİ OPERASYONU

IQ Kùltür Sanat Yayıncılık: 275
Araştırma-İnceleme Dizisi: 232

**Misyoner Örgütlerin
Kùrt ve Alevi Operasyonu
Ali Rıza Bayzan**

Kitabın tüm yayın hakları IQ Kùltür Sanat Yayıncılık
Uluslararası Tanıtım Hizmetleri Ticaret Limited Şirketi'ne aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz,
hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

I. Baskı: Ocak / 2008 / İstanbul

ISBN: 978-975-255-173-2

Genel Yayın Yönetmeni: Adem Sarıgöl

Editör: Deniz Saraç

Dizgi-Mizanpaj: Zehra Ünverdi

Kapak Tasarım: Yunus Karaaslan

Montaj: Bülent Birkan

Halkla İlişkiler ve Dağıtım Sorumlusu: Yusuf Sarıgöl

Baskı-Cilt: Kilim Matbaası

Litros yolu Fatih Sanayi Sitesi 12/204

Topkapı / İstanbul Tel: 0212 612 95 59

Copyright © 2008, IQ Kùltür Sanat Yayıncılık
Uluslararası Tanıtım Hizmetleri Ticaret Limited Şirketi

Copyright © 2008, **Ali Rıza Bayzan**
IQ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK,

Toplumu **“Bilgi Işığında Aydınlanmaya”** çağırıyor
“Bir Kitap Bin Silahı Susturur”

GENEL DAĞITIM

www. iqkultursanat. com

e-mail: info@iqkultursanat. com

TOPLU ALIMLARDA İSTEME ADRESİ
IQ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK ve ULUSLARARASI
TANITIM HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.

Alemdar Mah. Ticarethane Sokak, Fetih Han
No. 33/47-43 Cağaloğlu-İstanbul Tel. 0212 520 91 12
Belge geçer: 0212 520 91 12
Cep: 0544 608 58 58

*“İnsanı yaşat ki
devlet yaşasın!”*

Şeyh Edebali

Ali Rıza Bayzan

1968 Trabzon doğumlu. Lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yaptı. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "**Çağdaş Psikoterapi Sistemleri Açısından Tasavvufi Bilinç Yapılanmasının Değerlendirmesi**" başlıklı teziyle yüksek lisansını yaptı; yazar tezinin geliştirilmiş versiyonu olan **Tasavvufi-Terapi** başlıklı çalışmasını (yaklaşık 500 sayfa) yakında yayımlamayı planlamaktadır. Felsefeyle ilgili çeşitli kitapları **Alfa** ve **Okyanus** yayınları arasında çıktı. Türkiye'de felsefe alanında ilk eğitim CD'lerinden birisini hazırladı. (1996-2002)

1998'den itibaren araştırmacı gazeteci olarak "**Misyoner Örgütlerin faaliyetleri**" üzerine yaptığı araştırmalar 2500 sayfaı aştı. Bu konudaki kitap çalışmaları şunlardır:

- **Küresel Vaftiz**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık (1. baskı, Mayıs 2004, 2. baskı Ağustos 2004, 3. baskı Ağustos 2007)
- **Misyonerin Soykırım Oyunu: Ermeni, Rum/Pontus, Süryani/Nasturi Gaillesi**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık (1. baskı, Nisan 2006, 2. baskı Kasım 2006).
- **Türkiye'de Amerikan Misyonerleri**, (Mormonlar, Yedinci Gün Adventistleri, Yehova Şahitleri ve Moon Hareketi), Ankara-2006, Bilgi Yayınevi
- IQ Kültür Sanat Yayıncılık'ta çıkan "**Hız. İsa Tanrı Değildir/Hristiyanlığın Serüveni**" adlı kitaba (İstanbul.-2006) birkaç makalesiyle katkıda bulundu.
- "Misyoner Örgütlerin Kürt ve Alevi Operasyonu" IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul-2008

"**Uluslararası Denklemden Misyoner Örgütlerin Türkiye Operasyonu**" ve "**Misyonerin Soykırım Oyunu**" "**Misyoner Örgütlerin Kürt Operasyonu**" başlıklı konularda 1000'i aşkın belge ve resim içeren üç ayrı power point sunusu hazırladı. Seçkin kurumlarca organize edilen 20'yi aşkın panel ve konferansta bu çalışmalarını "**slayt gösterisi eşliğinde doğaçlama sunu**" olarak katılımcılarla paylaştı.

Hâlen bir yayın kuruluşunda **Genel Yayın Yönetmeni** olarak çalışmaktadır. Araştırmacı-Gazetecilik eksenli çalışmalarını serbest olarak yürütmekte, bazı çalışmalarını kişisel web sitesinde - www.bayzan.net - yayımlamaktadır.

İÇİNDEKİLER

SÖZ BAŞI.....9

GİRİŞ.....13

MGK: misyonerlerin amacı "Türkiye'yi bölmek"	14
TSK: Misyonerler, Alevileri ve Kürtleri hedef aldı.....	16
Hem Hristiyanlık Hem de Kürtçülük Propagandası.....	17
Polisiye Yaklaşım.....	18
Yeni Bir Paradigma.....	18
Kurumsal Aktörler ve Uluslararası Konsept.....	19
Kırmızı Çizgi: Toplumsal Dirlik ve Kamusal Düzen.....	19
Uluslararası Hukuk Açısından "Misyonerlik"	20
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Prozelitizm.....	21
Misyoner Örgütlerin Kürt ve Alevi Operasyonu.....	23
Niçin Kürtler ve Aleviler?.....	24
Paradigmatik Şaşılıktan Kurtulmak İçin.....	25
Misyoner Örgütlerin Seküler ve Profesyonel Faaliyetleri.....	26
"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın."	28

BİRİNCİ BÖLÜM

MİSYONER ÖRGÜTLERİN KÜRT OPERASYONU.....31

21 Ekim 2007'de yüreğimiz Dağlıca ile dağlanmıştı.....	31
Ulusal Güvenliğimize Yönelik Tehditler.....	33
Misyoner Örgütlerin Kürtlere Yönelik Tarihi İlgisi.....	34
Dunmore'un Raporu: Harput Ovası, Umut Ovası.....	35
Amerika'ya Götürülen Kürtler ve Aleviler.....	37
Asi Şeyh Ubeydullah.....	39
Misyonerlerin Kürt Kimliği Tasarısı:	
Türk Düşmanı, Hristiyan ve İsrail-Sever".....	42
Kürtlere "Med Kimliği"	42
"Komplo Teorisi mi "Komplonun" Teorisi mi?	47
Douglas Layton'ın İlginç Bağlantıları.....	48
Layton, Kimler İçin Fikir Babası?.....	49
Çağdaş Mesih (!?) Öcalan.....	51
Kürdistan Kalkınma Kurumu.....	59
Kuzey Irak'ta Faaliyet Gösteren Misyoner NGO'lar.....	64
Silahların Gölgesinde Hristiyanlaştırılan Kürtler.....	66
Misyoner General Sada.....	69
İnsani yardım adı altında Hristiyanlaştırma.....	71
PKK-Sever Misyoner Lobisi.....	74
Vatikan, PKK'nın Arkasında.....	77

Öcalan'ın Papa'ya Mektubu.....	79
Vatikan'dan PKK'ya Armağan: C TV.....	86
Vatikan'dan Teröre Teolojik Destek: Kurtuluş Teolojisi.....	86
Öcalan'ın Ziyaretçileri.....	89
Katolik Misyoner Yardım Örgütü: Caritas.....	91
Caritas'ın Amacı: Tanrı'nın Krallığı.....	92
Caritas'ın İki Yüzü.....	93
Ön Yüz: Yardımsever Caritas.....	93
Arka Yüz: PKK-Sever Caritas.....	94
Üçüncü Bin Yılda Asya'yı Hristiyanlaştırma Projesi.....	96
PKK ve Misyoner Örgütlerin Kısacasındaki Yezidiler.....	100
İsrail-Sever Kürdistan Projesi.....	111
Kürtler ve Yahudiler: Sanal Akrabalıktan Stratejik İttifaka.....	113
Genetikbilimi uluslararası politikanın hizmetinde.....	114
Meğer Türkler de Yahudilerle Akraha İmiş.....	116
İzak Ben Zvi: Kürdistanlı Yahudiler, Kayıp Kabile.....	118
Kürtler ve Yahudiler İbrahim Peygamberde Buluşuyor (!?).....	121
Kuzey Irak'ta Türkiye'ye karşı akraba (!?) dayanışması.....	124
Yinon Planı: İsrail'in Bekası İçin Irak Üç Bölünmeli.....	125
Arz-ı Mev'ud ve Amageddon Savaşı.....	126

İKİNCİ BÖLÜM

MİSYONER ÖRGÜTLERİN ALEVİ OPERASYONU.....131

Aleviler.....	131
Sosyolojik Açıdan Alevi Gruplar.....	133
Amerikan Board'ın Alevileri Yönelik Tarihi İlgisi.....	142
Misyoner Dunmore'un Raporları: "Sözde Müslümanlar".....	142
Misyoner Riggs: Dersimliler Hristiyan olmak istiyor.....	144
Misyoner Wheeler: gerçek inançlarını gizlemeye çalışıyorlar.....	147
Osmanlı, Alevileri Tanımaya Çalışıyor.....	151
Oryantalist ve Misyoner Literatürde Alevi Tasarımı.....	152
Misyonerlerin Alevilere Yönelik Söylemleri.....	155
Bir Dönüm Noktası: Diyarbakır İncili Topluluğu.....	157
Avrupa Birliği ve Aleviler.....	160
AB'nin politikası ile misyoner faaliyetler arasındaki paralellik.....	167
Alevilerin Avrupa Birliği'nden Beklentileri.....	169
Uluslararası Din Özgürlüğü Raporu'nda Aleviler.....	171
Almanya'nın Havuç-Sopa Politikasıya da Kurumsal Prozelitizm.....	173
Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu.....	177
Avrupa'da Alevilik İslâm'dan Ayrı Bir İnanç Olarak Tanınma Sürecinde.....	180
Almanya'da Süreç İşliyor.....	180
Danimarka'da Alevilik İslâm'dan ayrı bir inanç.....	182
Hollanda'da süreç işliyor.....	183

"Alevilik, İslâm-Dışı Bir İnançtır." Tezinin Aktörleri.....	184
İsmail Beşikçi.....	184
Ünsal Öztürk.....	187
Faik Bulut.....	188
Nuri Dersimi.....	190
Cemşid Bender.....	192
Mehmet Bayrak.....	193
Nejat Birdoğan.....	194
Erdoğan Aydın.....	197
Diğer Aktörler.....	199
PKK'nın Aleviliği Dönüştürme Projesi.....	201
Alevi Kurumlar Aleviliği Tartışıyor: Alevilik İslâm'ın İçinde mi Dışında mı?..	210
Alevi TV'ler Aleviliği Tartışıyor.....	210
Alevi Örgütler Aleviliği Tartışıyor.....	213
Karacaahmet Sultan Derneği.....	213
Şahkulu Sultan Dergâhı Vakfı.....	215
Cem Vakfı.....	215
Alevi Bektaşî Federasyonu ve Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu.....	216
Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Derneği ve Hacı Bektaş Veli Anadolu	
Kültür Vakfı.....	228
Pir Sultan Abdal Kültür Derneği.....	229
Şiilik Yanlısı Aleviler.....	231
Hacı Bektaş Dergâhı.....	234
Çelebiyan/Dedegân Kolu: Veliyettin Ulusoy Efendi.....	233
Çelebiyan/Dedegân Kolu: Mehmet Münir Ulusoy Efendi.....	234
Babagân Kolu: Bedri Noyan Dede-Baba.....	234
Serçeşme Dergisi ve Esat Korkmaz.....	236
Aleviliğin Siyasallaştırılması.....	239
Alevi Ocaklar ve Dergâhların Ortak Sesi:	
Alevilik İslâm'ın Orijinal Bir Yorumudur.....	242
Kurultay Sonuç Bildirgesi.....	245
Yeni Bir İcat: "Yahudi Aleviler"	252

SON SÖZ YERİNE.....259

EK BÖLÜM.....265

KAYNAKÇA.....307

SÖZ BAŞI

“Misyoner Örgütlerin Kürtlere ve Alevilere Yönelik Faaliyetleri” daha önce kitaplık çapta ele alınmış bir konu değildir. Bu konuyu ele alan makaleler bile sınırlıdır. Konuyla ilgili yazı ve haberlerin çoğu, bilgiye ve belgeye dayalı değildir. Bu durum konuyla ilgili istihbarat ve güvenlik raporları için bile geçerlidir. Bu bakımdan elinizdeki kitap yaklaşık 10 yıldır konuyla ilgilenen bir araştırmacı olarak bizim için de yorucu bir çalışma sonucu ortaya çıktı.

Burada yazdıklarımız bizim için asla son söz değildir. Bu bakımdan bilgiye ve belgeye dayalı olarak gelecek eleştirilere ve önerilere açık olduğumuzu özellikle belirtmek isteriz. Okuyucularımız e-posta yoluyla ya da Yayınevi’ne telefon ya da faks yoluyla eleştirilerini ulaştırabilirler. Eleştiri ve öneriler prensip olarak karşılıksız kalmayacaktır.

Bu çalışma yazara Kürt ve Alevi yurttaşlarımızın kahir ekseriyetinin sağduyusunu yeniden görme imkanı vermiştir. Bu sağduyu sorunların **Şeyh Edebalı**’nin siyaset için öngördüğü “*İnsanı yaşat ki devlet yaşasın*” ilkesi çerçevesinde çözülebileceğini göstermektedir.

Okuyucularımız, “Niçin “Kürtler ve Aleviler” de “Türkler ve Sünniler” değil?” diye sorulabilirler. Bu soruya Giriş bölümünde cevap verdik. Söz başında kitapla ilgili birkaç noktaya değinmekle yetineceğiz.

Bu çalışmada, IQ Kültür Sanat Yayıncılık’ta çıkan “**Küresel Vaftiz**” adlı kitabımızın 3. baskısında (İst.-2007) yer alan

- “Misyoner Örgütlerin Alevilere Yönelik Operasyonu” (s. 241-256),
- “Misyoner Örgütlerin Kürtlere Yönelik Operasyonu” (s. 257-274) ¹
- “Katolik Misyoner Yardım Örgütü Caritas” (s. 195-207) başlıklı dosyaları ile,

1. Bu dosyanın geliştirilmiş versiyonu 2023 Dergisi’nin Kasım 2007 tarihli sayısında “Küresel Misyoner Örgütlerin Kürt Operasyonu” başlığıyla yayımlanmıştır. Daha da geliştirilmiş olarak 17 Kasım 2007’de Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı’nda slayt gösterisi eşliğinde “Misyoner Örgütlerin Kürt Operasyonu” başlıklı konferans olarak sunulmuştur. Söz konusu konferans, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından CD olarak yayımlanacaktır. Konferansın bir bölümü Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi’nin Aralık 2007 tarihli 252. sayısında yer alan “Misyonerlerin Kürt Kimliği Tasarısı: Türk Düşmanı, Hristiyan ve İsrail-Sever” başlığı ile yayımlanmıştır.

Bilgi Yayınevi'nde çıkan “Türkiye’de Amerikan Misyonerleri” adlı kitabımızın²

• “Uluslararası Hukuk Açısından Misyonerlik” (s. 311-315) başlıklı bahsi temel almıştır. Özellikle ilk iki dosya üzerinde çalışarak, referans dosyaları neredeyse 10 kat derinleştirdik.

Çalışmalarımızda referans noktamızın politik olmadığını; amacımızın, medeniyet perspektifine dayalı araştırmacı gazetecilik ekseninde konuyla ilgili olarak 5N+1K sorusuna cevap vermekten ibaret olduğunu belirtmek gerek. Bu bağlamda kendi adınıza, toplumsallıkla kurulu olan bağlantılarımızın özgünlük esasına dayalı olduğunu, bu nedenle bir kimlik göstergesi sayılamayacağını özellikle not etmeliyiz.

Okuyucuyu yormamak için kimi ayrıntılar dipnotlara bırakılmıştır. Kamuoyunun yeterince tanımadığını ama tanınması gerektiğini düşündüğümüz için Alevi örgütler ve aktörler hakkında dipnotlarda gerekli bilgiler verilmiştir.

Emik bakış açısını önemseydiğimiz için tımak içi alıntılar çalışmamızda önemli bir yer tutmaktadır. Okuyucunun birebir yapılan alıntılar ayırt edebilmesi için hem italik olarak dizilmiş, hem de tımak içinde verilmiştir. Bu arada tımak içi alıntıların içeriğinden sorumlu olmadığımızı da not etmeliyiz. Bu tür alıntıları propaganda olarak algıyacak okuyucu bu kitaptan uzak durmalıdır. Esas maksadımız görüşlerin tesbiti olduğu için istisnalar hariç içeriğine katılmadığımız alıntıların tartışması yapmadık. Okuyucu bizim duruşumuzu bir bütün olarak “Giriş” bölümünde ve “Sonuç”ta görebilir.

Kitapta kimi yazarların Kürt, Alevi ya da Bektaşî olduklarının belirtilmesinin amacı, okuyucular için “içeriden” yapılan yorumları işaretlemektir.

Kitaba birçok dostumuzun katkısı oldu. Çalışmanın Giriş ve ikinci bölümünü baştan sona okuyarak eleştiri ve önerileriyle katkıda bulunan Alevilik konusunda sayılı uzmanlardan birisi olan **Yrd. Doç. Dr. Ali Yaman**’a, birer makalelerini olduğu gibi kullanmamıza izin veren oksidantalist **Aytunç Altındal** ve araştırmacı yazar **Müfid Yüksel**’e, Yezidilerle ilgili bahse önemli katkıda bulunan dinler tarihi araştırmacısı **Murat Hakan Yıldırım**’a, misyoner örgütlerin Kürtlere ve Alevilere yönelik faaliyetleri konusunda ilgili bilgi ve görüşlerini paylaştan **Doç. Dr. Erdal Açıkse**’e, Kürt Yahudiler, Yahudi Aleviler başta olmak üzere birçok konuda bilgi ve görüşünü paylaşan yazar **Rifat N. Bali**’ye, Amerika’ya göç eden ilk Türklerle ilgili olarak bilgi ve görüşlerini paylaştan **Prof. Dr. Uygur Kocabaşoğlu** ve öğretim görevlisi **Sedat İşçi**’ye, çeşitli konulardaki görüş ve yorumlarıyla katkıda bulunan

Alevilikle ilgili araştırmalarıyla tanınan Araştırmacı **Cemal Şener**'e Bektaşî Babası **Şakir Keçeli**'ye, Doç. Dr. **İlyas Üzüm**'e araştırmacı Bektaşî **Refik Engin**'e, Serçeşme Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmeni **Esat Korkmaz**'a çalışmamızı hukuk açısından inceleyen **Avukat Mustafa Çiçek** ve **Avukat Metin Korkmaz**'a, çevirileriyle katkıda bulunan **Özgür Becermen, Recep Odabaş** ve **Murat Kotan**'a gönül dolusu teşekkür sunarım.

Katkıda bulunan dostlarımızın kitabın içeriğini benimsedikleri anlamı çıkmamalı. Her yazar, doğal olarak yazdıklarının sorumluluğunu kişisel olarak üstlenmelidir.

Destek ve teşviklerini eksik etmeyen Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Başkanı **Prof. Dr. Turan Yazgan**'a, Türk Eğitim Sen Genel Başkanı **Şuayp Özcan**'a, **Prof. Dr. Zeki Arslantürk**'e 2023 Dergisi'nin Yayın Koodinatörü **M. Ragıp Vural**'a, Türk Ocağı Kadıköy Şube Başkanı **Dr. Namık Kemal Kurt**'a, Yazar **Yaşar İliksiz**'e, Gazeteci **Yüksel Mutlu**'ya, TDAV Kültür Sorumlusu **Metin Köse**'ye, değerli dost **Mustafa Nar** ve **Recep Deniz**'e, kitabı dil açısından gözden geçiren **Ömrüm Alp**'e teşekkür borçluyum.

Kaynak temini için IQ Kültür Sanat Yayıncılık'ın Halkla İlişkiler ve Dağıtım Sorumlusu Yusuf Sarıgöl'e, dizgi ve belge tarama konularındaki katkıları için Yusuf Öztürk'e, kitabın ismine katkıda bulunan Zehra Ünverdi'ye, kapağı hazırlayan Yunus Karaaslan'a da müteşekkirim. En sonda anmakla birlikte kitabı yayın dünyasına kazandıran IQ Kültür Sanat Yayıncılık'ın sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni **Adem Sarıgöl**'e **özel olarak** teşekkür borcum var.

Bu kitap sevgideğer eşim Nilüfer'e armağandır; onun insan üstü özverisi olmasaydı bu kitap belki de asla vücut bul(a)mayacaktı.

Umut dolu bir Türkiye dileğiyle.

Ali Rıza Bayzan

www.bayzan.net
arbayzan@hotmail.com
07 Ocak 2008

GİRİŞ

Misyonerlik ya da bizce daha doğrusu misyoner örgütlerin faaliyetleri, yalnızca İslâm ülkelerinde değil birçok Hristiyan ülkesinde de ciddi bir sorun olarak gündeme gelmektedir.³ Bu tür faaliyetler, Türkiye’de zaman zaman istihbarat ve güvenlik raporlarına konu olmaktadır.⁴ Bu durum Radikal’den **Tolga Akıner** tarafından garipsenmektedir. Yazısının başlığına bakılırsa aslında **Akıner** pek de haksız sayılmaz; yazının başlığı şu: “Misyonerlik suç değil ama nedense ‘tehdit’”⁵ Şöyle yazıyor **Akıner**:

“Türkiye’nin MIT, TSK ve Emniyet gibi güvenlik kurumları son yedi yılda misyonerlik sorununu defalarca masaya yatırdı ve bu girişimler medyaya yansıtılırken gayrimüslimler

3 Bu bağlamda “Misyonerliği önle sonra görüşelim” başlıklı haber anılmaya değer: Rusya Ortodoks Kilisesi Patriarkı Aleksî II Vatikan’ın Rusya’da sürdürdüğü misyoner faaliyetleri durdurması karşılığında Papa 16. Benediktüs’le görüşebileceğini söyledi. İtalyan Il Giornale gazetesine verdiği demecinde Aleksî II Vatikan’ın Rusya’da Katolik mezhebinin yaygınlaşması için Ortodokslar arasında sürdürdüğü misyoner faaliyetlerini durdurmasını istedi... Vatikan’ı ziyaret eden tek Rus lider olarak tarihe geçen Putin, Hristiyanlık dünyasından büyük takdir toplayacağını düşündüğü buluşma için de çaba sarfediyor. Vatikan’la görüşmeye mesafeli duran Rusya Ortodoks Kilisesi konunun sadece birlikte bir kaç fotoğraf çektiler tüm dünya kamuoyunda gündeme gelmek olmadığını savunuyor... Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra dini açıdan büyük bir boşluğun olduğu düşünülen Rusya Federasyonu’nda Rusya Ortodoks Kilisesi ile Vatikan arasında rekabet her geçen gün artıyor. Aleksî II yüzyıllardır devam eden mücadelenin kolaylıkla unutulamayacağını belirterek, “Rusya yüzyıllar boyunca Ortodoks inancının merkezi olmuş. Katolik kilisesinin buralarda misyoner çalışmalarda bulunmaması gerekir. Bu bizim için birinci öncelikli sorun... Bu sorun çözülmeden Vatikan’la görüşmeyiz.” değerlendirmesinde bulundu. 30.08.2007 Yeni Şafak . Ayrıca bkz., 26 Aralık 2007 Hüriyet

4 Bkz., “İstihbarat ve güvenlik raporlarında misyonerlik” 21 Aralık 2004 Akşam

5 22 Aralık 2007 Radikal

misyonerler olarak hedef haline geldi. Oysa, devletin kurumlarının sıkı takip ve denetime tabi tutarak raporlara konu ettiği misyonerlik, mevcut yasalara göre suç olmak şöyle dursun, 'kabahat' bile değil."

Buna karşılık **Ömer Lütfi Mete**, "**Misyonerlik Demokratik Hak mı?**" başlıklı yazısında aksine bir görüşü savunmaktadır. Şöyle yazıyor **Mete**:

"Düşmanca faaliyet gösteren sayısız gizli servis içinde en güçlü olanın yönlendirdiği 'misyonerlik' maskeli siyasi ve stratejik kampanyayı etkisiz kılacak kurum herhalde Diyanet İşleri Başkanlığı veya Milli Eğitim değildir. Bu iş derin güvenlik ve istihbarat işidir." ⁶

Akiner ile **Mete** arasında kutupsal karşıtlık olduğu söylenebilir. Acaba hangi kutup haklı? Yoksa iki kutup dışında üçüncü bir duruştan söz edilebilir mi? Bu soruları ele almak için Milli Güvenlik Kurulu, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü'ne atfedilen raporlarla başlangıç yapacağız. Medyada yer alan MGK, TSK ve EGM'ne atfedilen raporların ortak temalarından birisine göre misyoner örgütler, Alevi ve Kürtleri öncelikli hedef kitle olarak belirlemişlerdir.

MGK: misyonerlerin amacı "Türkiye'yi bölmek"

"Misyoner alarmı: MGK'nın Aralık toplantısının gündemine misyonerlik faaliyetleri de alındı. MGK için hazırlanan raporda misyonerlerin bölücü amaçları olduğu uyarısı yer aldı Türkiye, Orta Asya ve Kafkasya'daki Türk cumhuriyetlerinde yoğunlaşan misyonerlik faaliyetleri Milli Güvenlik Kurulu'nun Aralık ayı toplantısı gündemine alındı. MGK için hazırlanan raporda, asıl amacının; bir din propagandası yapmaktan öte "Türkiye'yi bölmek" olduğu vurgulanan misyonerlik

⁶ 24.03.2005 Sabah

faaliyetleri karşısında gereken tedbirlerin alınamadığı, yasaların bu faaliyetleri önlemede yetersiz kaldığı vurgulandı. MGK'ya sunulacak bilgilere göre, Türkiye'de misyonerlik faaliyetleri, birçok ülkede faaliyette bulunan Ermeni Toprakları Merkezi, Avrupa Kiliseler Birliği, Ortodoks Kiliseler Birliği, Dünya Kiliseler Birliği üyesi kişiler tarafından sürdürülüyor. Son zamanlarda misyonerlik faaliyetlerinde Türklerin sempatisini kazanmış oldukları için Güney Kore vatandaşlarının da kullanılmaya başlandığına işaret ediliyor. Raporda, misyonerlik faaliyetlerinin Karadeniz'de Pontus, Güneydoğu'da Yezidilik, Keldanilik ve Hristiyan Kürtler, Doğu Anadolu'da Ermenilik, Ege ve İstanbul'da ise Hristiyanlığın eski toprakları şeklinde gündeme geldiği açıklanıyor. Raporda Türkiye'deki misyonerlik kuruluşlarının şüphe çeken faaliyetleri şöyle sıralandı:

Son üç yılda ücretsiz olarak dağıtılan İncil sayısı sekiz milyonu buldu. Bu kadar İncil'i dağıtmak büyük bir maddi güç gerektirdiği halde, misyonerlik yapan kuruluşların gelir kaynakları ve verdikleri vergi miktarı bilinmiyor.

Misyonerler İstanbul'da bazı radyo istasyonlarından Türkçe olarak Hristiyanlık propagandası yapıyor. Bazı kitabevlerinin de bizzat sahibi durumunda. Bu yayınevleri bölücü nitelikli Türkiye haritaları yayınladıkları halde haklarında herhangi bir işlem yapılmıyor. (...)

Propaganda faaliyetlerini özellikle lise son sınıf ve üniversite öğrencileri üzerinde yoğunlaştırıyor. Maddi gücü olmayan vatandaşlar da iş ve para vaadiyle Hristiyan yapıyor.

Misyonerler, müslüman ülkelerdeki her sorunu da "fırsat" olarak kullanıp taraftar kazanmaya çalışıyor. Örneğin "Kürtler" misyonerlerin hedef kitleleri arasında yer alıyor."

07.12.2001 Sabah, Mehmet Çetingüleç'in haberi

TSK: Misyonerler, Alevileri ve Kürtleri hedef aldı

Bu raporlardan birisi “TSK: Misyonerler, Alevileri ve Kürtleri hedef aldı” başlığıyla medyada yer almıştı:

“TSK’nın “Ülkemizdeki ve Dünyadaki Misyonerlik Faaliyetleri” başlığıyla hazırlattığı raporda, Türkiye’de faaliyet gösteren Protestan misyonerlerin, 2020 yılına kadar Türkiye nüfusunun yüzde 10’unu Hristiyanlaştırmayı ve 1 milyon İncil dağıtmayı hedefledikleri ileri sürüldü. Çalışmada misyonerlerin manevi boşluk içerisinde olduğunu kabul ettikleri Alevi ve Kürt vatandaşlara daha fazla yoğunlaştıkları ifade edildi. (...)

Misyonerlerin amaçlarına ulaşabilmek için, hedef olarak, dini bilgidен yoksun, manevi boşluk içindeki gençler ile daha çok Kürt ve Alevi vatandaşları seçtiklerine dikkat çekilen raporda şu görüşlere yer verildi: Misyonerler savaş, iç çatışma ve terör ortamında yaşayanlar ile deprem gibi doğal afetlere maruz kalanları da kazanmaya çalışıyor. Bu tür faaliyetlerin önüne geçmek için, valilikler, emniyet birimleri, il müftülükleri ve milli eğitim müdürlükleri ile işbirliği içerisinde girilerek, bu kesimlerin misyonerliğe karşı bilgilendirilmesi gerekiyor. Misyonerlik faaliyetlerinin resmi kiliseler dışında, daha çok ev kiliseleri ile yapıldığının ifade edildiği raporda, “Bu evlerde toplumun dini değerlerinin içi Hristiyan motifleriyle dolduruluyor.” denildi. “Misyonerliğin Metotları” başlığı altındaki bölümde ise misyonerlerin genellikle kendilerini gizleyerek çalışmalarını yürüttükleri, mümkün olduğunca da yerli halkı öne çıkarttıkları belirtiliyor.”⁷

Bu raporda misyoner örgütler açısından Kürtlerin ve Alevilerin öncelikli hedef olduğu ifade ediliyor. Peki niçin? Bu soruyu birazdan ele alacağız.

Hem Hristiyanlık Hem de Kürtçülük Propagandası

Şimdi Emniyet Genel Müdürlüğü'ne atfedilen bir rapora göz atalım. Söz konusu rapora göre kimi protestan misyonerler istihbarat örgütleriyle bağlantılı olarak hem Hristiyanlık hem de Kürtçülük propagandası yapmaktadır:

“Hristiyanlık propagandası yapmak üzere Türkiye’ye gelen misyonerler, beraberlerinde getirdikleri Kürtçe takvim ve broşürlerle bölücülere de destek veriyorlar. Türkiye’de faaliyet gösteren misyonerler hem hristiyanlık hem de PKK propagandası yapıyorlar. Hristiyanlık propagandası yapmak amacıyla ülkemize giren yabancı uyruklu şahısların üzerinde Kürtçe takvim, kitap ve broşürler bulunması bu çerçevede değerlendiriliyor. Güvenlik birimlerince hazırlanan raporda; İstanbul, Ankara, İzmir, Trabzon, Antalya, Hatay, Samsun ve Mardin illerinde yoğunlaşan misyonerlik faaliyetlerinin, özellikle protestanlar tarafından yürütüldüğü, kullanılan kişilere kendi ülkelerinin istihbarat birimleri tarafından kurs verildiği tespit edildi.

Misyonerlerin genelde Almanya, İngiltere, ABD, Güney Kore, Kanada mensubu olduğu belirlendi. Yurtiçi ve yurtdışından birçok kişiye, “bir kişi bile okusa yeter” anlayışı ile propaganda amaçlı doküman gönderen misyonerler, faaliyetlerini radyo yayınları ve yüz yüze görüşme ile yürütüyorlar. Raporda; bu çalışmaların dinsiz, dini inancı zayıf, ailevi problemleri bulunan ve sosyo-ekonomik durumu bozuk kişileri hedef aldığı belirtiliyor. Ayrıca, bu faaliyetler için kullanılan şirket, kurum ve kuruluşlar da tek tek açıklanıyor. Hristiyanlığı yaymak kadar, ülkemizde etnik sorun oluşturmaya yönelik çalışmalar sırasında; gazetelere ilan vermek, çeşitli adreslere mektup, kitap ve doküman göndermek gibi her türlü yöntem kullanılıyor.”⁸

Polisiye Yaklaşım

Elbette medyaya yansıyan raporların orijinal hali değildir. Ama medyada yer aldığı haliyle bu raporları hazırlayanların konuya vizyoner olarak hakim olmadıkları, kapsamlı ve derinlikli bilgi ve belgeden çok sezgiye dayandıkları söylenebilir. Ayrıca daha önemlisi, medyaya yansıyan haliyle raporlar stratejik olmaktan daha çok polisiye bir yaklaşıma dayalı olarak hazırlandığı izlenimi vermektedir.

Yeni Bir Paradigma

Polisiye yaklaşımın en temel sorunu modern ve postmodern zamanlarda hala klasik zamanların paradigmasını kullanmasıdır. Halbuki misyoner örgütler son derece dinamik bir biçimde çok yeni araç ve gereçler geliştirmişlerdir. **“Misyonerlik” Konusunda Yeni Bir Paradigma Denemesi** başlıklı çalışmamızda misyoner örgütlerin modern ve postmodern zamanlara özgü faaliyetlerini ele alma konusunda çeşitli önerilerde bulunduk. Bu çalışma ilk olarak 2023 Dergisi’nin, Mayıs 2007 tarihli 73. sayısında yayımlanmıştır. Gelişmiş versiyonu ise **“Küresel Vaftiz”** adlı kitabımızın 3. baskısında Giriş Bölümü’nü oluşturmuştur.

Ali Rıza Bayzan, Küresel Vaftiz, İst.-2007, 3. baskı, IQ Kültür Sanat Yayıncılık

Kurumsal Aktörler ve Uluslararası Konsept

Polisiye yaklaşım, mikroskobik bakış açısı kullanarak bireysel aktörlere ve tekil olaylara odaklanır. Buna karşılık, stratejik yaklaşım mikroskobik bakış açısını ihmal etmeden ancak daha çok makroskobik bakış açısını kullanarak kurumsal aktörlere ve konsepte odaklanır. Burada “konsept” kavramını en geniş anlamda kullanıyoruz. Uluslararası denklem ve medeniyetler arası ilişkiler de buna dahildir.

Polisiye yaklaşım tekil olaylarla, eylemlerle ve görünür yapılanmalarla ilgilenir. Stratejik yaklaşım ise, olayların ve olguların arkaplanını araştırır gelecekle ilgili olarak senaryolarla alternatif öngörülerde bulunur.

Kırmızı Çizgi: Toplumsal Dirlik ve Kamusal Düzen

Polisiye yaklaşım, “dinsel bir etkinlik” olan “misyonerlik” ile “Misyoner Örgütlerin” sivil toplumun dirliği ve kamusal düzen açısından risk oluşturan seküler ve profesyonel faaliyetlerini birbirinden yeterince ayırt edemez. Tartışmaların salt dinsel etkinlik olarak misyonerliğe odaklanması,

- konuyu bir ilahiyat tartışmasına çevirmekte,
- uluslararası alanda konunun inanç ve ibadetle ilgili hak ve özgürlüklerin ihlali biçiminde algılanmasına neden olmakta
- Misyoner Örgütlerin toplumsal dirlik ve kamusal düzen açısından risk oluşturan seküler ve profesyonel faaliyetlerinin üstünü örtmesine imkan vermektedir.

Uluslararası Hukuk Açısından “Misyonerlik”⁹

Bilgi Yayınevi’nde çıkan “Türkiye’de Amerikan Misyonerleri” adlı kitabımızda etraflica ele aldığımız üzere “Misyonerlik Faaliyetleri” kavramının içeriğini üç ayrı boyutta analiz edebiliriz:

1. **İnanç ve ibadet:** Bu konuda insanlar tam bir özgürlüğe sahip olmalıdırlar.
2. **İnançla bağlantılı örgütlenmeler:** Bu konuda da insanlar tam bir özgürlüğe sahip olmalıdır.
3. **Örgütlü Faaliyetler:** Örgütlü faaliyetleri de üç kategoriye ayırabiliriz:
 - a) **Salt dinî ve insani faaliyetler:** Toplu ibadet ve yardım etkinlikleri gibi.
 - b) **Prozelitizm:** Yardım veya baskı yoluyla inanç değiştirmeye yönelik faaliyetler.
 - c) Sivil toplumun dirliğini ve kamusal düzeni riske sokan, özellikle politik, etnik, kültürel ve sosyal faaliyetler.

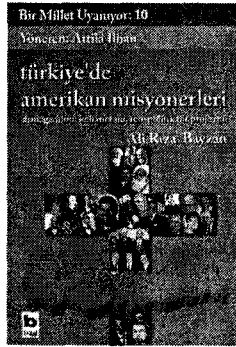
Şimdi konuyu **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** çerçevesinde ele alalım. Yukarıda 3. madde olan örgütlü faaliyetler arasında b ve c bendinde ele aldığımız kategoriler uluslararası hukuk açısından meşru kabul edilemez. 1. ve 2. madde ile 3. maddenin a bendindeki hak ve özgürlüklerin toplumsal dirliği ve kamusal düzeni riske sokan amaçlar için bir araç olarak kullanılmaması esastır.

⁹ Bu başlık altındaki bilgileri Türkiye’de Amerikan Misyonerleri (Ank.-2006, Bilgi Yayınevi) adlı çalışmamızın Sonuç bölümünden özetledik. Ayrıntılı bilgi için oraya bakılabilir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Prozelitizm

3. maddenin “b” kategorisinde zikrettiğimiz “prozelitizmi” Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) şöyle tanımlıyor: “Maddi ya da sosyal avantajlar sağlama, sıkıntı içindeki kişilere baskı uygulama, beyin yıkamaya dayalı faaliyetler olarak niteleyip düşünce, vicdan ve din özgürlüğüyle bağdaşmazlığının altını çizmektedir.”¹⁰

AİHM, bu konudaki görüşünü **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi** (AİHS)’nin 9. maddesinin ikinci bendine dayandırmaktadır. Bu madde bizim “c” kategorisinde ifade ettiğimiz sivil toplumun dirliği ve kamu düzeniyle ilgili boyutu da düzenlemektedir. *Madde 9: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü 2. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, ancak kamu güvenliğinin, kamu düzenin, genel sağlığın veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için demokratik bir toplumda zorunlu tedbirlerle ve yasayla sınırlanabilir.*

Ali Rıza Bayzan, Türkiye’de Amerikan Misyonerleri, Ank.-2006, Bilgi Yayınevi

¹⁰ Bir inancın mensuplarının o inancı yaymak ve yeni mensuplar kazanmak için gösterdikleri aşırı çabayı ifade eden prozelitizm kelimesini AİHM “misyonerlik” terimine tercih etmiş ve bu kelime AİHM içtihadına yerleşmiştir. Emre Öktem, Misyonerlik Faaliyetleri’nin Uluslararası Hukuk Boyutu, www.bayzan.net/article_view.php?id=701

Prozelitizm, **Kokkinakis** ve **Larissis** davalarıyla AİHM'in gündemine girmiştir. Yunanistan'ın 1975 Anayasası'nın 13. maddesi de "**prozelitizm**"i yasaklamaktadır. Yunan Mahkemelerinin, bu maddeye dayalı olarak **Kokkinakis** ve **Larissis** davalarında verdiği cezalar AİHM tarafından uygun görülmüştür. Buna karşılık Yeni Türk Ceza Yasası'nın 115. maddesinde "baskı yoluyla din değiştirtme" düzenlenmiş iken daha yaygın bir durum olan "**yardımlı din değiştirtme aracı olarak kullanma**" konusu atlanmıştır.

Emre Öktem'in belirttiği üzere,

"AİHM'nin izlediği mantık, temelde, dini propaganda yapan ile onun hedefi arasındaki eşitsizlik üzerinde odaklanmaktadır. Konuya misyoner grupları açısından bakacak olursak; kendi gücünden ya da karşısındakinin zaafından yararlanan misyoner, istismar sınırını aşmış demektir. Mesleki konumdan yararlanılarak yapılan baskı gibi, menfaat vaadinde bulunma, örneğin yurtdışında eğitim imkânları sağlama da aynı kapsama girmektedir. Yine, karşısındakinin cehaletini ya da içine düştüğü zor durumu kullanarak aklını çelmek de AİHM'ne göre istismarcı prozelitizm sayılmaktadır ki 1999 Marmara depremleri sonrasında felaket bölgesinde görülen misyonerlik faaliyetleri, kanaatimizce bu duruma örnek oluşturabilir."¹¹

Burada soluklanıp başlarken atf yaptığımız kutupsal karşıtlığa değinebiliriz. Akiner'in de Mete'nin de hem haklı olduğu hem de haksız olduğu noktalar var. Akiner, bizim yukarıda yaptığımız analizdeki ilk iki maddeye ve üçüncü maddenin a bendini, Mete ise üçüncü maddenin b ve c bendini esas almaktadır. Bu durum da her ikisi de indirgemeci davranmış olmaktadır.

¹¹ Öktem, aynı makale.

Misyoner Örgütlerin Kürt ve Alevi Operasyonu

Biz bu çalışmada Küresel Misyoner Örgütlerin Kürtlere ve Alevilere yönelik faaliyetlerini ele alacağız. Odak noktamızı sivil toplumun dirliği ve kamu düzeni açısından risk oluşturan seküler/profesyonel faaliyetler olacaktır.

Tarihte bunun örneklerini yeterince tecrübe ettik. Başta ABCFM (Amerikan Board) olmak üzere küresel misyoner örgütler, Osmanlı'nın son yüzyılında Ermeni, Rum/Pontus ve Süryani/Keldani/Nasturi gailisinin oluşmasında önemli bir aktör olarak rol almışlardır.

Misyoner Örgütler, şimdi de söz konusu gailelere dayanarak bizim “soykırım teslisi” olarak tanımladığımız konsepte verdikleri destekle milli güvenliğimizi tehdit etmektedirler.

Ali Rıza Bayzan, Misyonerin Soykırım Oyunu, İst.-2006, IQ Kültür Sanat Yayıncılık

Niçin Kürtler ve Aleviler

Bazı okurlarımız niçin “Kürtler ve Aleviler” de, “Türkler ve Sünniler” değil diye sorabilirler.¹² Konuyla ilgili **“Küresel Vaftiz”** ve **“Türkiye’de Amerikan Misyonleri”** adlı çalışmalarımızın Türkler ve Sünnilerle ilgili boyutu yeterince işlediğini düşünüyoruz. Yoksa Türkler ve Sünniler kale gibi sağlam duruyor da Kürtler ve Aleviler misyoner örgütler tarafından ele geçiriliyor diye düşünüyoruz.

Başlığımız **“Kürtler ve Aleviler”** olmakla birlikte bu kitapta **Zazalar ve Yezidileri** de ele alıyoruz. Burada şunu da hemen belirtmeliyiz Türk, Kürt, Zaza, Alevi, Sünni, Yezidi gibi kavramları sosyolojik çeşitliliğimize işaret etmek için kullanıyoruz. Bu çeşitliliklerin etnik bir kimlik olarak tanımlanması Türkiye açısından riskli politik bir projedir. Bunu ilerleyen sayfalarda ele alacağız.

Yukarıda değindiğimiz raporlar, misyoner örgütler açısından Kürtlere ve Alevilerin öncelikli hedef olduğu ifade ediyor. Bu doğrudur. Doğrudur; ama bu durum sanıldığı gibi Kürtlerin ve Alevilerin kucak açarak Hristiyanlığa doğru koşuşturduğu anlamına gelmiyor.

Bir araştırmacı kalkıp anket yaparak yeni Protestan kiliselere devam edenlerin çoğunun Aleviler ve Kürtler olduğunu kanıtlayarak bizi yanlışlayabilir. Polisiye perspektiften haklıdır da. Ancak zahmet etmesine gerek yok; bunun böyle olduğunu biz de

12 Kürtler ve Alevileri niçin birlikte ele aldığımız da sorgulanabilir. Kürtlerin ve Alevilerin uluslararası arenada aşağı yukarı eşzamanlı olarak azınlık olarak tanımlama girişimleri bunun gerekçesi sayılabilir. Ayrıca “Kürt Alevilerin” varlığı konuyu hem Kürtlerle hem Alevilerle ilişkilendirmektedir. Ancak bizce doğrusu yine de ikisinin ayrı çalışma olmasıydı. Bu durum biraz da başlangıçta kitabın 160 sayfa civarında planlanmış olmasından kaynaklanmaktadır. 160 sayfalık bir çalışmayı ikiye bölmek anlamlı olmazdı. Çalışma sürecinde kitap planlanan sayfa sayısının iki katına çıktığında ise ISBN ve kapak çalışması vs bittiği için geri dönüş imkanı kalmamıştır.

biliyoruz. Ama biz zaten polisiye pespektif yerine stratejik perspektifi öngörüyoruz.

Aslında temel sorun misyoner örgütlerin faaliyetlerini, dağıtılan İncil sayısına, vaftiz edilen insan sayısına, kurulan kilise sayısına indirgemektir. Bu durum tam bir paradigmatik şaşılıktır.

Misyoner örgütler, Türklerin belirli bir eliti üzerinde “**nüfuz kurma**” sürecini tamamlamıştır. Bu konuda illa da bir tarih verilecekse, 30 Eylül 1968’i sembolik bir tarih olarak verebiliriz.

Misyoner örgütler 1980li yıllardan itibaren Kürtler (ve Yezidiler), 1990lı yıllardan itibaren Aleviler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu kitabın birinci bölümde ele alacak olduğumuz üzere Kürtler (ve Yezidiler) üzerindeki nüfuz kurma süreci de tamamlanmış sayılabilir. Aleviler üzerindeki nüfuz kazanma süreci ise, devam etmektedir. Bu bakımdan başta andığımız istihbarat ve güvenlik raporların gelişmeleri oldukça geriden izlediği söylenebilir.

Paradigmatik Şaşılıktan Kurtulmak İçin

Peki paradigmatik şaşılıktan kurtulmak için ne yapmalı? Bunun için Hristiyan teolojisinde misyonerlikle ilgili olarak geliştirilen yeni kavramları hesaba katmak gerekir.

Klasik anlamda misyonerliğin ötesine geçen ve misyoner örgütlerin faaliyetlerini anlamak açısından anahtar görevi üstlenecek yeni kavramlardan başlıcaları şunlardır:

- **İsimsiz Hristiyan ve Görünmeyen Kilise**
- **İnkültürasyon, Kontekse Uydurma**
- **Kurtuluş Teolojisi**
- **Evanjelizm ve İlan**
- **Dinlerarası Diyalog** ¹³

13 Bu kavramlar hakkında geniş bilgi için bkz., Küresel Vaftiz, 3. baskı, s. 30-38

Paradigmatik şaşılıktan kurtulmak için “Misyoner Örgütlerin” sivil toplumun dirliği ve kamusal düzen açısından risk oluşturan seküler ve profesyonel faaliyetlerini de hesaba katmak gerekir.

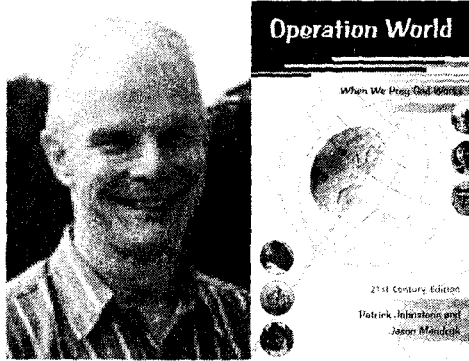
Misyoner Örgütlerin Seküler ve Profesyonel Faaliyetleri

- **Antropolojik Operasyon:** Etnik kültürleri Hristiyanlık aşısıyla yeniden inşa etmek.
- **Etno-Politik Operasyon:** Kendilerini az çok farklı gören çevreler üzerinde Misyoner Örgütlerin genellikle NGO sıfatıyla yürüttüğü dönüştürme faaliyetleri.
- **İşgale Lojistik Destek Operasyonu:** Kimi Misyoner Örgütler, Irak örneğinde olduğu gibi doğrudan işgal ordusu ile eklemlili olarak faaliyet göstermektedir.
- **Ekonomik Operasyon:** Üzerinde çalıştıkları ülkelerdeki geri kalmışlık konusunda araştırmalar yaptırarak, Batı’ya bağımlılığı artıran yardım projeleri gerçekleştirmek.
- **Hukuksal Operasyon:** Misyoner Örgütler faaliyet alanlarını genişletebilmek için insan haklarını da bir araç olarak kullanmaktadırlar.
- **Dinsel Operasyon:** Belirli bir dini kendi inananları eliyle dönüştürme programlarıdır. Örneğin Amerika tarafından yürütülen **Liberal/İlmimli İslâm Projesi**, Avrupa Birliği tarafından yürütülen **Euro-İslâm Projesi**.
- **STK Operasyonu:** Misyoner Örgütler, tek tek insanlardan başka sivil toplum örgütlerine yönelik olarak da devşirme çalışmaları yapmaktadırlar.
- **Sosyo-Kültürel Operasyon:** Özellikle medya aracılığıyla yapılan doğrudan ya da dolaylı propagandayı kastediyoruz.

- **Dezinformasyon (İslâmı Karalama) Operasyonu:** ABD'de Evanjelistlerin ülke çapında düzenledikleri seminerlerde, komünizmden sonra yeni tehdidin ve düşmanın İslâm olduğu iddiası işlenmekte.¹⁴

Şimdi bu kavramları hesaba katmadan dağıtılan İncil, vaftiz edilen insan ve kurulan kilise sayısı üzerinden tartışma yapmanın bir anlamı yoktur.

Burada kullandığımız “**operasyon**” kavramını misyoner literatüründen ödünç aldığımızı da belirtelim. Örneğin bu alanda önde gelen çalışmalardan birisi misyoner **Patrick Johnstone**'un özel bir ekiple birlikte hazırladığı kitabın ismi “**Operation World**” yani “**Dünya Operasyonu**”dur.

Patrick Johnstone ve “Operation World: Dünya Operasyonu” adlı misyoner örgütlerin faaliyetlerini ülke ülke anlatan kitabı

Bu bağlamda ayrıca **RAND Corporation**'ın hazırladığı iki rapor da anılmaya değer¹⁵:

14 Ayrıntılı bilgi için bkz., Küresel Vaftiz, 3. baskı, s. 44-51

15 Söz konusu raporlar hakkında daha geniş bilgi için bkz., Bayzan, Küresel Vaftiz, s. 62-64

- **Sivil Demokratik İslâm: Ortaklar, Kaynaklar ve Stratejiler**
- **U.S. Strategy in the Muslim World After 9/11**

Söz konusu çalışmalar, 11 Eylül'den bu yana ABD'nin, İngiltere ve İsrail'le birlikte "**din inşası**"na başladığına ve "**medeniyet-içi çatışma**" başlatma amacında olduğuna işaret ediyor. Bu çerçevede:

- Yeni bir İslâm oluşturulmalı: "**Moderated İslâm**" olan kavramın Türkçe'ye "**İlmli İslâm**" diye tercüme edilmesi yanlıştır; doğru çevirisi "**Ayarlı/İliştirilmiş İslâm**"dır. Nereye ilştirilmiş olduğunu söylemeye gerek var mı?
- İslâm dünyasında azınlıklar arasında bölünmeler teşvik edilmeli: Bunun en dramatik örneği Pakistan'dır.

Misyoner Örgütlerin, Kürtler ve Aleviler üzerinde yoğunlaşması ile uluslararası politik arenada yürütülen azınlık tartışmalarının eşzamanlı olması dikkate değer. Bu durum küresel güçlerin uluslararası politikası ile sahada çalışan misyoner örgütlerin izlediği stratejiler arasında konsept birliği olduğu konusunda bir fikir vermektedir.

"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın."

Çalışma sürecinde Kürtlerin ve Alevilerin kahir ekseriyetinin son derece "sağduyulu" bir çizgi izlediğine tanık olduk. Ama elbette her kesimin olduğu gibi Kürtlerin ve Alevilerin içinde de marjinal gruplar vardır. Marjinal gruplardan hareketle nisbeten "**sessiz çoğunluk**" olarak tanımlanabilecek ana gövde hakkında yargılamada bulunmak yanlıştır.

Bu bağlamda Kürt ve Alevi yurttaşlarımızın temel hak ve özgürlüklere dayalı taleplerinin marjinal hareketler gerekçe

gösterilerek göz ardı edilmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Üstelik bu tutum, marjinal hareketlerin taban bulmasına imkan sağlamaktadır. Devletin bir yandan teröre yönelen marjinal hareketlerin hakkından gelme bir yandan da temel hak ve özgürlükleri gerçekleştirme yükümlülüğü vardır.

Temel hak ve özgürlükler bağlamında Kürtler ve Alevilerle ilgili diyalogun, AB ve ABD üzerinden sürdürülmesi yanlış bir tercihtir.

Taleplerin AB ve ABD üzerinden gelmesi, uluslararası ilişkilerde Türkiye'nin elini zayıflatmaktadır. Türkiye kendi yurttaşlarının sorunlarını kendisi doğrudan görüşerek çözmelidir. Bizce **Şeyh Edebali**'nin Osman Gazi'ye vasiyeti, siyasetin temel ilkesi olmalıdır: **"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın."**

BİRİNCİ BÖLÜM

MİSYONER ÖRGÜTLERİN KÜRT OPERASYONU

21 Ekim 2007’de yüreğimiz Dağlıca ile dağlanmıştı

- Yüksekova 21’inci Sınır Jandarma Taktik Tugay Komutanlığı’na bağlı Komando Taburu, PKKlı teröristlerin saldırısına uğramış,
- Türkiye’nin yüreği Dağlıca şehitleri ile dağlanmışken,
- Şehitlerin toprağa düşen kanları daha kurumamışken,
- Naaşları henüz ebediyete uğurlanmamışken,

Ertesi gün yani 22 Ekim’de Vatikan’dan bir açıklama geldi.

- Vatikan’ın açıklamasını haber yapan sıradan bir gazeteci değil; Vatikan’ı yakinen tanıyan ve takip eden Lütfullah Göktaş (NTV Roma muhabiri)
- Açıklamayı yapan da sıradan bir isim değil, Papalık Adalet ve Barış Kurulu Başkanı Kardinal Renato Raffaele Martino
- Açıklamanın yapıldığı program herhangi bir program değil; bir dinler arası diyalog toplantısı

Kardinal Martino (Kapakta kırmızı kardinal giysisi ile yer almakta)

Lütfullah Göktaş'ın haberinden izleyelim:

Kardinal Martino, "Vatikan, Irak-Türkiye arasındaki sorunun, kısa sürede barışçıl biçimde çözümlenmesinden yanadır. Çözümde Kürt halkının ihtiyaçları da dikkate alınmalıdır. Zira Kürtlerin durumu dünyada benzeri olmayan bir nitelik taşımaktadır: **Ortada bir halk var, ama bu halka tekabül eden bir devlet yok**" dedi. (...)

Kardinal Martino, Kürtlerin ayrı bir halk olduklarının unutulmaması gerektiğini de belirterek, "Kendilerine Kürt denilen bir halk olduğu unutulmamalıdır. Irak, Türkiye, İran ve Suriye'ye dağılmış durumdaki bu halka, kendilerini ifade etme imkânı tanınmalıdır. Baskılar, doğal olarak durumun daha da kötüleşmesine neden olmaktadır" dedi.

Türkiye ile Kuzey Irak arasındaki gerilimin "barışçıl biçimde" çözümlenmesini isteyen Martino'nun, konuya ilişkin yaptığı değerlendirmede, yaşanan gerilimin ana sebebi olan ve Türkiye'yi hedef alan terör saldırılarına hiç değinmemesi de dikkati çekti.¹⁶

16 www.ntvmsnbc.com/news/423880.asp Vatikan'ın söylemi hiç de yabancı değil! Sol liberal Frankfurter Rundschau: "Kürtler, devleti olmayan bir halktır. Dil, tarih ve kültür bağlarıyla kenetli olan Kürt halkına yüzyıllardır devlet nasip olmadı." Sağ muhafazakâr Die Welt'te Kürtler "devlet hudutlarının gadrine uğrayan

Lütfullah Göktaş, haberin yorumunda son derece haklı olarak iki noktaya dikkat çekiyor:

- Birincisi, Kardinal Martino, barış (!?) çağrısı yaparken Türkiye'yi hedef alan terör saldırılarına hiç değinmiyor.
- İkincisi, Kürt halkı var ama Kürt Devleti yok diyerek, Kürt Devleti, imasında bulunuyordu.

Papa Benedikt, iki hafta aradan sonra **Kardinal Martino**'nun açıklaması teyit eder bir mesaj verdi.¹⁷

Ulusal Güvenliğimize Yönelik Tehditler

Vatikan'ın açıklamasının doğrudan ulusal güvenliğimizi hedef aldığını anlamak için zeki olmak gerekmiyor. Medyada yer alan açıklamalarda Genelkurmay Başkanlığı ulusal güvenliğimize yönelik tehditleri şöyle sıralamaktadır:

- Kuzey Irak'taki Kürt Devleti oluşumu,
- Kerkük'ün statüsü,
- PKK.¹⁸

Söz konusu üç tehdidin Kürtler üzerinden yürütülen küresel bir oyun olduğunda kuşku yoktur. Ve elbette söz konusu oyunda baş aktör ABD olmakla birlikte yardımcı roller de söz konusu. Belli ki Vatikan bu bağlamda en iyi yardımcı oyuncu rolüne aday.

halk" ve "günümüz Türkiye'sinin Ermenileri" olarak tanıtılıyor. Bkz., Tamer Bacınoğlu -Andrea Bacınoğlu Modern Alman Oryantalizmi, Ank-2001, ASAM Yay.

17 5 Kasım 2007 Hürriyet

18 Bkz.. Fikret Bila, TSK'nın ABD'den beklediği nedir? 27 Eylül 2007 Milliyet

Misyoner Örgütlerin Kürtlere Yönelik Tarihi İlgisi

Pek çok Misyoner Örgüt, Kuzey Irak'ta kurulmakta olan Kürt Devlet'i için lojistik destek vermektedir; bu durum TBMM'nin gündemine de girmiştir.¹⁹ Esasında özellikle Amerikan Board Teşkilatı²⁰, Osmanlı topraklarında faaliyete başladıkları tarihten itibaren Kürtlere özel bir ilgi duymuştur.²¹

15 Ocak 1820 Amerikan Board Misyonerleri Pliny Fisk ve Levi Parsons İzmir'e ayak basmıştır. ABCFM'nin 1 Aralık 1833 tarihli talimat mektubu Osmanlı'daki faaliyetleri konusunda yeterince fikir vermektedir:

"Bu mukaddes ve vadedilmiş topraklar silâhsız bir Haçlı Seferi ile geri alınacaktır."

Amerikan Board Teşkilatı'na bağlı *"İlk Amerikan misyonerleri 1820'de İncil'de adı geçen topraklara ayak bastıklarında Osmanlı egemenliğindeki güçlü şeytan krallığına girdiklerini"*²² iddia ediyorlardı.

19 www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem20/yil3/bas/b037m.htm

20 "Amerikan Board of Commissioners for Foreing Missions: Amerikan Yurtdışı Misyonerler Komiserliği Masası" Kısa adı ABCFM olan misyoner örgüt hakkında bkz., Uygur Kocabaşoğlu, Kendi Belgeleriyle Anadolu'daki Amerika/19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Amerikan Misyoner Okullar, İst.-1991, 2. Bası, Arba Yay., Kısa adı ABCFM. Hakkında etraflı bilgi için bkz., Bayzan, Türkiye'de Amerikan Misyonerleri, s. 185-201. Bazı ayrıntılar için Ali Karatepe imzasıyla yazdığımız şu makaleye bakılabilir: Amerikan Board'ın Türkiye "SEV" GİSİ, Tarih ve Düşünce Dergisi, Eylül 2004

21 Bkz., ETHNIC REALITIES and the CHURCH Lessons from Kurdistan A history of mission work, 1668 - 1990 Foreword by Ralph D. Winter Robert Blincoe Presbyterian Center for Mission Studies Pasadena, California

22 Timothy Marr "Drying up the Euphrates": Muslims, Millennialism, and Early Missionary Enterprise <http://research.yale.edu/ycias/database/files/MESV5.4.pdf>

American Missionary Herald'da yer alan yazılardan Osmanlı'da faaliyet gösteren misyonerlerin koca Osmanlı'yı külliyen Hristiyanlaştıracakları ümidinde olduğunu anlıyoruz:

*"Türkiye'ye yönelik misyonerlik çalışmalarının destekçileri insan ve para sağlarsa ve dualarını eksik etmezlerse kısa sürede en güçlü engeller bile ortadan kalkacak ve ülkenin şu anda kendi içinde uyumsuz olan halkı Hristiyanlık inancında birleşeceklerdir ve Türk İmparatorluğu temizlenip İncil'e kavuştuktan sonra dünyanın Hristiyan milletleri arasında yerini alacaktır."*²³

Dunmore'un Raporu: Harput Ovası, Umut Ovası

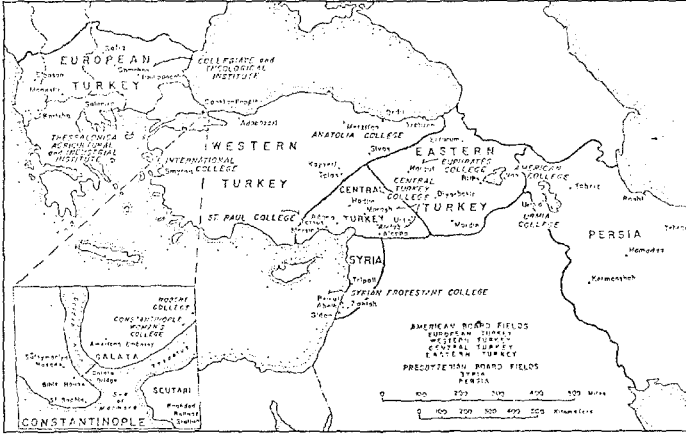
1852'de Misyoner George W. **Dunmore**, Amerikan Board Teşkilatı'nca Doğuya yönelik ön çalışma yapmak için gönderilmiştir.

Dunmore, raporunda Harput için "*Harput Ovası, Türkiye'de gördüğüm en zengin ve misyoner çalışmaları bakımından da en çok umut vadeden ovadır.*" diyordu.

Bu rapordan ilhamla olsa gerek bir süre sonra Amerikan Board tarafından Harput'ta bir misyon merkezi ve buna bağlı olarak bir kolej kurulmuştur. Kolejin ruhsatsız yani korsan olarak kurulduğunu ve uzun süre korsan olarak faaliyet gösterdiğini de not etmek gerek. Misyonerler, Harput'ta ilk önceleri Ermeniler ve Süryanilerle ilişkiye geçmişlerdir. Okullarında öğrenci taleplerini ilk etapta Protestan Ermeni gruplarından temin etmeye çalışmışlardır.²⁴

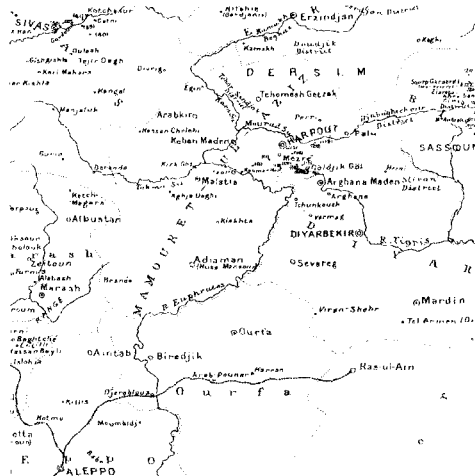
23 Rev. Henry Marden: "Central Turkey" American Missionary Herald, Şubat 1880: 50. Aktaran Ayfer Karakaya-Stump, Alevilik Hakkındaki 19. Yüzyıl Misyoner Kayıtlarına Eleştirel Bir Bakış ve Ali Gako'nun Öyküsü, FOLKLOR / EDEBİYAT ALEVİLİK ÖZEL SAYISI - I Sayı: 29 2002/ 1 s. 301-324

24 Doç. Dr. Erdal Açıkses, Amerikalıların Harput'taki Misyonerlik Faaliyetleri, Ankara-2003, Türk Tarih Kurumu Yay., s. 403. Açıkses'in çalışması ideal bir monografi sayılabilir. Yazar, konuyu derinlikli bir biçimde

Harita 1-Joseph L. Grubb, Potestant Diplomacy and the Near East Missionary Influence on American Policy, 1810-1927, Minneapolis, 1971 (Amerikan Board'ın Türkiye misyonunuñ faaliyet sahalarını idare taksonatı ve merkez ustanlarını gösteren harita).

Amerikan Board Teşkilatı'nın Osmanlı topraklarında oluşturduğu bölgeler²⁵

Bu harita Harput'un niçin seçildiği konusunda iyi bir fikir vermektedir. Kürtlere, Zazalara, Alevilere, Süryanilere ve Yezidilere ulaşmak için çok uygun bir konumu var Harput'un.

birinci el kaynaklardan araştırmıştır. Açıkse's'ten Türkiye genelinde bu tarz araştırmalar yapmak üzere bir proje yüküttüklerini öğrenmek sevindiriciydi.

25 Geniş bilgi için bkz., Açıkse, aynı eser, s. 403

Harput'taki Fırat Koleji. Harput'ta bıraktığı kötü izlenimlerden olsa gerek kolej kampüsü yöre halkı tarafından yerle bir edilmiştir.²⁶

Amerika'ya Götürülen Kürtler ve Aleviler

Harput'taki Amerikan Misyonu'nu 1908'den sonra Harput, Dersim, Malatya, Kiğı, Bingöl ve civar bölgelerden 50.000 civarında Türk, Kürt, Zaza ve Alevi'yi Amerika'ya işçi olarak götürmüştür.²⁷

Amerika'ya götürmekteki amaçlardan birisi geleneksel toplumsal çevrelerinde Hristiyanlaştırılmayan Türkleri, Kürtleri, Zazaları ve

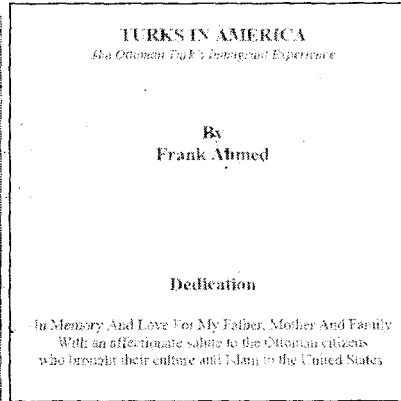
26 Açıksees aynı eser, s. 140 vd

27 Geniş bilgi için bkz., Erdal Açıksees, "Amerika'dan Harput'a Harput'tan Amerika'ya Göç", Dünü ve Bugünüyle Harput Sempozyumu, s.,145-168., Elazığ. 24-27 Eylül 1998, Eylül, 1998; Erdal Açıksees, "Harput'tan Amerika'ya Göç Eden Türkler", Müdafaa-ı Hukuk, Sayı 60, s.38-44, Ağustos, 2003; Rifat N. Bali, Anadolu'dan Yeni Dünya'ya / Amerika'ya İlk Göç Eden Türklerin Yaşam Öyküleri, İstanbul-2004. İletişim Yayınları. (Rifat N. Bali'nin konuyla ilgili Amerika'nın Sesi Radyosu'ndaki söyleşi web sitesinden izlenebilir: www.voanews.com/turkish/archive/2004-08/a-2004-08-12-6-1.cfm) Amerika'ya giden Türklerin birçoğu geri gelmiş, bir kısmı ise Amerika'ya yerleşmiştir. 31.05.2002 Sabah; Amerikalı Elazığlılar akrabalarını arıyor! 29 Aralık 2002 Milliyet

Alevileri “**Amerika’nın eritme potası**”nda²⁸ Hristiyanlaştırmak olmalıdır.

Göçmenlerin seçildiği coğrafya hesaba katıldığında Kürtlerin, Zazaların ve Alevilerin öncelikli olarak tercih edildiği söylenebilir. Amerikan Board’ın ciddi miktarda Müslüman unsuru Amerika’ya götürdüğüne dair başka bir örnek olmaması esas hedefin Kürtler, Zazalar ve Aleviler olduğunu düşündürmektedir.

Amerikan Board’ı destekleyen sanayicilerin işgücü ihtiyacının bu göçte etkili bir faktör olduğu kuşkusuzdur. Amerikan Board gibi kendini Hristiyanlaştırmaya adanmış bir misyoner örgütün salt işgücü ihtiyacına yönelik ekonomik bir motivasyonla böyle bir projeyi üstlenmesini beklemek safdillik olur. Bu konu araştırmacıları beklemektedir.

Solda Yakub Ahmed. Sağda: Amerika’ya göçmüş olan Yakub Ahmed’in oğlu ve 1993 yılında yayınlanan *Turks in America: The Ottoman Turk's Immigrant Experience* (Amerika’da Türkler: Osmanlı Türk’ün Göç Deneyimi) başlıklı kitabı²⁹

²⁸ "America's melting pot"

²⁹ Kitap özel arşivimizde vardır. İlk dönem milletvekillerinden Doktor Fuad’ın 1925 (1341) yılında eski harflerle basılmış olan *Amerika’da Türkler ve Gördüklerim* 2 başlıklı kitabında da söz konusu göçmen Türklerle değinilmektedir.

Elbette hikâye burada bitmeyecek Amerika'da Hristiyanlaştırılan Kürtlerden, Zazalardan ve Alevilerden uygun olanlar yeniden Anadolu'ya gönderilecekti. Böylece Kürtler Kürtleri, Zazalar Zazaları, Aleviler Alevileri Hristiyanlaştıracaktı. Ancak Kurtuluş Savaşı'nın ardından ve Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Genç Cumhuriyet, Amerikan Board'ın Türkiye'deki faaliyetlerini son derece kısıtladı³⁰ için bu proje akamete uğramıştır diye düşünüyoruz.

Amerika'da kalan ve özellikle de Amerikalılarla evlenen Kürt, Zaza ve Alevilerin yeni kuşakları büyük ölçüde Hristiyanlaşmıştır. Hristiyanlaşma sürecini Amerika'daki mezarlıklarından gözlemlemek mümkündür. Kuşaklar boyunca mezarlardaki isimler ve simgeler Hristiyanlaşmıştır.³¹

Asi Şeyh Ubeydullah

Kimi Kürtler açısından Misyoner Örgütler, Batı ile ilişki ya da bunun ötesinde ittifak kurmanın bir yolu olarak görülmüştür. Bunun bir örneği 1880'da Osmanlı'ya karşı ayaklanan Nakşibendi **Şeyh Ubeydullah**'dır.³² Hatta bu çerçevede Şeyh Ubeydullah Nasturi Patriği Mar Şemun'a mektup yollayarak işbirliği ve ittifak çağrısı bile yapmıştır.³³ Şeyh Ubeydullah, misyonerler aracılığı ile İngiltere, Rusya ve ABD ile diplomatik ilişki sağlamaya çalışmıştı, ama olumlu bir sonuç alamamıştı.³⁴

30 Doç. Dr. Ayten Sezer ARIĞ, Atatürk Döneminde Yabancı Okullar (1923-1938), Ankara-1999., Türk Tarih Kurumu Yay.; aynı yazar, "Atatürk ve Türkiye'deki Misyoner Okulları", TÜRKLER, Yeni Türkiye Yayını, Ankara 2002, s.467-475.

31 Bkz., Yunus Şen, ABD'deki Türklere hatıra çeşmesi www.ntvmsnbc.com/news/243163.asp?cp1=1

32 Bkz., Celile Celil, 1880 Şeyh Ubeydullah Nehri Kürt Ayaklanması, İstanbul-1998, Pêri Yayınları; Alişan Akpınar- Sezen Bilir- Tacim Sebüktegin, Şeyh Ubeydullah İsyanı Üzerine Yeni Belgeler, Vesta Dergisi, Sayı 6, Yıl 2006

33 V. Birsini, Kuyruklu Püskül, Deng Dergisi, sayı 69, Mart-Nisan 2003

34 Ali Haydar Koç, Kürdistan'da Misyoner Çalışmaları-Harput Yıl: 6 HEJMAR sayı: 139 9 Şubat 2006

Yıl: 1916. Misyoner Dr. Wilder Ellis ve Dr. Shedd Kürt aşiret liderlerinden Simko'nun adamlarıyla birlikte.

Bu dönemde Duyûn-u Umumiye'nin müdürü Fransız **Ernest Grenier**'in, Amerikan Misyonu için yazdıkları dikkate değer.

Grenier, Amerikan misyonerlerinin, bölgedeki 1870-1915 arası etkinliklerini de anlatır. Bu misyonerler, Babiâli'den aldıkları özel izinle bugünkü Türkiye'nin Güneydoğu Bölgesi'nde çalışmaktadırlar. Amerika'dan gelen paralarla Bitlis'te tam teşekküllü bir hastane kuran ve hastaneye Amerikalı doktorlar, hemşireler atayan, Siirt halkına yün eğirecek, pamuklu bez ve halı dokuyacak tezgâhlar açan, çil çil altın dağıtan hayırsever Amerikan Misyonu için Fransız **Ernest Grenier** şöyle yazar:

*“Türk Ermenistanı'nın ve Kürdistan'ın en ücra köşelerine kadar yayılan bu kadınlı erkekli misyonerler bölgeyi karış karış geziyorlar, köylere gidiyorlar ve halkla bire bir ilişki içindeler. **Osmanlı Sultanı, herhalde Amerika'nın Asya'dan toprak koparmak peşinde olmadığını bildiği ve öte yandan halkın İslâm dinine bağlılığına güvendiği için onlara izin veriyor. Ancak böylesine cömertçe altın dağıtan bir hizmetin gerisinde, gerçekten soylu ve insani amaçlar mı var, yoksa başka bir hesap mı?**”³⁵*

35 Mine G. Kırıkkanat, Kürt ateşi. Amerikan közü, 08.03.2003 Radikal

Yüzyılın ilk çeyreğinde İran'daki Kürtler üzerinde faaliyet gösteren LOMS adlı örgütün öncü isimlerinden Miss Augusta Gudhart devrin önde gelen aşiret liderleri ile. "The Kurdistan Missionary" Lutheran Orient Mission Society³⁶ Örgütün simgesindeki ünlü Amerikan kartalının, içinde Muhammed yazan hilali pençeleriyle indirmesi dikkate değer.

Tarihte neler olduğuna şöyle göz ucuyla şöyle bir baktıktan sonra şimdi güncel gelelim.

36 Misyonerlerin İran'daki Kürtler üzerindeki faaliyetleri konusunda bkz., Dr. Eden Naby, The First Kurdish Periodical In Iran, www.aina.org/reports/fkpir.htm (Assyrian International News Agency)

Misyonerlerin Kürt Kimliği Tasarısı: Türk Düşmanı, Hıristiyan ve İsrail-Sever”

Kürtlere “Med Kimliği”

Protestan bir misyoner olan **Douglas Layton** tarafından kaleme alınan, İngilizce ve Kürtçe olarak yayınlanan “Kitab-ı Mukaddes’te Kürtler: **Kurds in the Bible**” adlı çalışmasında³⁷ Kürtlerin Kitab-ı Mukaddes’te geçen Medlerin varisi olduğunu ileri sürmektedir.³⁸ Layton’a göre Kürtler, yeniden Kitab-ı Mukaddes’teki Med Kimliği’ne dönmelidirler.

Douglas Layton

Şimdi **Gazeteci Recep Bahar**’ın araştırmasını esas alarak Layton’un çalışmasını gözden geçirelim.³⁹

Kitabın “Cennet, Medler ve Magi” ilk ana başlığı altında ... sözde bir Kürdistan haritası da yer almakta. Yazar daha ilk bölümde Kürtleri ve Kürdistan’ı, Kitab-ı Mukaddes açısından kutsal ilan etmektedir: “Kürtler geniş bir bölgede iskan eden

37 Servant Group International, January 1, 1994

38 Medler hakkında bkz., “Hayalet İmparatorluk”, ArkeoAtlas, 2007, sayı: 6. Layton’un çalışmasının Kürtçesi de çıkmış: “Dî Tewrat û Încîlê de Qala Kurdan”, Servant Group International (EGI), 1999.

39 Recep Bahar, “Kuzey Irak’ta Misyoner Tuzağı” başlıklı kapak dosyası, Haftalık Haber Yorum Dergisi Mesaj, sayı: 166, 21-27 Mart 1995

kendine has özellikleri olan bir gruptur. Bugün bu bölge çeşitli devletlerin bir parçasıdır. Kitab-ı Mukaddes tarihinin çoğu Kürdistan'da vuku bulmuş ve Kitab-ı Mukaddes'in birçok güçlü karakteri bölgede yaşamıştır. Kitab-ı Mukaddesi inceleyen herkes Kürdistan hakkında bir şeyler öğrenecektir."

Yazar çok daha ileri giderek, Kitabı Mukaddes'in Cenneti bugün Dicle ve Fırat nehirleri arasına yerleştirmiş olduğunu savunmaktadır. Yazar'a göre insanın yeryüzündeki başlangıcı sözde Kürdistan olarak adlandırdığı topraklar ve onu çevreleyen bölgelere dayandığını ileri sürmektedir. Yazar görüşlerini Kitabı Mukaddes'in Tekvin bölümüyle de desteklemeyi ihmal etmemektedir.

Yazar bu bağlamda Kitabı Mukaddes'ten Ester kıssasını anlatmakta ve bölücü terör ile eşleştirmektedir. "Halkını kıyımdan kurtaran Ester'in hikayesi Kürdistan'da meydana gelmiştir. Ester halkını kurtarmak için hayatını feda etmiştir. Toplumuna ve Tanrı'ya olan büyük sevgisi 'mahvolursam, mahvolayım' deme cesaretini ona vermiştir. Korkusunu yenerek kraldan bir ricada bulundu. Bu rica sonucu düşmanları mahvoldu ve halkı kurtuldu. Bu kıssayı okuduğumuzda, Kürt Peşmergeleri ya da Kuzey Iraktaki özgürlük savaşçıları hatırlarız. Peşmerge ölmeye hazır anlamına gelir ve Kürtler Ester gibi, tarihi miraslarını korumak için her zaman hayatlarını feda etmişlerdir." PKK'lı teröristler açıkça zikredilmiyorsa da, yazarın "özgürlük savaşçıları" kavramıyla onlara da işaret etmektedir.

HAYDAR ISIK:Ester'in Çocukları (Kürdistanlı Yahudiler)

Özgür Politika'yı takip edenler, pek çok defalar Musevi -Kürt ilişkilerinden bahsettiğimizi iyi bilirler. Ortadoğu'da tarihi bağlarla birbirine bağlı bu iki halkın kaderinde de bir benzerlik var. Birbirine komşu iki halk, başlarından geçen katliam ve sürgünlerde birbirine yakın acılar çekmişlerdir. Süphesiz Hitler Almanyası'nın Yahudilere uyguladığı Holocaust (büyük katliam, ateşe verme, yakıp yıkma) eşi benzeri olmayan bir barbarlıktır. Ancak Yahudi asıllı dünyaca ünlü büyük tiyatrocu George Tabori bir röportajında Kürtlerin de bir Holocaust yaşadıklarını söyler. 1937/38 Dersim soykırım ve Türk devletinin Kürtlere uyguladığı bitirme, kimiksizleştirme, fiziki yok etme bugüne kadar sürüp gidiyor. Bu hafta gerillaların toplu mezarları ortaya çıktı.

Öbür yandan dünya halkları karanlık cehalette yaşarken, Yahudiler okuma yazma biliyordu. Bugün dünyada bilim, teknik, sanat, kültür ve ticarette önder kişilikler yetiştiren bu halk, diğer halklara göre çok avantajlı konumdadır. Avrupa'da ve Türkiye'de bu halka düşmanlık yapan çevreler azımsanamaz. Özellikle komşuları olanak bulsalar bir kaşık suda boğarlar. Ancak artık tarihteki gibi her tiran canı istediği zaman bu halka katliam uygulayamayacaktır. Dansı Kürtlerin başına.

İsmet Siverekli, Ester'in Çocukları (Kürdistanlı Yahudiler) adlı kitabında tarihin derinliklerinden aldığı Kürt-Yahudi ilişkilerine ışık tutmaktadır. Kısa Kürt tarihçesini, Öcalan'ın kaçılığı ve sonrası olayları verdikten sonra Yahudilerin tarihine geçen Siverekli, Tevrat'tan da alıntılar yapmaktadır.

Kimi Kürtçü yazarlar çoktan kendilerini Ester'in çocukları olarak ilan etmiş www.haydar-isik.com

Kitapta verilen sözde Kürdistan haritası, Türkiye'nin Doğusu'nun ve Güneydoğusu'nun önemli bir kısmını içeriyor. Kitapta Nahum, Canah, Habakkuk, Danyel ve Nuh gibi peygamberlerin bu geniş topraklarda yaşadığı ifade ediliyor.

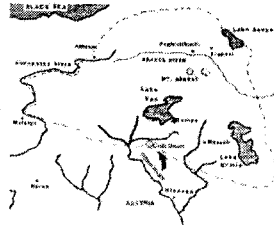
Söz konusu kitapta Kürtlerin Medlerden geldiğini iddia ediliyor ve Medlerle ilgili İncil'de pek çok ayetin olduğu beyan ediliyor...

Layton, Ağrı Dağı'na özel bir ilgi göstermiş. Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı'nda bulunduğunu ileri sürüyor. Tezini de Kitab-ı Mukaddes'in Tekvin bölümüne dayandırıyor. Müslüman olan Kürtlere Nuh'un Gemisi'nin Ağrı Dağı'nda olduğunu Kitab-ı Mukaddes'e dayandırarak kabul ettirmeye kalkışıyor. Bunun için de Ağrı Dağı'nın Kürtler için önemli bir bölge olduğunu savunuyor. Yazar etnik damardan girerek Kürt kökenli insanları Nuh'un Gemisi'nin Cudi Dağı'nda

olduğunu bildiren Kur'anı Kerim'e değil de Kitab-ı Mukaddes'e inanmaya çağırıyor.

NoahsArkSearch.Com

Ağrı Dağı'nda yapılan Nuh'un Gemisi'ni araştırma faaliyetlerinin finansörleri arasında Ermeni Diasporası da var.

Layton, sözde Kürdistan'ı modern uygarlık açısından da efsaneleştiriyor. Yazara göre tarih de modern uygarlıkların temelinde de sözde Kürdistan bölgesi vardır. “Bildiğimiz tarih Kürdistan’ın dağlarında başlamıştır. Modern medeniyetlerin kökenleri burada doğdu: Tarım, evcil hayvan yetiştirme, örme, metalleri işleme, çanak, çömlek yapma vs.”

Yazar, Kürtlere tarihin derinliğinde bir lider de buluyor: Med **Kralı Darius**. Aydın ve sevgi dolu bir kralmış. Etrafında pek çok akıllı, danışmanları varmış. Kral Darius'un en yakın, en güvenilir danışmanı bir Yahudiymiş. Kralın diğer danışmanları Yahudi danışmanın öldürülmesini istiyorlarmış...(Sözü edilen Yahudi danışman Danyal/Daniel peygamberdir. Bayzan)

“Kral ve tüm halklar Tanrı’nın gücü ve aşkını anladılar. Kral Darius’un danışmanı Daniel aracılığıyla Tanrı’nın kullarına sevdiğini ve dara düştüklerinde onlara yardım etmek istediğini öğrendiler. Tarih bize gösteriyor ki birçok Kürt Kral Darius’a

itaat etmiş ve Kitab-ı Mukaddes'in Tanrısına ibadet edenlerden olmuştur. Erbil, Akra, Şuş Ahmediye, Ekbatona ve diğer Kürdistan şehirlerinde bu hususta oldukça çok kanıt vardır.⁴⁰

- ²⁵ Kral Darius dünyada yaşayan bütün halklara, uluslara ve her dilden insanlara şöyle yazdı: "Esenliğiniz bol olsun!
- ²⁶ Krallığımda yaşayan herkesin Daniel'in Tanrısı'ndan korkup titremesini buyuruyorum. O yaşayan Tanrı'dır, Sonsuza dek var olacak. Krallığı yıkılmayacak, Egemenliği son bulmayacak.
- ²⁷ O kurtarır, O yaşatır, Gökte de yerde de Belirtiler, şaşılması işler yapar. Daniel'i aslanların pençesinden kurtaran O'dur."
- ²⁸ Böylece Darius'un ve Persli Koreş'in krallığı döneminde Daniel'in işleri iyi gitti.

Kral Darius'la ilgili bir öykü adı Kitab-ı Mukaddes'te Daniel Kitabı'nın 6. babında geçer (Kitabı Mukaddes Şirketi ve Yeni Yaşam Yayınları'nın çevirisinden)

Recep Bahar'ın araştırmasını özetlersek Layton bir taşla üç kuş vurmak istiyor:

- Birincisi, Kürtler için hayali ve yapay bir etnik kimlik tasarlıyor ki bu da self-determinasyonu ima eder.
- İkincisi, Med Kimliği ile Kürtleri Hristiyanlığa ısındırmaya çalışıyor.
- Üçüncüsü, Med Kralı Darius gibi Yahudilerin hizmetine girmelerini telkin ediyor.

40 Buna göre Layton Kürt Yahudilerin ta Kral Darius zamanında ortaya çıktığını ileri sürmüş oluyor. "Kürt Yahudiler" meselesini biraz ileride ele alacağız.

Daniel Peygamberin sınanması⁴¹ Kral Darius⁴²

“Komplo Teorisi mi “Komplonun” Teorisi mi?

Bazı okurlarımız bir Protestan misyonerin bir kitabının üzerine kurulacak bir teorinin ancak bir “komplo teorisi” olabileceğini düşünebilir. Doğrudur. Söz teoriye geldiğine göre, bilimsel racona uyalm ve teorimizin bir “komplo teorisi” mi yoksa “var olan komplo hakkında bir teori” mi olduğunu test edelim. Teorimizin testi için şunları araştıralım:

- İlkın Douglas Layton'ın misyoner örgütlerle ve politik çevrelerle bağlantısı var mı varsa bu bağlantıların özel anlamı var mı? Bunu soruşturalım.
- İkincisi Layton'ın geliştirdiği tezlerin yukarıda sözünü ettiğimiz üç amacın pratik yansımalarının olup olmadığını soruşturalım.

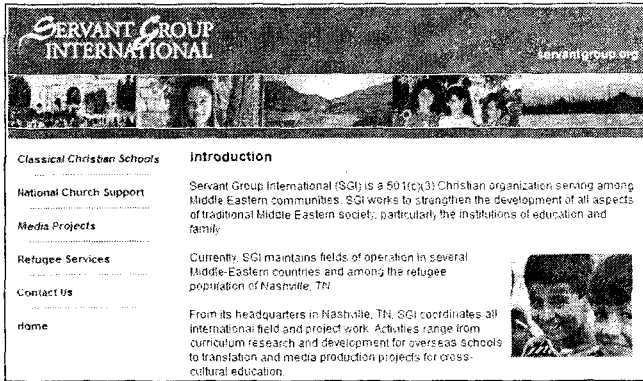
41 www.ordination.org/Daniel-lions.jpg

42 Resmi aldığımız kaynak <http://wso.williams.edu/~junterek/images/darius~1.jpg>

Douglas Layton'ın İlginç Bağlantıları

Teorimizi test etmek için birinci soruşturma konusuyla başlayalım. Layton'a çalışmaları salt kişisel ve dinsel mi yoksa örgütsel ve politik boyutlar da var mı?

Layton'un kitabı Amerika merkezli bir misyoner organizasyon olan **Servant Group International (SGI)** tarafından yayımlanmış. Peki bu ilişki sadece yazar-yayıncı ilişkisi olamaz mı? Elbette olabilir; ama "Servant Group International" sadece yayıncılık yapmıyor ve Layton'ın tezleri doğrultusunda, Kuzey Irak'ta da faaliyet gösteriyor.

www.servantgroup.org

Layton'ın CV'sinde sadece misyoner örgütler yok. Layton, son 30 yılda pekçok NGO ve ticari şirket kurdu ve yönetti. Yakın zamanda da ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından fonlanan bir projeyi yönetti. **Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin en üst düzey liderleri ile yakın iş ve dostluk ilişkileri var. Aynı zamanda Washington'da Kürtler için politik lobicilik yapıyor ve Amerika'da sayısız politik bağlantısı var.**⁴³

⁴³ Bkz., www.sourcewatch.org/index.php?title=Douglas_Layton

Demek ki Layton hiç de öyle salt dinsel propaganda peşinde olan sıradan ve sade bir misyoner değil.

Layton, Kimler İçin Fikir Babası?

Gelelim teorimizin testi için öngördüğümüz ikinci soruşturma konusuna. Layton'ın geliştirdiği tezlerin pratik yansımalarına. Med Kimliği'yle başlayalım.

PKK yanlısı yayınları ile tanınan ilk televizyon kanalının adını hatırlayalım: Med TV.

Med TV'nin logosu

Med ülkesine Grekçe'de "**Medya**" adı verilmektedir. Med TV'nin kapatılmasının ardından kurulan **Medya TV**'nin ismi buradan gelmektedir. PKK da terör üssü olarak seçtiği yerleri "**Medya Savunma Alanları**" olarak tanımlamaktadır.⁴⁴ Bunlar bir rastlantı olamaz mı diyenler olabilir; olsun. İz sürmeye devam edelim.

Öcalan İmralı'da ama bu durum medyatik faaliyetlerine engel değil. Öcalan'ın kendi adını taşıyan web sitesini ziyaret ediyoruz. Öcalan da biraz utangaç biçimde olsa da Kürtleri Medlerin varisi ilan ediyor.⁴⁵

44 PKK'nın yeni Bekaa'sı Terör örgütü PKK, Talabani ve Barzani'nin denetimindeki Türkiye Irak sınır hatunda, 'Medya Savunma Alanları'nı ilan etti ve kontrolü ele aldı. 26 02 2006 Sabah; Türk savaş uçakları Medya Savunma Alanlarını bombaladı. 17 Aralık 2007 Özgür Politika

45 Biz kitabın bu bölümün redaksiyona tabi tutarken History Channel'da Bir İmparatorluk İnşası: Persler adlı belgeselde de Kral Darius anlatılıyordu. (26 Aralık 2007)

ÖCALAN

● ANASAYFA ● KOMPLO ● SAVUNMALARI ● B.AÇIKLAMALARI

Kürtler, Yunan ve diğer Batılı tarihçilerin anlatımlarına göre Medlerin varisleridirler. Coğrafik olarak Yukarı Mezopotamya diye anılan Med ülkesi, kuzeyde Ağrı Dağı ile Urmiye Gölü'nün batı yakasından başlayarak Zagros dağları doğrultusunda aşağı Mezopotamya'nın sınırlarına kadar giden bölgenin Dicle ve Fırat nehirlerinin kapsadığı alan olarak tarif edilmektedir. Uygarlığın merkezi sayılan Mezopotamya'da Sümer, Babil uygarlıklarının oluşmasında katkısı bulunan halkların varislerinden biri de Kürtlerdir.

Kürtlerin ataları olan Medlerin siyasi olarak en belirgin biçimde tarih sahnesinde görülmeleri yaklaşık olarak 3000 yıl önceye yani M.Ö. 1000 yıllarına rastlar. Asur İmparatorluğu'nun egemenliği altında yaşamak zorunda kalan Mezopotamya halklarından biri olan Medler, M.Ö. 700 yıllarından itibaren bu köleci imparatorluğa karşı mücadeleye önderlik etmeye başlar ve diğer halkların da desteklerini alıp köleci Asur İmparatorluğu'nu yıkmayı başarıp M.Ö. 612 yılında Med İmparatorluğu'nu kurarlar.

Halbuki Kürtler yakın zamana kadar **Şerefname**'yi⁴⁶ izler ve Kürtler'in kökeni konusunda şu iki rivayeti aktarırlardı. Bir rivayete göre Kürtler Dahhak'ı iyileştirmek için öldürülmekten korkup dağlara sığınanların soyundandılar. Diğerine göre ise Kürtler, Cezire hükümdarlarının çocuklarından olan Boht (Boxt) ve Becn (Becnewi aşiretinin atası) adlarındaki iki kardeşin soyundan türemişlerdir.⁴⁷

46 Şerefname Doğu'da hüküm sürmüş Kürt sülalelerinin ayrıntılı tarihçesidir. Bitlis hükümdarı Beşinci Şeref Han tarafından 1597 tarihinde Farsça olarak kaleme alınmıştır. Kürt tarihine ilişkin en önemli özgün kaynaklardan biridir. Rojkanlı 5. Şeref Han, Bitlis emiri Şemseddin Han'ın oğlu, Osmanlılarla 1514'te ittifak andlaşmasını imzalayan ve Bitlis'teki Şerifiye Camii'nin inşa ettiren 4. Şeref Han'ın torunudur. Bkz., Şeref Han, Şerefname Kürt Tarihi, Yayına Hazırlayan: Celal Kabadayı, İstanbul-2007 Yaba Yayınları

47 Kürtlerin kökenini Gutiler, Haldiler, Karduklar ve Kirtilere dayandıran çeşitli görüşler vardır. Minorsky, İslâm Ansiklopedisi'nde bunları özetlemiştir.

M.Ö. 600 Med İmparatorluğu

Çağdaş Mesih (!?) Öcalan

Teorimizi test etmeye devam edelim. Layton'ın geliştirdiği tezler pratiğe yansiyorsa ayrılıkçı Kürtçü çevrelerde Hristiyanlığa doğru bir yönelim söz konusu olmalıdır.

Öcalan'ın İmralı'da olması medyatik faaliyetlerini engellemediği gibi yeni teoriler geliştirmesine de engel olmamaktadır. **“Öyküm Hz. İsa'nın öyküsüdür”** diyor İmralı sakini kendisini Çağdaş İsa Mesih'in olarak tanımlıyor:

“Davamın aydınlatılmasında Avrupa uygarlığının temel etkenlerinden biri olan Hz. İsa'nın çarmıha gerilme öyküsünün doğru çözümlenmesi önemli rol oynayacaktır. Burada öykünün biçimsel gelişiminden çok özü bizi ilgilendirir. Başta İncil olmak üzere konuyla ilgili metinler derinliğine sosyolojik olarak incelendiğinde, Hz. İsa'da simgeleştirilen kült ve kültürün dönemin hızla gelişen sosyal ayrışmasına dayandığı genel kabul gören bir görüştür. Bir yanda bölgede hızla gelişen Roma İmparatorluğu etrafında birleşen geleneksel aristokratik ve bürokratik güçler, diğer yanda tüm halklardan ve

kültürlerden sayıları aynı hızla çoğalan yoksullar dünyası. (...) **Hız. İsa'nın öyküsünden tam iki bin yıl geçtikten sonra, onun mekanına ve kültürüne yakın bir yerden, benzer bir sürecin içine düşenlerden biri de benim.** Bu sefer Roma yerine ABD, Batı uygarlığının imparatorluk gücüdür. Roma Batı uygarlığının doğurucu gücü iken, ABD bitirici gücü olmaya daha yakındır. Ortadoğu'da o da tıpkı Roma gibi hızla yayılmak durumundadır. İşbirlikçilere sıkı ihtiyacı vardır. Ortadoğu toplumu zenginler ve yoksullar olarak hızlı bir ayrışmayı daha yaşamaktadır. Zenginlerin işbirlikçi partileri yanında yoksulların da birçok partisi türemiştir. Bu sefer bölgenin en yoksul halkı Kürtlerdir. Katmerli bir baskıya uğramaktadır. Öykünmeden hoşlandığım için belirtmiyorum. **Ama doğuş, oluşum tarzım, sistemin içine giriş, muhaliflik ve yakalanış tarzım Hız. İsa öyküsüne öz ve biçim olarak yakın durmaktadır.** Ortadoğu'nun en yoksullarını taban olarak aldığım bilinmektedir. Yeni ideolojik, zihniyet arayışı belirgindir.⁴⁸

Öcalan neyi ne zaman yayınlayacağı konusunda ayrıntılara bile dikkat ediyor. Kendisini çağdaş bir mesih olarak ilan ettiği "Öyküm Hız. İsa'nın öyküsüdür" başlıklı yazısını 10 ya da 12 Eylül değil de 11 Eylül'de yayımlanmış. Bunu Amerika başta olmak üzereye Batı'ya verilmiş bir 11 Eylül mesajı olduğu muhakkak.

Konuyla ilgili kimi ayrıntılar da Öcalan'ın yine İmralı'da geliştirdiği "**Ulusal Dirilişten Demokratik Kurtuluş Sürecine Apocu Hareketin Dönüşüm Bildirgesi**"nde buluyoruz. Şöyle yazıyor İmralı sakini:

"Her taşın altında bir yılan ve akrep vardır. Buna rağmen, adeta çağdaş bir Mesih İsa hareketine

48 Bkz., Öyküm Hız İsa'nın Öyküsüdür. 11 Eylül 2004 Özgür Politika

girişilmekten çekinilmeyecekti. Benzerlik gerçekten çarpıcıdır. İsa döneminin Esseniler Hareketiyle Emekçiler Hareketi yakın özellikler taşımaktadır. Vaftizci Yahya ile sosyalist propagandacılar da çok benzerdir. İşin daha da ilginç yanı, PKK'nin oluşumunun da başlangıç grubu on iki kişi civarındadır. Muhtemelen saflarında bir ya da iki muhbiri de vardır.”

Peki İmralı sakinin aklına Mesih olma fikrini kim koydu? Bu sorunun cevabının ipuçlarını Özgür Politika Gazetesi'nde buluyoruz:

“Hollanda'nın Alkmar kentinde bulunan Protestan Kilisesi'nde düzenlenen ayinde, **Rahip Drs. D. T. Jans, Öcalan'ın çıkışının, İsa'nın çıkışıyla benzer özellikler taşıdığını** ve İsa'nın temel özelliklerinin adalet, barış olduğunu ve Öcalan şahsında da çağımızda bu kavramların somut bir ifadesini bulduğunu belirtti.”⁴⁹

Misyonerlerimiz yine yapacağını yapıyor ve bir teröristbaşından Mesih çıkarabiliyor. Karl Marks, “din, afyondur” diye söyleneceğiz, Reel-sosyalist Apo artık Mesih rolünde, yeni bir senaryonun peşinde. Bu durumu **Hasan Mezarıcı**'nın kendisini Mesih ilan etmesiyle karşılaştırmak yanlış olur.⁵⁰ Öcalan'ın bu tutumunu Kürtlere yönelik Hristiyanlaştırma operasyonunun bir parçası olarak görmek gerekir.

49 27 Aralık 2002 Özgür Politika

50 Hasan Mezarıcı, Almanya'da Hürriyet'e özel bir röportaj verdi. Kendini “Mesih” ilan eden Mezarıcı, “Benim dinimin başkenti İstanbul olacaktır” dedi. TÜRKİYE'Yİ UYARIYORUM Bana saldıran, Allah'a saldırmış oluyor. Bunu herkes böyle bilsin ve günaha girmesinler. Bu konuda Türkiye'yi ve Türk halkını uyarıyorum. Bugüne kadar Hz. Muhammed dahil her peygambere deli dediler. Bana da deli diyorlar. Bunlar beni içimden sevindiriyor, çünkü bu peygamber olduğumu gösteriyor... ORDUNUN GÜCÜ YETMEZ Ben kendimi açmadan önce Allah benim Mesih olduğumu açtı, insanlara gösterdi ve inandırdı. Yüzyıllardan beri Müslüman, Yahudi ve Hristiyanların beklediği mesih geldi. Allah herkese bunu duyurdu. Benim peygamber olduğuma inanmanın sayısı her geçen gün artıyor ve önümüzdeki ramazan ayında daha da artarak kitleleşecek. Allah'ın açtığını

Peki Öcalan'ın kendisini Mesih ilan edişini sadece politik bir mesaj olarak okumak mümkün değil mi? Öcalan'ın Mesihlik iddiası ayrılıkçı Kürtçü çevreler üzerinde yankı buluyor muydu?

Öcalan'ın Mesih olduğu söylemi PKK sempatizanı yayın organlarında da işlenmektedir. Örneğin **İnci Jann Roj**, Öcalan'ın Mesihliğini ilan eden isimlerden. (Bkz., İnci Jann Roj, Öcalan'ın Mesih Gerçekliği başlıklı yazı dizisi, 27 Nisan 2003 Özgür Politika) İnci Roj sıradan bir isim değil; Öcalan'ın en beğendiği köşe yazarı. İnci Roj, Alman yurttaşı ve tam adı, İnci Zeynep Graf. “Öcalan'ın doğum gününü kutlamak amacıyla 4 Nisan'da Diyarbakır surlarında Öcalan'ın posterleri ile ‘Bijî Rêber Apo, güneşin doğum günü Kürdistan'a Ortadoğu'ya insanlığa kutlu olsun’ ve ‘Yaşasın Jnder Apo, kahrolsun katliamcı T.C. devleti ve efendileri ABD, AB! TC Devleti Kürdistan ile Kürt halkını ya sevecek ya terk edecek, İnci Roj” yazılı pankart asmıştı.⁵¹

Öcalan'ın bir yandan Hristiyanlığa yakın olduğuna dair mesajlar verirken öbür yandan **İslâm'ı “Arap Tüccarların İdeolojisi”** olarak tanımlaması dikkate değer. Şöyle yazıyor Öcalan:

kimse kapatamaz. Hiç bir devletin, ordunun gücü, bir peygamberi engelemeye yetmez. Allah beni o zaman leş kargalarına yedirtmedi, şimdi de yedirmeyecek. RESİMLERİMİ DÜZELTİN Tüm dünya kiliselerindeki Hz. İsa resimleri tahminler üzere yapıldı. Ama artık Hz. İsa olarak ben buradayım ve bu nedenle resimlerin tümünün düzeltilmesi gerekiyor. ŞU AN TARİH YAZILIYOR Allah bana en şerefli unvanı vererek bana “Mesih” dedi. Şu anda tarih yazılıyor. Gördüğünüz gibi Türkiye gündemine gökten düşer gibi düştüm. Hristiyanlık Kudüs'te çıktı, İstanbul'da güç oluşturdu ve veryüzüne hâkim oldu. Müslümanlık Mekke'de çıktı ve o da İstanbul'da güç oldu. Mesih'in de İstanbul'da çıkması çok tabiidir, çünkü İstanbul, Müslüman ve Hristiyanın tarihi başşehridir. Hüriyet 25 Kasım 2000

51 19.05.2007 Özgür Gündem

İslamiyet'in en doğru bilimsel tanımlanmasını bu çerçevede yapmak büyük önem taşımaktadır. Kendi başına dini dogmalar halinde İslam'ı izah etmeye çalışmak, gerçeği daha çok perdelenmek ve karanlığa gömmek anlamına gelecektir. Feodal egemenlik, ezici üstünlüğü sayesinde İslamiyet'in bu dini dogmatik izahını tanrının değişmez kelamıymış gibi sunup, tüm Ortadoğu halkları üzerinde yüzyıllarca süren mutlak bir zihni ve ahlaki egemenlik kurar. İslamiyet, Arap yarımadasındaki geleneksel tüccar sınıfın üçüncü büyük çıkışıdır. Mısır, Mezopotamya, Yemen ve Habeşistan arasındaki ticaretle büyüyen Arap kabilelerinin birlik ve siyasi güç olma ihtiyacını karşılar. Semitik kökenli son uygarlık hamlesidir. Daha çok geriye kalan uygarlığa bağlanmamış tüm çöl Araplarını, İslamiyet adı altında bir araya toplayıp feodal uygarlık gücü haline getirir. Objektif olarak kavmiyeti güçlendirir. Kabile anlayışını aşan birlik fikri İslamiyet'te çok güçlüdür. Bu nedenle ortaçağda dağınık ve birlik ruhundan uzak yaşayan kabile ve aşiretler daha yakın kavimsel bağlar içine girerler. Kavim, ortaçağa özgü bir feodal kategoridir; etnisite ile ulus arasında bir konumu işgal eder. Toprağa ve ticarete daha çok bağlanma, kavimsel birliğin maddi zeminini güçlendirir. Feodal toprak soylularıyla kentlerin tüccarları, bu kavimsel ortamda daha güçlü iktidar sahipleri haline gelirler. Enevilerin Arap kavmiyetçiliğini geliştirmeleri bu maddi nedenden ötürüdür.

Abdullah Öcalan, Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa, AİHM Savunmaları, 2001, Mezopotamya Yayınları, Cilt: II, s. 74

İslâm karşıtlığının bir yansıması olarak Öcalan, Kürt Aleviliğini, Kürtlerin İslâm'a direnişi olarak görüyor ve özde İslâm olmadığını ileri sürüyor.⁵² Şöyle yazıyor Öcalan:

Buna karşılık, aşiretlerin yoksul alt kesimi ve dağlık alanlarda yaşayanları direnişçiliklerini korumuşlar; bazı alanlarda lafta İslamiyet'i kabul edip kendi öz inanç ve yaşamlarını korumakta kararlı davranmışlardır. Bu temelde davranan kesim, daha çok Kürt Aleviliği biçiminde tamamen yerleşmiş; kendi yaşam koşullarına uyarlanmış bir İslamlığı sınırlı olarak kabul etmiştir. Bunu da zorla değil, Ehlibeyt'e yapılan büyük haksızlıklar sonucu bir vefa borcu olarak yapmışlardır. Kürt Aleviliği İslamiyet'te ilgisi en az

52 Abdullah Öcalan, Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa, AİHM Savunmaları, Köln-2001, Cilt II, s. 74-79

PKK bu çerçevede Almanya'da, merkezi Köln'de bulunan "**Kürt Alevileri Federasyonu**" bu sürecin bir ürünüdür.⁵³ Söz konusu örgüt, PKK'nın bir yan kuruluşu olduğunu açıkça ifade etmektedir. Bu konuyu Misyoner Örgütlerin Alevi Operasyonu başlıklı bölümde genişçe ele alacağız.

Bu durum Öcalan'ın Maksist/Sosyalist bir temele dayanmasıyla değil aynı zamanda İslâmi duyarlıklı Kürtlerin PKK'ya karşı durmasıyla yakından ilişkilidir.

PKK ekseninde başat çizgi ateizm olmakla birlikte Zerdüştlük de önemli bir hale getirilmiştir. Bazı Kürtçü yazarlar Zerdüştlüğü Kürtlerin eski dini olarak göstermeye çalışmaktadır. Öcalan bu çerçevede Kürtlerle İslâm arasındaki bağları baltalamak için Zerdüş kartını da kullanmaktadır. Şöyle yazıyor Öcalan:

Zerdüştlük, İslâm'a karşı Kürtlerin en kararlı direnişçi kesimini temsil etmektedir. Bu direniş sanıldığından daha fazla çözümlemeyi gerektirmektedir. İslâm ideolojisinin yoğun saldırısı, politik ve ekonomik baskısı ve ambargosu nedeniyle, gerçekliğini doğru bir biçimde ifade etme gücüne kavuşamamıştır. Bu yönüyle Aleviliğe benzemektedir. Fakat günümüze kadar varlığını sürdürebilmeleri, çok zorlu bir yaşamdan geçtiklerini göstermekte ve direnişlerini anlamlı kılmaktadır. Kürtlerde İslamiyet karşısında yaşanan bu üç tür deneyim, ulusal birliğin gelişmemesinde önemli bir etken teşkil etmiştir.

Öcalan, Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa II/80

53 Bir misyoner örgüt bu durumu şöyle ifade ediyor: "Ayrılmış Kürt PKK örgütüne yakınlık duyan Aleviler, Türkiye'de örgütlenmekten zorunlu olarak feragat etmiş, Almanya'da, merkezi Köln'de bulunan "Kürt Alevileri Federasyonu" adı altında örgütlenmişlerdir." Uluslararası Katolik Misyonu İnsan Hakları Uzmanlık Birimi, Dr. Otnar Oehring (Derleyen), Türkiye'de insan haklarının durumu - laiklik = din özgürlüğü mü? Çeviri: Recai Hallaç, 2004, s. 40

Zerdüş

Peki Öcalan'ın mesihçi ve zerdüşçü çizgisinin PKK'ya herhangi bir yansıması var mıdır?

PKK militanları arasında yapılan bir ankette en çok sevilen dinsel önder olarak Hz. İsa'nın % 34, Hz. Muhammed'in ise % 10 çıkması,⁵⁴ Öcalan'ın belirlediği yeni konseptin tabana yayılmakta olduğunu göstermektedir. Buradaki İsa'nın Orijinal İsa değil de Mevcut Hristiyanlık'taki İsa olduğunu da not etmek gerek.⁵⁵ Bu anketin sonuçlarını din olarak Hristiyanlığa duyulan özel yakınlığın bir göstergesi olarak okumak mümkündür.

⁵⁴ Anketin ilk kaynağı PKK sempatizanı olan Özgür Gündem gazetesidir. Anketi aktaran 31.01.2006 Zaman

⁵⁵ İki İsa arasındaki fark için bkz., Kutluhan Bilgeşah, Murat Hakan Yıldırım, İsa Tanrı Değildir: Hristiyanlığın Sertiveni, IQ Kültür Sanat Yayıncılık

PKK anketine göre militanların en sevdiği lider Zerdüşt ve Hz. İsa

Terör örgütü PKK'ya yakınlığıyla bilinen 'Ülkede Özgür Gündem' gazetesi dün ilginç bir haber yayımladı.

'Dağda Lopez dinleniyor, Orhan Pamuk okunuyor' başlıklı haber, Fırat Haber Ajansı kaynaklı. Ajans, Türkiye, İran ve Irak'taki 300 PKK militanı üzerinde bir anket yapmış. Sorularda genel itibarıyla militanların magazin yönüne ağırlık verilmiş.

Yasa dışı örgüt üyelerine, okudukları yazarlardan izledikleri filmler ve tuttukları futbol takımına kadar bir dizi soru yöneltilmiş. Ancak çalışmanın detayında şaşırtıcı bilgiler yer alıyor. 'En çok beğendiğiniz dini önder kim?' sorusuna yüzde 34 oranında 'Zerdüşt' cevabı verilmiş. 'Hz. İsa' seçeneği de aynı oranda destek görmüş. Bunların ardından ölümlere tapınılan bir inancın kurucusu olan Mani geliyor (yüzde 11). Hz. Muhammed yüzde 10'la dördüncü sırada yer alıyor. Militanların diğer tercihleri ise şöyle: Hz. Musa yüzde 7, Hz. İbrahim yüzde 4. Örgüt, son yıllarda propaganda aracı olarak *çoğunlukla dini kullanıyordu. Hatta ölen militanlar için mevlit okutuluyordu*. Geçtiğimiz yıl kendilerine Melle (din adamı) diyen bir grup, basın toplantısı düzenleyerek bölücü örgüt elebaşı Abdullah Öcalan'a uygulandığı ileri sürülen tecridin kaldırılmasını istemişti. Ancak 'Ülkede Özgür Gündem'de yayınlanan anket, militanların Zerdüşt'e İslam Peygamberi'nden daha çok sempati duyduğunu gösteriyor. Araştırmaya göre örgüt içinde en çok beğenilen sanatçılar sırasıyla Ahmet Kaya, Sezen Aksu ve Haluk Levent. Orhan Pamuk, Ahmet Arif, Murathan Mungan ve Nazım Hikmet en beğenilen yazar ve şairler. *En fazla tutulan futbol takımı ise Galatasaray*.

Özgür Gündem'deki anket sonuçları

Zerdüşt - % 34

Hz. İsa - % 34

Mani - % 11

Hz. Muhammed - 10

Hz. Musa - % 7

Hz. İbrahim - % 4

Fırat Haber Ajansı anket yaptı, Özgür Gündem yayımladı

Terör örgütüne yakınlığıyla bilinen Fırat Haber Ajansı'nın anketi dün 'Ülkede Özgür Gündem'de yayımlandı. PKK'lılarla görüşülerek hazırlanan ankete göre, silahlı eylem yapan teröristler roman ve şiir kitaplarına büyük ilgi gösteriyor (yüzde 25). Militanların en beğendiği mitolojik karakterler ise sırasıyla Gilgamesh, Prometheus, Hektor ve İhtar. Örgüt üyeleri sosyoloji, psikoloji, tarih, biyoloji, ekoloji, uzay ve arkeoloji gibi bilim dallarına da meraklı. Futbol konusunda militanların yüzde 28'i Galatasaray'ı destekliyor. Diyarbakırspor taraftarları azınlıkta. 'En sevdiğiniz spor dalı?' sorusuna militanların yüzde 40'ı voleybol cevabını verdi. *Tenis ve yüzmeyle ilgili duyanlar da az değil*.

Zerdüştler ateşe tapar

İranlı Zerdüşt tarafından kurulan tek tanrılı bir inanç sistemi. İnanılan tek tanrıya verdikleri Ahura Mazda adıyla bağlantılı olarak Mazdeizm de denir. *Sonraki dönemlerde Mecusilik adıyla anılmıştır. Tek tanrılı bir inanç sistemi getirdiği için kimilerince peygamber olarak kabul edilen Zerdüşt'un hayatıyla ilgili bilgiler daha çok efsanelere dayanır. İçinde sürekli ateş yanan tapınakları vardır. Zerdüştlüğün kutsal kitabı, hikmet ve bilgi anlamına gelen 'Avesta'dır*.

PKK militanlarının en sevdiği lider Zerdüşt ve İsa

31.01.2006 Zaman

21 Haziran 2006 Sabah

Kürdistan Kalkınma Kurumu

Geride bıraktığımız Douglas Layton'ı tekrar ele alalım. Teorimizi ekstra testlere tabi tutalım.

Layton yıllardır Kuzey Irak'ta görev yapmaktadır. Acaba nasıl bir görev? Bir misyoner olduğuna göre dinsel bir etkinlik olarak misyonerlikle mi meşgul yoksa profesyonel bir biçimde seküler etkinliklerle mi uğraşmaktadır? Hadi işi daha da yokuşa sürmek için şu soruları soralım: Sakın ola bu profesyonel ve seküler faaliyetler Türkiye'nin milli güvenliğini tehdit eden bir konsepte dayanıyor olmasın?

Layton'ın yani misyonerlerin çalışmalarının dinsel etkinliklerden ibaret olmadığına göstergelerinden birisi Kuzey Irak'ta

Kürdistan Kalkınma Kurumu'nda (Kurdistan Development Corporation) direktör olarak görev yapıyor olması. Kurdistan Development Corporation, **Kürdistan Kalkınma Kurumu**, Kürdistan Kalkınma Şirketi, Kürdistan Gelişme Organizasyonu gibi çeşitli biçimlerde çevrilmektedir. Araştırmacı **Serdar Kuru**, **Kürdistan Kalkınma Kurumu** hakkında şu bilgileri veriyor:

“Kürt devletinin kurulma sürecinde geliştirilen ve bir Amerikan-İngiliz ortak yapımı olan son projenin ismi “Kürdistan Kalkınma Şirketi”. Iraktaki gayri kanuni Kürt yönetimiyle global iş çevrelerinin ortaklaşa kurduğu bu şirketin merkezi Londra’da bulunmakta. Ana ofisleri Londra ve Kuzey Irak’taki Erbil şehrinde olan bu şirketin ayrıca Dohuk, Süleymaniye, Bağdat ve Amerika’da (Washington ve Boston) şubeleri var. Şirketin esas amacı yabancı sermayeyi bölgeye çekip, Kuzey Irak’taki doğal kaynakları işleterek büyük çapta paralar kazanmak. Bu paralar sayesinde yapay olarak zenginleştirecek Kürt devleti diğer ülkelerde nispeten fakir şartlarda yaşayan Kürt nüfusu etkilemek ve onları cezbetmek için kullanılacak. Kendisi 30 yıldır dünyanın her yanında İngiliz istihbaratı için masumane görünümlü sivil toplum örgütleri kurmakla meşgul. Son olarak imza attığı proje bir yardım kuruluşu adı altında Amerika Dışişleri Bakanlığı’ndan para alıp bu paralarla Kuzey Irak’taki tüm hastane ve sağlık ocaklarını uydu bağlantısıyla birbirine bağlamaktı. Tabi söz konusu hastanelerin aslında tam olarak hastane olmadıklarını siz de tahmin edersiniz. Bunlara istihbarat jargonunda “örtü” denir.”⁵⁶

Allgemeine Zeitung'un haberinden Kürdistan Kalkınma Kurumu'nun etkinliklerine bir göz atalım:

“Kürdistan Gelişme Organizasyonu KDC direktörü olan Amerikalı Douglas Layton’a göre, “uluslararası bir havaalanı

56 Serdar Kuru, Kürdistan'ı Kalkındırma Şirketi, www.antiempereyalizm.org/gercek/gazete/article_58.shtml

ve işleyen bir banka, yabancı yatırımları çekmenin şartları arasındadır. Havaalanı baharda açılacak ve hemen sonra Irak'ın Kuzeyi olan Kürdistan'da işleyen bankalarda açılacaktır. Mevcut durumda Erbil'den dışarıya banka transferi yapmak mümkün değil, bütün ödeme, alış-veriş elden yapılmaktadır." diye şikâyet ediyor. Layton, gelişme organizasyonunun büyük bir Avrupa bankası ile anlaşma yapacağını söyledi. Aynı şekilde organizasyon Bağdat hükümeti tarafından verilen 45 lisanstan birine de sahiptir. Sadece Kürdistan Gelişme Organizasyonu aldığı lisansla şimdiye kadar 18 Milyon Dolar miktarında yatırımlar aktive edildi. 2005 yılı sonuna kadar Kuzey Irak'ın büyük şehirlerinde bankanın şubeleri açılmalıdır.

Kürdistan Gelişme Organizasyonu bankanın yanı sıra ikinci büyük projesi taşınmaz mal faaliyetleri olacak. Kürdistan Gelişme Organizasyonu 100.000 m²'yi aşan bir alanda havaalanı yanı sıra bürolardan, modern evlerden, bir otelden, bir büyük alışveriş merkezinden ve sinemalardan oluşan büyük bir kompleks teşekkül edecek. Bunun için ilk etapta 100 milyon dolar civarında yatırımlar öngörülmektedir. Bunu izleyen bir adımla da proje, serbest ticaret alanı olarak genişletilecek.⁵⁷

Biz Türkiye'de Taksim'de, Kızılay'da İncil dağıtılıyor diye kıyameti koparıırken Layton İncil dağıtmakla, insanları vaftiz etmekle değil de Kürt Devleti projesinde bir direktör olarak görev yapmakta.

Amerika'nın Sesi Radyosu'nun bir haberi Layton'un olağanüstü mesafe aldığını gösteriyor.

57 19 Mart 2005 Güvenli Erbil'den Irak'ı Biçimlendirmek başlıklı haberi. Layton'un çalışmaları New York Times'a da konu olmuştur. Pointing to Stability, Kurds in Iraq Lure Investors, 27 Haziran 2007 The New York Times

“İraklı Kürtler, bölgeye yabancı turist çekmek amacıyla yeni bir reklâm kampanyası başlattı. “Diğer Irak” sloganıyla başlayan kampanyada, Kuzey Irak’ta barış ve huzurun hüküm sürdüğü vurgulanıyor. Kuzey Irak’la ilgili reklâm filmi bir süre önce Amerika’da da yayınlandı. Filmde bölgenin doğal güzellikleri tanıtılırken arka planda bir kişi, “Diğer Irak’ı biliyor musunuz? diye soruyor ve Kürt, Arap ve Batılılarının bölgede birlikte tatil yaptığını vurguluyor. Filmin mesajı Irak’taki diğer yerlerin aksine Kürt bölgesinin şiddet eylemlerine sahne olmadığı ve Iraklılar için önemli bir turizm merkezi haline geldiği. Iraklı Kürtler özetle batıya açılmaya hazırız diyorlar. Kuzey Irak’ın en çok ziyaret edilen yerlerinden biri Gali Ali Bey Şelalesi. Güneyin sıcağından ve kanlı şiddet eylemlerinden kaçan Dahut Lukman adlı bir Iraklı şelalenin serinliğinde huzur bulduğunu söylüyor ve tatil için sık sık ailesiyle buraya geldiğini söylüyor. (...)

Reklâm kampanyasının arkasında Douglas Layton adlı bir Amerikalı var. Son 15 yıldır bölgede değişik kalkınma projelerinde çalışan Amerikalı yatırımcı Kürdistan Kalkınma Holding’i adlı şirketin de müdürü. Layton, turist sayısının zamanla artacağına ve bölgenin uluslararası bir turizm merkezi haline geleceğine inanıyor. Amerikalı yatırımcı, bol su kaynaklarına sahip bölgenin Ortadoğu’da su sporları merkezi olabileceğini ve dağlık arazide kayak tesisleri kurulabileceğini belirtiyor ve devamla “Kuzey Irak Ortadoğu’nun tek ve en önemli kış sporları merkezi de olabilir” diyor.”⁵⁸

Kürdistan Kalkınma Kurumu

Bütün bunlar uzun yıllar gösterilen çabanın ürünü elbette; örneğin yıllar önce manzara şuydu:

“Bölgeye gelen yardım kuruluşlarının bazıları gerçekten insani amaçlarla çok büyük yardımlar yapıp halkın ızdırabını paylaşıırken kimileri de sadece bayraklarını dalgalandırmakla yetindi. Yardım kuruluşlarıyla bölgeye gelen görevlilerin arasında misyonerler ve istihbaratçılar da vardı. Bu faaliyetler doğrultusunda on binlerce Kürtçe İncil basılıp halka bedava dağıtıldı, yapılan konuşmalarda Kürtlerin atalarının Hristiyan olduğu söylendi. Avrupa’ya göçler teşvik edildi, ekonomik sıkıntının had safhada olduğu bölgede bar, kadın güzellik salonları, kuaför vs. açmaları için halk teşvik edildi, bu tür işlere girmek isteyenlere maddi yardım yapıldı. Bölgede ev ve arazilerini satmaları konusunda zorlananlar oldu. İslâmi gelişmeleri izlemek amacıyla bir araştırma merkezi bile kuruldu. Gelen kuruluşlar arasında küçük bir devletin bütçesine sahip olanlar vardı.”⁵⁹

Şimdi Kuzey Irak’ta Faaliyet Gösteren Misyoner NGO’ları ele alacağız.

59 Murat Uçar, Kuzey Irak’a umut yakın mı? Aksiyon Dergisi, Sayı: 168

Kuzey Irak'ta Faaliyet Gösteren Misyoner NGO'lar

Bugün Kuzey Irak'ta hizmet veren gayriresmi gönüllü yardım kuruluşlarının çoğu misyonerlerin cirit attığı örgütlerdir. **Türkmeneli Vakfı Başkanı Hasan Özmen**'in bildirdiğine göre, Kuzey Irak'ta bulunan Erbil'de 120 civarında önemli bir kısmı misyoner kuruluşu olan NGO faaliyet göstermektedir.⁶⁰

Mavi Hilal'in konuyla ilgili olarak hazırladığı raporunda dikkate değer analizler yer almakta:

“1991 yılındaki Körfez Krizi'nin ardından Kuzey Irak'a gelen yaklaşık 100 NGO'nun insani amaçlı görünmekle birlikte, bir çoğunun ülkelerin bölgeye ilişkin politikalarına hizmet ettiği gözlenmiştir. Bu kuruluşların bölgede bir Kürt devleti kurulmasının fiziki alt yapısının oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Irak'ta faaliyet gösteren NGO'lar kendi devletlerince ulusal çıkarlarını ve dış politika hedefleri doğrultusunda: stratejik istihbarat temini, diplomasiyi etkileme, misyonerlik ve dönüştürme faaliyetleri, sosyal, kültürel ve etnik yapıyı çözümleme, ideolojik taşıma, kültür aktarımı, yer altı ve yer üstü kaynakları saptama, kitleleri etkileme ve yönlendirme amaçları için kullandıkları bilinmektedir.”⁶¹

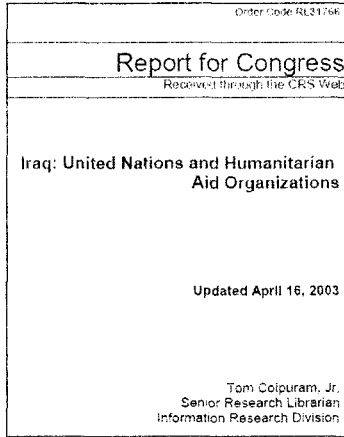
Bir kısmı Irak genelinde, bir kısmı Kuzey Irak özelinde faaliyet gösteren, bir kısmı misyoner örgüt, bir kısmı ise misyonerlerle işbirliği halinde çalışan başlıca NGO'lar şunlardır:

60 M. Necati Özfatura, Kuzey Irak'taki Kürlere Hristiyanlık Çengeii, Türkiye gazetesi, 26.12.1998, Geniş bilgi için Özfatura, 29 Mart 1995 tarihli Tempo Dergisi'ne yollama yapıyor.

61 Recep Üker, Muzaffer Baca, Dünya Sivil Toplum Kuruluşları Hareketi ve Türkiye Gerçeği, Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın Rolü, Aralık - 2005, İstanbul, s. 3, Aktaran Kaan Turhan, Sivil Casus, İstanbul-2006, IQ Kültür Sanat Yayıncılık

- American Friends Service Committee (AFSC)
- Catholic Relief Services (CRS)
- Church World Service (CWS)
- Lutheran World Relief (LWR)
- World Resources Institute (WRI)
- World Vision International
- Assyrian Aid Social Society
- Asian Volunteers Network
- Concern For the Kids
- Care For The Kurds
- Horizonsinternational
- Impact Teams International
- Servant Group International
- Christian AID
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC)
- Oxfam International
- Doctors Without Borders
- Human Rights Watch (HRW)
- International Committee of the Red Cross (ICRC)
- Physicians for Human Rights (PHR)
- U.S. Committee for Refugees (USCR)
- World Resources Institute (WRI) ⁶²

⁶² Amerikan Hükümeti'nin hazırladığı Irak'ta faaliyet gösteren NGOların tam listesi için bkz., <http://fpc.state.gov/documents/organization/19953.pdf> Dosyadan bizi haberdar eden Muzaffer Aca'ya teşekkür ederiz.

Amerikan Hükümeti'nin hazırladığı Irak'ta faaliyet gösteren NGOları konu alan rapor

Silahların Gölgesinde Hristiyanlaştırılan Kürtler

15 Nisan 2003 tarihli Time Dergisi'ne göre ***"Irak'taki savaş yeni bir döneme girerken Hristiyan misyonerleri kendi savaş planları ile ilerliyorlar: Bölgenin Müslümanlarına insani yardım ve İncil'i yaymak için."***

İşgalden sonra misyoner örgütler için Irak'ta yeni bir devir başladığını söylemek mümkün. Cumhuriyet gazetesinin ***"Hristiyan olan Kürt sayısı artıyor"*** başlıklı haberi bunun bir göstergesi:

"Hristiyan olan Kürt sayısı son 1 yılda katlanarak arttı. Kürtlere, Kürtçe İncil dağıtılıyor ve "Kürtlerin asıl kökleri Hristiyandı, daha sonra Müslümanlaştırıldılar" deniliyor.

Son iki yılda din değiştiren Kürtlerin sayısının yüzlerle ifade edildiği, Kürtçe İncil dağıtıldığı belirtiliyor. Irak'ta siyasi istikrar arayışları sürerken özellikle Kuzey Irak'ta ABD kökenli yoğun bir misyonerlik faaliyetinin olduğu belirtiliyor. Bölgeden

Ankara'ya gelen bilgiler, savaşın hemen ardından hız kazanan misyonerlik faaliyetlerinin son bir yıl içinde katlanarak arttığını ortaya koydu.

Son yıllarda bölgedeki misyoner kuruluşları aracılığıyla on binlerce Kürtçe İncil dağıtılması, söz konusu kuruluşların bölgeyi ne kadar kısıpaca aldığının da bir göstergesi olarak değerlendiriliyor. Konuyla ilgili bilgi veren kaynaklar, Türkiye'ye yönelik misyonerlik faaliyetlerinin de bundan sonra Kuzey Irak merkezli olacağına dikkat çektiler.

Dünya Kiliseler Birliği'nin eşgüdümünde olmak üzere, sayısı 100'ün üzerinde olan çeşitli sivil toplum örgütünün Ortadoğu'da misyonerlik için merkez olarak Irak'ın kuzeyini seçtiği ve faaliyetlerini buradan yürüttüğü belirtildi. Sivil toplum örgütü ve yardım kuruluşu adı altında faaliyet gösteren misyoner yapılanmalarının, özellikle alt toplum kesimlerini hedef aldıkları ifade edildi.

Kürt gençlere, yabancı dil eğitimi, sağlık hizmeti ve kültürel faaliyet adı altında Hristiyanlık propagandası yapıldığı dile getirildi. Söz konusu gelişmeler, Türkiye'ye bölgeden gelen raporlara da yansdı. Cumhuriyet 'in ulaştığı bilgilere göre, Irak'ın kuzeyindeki misyonerlik faaliyetleri ağırlıkla ABD merkezli olarak yürütölüyor. Bunun yanı sıra Avrupa ülkelerinden gelen sivil toplum örgütü ve yardım kuruluşları içinde de Hristiyan din adamları görev yapıyor.

ABD merkezli misyonerlik faaliyetleri, daha çok Irak'ın kuzeyindeki Hristiyan toplulukların gereksinimlerini karşılama gerekçesiyle yapılırken bu bağlamda eski kiliseler restore ediliyor, bu kiliselere gelen Hristiyan cemaat ile bağlar güçlendirilmeye çalışıyor. Yürütölen çalışmalar ile bölgede sayıları 10'un üzerinde olan eski kiliselerin yeniden faaliyete geçirildiği biliniyor. Söz konusu kuruluşlar Asuri,

Keldani cemaatler ile yakın ilişki kurarken Müslüman gençlere de Hristiyanlık propagandası yapıyor. Her pazar ayinlere, kiliselerin eğitim programlarına katılmaları için Kürt gençlere belli miktarda para yardımı yapıldığı, sürekli gündemde bulunan iddialar arasında.

Son iki yıl içinde vaftiz olarak din değiştiren Müslüman Kürtlerin sayısının yüzler ile ifade edildiği belirtiliyor.

AB kökenli sivil toplum örgütlerinin de “insani yardım” adı altında misyonerlik faaliyeti yürüttüğü ifade edilirken özellikle sağlık hizmeti, dil eğitimi konularında yapılan yardımlarla Kürtlerin Hristiyanlık propagandasına tabi tutulduğu dile getiriliyor. Bu yardım kuruluşlarının, Avrupa’daki kilise okullarında eğitim görmek üzere Kürt gençleri arasında sınavla öğrenci belirlediği ve bu gençleri “bütün masraflarını karşılayıp Avrupa’ a gönderdiği” de ifade ediliyor.

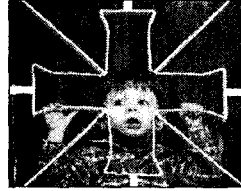
Konuyla ilgili bilgi veren kaynaklar, özellikle 1991 yılındaki Körfez Savaşı’nın ardından çeşitli Hristiyan kuruluşlarının Irak’ın kuzeyine gelerek ofis kurduğunu ve halkla yakın ilişki içine girdiğini belirtirlerken halka çeşitli yollar kullanarak Batılı ülkelerde basılmış on binlerce Kürtçe İncil dağıttığını söylediler. Aynı kaynaklar, Kürtlere yapılan propaganda arasında, “asıl köklerinin Hristiyan olduğu, daha sonra Müslümanlaştırıldıkları” iddiasının da yer aldığına işaret ettiler.”⁶³

Irak'a Hristiyan misyoner akını

Iraklı Hristiyan bir çocuk, Bağdat'taki Evangelist Kilisesi'nde ABD'li doktorların katıldığı ayını izlerken... Hristiyanlar Irak'ın yaklaşık 22 milyonluk nüfusu içinde küçük bir azınlık. n
REUTERS

DIŞ HABERLER SERVİSİ

ABD tarafından işgal edilen Irak'ta şimdi de "ruhlara ele geçirilmesi" süreci başlatıldı. ABD'nin en büyük Protestan Kilisesi'ne bağlı çok sayıda misyoner, halkın ruhunu sahte bir din olarak niteledikleri İslamiyetten kendilerince kurtarmak ve Hristiyanlığı yaymak için Irak'a gidiyor.

İngiliz "Daily Telegraph" gazetesinin haberine göre, kendilerine "Müslüman ruhları kurtarma" görevi veren misyonerler, önümüzdeki haziranda yönetimin Iraklılara devredilmesinden ve ABD işgal gücü otoritesinin sona ermesinden önce onlerine açılan tarihi fırsattan yararlanmak için kolları sıvadı. Misyonerler, Irak'a çok sayıda Arapça İncil ve broşür götürüyor. Misyoner gruplarına, Uluslararası Misyön Heyeti (IMB) önderlik ediyor. IMB Ortadoğu Bölümü Başkanı John Brady, 16 milyon Amerikalı Protestan'a yaptığı çağrıda açılan bu fırsat kapısından yararlanılmasını istedi. Misyonerler, faaliyetlerini insani yardım kisvesi altında yürütüyor.

Gıda ve ilaç götüren misyonerler, bir yandan da Hristiyanlık propagandası yapıyor.

28 Aralık 2003 Milliyet

Misyoner General Sada

Evrensel Gazetesi'nin haberi de ilginç ipuçları veriyor:

"Kürtlere misyoner kuşatması Irak'ın işgalinin ardından bu ülkeye akın eden ABD'li evangelist misyonerlerin, son zamanlarda Kürdistan Özerk Bölgesi'ne göz diktiği ve Kürtleri "Hristiyanlaştırmak" için büyük çaba sarfettikleri öğrenildi.

Irak Hava Kuvvetleri eski Komutanı olan **emekli General Georges Sada**, kendisinin de dahil olduğu "yüzlerce evangelist Hristiyan misyonerin" bölgedeki Kürtleri Hristiyanlaştırdığını söyledi.

2002 yılında ortaya attığı, “Irak’taki kitle imha silahları, korsan uçaklarla Suriye’ye kaçırıldı” iddiasıyla adından söz ettiren Iraklı general Sada, Washington Times gazetesine verdiği demeçte, “Irak’taki iyi haber, Kuzey’deki Kürtlerin, ülkenin genelini kasıp kavuran Şii-Sünni çatışmalarına bulaşmadan, bağımsız ve şer’i hükümlerden uzak bir anayasa kabul etmek istemeleri. Bu; Irak, Afganistan ve Pakistan gibi katı İslâmi geleneğin olduğu ve din değiştirenlerin ölümle cezalandırıldığı ülkelere nazaran, Hristiyanlığa geçen Iraklı Kürtler için büyük bir fırsat. Hristiyanlığı seçen hiçbir Kürt, idam tehditiyle karşı karşıya değil” dedi.

Uzun zamandır Bağdat’ta yaşayan eski General Sada, Amerikalı köktendincilere yakın Washington Times gazetesinin “Kuzey Irak’tan iyi haber” başlığıyla duyurduğu haberde ayrıca, özellikle Erbil kentinde yüzlerce Hristiyan misyonerin bulunduğunu belirterek, “Geçen hafta Selahaddin Üniversitesi’nde toplanan yüzlerce Hristiyan Kürt, inanç özgürlüğü için eylem yaptı” dedi.

Barzani hakkında şok iddia

ABD’li evangelist misyonerin çalışmalarının, Kürdistan Bölge Yönetimi Başbakanı İdris Barzani ve Bölge lideri Mesud Barzani tarafından onaylandığını belirten Sada, “Kürt yöneticiler, özellikle İdris ve Mesud Barzani, misyonerlerin faaliyetlerini olumlu buluyor. Bir görüşmemizde Mesud Barzani, ‘Müslümanları aşırı olarak görmektense; Hristiyan olarak görmeyi tercih ederim’ demişti” iddiasını dile getirdi.

ABD’nin Kuzey Virginia eyaletindeki en büyük tarikatlardan biri olan “McLean İncil Kilisesi”nin, kendisine “Irak Barış Enstitüsü başkanı” sıfatıyla, Bağdat ve Erbil’de “Ulusal Presbiteyran Kilisesi” kurma görevi verdiğini ifade eden Sada, “Yeni kiliseler Hristiyanlar için barış getirecek. Sevgiyi Müslümanlar’a anlatmalıyız ki, onlar da sevgiden, barıştan ve

bağışlamadan konuşsunlar. Ben, Hz. İsa'nın bizlere öğrettiğini Kürtler'e anlatıyorum” şeklinde konuştu.

Sayıları hızla artıyor

Aslen Asuri bir Hristiyan olan Sada, “Irak'ta Hristiyanların sayısı gün geçtikçe artıyor. Fakat, onlar büyük bir tehlikenin içindeler. Çocukları kaçırılıyor ve teröristlere fidye vermek zorunda kalıyorlar” diye konuştu. 1960'lı yıllarda Irak ordusuna katılan ve 1991 Körfez Savaşı sırasında, ABD'den yana tavır koyan eski General Sada, Saddam Hüseyin rejimi döneminde ordudan ayrılmıştı. Cezaevine atılan Sada, ABD işgalinin ardından serbest kaldı. 2002 yılında yaptığı, “Saddam, kitle imha silahlarını, Suriye'ye kaçırdı” açıklamasıyla dikkatleri üstüne çeken Sada, ABD'li eski albay David Eberly ile yazdığı “Saddam'ın Sırları” adlı kitapta da, “kitle imha silahlarının teröristlerin eline düştüğünü” iddia etmişti.”⁶⁴

E. General Georges Sada

İnsani yardım adı altında Hristiyanlaştırma

“Özellikle fakir, yardıma muhtaç Irak halkına yardım bahanesiyle Hristiyanlık propagandasını sürdüren radikal Hristiyan grup üyeleri Irak'ta birçok gizli kilise açmış durumda bulunuyorlar. Buralarda birçok misyoner gerek insani yardım bahanesiyle, gerekse de turist kılığıyla halkın

64 26.5. 2006 Evrensel Gazetesi. Konuyla ilgili birkaç haber için bkz. ,

www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/buitenler/disbasindairak-yeni/arsiv/2006/db-irak-2006-54.htm

arasına karışıp cemaatleri için eleman kazanıyorlar. Irak'taki işgalci Amerikan ordusunun tam desteğini de alan misyoner grubunun faaliyetleri milyonlarca dolarlık bütçeye sahip Voice of the Martyrs (Şehitlerin Sesi) adlı organizasyonla gerçekleştiriliyor. Bu bağlamda yiyecek yardımlarıyla birlikte on binlerce İncil dağıtımı yapılırken, bunun yanında çocuklar için Arapça olarak hazırlanmış "Çocuk İncili" vb birçok propaganda faaliyeti kapsamında kitap ve broşürlerle çalışmalarını son derce organize olmuş şekilde sürdürüyorlar. Voice of the Martyrs'in (Şehitlerin Sesi) başında Tom White adlı bir Baptist bulunuyor. Bu misyoner grubunun yanında onlarca başka misyoner grubu da Irak'ta faaliyette bulunuyor. Bununla ilgili yüzlerce propaganda videosu internette yayımlanıyor."⁶⁵

"Voice of the Martyrs" in logosu ve başkanı Dr. Tom White

Anlaşılan misyoner örgütler Irak'taki faaliyetleri çok şeye gebe. Irak'taki her doğumun sancısını Türkiye de çekecektir.

65 www.gazeten.com/abd-ve-iraktaki-radikal-hristiyanlar/

Irak'a misyoner ordusu

Asker bulmakta sıkıntı çeken ABD, kiliselere yöneldi. Özellikle dil bilen uzmanlar konusunda sıkıntısı olan ABD ordusu, Mormon kilisesi üyelerini istihdam etmeye başladı. Sıkı din ve dil eğitimi alan Mormonlar, ABD ordusu adına çalışacak.

Dil bilen uzman sıkıntısı çeken Amerikan ordusu Mormon Kilisesi mensuplarını istihdam etmeye başladı. Dünyanın her tarafında devam eden terörle mücadele kapsamında dil bilen eleman ihtiyacı duyan Amerikan ordu ve güvenlik kurumu yetkilileri, Mormon Kilisesi'nin yetmişmiş eleman gücünden faydalaniyor. Mormon misyonerler, aldıkları yoğun din ve dil eğitiminden sonra misyonerlik için hemen hemen dünyanın her ülkesine gidiyorlar. Halen dünyanın dört bir yanında 55 bin misyoneri bulunan Mormonlar, Utah'daki merkezlerinde her hafta 300 ila 500 kişiyi mezun ederek, misyon için gönderiyorlar.

Önce yoğun bir dini eğitim ve misyonerlik çalışması alan misyonerler ardından gidecekleri ülkenin dilini öğreniyorlar. 18 ila 20 yaşında başladıkları misyonerlik çalışmaları çerçevesinde, belirli sürelerle yurtdışında kalıyorlar. Görev sürelerini tamamlayan misyonerler ABD'ye döndükleri zaman dil bilmeleri nedeni ile uluslararası firmalarda kolayca iş bulabiliyorlar. Bazıları da gittikleri ülkelere dönerek orada, ABD ile iş yapan firmalarda göreve başlıyor.

İstihbarat birimleri de Mormonları kullanıyor

Dil bilmenin yanında ülkelerin kültürlerini de tanımanın nedeni ile Mormonlar Amerikan ordusu ve istihbarat birimleri de kullanmaya başladı. Ordu yetkilileri, "zor şartlarda çalışmaya alışkın, geçmişte temiz ve iş ahlakına sahip olmaları" nedeni ile Mormonların tercih edilen bir grup olduğunu belirtiyor. Terörle mücadele kapsamında Endonezya ve Filipinler'de yoğun istihbarat çalışmasına giren CIA'nın bu ülkede görev yapması önemli sayıda Mormon misyoneri istihdam ettiği bildirildi. Bu ülkelerdeki yerel diller konuşup yazabilen Mormonlar, tercümanlık hizmetlerinin yanı sıra, diğer ajanlardan farklı olarak sorgulamalara da katılıyorlar.

Mormon misyonerler birçok dile vakıflar

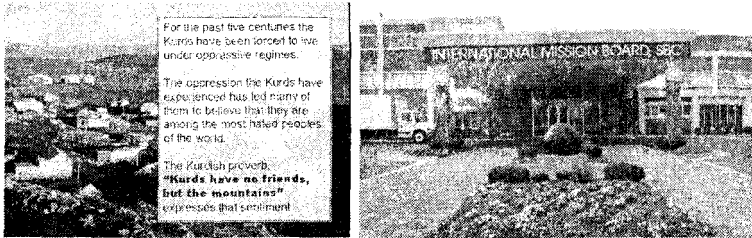
Mormon Kilisesi yetkilileri, ordunun mensuplarını çalıştırdığını belirterek, Utah'dan 800 kadar elemanlarının dil bilmesi nedeni orduya görev yaptığını kaydettiler.

Kilise yetkilileri, Ermenice, Bulgarca, Çekçe gibi nadir bilinen dillerin yanı sıra, Endonezya ve Filipinler'de konuşulan yerel dillerin birçoğuna hakim elemanları olduğunu belirterek, "Ordunun bu ülkelerin lisanslarına hakim eleman yetiştirmesi hem zaman alacak, hem de masraflı bir iş. Bu nedenle yetmişmiş Mormon misyonerler, hem dil hem de kültür olarak hemen birçok ülkede kullanılabilecek durumdadır" değerlendirmesinde bulunuyor. Salt Lake City'deki "Jesus Christ of Latter-Day Saints Kilisesi"nin (Ahir Zaman Azizleri Kilisesi) merkezinde 80 dil öğretiliyor.

Her hafta 300 ila 500 arasında mezun veren kilise, bunları dünyanın değişik yerlerindeki misyonlarında istihdam ediyor. Mormon Kilisesi'nin halen dünyanın dört bir yanında 55 bin misyoneri bulunuyor.

PKK-Sever Misyoner Lobisi

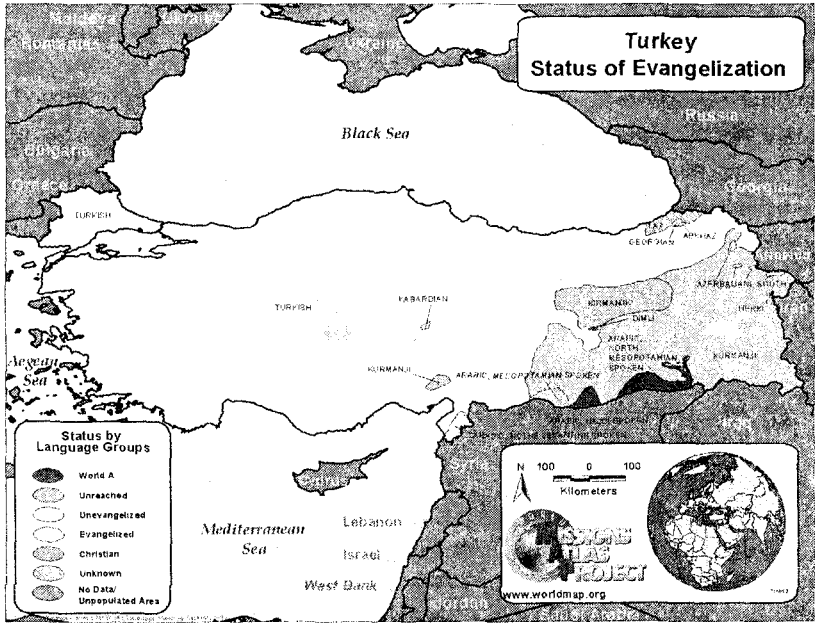
Uluslararası misyoner örgüt **IMB**'nin **"The Kurds"** isimli dosyasına göre, *"Son 500 yıldır Kürtler hep baskıcı rejimler altında yaşamıştır."* IMB 500 yıllık baskı söylemiyle Kürt eksenli terörü meşrulaştırmaya çalışıyor.

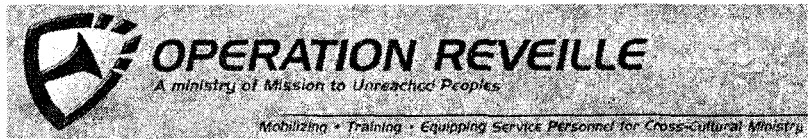
IMB'in Kürtler isimli dosyasından. "International Mission Board" Bush ve Neo-conları destekleyen radikal evanjelik grupların en büyüğü Güney Baptist Konvansiyonu'nun bir kuruluşu.

Mission Atlas Project, çok daha ileri gidiyor ve PKK teröründe can veren 30.000 insanın devlet tarafından öldürüldüğünü ima ediyor. **Mission Atlas Project**, "Turkey" isimli dosyasında şöyle yazıyor: *"Kürtler 30.000'den fazla kişiyi eziyetlerle, yerle bir edilen köylerinde kaybettiler; milyonlarcası yerlerinden yurtlarından edildi, yokluğa mahkûm edildi."*

Mission Atlas Project'in aşağıda yer alan etnik temelli Türkiye haritası faaliyetlerinin yıkıcı, bölücü ve ayrılıkçı karakteri konusunda bir fikir vermektedir.

“Operation Reveille” adlı misyoner örgüt, Kürtleri Hristiyanlaştırmanın ötesinde “Hristiyan Kürdistan” projesi için çalışmaktadır.

“Operation Reveille” adına Matthew Hand ve Mark Brockman’ın “Dört Ülkeye Yayılmış Kürtler, Bir Ortadoğu Evanjelizm Stratejisine Tutunuyorlar” başlıklı raporu Kürtlere yönelik olarak izlenecek Hristiyanlaştırma stratejisi ele alınmaktadır.

“Kürtler, yoksulluk ve izolasyon yoluyla ana dillerini kaybettiler. Asimilasyona zorlayıcı sistemli baskılar ve katı

güvenlik önlemleri denendi. Ayrılıkçı Kürtlere karşı yapılan halen devam eden savaş 20.000 hayata mal olurken iki milyonu da yerinden etti... Marksist Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gerillaları...

Dünya evanjelizasyonu ve kilise gelişimi stratejistleri, uzun zamandır Kürtleri stratejik bir unsur olarak düşünüyorlar... Kürtlerin İslâm'a olan sadakatleri diğer Ortadoğu halkların ki kadar kuvvetli değildir. Birçok Kürt hala kendilerinin antik mirası Zerdüştlüğe bağlılık duyuyor ve gene çoğu, Müslüman komşularını 1000 yıllardır kendilerine baskı uygulayan en önemli grup olarak görüyor. Bugün binlerce İncil, Kürt araştırmacılar tarafından kullanılıyor ve küçük bir Kürt eksenli Hristiyan arkadaşlığı kuruyor."

Joshua Project Peoples Data	
PEOPHAMEACROSSCOUNTRIES	SUMPOPL
Alevica Kurdish	141940
Bajelan	20550
Behdini	
Dimili Kurdish	1216600
Gurani, Hawrami	22600
Herki	76320
Kurd, Central	1182500
Kurd, Iranian	4178500
Kurd, Northern	10472650
Kurd, Turkish	5677600
Kurdi, Southern	6257910
Luri, Lori	2613990
Shikaki	65150
Surchi	11300
	31937620
Joshua Project	
PO Box 64080	
Colorado Springs, CO 80962	
United States	

Amerikan merkezli Misyoner Örgüt Joshua Project'e göre Kürtlerin yeryüzündeki toplam nüfusu yaklaşık 32 milyondur. Joshua Project, Kürtleri kendi içinde 14 ayrı etnik grubu ayırmaktadır. Joshua Project, her bir grup hakkında etnolojik, antropolojik, ekonomik ve politik durumlarını gösterir dosyalar hazırlamıştır.

Vatikan, PKK'nın Arkasında

Türkiye'nin baskıları sonunda Suriye'den çıkmak zorunda kalan Öcalan, İtalya'ya gittiğinde en büyük desteği Vatikan'dan görmüştü. Hürriyet'in 22 Kasım 1998 tarihli haberinde Vatikan'ın tutumunu "Vatikan'dan teröre destek" başlığı ile duyuruyordu:

"Katolik dünyasının ruhani merkezi olan Vatikan, Apo'ya sığınma hakkı verilmesine taraftar olduğunu bildirdi."

Vatikan bunun da ötesinde Kürtçü ayrılıkçılığı kışkırtacak bir tavır sergilemektedir:

"Doğu Kiliseleri Topluluğu sorumlusu Kardinal Achille Silvestrini, Kilise'nin Kürt toplumunun ulusal kimlik kazanmasına sempatiyle baktığını hatırlattı."⁶⁶

"Kürt toplumunun ulusal kimlik kazanması" Kürtlerin bir devlet kurma hakkına sahip olması demektir. Diplomatik dille söylenen bu sözün anlamı "Bağımsız Kürt Devleti projesini Vatikan olarak destekliyoruz." demektir.

Kardinal Achille Silvestrini

66 22 Kasım 1998 Hürriyet

Papa'nın yeni yıl kutlaması adeta **Silvisteri**'nin sözlerinin arkasındayım mesajını veriyordu; Milliyet'in haberinden izleyelim:

*"Vatikan'ın St. Peter Meydanı'nda yapılan geleneksel Noel ayininde çeşitli diller arasında ilk kez Kürtçe de konuşan **Papa II. Jean Paul** "Sersela we piroz be" diyerek Kürt halkına da yeni yılınızı tebrik ederim dedi. Ayin nedeniyle Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen altmış kadar Kürt kadın da Papa'yı ziyaret ederek kendisine bir dosya verdi. Dosyada Kürt sorununun çözümüne ilişkin PKK'nın görüşlerini yansıtan bazı belgelerle Türkiye'nin güneydoğusundaki olaylara ilişkin fotoğrafların yer aldığı öğrenildi.*

Papa II. Jean Paul, Noel konuşmasının bir bölümünde Kürt halkından da söz etti ve "Bütün dünyada özgürlük isteyen insanlar Allah'ın kuludur. Bir tek Allah bizi korumak için yaratılmıştır. Burada bulunan Kürt halkını da selamlıyorum" dedi.⁶⁷

Papa II. Jean Paul⁶⁸

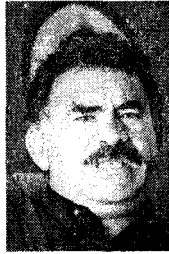
67 26/12/1998 Milliyet

68 Resmi aldığımız yer www.plusnews.fr

Öcalan'ın Papa'ya Mektubu

Kardinal Silvestrini'nin Vatikan adına yaptığı jestine karşılık **Öcalan**, Hristiyanlığı yücelten ve Papa'ya, Mekke'den daha yakın olduğunu vurgulayan mesajlar vermişti. Hürriyet'in haberinden izleyelim:

*"PKK'nın İtalya'daki yayın organı haline gelen, La Repubblica gazetesi, bölücü başı Apo'nun Katolik dünyasının ruhani lideri **Papa 2'nci Jean Paul'e** bir mektup yazarak kendisini kabul etmesini istedi. Mektuptan alıntılar yapan gazeteye göre **bölücü başı, "Hristiyanlık eşitlik, barış ve insanlık üzerine kurulmuştur. Büyük saygım var. Benim sosyalizm fikrim bundan çok uzak değil, hatta Hristiyan değerlerine çok yaklaşıyor. Sizin şahsınıza ve dininize duyduğum saygı, benim mücadele ve düşüncelerimde sabit bir noktadır"** dedi. Türkiye'nin Kürtlere barbarlık yaptığını iddia eden **bölücü başı yakın geçmişte Süryani, Ermeni, Rum ve Kürtlere karşı soykırım uygulandığı şeklinde yalanlar sıraladı**. Mektubun bir bölümünde Papa'ya, "Kapınızı bize destek vermek için çalıyorum Papa Hazretleri" diye yalvardı..."⁶⁹*

Öcalan

Öcalan'ın Papa'ya mektubunda Süryani, Ermeni, Rum ve Kürtlere karşı soykırım uygulandığı şeklindeki iddiaları, hem iftiranın hem de şer ittifakının boyutlarını göstermesi bakımından

69 24 Kasım 1998 tarihli Hürriyet Reha Erus'un haberi.

kayda değerdir. Buna bir de PKK'nın web sitesinde de yer alan bir yazısında Öcalan'ın "Kürtler kadar Ermeni, Rum ve Süryani için de savaştığı" (!?) iddiasını eklemek gerek.⁷⁰

Ünlü oksidantalist **Aytunç Altındal**, Apo'nun mektubundan hareketle PKK'nın Kilise çevreleri ile ilişkisini tam bir vukufla ortaya koyuyordu. **Altındal**'in analizi:

"Aziz Peder, Hristiyanlığa çok yakınım. Sizin şahsınıza ve dininize duyduğum saygı benim savaşımın ve düşüncelerimin merkezindedir."

Bu sözler bölücü terör örgütü PKK'nın başı **Abdullah Öcalan**'a aittir ve **Papa II. Jean Paul**'e yazdığı mektupta yer almaktadır. (La Republica, 23 Kasım 1998, ss. 1-3).

Şimdi sorumuz şudur: PKK ve ayrılıkçı Kürt hareketlerinin kiliselerle ne ilişkisi var?

İlkin şunu belirteyim: Kiliseler 1965'ten bu yana Ortadoğu'daki Kürtçülük hareketleriyle ve 1983'ten sonra da PKK ile çok yakından ilgilenmekteydiler. Güneydoğu Anadolu'daki ilk gizli ve örgütlü etnik ve dinsel ayrımcılığı

70 Öcalan'ın mesajları karşılıksız kalmıyor. Özgür Politika'nın haberinden izleyelim: "Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta bulunan Mar Yarkop Süryani Kilisesi KADEK Genel Başkanı Abdullah Öcalan üzerindeki baskıları kınadı. Kilise Papazı Corç Saliba Öcalan'a uygulanmakta olan ağır tecrit koşullarına karşı yürütülen kampanyaya tüm Süryanilerin destek sunmasını istedi. (...)19 Ocak 2003 Özgür Politika. Beyrut'ta Haftalık Olarak Yayınlanan Ash-Shiraa Dergisi'nin 19.6.2000 tarihli sayısında, Beyrut (Cebel-i Libnan) Süryani Başpiskoposu George Saliba: Osmanlılardan çeşitli eziyetler çekip, soykırıma uğrayan insanların sayısı çoktur. Süryaniler, Ermeniler, bazı azınlıklar ve birçok masum Müslüman, Osmanlılar tarafından Yahudilerin ve Avrupalıların isteği doğrultusunda eziyet ve katliamlara maruz kalmışlardır... bütün bunlara rağmen, bugün burada şunu ifade etmek isterim ki, Ortodoks Süryani Kilisesi Türkiye Cumhuriyeti'ne sadakatını ve takdirelerini koruyacaktır. Geçmişte yaşanan soykırımları, Osmanlıların ve onları bunlara teşvik edip yardımcı olanların tarihinde kara bir sayfa olarak kabul etmekteyiz. Bugün Türk Devleti'nin söz konusu soykırımlarla hiçbir alakası yoktur."

esas alan istihbarat faaliyetlerini 1962'de Barış Gönüllüleri adıyla bölgeye gönderilen, çoğunluğu Katolik ve Anglikan kiliselerine kayıtlı Amerikalı uzmanlar başlatmışlardı.

Bunlar üç yıl süreyle bu bölgede yoğun misyonerlik faaliyetlerinde bulundular, birçok vatandaşımıza din değiştirme telkinleri yaptılar, inanılmaz vaatlerde bulundular ve etnik ve dinsel ayrımcılığı körükleyecek bölgesel inanç farklılıklarını "bilgi" haline dönüştürerek ABD'deki çeşitli istihbarat birimlerine aktardılar. Bu gönüllülerin hazırladıkları raporların bir kısmı da doğrudan doğruya kiliselere gitti.

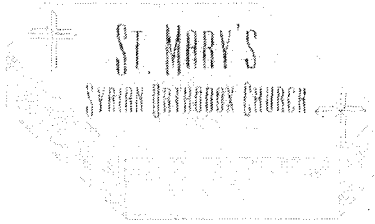
1965'te II. Vatikan Konseyi sona erdi ve kararları yayımlandı. Bunların arasında üç kavramın dünya çapında yaygınlaştırılması da vardı. Bu kavramlar "ekümenizm, diyalog ve hoşgörü" idi.

Ekümenizm özellikle tüm kiliseleri bir araya getirmeye yönelik bir girişimdi. Bunun sonucu olarak Katolik ve Ortodoks kiliseleri ortak bir yönetmelik hazırladılar ve bir ortak eylem planı yaptılar. (*The Directory for The Application of Principles and Norms on Ecumenism*, Vatican, Pontifical Council, 1993). Kiliseler daha önce de II. Vatikan Konseyi kararları gereği mevcut "Canon"larında (Meri Hükümler Kitabı) Hristiyanları birleştirici yeni maddeler ihsas etmişlerdi. Katolikler "Code of Canon Law"da 752. maddeyi, Ortodokslar da "Code of Canons of the Eastern Churches" adlı paralel kitaplarında 599. maddeyi yeniden düzenlemişlerdi. (Ayrıntılı bilgi için bkz: *Congregation for the Doctrine of Faith, Profession of Faith and Oath of Fidelity*, Jan. 9, 199, 1989, AAS 81, Vatican, 1989).

Diyalog ve hoşgörü toplantılarını düzenleme faaliyetleri ise daha 1960'ta ilk kez gündeme gelmişti ve taraflar Amerika'da kısaca **SCOA** diye bilinen (**Standing Conference of Canonical Orthodox Bishops of America**) daimi bir

konferans örgütü kurmuşlardı. İşte bu örgütün yıllar süren çabaları sonucunda dünyadaki “komünist” hareketin gelişme çizgisi de göz önünde tutularak ilk uluslararası diyalog ve hoşgörü toplantıları düzenlenmeye başlandı. Bu karar Lübnan’daki “Balamand” Manastırı’nda Temmuz 1993 yılında düzenlenen gizli bir toplantıda alındı ve ilk Hoşgörü ve Diyalog Konferansı’nın sembolik önemi de dikkate alınarak İstanbul’da yapılmasına karar verildi. **Fener Patriği Bartolomeus**’un girişimiyle bu ilk toplantı kutsal “St. Andrew”⁷¹ günü, 30 Kasım 1993’te İstanbul’da yapıldı ve ünlü Boğaziçi Deklarasyonu yayımlandı.⁷²

Katolik ve Ortodoks kiliselerini birbirlerine bağlayan şahıs, **Suriye Ortodoks Kilisesi**’nin başı **Mar Athanasius Yeshue Samuel** olmuştı. Bu şahıs ile ondan önceki ruhani Gabriel Abdülsaid bu uğurda çok çalışmışlardı.

Mar Athanasius

Mar Athanasius namı bir Türk düşmanıydı. Suriye’deki Nusayrilerle de çok sıkı ilişkiler içindeydi. Nitekim 1989 ve

71 Hristiyanlar, St Andrew’in İsa Mesih tarafından Anadolu’yu Hristiyanlaştırmakla görevlendirildiğine inanırlar. (Bayzan’ın notu)

72 Belçika Reghion Ortodoks Başpiskoposu Emmanuel Adamakis, Boğaziçi Bildirgesi hakkında “Akdeniz halklarının barış içinde birlikte varoluşlarının mükemmel bir kanıtıdır.” demektedir. “Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam Hakkında Diyalog”, Kültürlerarası Diyalog Sempozyumu, 7-8 Mart 98, İstanbul, 1998, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yay., s. 53. (Bayzan’ın notu)

1991 yıllarında bu kilise iki kez Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne şikâyet etti. Kilisenin şikâyet mektubunda aynen şöyle yazılmıştı: "Türk Silâhlı Kuvvetleri Güneydoğu Anadolu'daki Kürt ve Süryanileri öldürmekte, evlerini yıkmakta ve onlara işkence uygulamaktadır. Kürtler ve Süryaniler TSK'nın ve Müslümanların boyunduruğundan kurtarılmalıdır."

İşte PKK ile Vatikan ve diğer kiliseler arasındaki doğrudan bağları bu kilise sağlıyordu. Çok geçmeden Vatikan, bu Ortodoks kilisesiyle birlikte PKK'yi savunan yayınlara başladı. Dünyadaki 900 milyon Katolik için yayın yapan radyo, televizyon ve yazılı basınında TSK'nın ve Türklerin Kürtleri vahşice yok etmekte oldukları yazılmaya başlandı. Örneğin "**The World Catholic Report**" Mayıs-Haziran 1995 tarihli yayımlarında tam sekiz sayfa, Türkiye'yi iğrenç bir şekilde karalayan yayınlar yaptı ve başta İtalyanlar olmak üzere tüm Hristiyanlara PKK'ye ve ayrılıkçı Kürt hareketlerine destek olmaları çağrısında bulundu.

Vatikan daha önce de "**La Documentation Catholique**" adlı resmi yayın organında tüm Türkiye topraklarının gerçekte Hristiyan Arap ve Kürtlere ait olduğunu yetkili bir ağızdan, Cezayir Arşöveki **Henry Tessier** tarafından dile getirmişti. (Nr. 2012).

Şimdi yeniden Apo'nun mektubuna dönelim. Apo mektubunda aynen şöyle yazmış Papa'ya: "Suriye'de bulunduğum sırada Suriye Ortodoks Kilisesi'nin Başpiskoposu Yohanna İbrahim Mar Gregorius ile birçok kez görüştüm. Türkiye'deki rejim sadece Kürtleri değil, Ermenileri, Süryanileri ve Rumları da imha etmiştir. Ben, Kürdistan topraklarında yaşayan Hristiyan azınlıkları da Türk vahşetinden korumak için savaşıyorum. Beni bu savaşta yalnız bırakmayacağınıza eminim."

Kiliseler Apo'yu gerçekten de yalnız bırakmadılar. Papalığın Doğu Kiliseleri Birliği Komisyonu'nun başı Achille Silvestrini, Apo'nun mektubundan iki gün sonra bir açıklama yaparak Vatikan'ın PKK'yı ve onun başını desteklediğini açıkladı.

Rusya'da ise Ortodoks kilisesinin en hararetli savunucularından olan bir milletvekili Apo'yu Rusya'ya getirmek ve ona sığınma hakkı tanıtmak için var gücüyle çalıştı. Üstelik bu milletvekili komünist değildi, tam bir kilise taraftarıydı! Nedir ki, bu milletvekili aynı zamanda gizli bir tarikatın da üyesiydi. Bu Hristiyan tarikatı yüzlerce yıllık geçmişli olan "**Ordre Souverain Militaire Et Dynastique Des Chevaliers De La Croix De Constantinople (İstanbul Haçı'nın Egemen Askeri ve Hanedansal Tarikatı)**" idi.

Bu tarikatın başında da, yasal Bizans İmparatoru olduğu, başta Rus, ABD, İtalya, İngiltere ve Fransa mahkemeleri tarafından teusik edilmiş olan **Prens Henry Paleolog** vardı. Söz konusu milletvekili 23.6.1997'de St. Petersburg'da bu tarikatın düzenlediği ve imparatorun hazır bulunduğu taç giyme törenine katılmış ve hem Yeltsin'i hem de Duma'yı temsil etmişti. İşte bu gizli tarikat da 1970'li yıllardan bu yana özellikle Almanya'da Duisburg, Karlsruhe ve Berlin'de ayrılıkçı Kürt hareketlerine ve PKK'lilere maddi ve manevi destek veriyordu. El altından dağıtılan bildirilerinde aynen şöyle yazılmıştı: "Türkiye'de boyunduruk altında yaşayan siz Kürtleri çok yakında bu barbar boyunduruğundan kurtaracağız."

Sözde Bizans İmparatoru'nun tarikatının üyesi, Duma milletvekili ve Başkan Yeltsin'in bir dönem yardımcısı olan bu milletvekili Bayan Galina Strovoitova idi...

Son söz: PKK ve ayrılıkçı Kürt hareketinin arkasındaki destekçilerin başında kiliseler vardır. PKK olayında hiç dikkat

edilmeyen bu husus umarım bundan sonra dikkate alınır. Ortadoğu'daki kilise ve İslâmi harici fraksiyonlar çok uzun zamandır bir ittifak içindeler, benden uyarması.”⁷³

Altındal'ın yazısı burada bitiyor.

Haftalık Dergisi'nin objektifinden Aytunç Altındal

Papa'ya gönderdiği mektubun üzerinden bir ay geçmeden Öcalan, bu defa da **“Papa'ya Mekke'den yakınım”** diyordu. Med TV'de 3 saat konuşan terörist Öcalan, AB ve ABD'den çözüm bulmasını istedi. 30 bin insanın katili, Arapları suskun kalmakla suçlarken, **“Papa'ya saygı duydum ama Mekke şehrine yoktur.”** diye konuştu.⁷⁴

Özgür Politika Gazetesi'ndeki Hristiyanlık propagandası içeren yazılar bu çizginin somut bir yansıması olsa gerek.^{75/76}

73 Aytunç Altındal, 3.12.1998 Cumhuriyet

74 15 Aralık 1998 Hürriyet İhsan Dörtkardeş'in haberi

75 Örneğin 4.10.1999 Özgür Politika Gazetesi'nde İnci Jann'ın Hz. İsa başlıklı yazısı.

76 Bkz., 20 Nisan 1998 Özgür Politika

Vatikan'dan PKK'ya Armağan: C TV

Vatikan Apo'nun bu taleplerini karşılıksız bırakmadı ve Türkiye'nin büyük baskıları sonucu kapatılan PKK'nın yayın organı Med TV'nin yerine Hristiyanlık propagandası da yapan C TV'yi yayına soktu.

"MED TV'nin kapatılması üzerine 29 Mart 1999 tarihinde idari merkezi Almanya'da bulunan, Vatikan tarafından finanse edilen ve İngiltere'den aldığı yayın lisansı ile Cebelitarık Boğazı'ndan uydu yayını yapan C TV (Christian/Cross TV) yayınlarına başlamış, 15.00-19.00 saatleri arasında 18.04.1999 tarihine kadar Hz. İsa'nın hayatına ilişkin bir film Türkçe, Kürtçe, Farsça ve Arapça olarak yayınlandıktan sonra kalan sürede çeşitli yörelerden görüntüler yayınlanmıştır.

Türkiye'nin şikâyetleri üzerine yayın ruhsatı veren İngiltere'deki Bağımsız Televizyon Komisyonu (ITC), Med TV, ruhsatı da iptal etti. Med TV yöneticileri, İngiltere'deki Hristiyanlığı yaymaya çalışan C TV isimli kanalla işbirliğine giderek, Türkiye'deki Kürtlere yönelik Kürtçe yayın yapılması için öneri götürdü. Med TV'nin kapatılmasından sonra boşalan frekans için C TV adına yapılan başvuru Eutelsat uydusunu işleten şirket tarafından kabul edilince bölücü örgütün önceden yayın yaptığı yerde yine yayın başladı..."⁷⁷

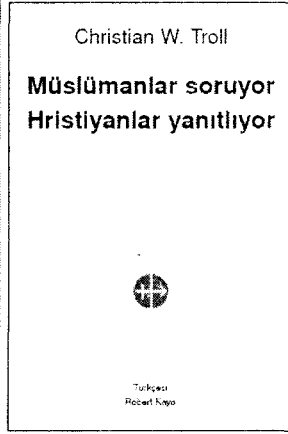
Vatikan'dan Teröre Teolojik Destek: Kurtuluş Teolojisi

Bu bağlamda Vatikan'ın PKK ve Öcalan'a verdiği desteğin teolojik referanslarına değinmek de yerinde olur. Kurtuluş Teolojisi'yle misyoner çevreler yıkıcı, bölücü ve ayrılıkçı akımlara destek vermeyi meşrulaştırmaktadır. Kurtuluş Teolojisi'nin şiddeti

⁷⁷ 31 Mayıs 1999. Ayrıca bkz., İsmet Solak: Dışardaki şer cephesi... 28 Mayıs 2001 Hünriyet.

içerdiğini Türkiye’de pek çok konferans ve etkinlikte boy gösteren Katolik **Christian W. Troll** vurgulamaktadır.

“Bir halk barışçı direnişin hiçbir yarar sağlamadığı şekilde baskı altındaysa ve başka hiçbir barışçı (örn. pasif) direniş olanağı kalmamışsa, o zaman en son ihtimal olarak şiddetin kullanılabileceği direniş hakkı vardır.”

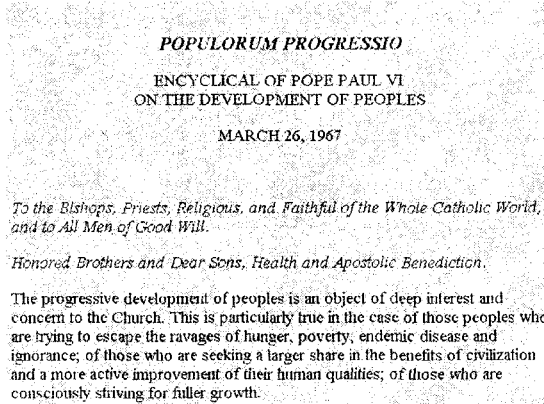
Christian W. Troll söz konusu kitabı

Bazı okurlarımız “**Christian W. Troll** kim oluyor Vatikan’ın temsil edebilir mi?” diyebilir. Kurtuluş Teolojisi’nin şiddeti içerdiğini Vatikan’ın en yetkili isimleri örneğin **Papa VI. Paul** açıkça açıklamaktadır:

*“**Papa VI. Paul** de “Populorum Progressio” isimli bildirisinde “açıkça ve uzun zaman süren, insan haklarını yaralayan ve ülkenin refahına ağır zararlar veren bir şiddet rejimine” son vermek için silahlı mücadelenin en son yol olarak kabul edilebileceğinden bahsetmektedir.”⁷⁸*

⁷⁸ Christian W. Troll, Müslümanlar Soruyor Hristiyanlar Yanıtlıyor, çev., Robert Kaya, Sent Antuan Kilisesi, İstanbul-1992.

İsteyen okurlarımız “**Populorum Progressio**” adlı bildirisine Vatikan’ın web sitesinde ulaşabilirler.

Papa VI. Paul'un “Populorum Progressio” adlı bildirisi ⁷⁹

Papa VI. Paul Time Dergisi'nde kapak. Sağda VI. Paul'un 1967'deki Türkiye ziyareti. Papa VI. Paul Ayasofya'yı da ziyaret etmek ister ve bir heyetle Ayasofya'ya gelir. Ziyaret sırasında mihmandarlık yapan Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in şaşkın bakışları arasında Papa Ayasofya'da birden yere diz çöküp haç çıkartarak “İşte cennet burası” diye haykırır. ⁸⁰

⁷⁹ www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031967_populorum_en.html

⁸⁰ 28 Kasım 2006 Yeni Şafak

Öcalan'ın Ziyaretçileri

Misyoner Örgütler, Öcalan'ı İmralı'da da unutmuyorlar. Ziyaretçiler arasında Hristiyan Misyoner Örgütlerin ağırlığı oldukça dikkat çekici. Söz konusu örgütlerin Güneydoğu'ya yönelik ziyaretleri de kayda değer. Bu durum MGK'ya sunulan raporda da ele alınmakta idi.

“Milli Güvenlik Kurulu'na istihbarat birimlerinin sunduğu bir rapora göre “Güneydoğu Anadolu Bölgesine son bir yılda gelen ziyaretçilerin sayısının son 15 yıldaki ziyaretçiler kadar olduğu ve Türkiye'ye yönelik bu hareketlerin hepsinin belli bir merkezden yönlendirildiğinin anlaşıldığı belirtilmiştir. Öcalan yakalandıktan sonra gezi sayısında olağanüstü bir artış yaşandığı vurgulanan raporda, yabancı heyetlerin gezilerine ilişkin özetle şu tespitler yapılmıştır:

- Heyetlerin büyük çoğunluğu PKK ile ilişkilidir ve Kürt sorununu tetkik bahanesi ile gelmektedirler.
- Heyetlerde yer alan kişiler, her platformda Güneydoğu olaylarını Türkiye aleyhine kullanan aynı isimlerdir.
- Mevcut istikrarsız durumu aleyhte kullanıp Ankara'dan taviz kopartmak, Türkiye'yi daima zor durumda bırakmak istemektedirler.
- Gezilerin yapılış amacı olarak büyük ölçüde Marmara depremine yardım gösterilmesine rağmen, Marmara depreminden etkilenen belediyelerle değil Güneydoğu Anadolu'daki belediyelerle irtibata geçmektedirler.
- Yine anılan rapora göre; Güneydoğu Anadolu Bölgemize gezi yapan yabancı heyetlerin bazılarının isimleri şu şekilde sıralanmaktadır:
 - Merkezi ABD'de bulunan Hollanda ve Almanya'da teşkilatlanan **Asuri Hareketi Komitesi**
 - Merkezi Fransa'da bulunan **Süryani Kültürünü Koruma Komitesi**

- Ermeni Toprakları Merkezi
- **Avrupa Kiliseler Birliği**
- **Ortodoks Kiliseler Birliği**
- Ermeni Kültürü Vakfı”⁸¹

Bu durum rastlantı değil elbette; adı geçen kuruluşların ziyaretin ötesinde PKK ve bağlantılı kuruluşlara destek vermesi de istihbarat raporlarına geçmiştir. İlgili haberden izleyelim:

“İstihbarat birimleri, PKK’nın işbirliği içinde olduğu ve Avrupa’da faaliyet gösteren dernek, kişi ve kuruluşları tespit etti ve bir rapor hazırladı. Bu raporda yer alan Avrupa’da PKK’yı desteleyen kişi ve kuruluşların listesi Avrupa ülkelerine gönderilecek. Rapor çok geniş bir listeyi içeriyor. Listede bazı meslek örgütleri, Kiliseler Birliği ve derneklerin de isimleri var. Listede isimlerle birlikte adresler de yer alacak ve bu kuruluşların faaliyetlerine son verilmesi istenecek. Raporunda yer alan kuruluşlardan bazıları şunlar:

- **Dünya Kiliseler Birliği,**
- **Avrupa Kiliseler Birliği,**
- **Asuri Hareketi Komitesi,** (merkezi ABD’de bulunan ve Hollanda ile Almanya’da örgütlenen)
- Ermeni Toprakları Merkezi,
- Sınır Tanımayan Doktorlar Birliği,
- Londra Kürt İlişkiler Grubu”⁸²

Burada adı geçen kimi kurum ve kuruluşların Türkiye’de ayrıca Hristiyanlık Propagandası için de destek verdiklerini ayrıca belirtmek gerek. Kasım 2001’de medyaya yansıyan bir haberden bunun bir göstergesi:

“İstanbul, İzmir, Ankara, Mardin, Manisa, Adana ve Eskişehir’de yoğun bir şekilde propaganda yapan misyonerler

81 22 Eylül 2000 Milliyet, 23.9.2000 Özgür Politika, 06.05.2002 Hürriyet

82 7 Mayıs 2002 Hürriyet, Türkiye KADEK’e karşı harekete geçti

bu kez de gençleri kandırarak Hristiyan yapıyorlar... Misyonerlerin Türkiye'deki faaliyetleri perde arkasından yönlendirdiği, herhangi bir kanuni takibata uğramamak için Hristiyan Türkleri ön plana çıkarttıkları ifade edildi. Perde arkasındaki misyonerlerin birçok ülkede faaliyet gösteren Ermeni Topraklar Merkezi, **Avrupa Kiliseler Birliği, Ortodoks Kiliseler Birliği, Dünya Kiliseler Birliği** üyesi oldukları belirtildi.”⁸³

Katolik Misyoner Yardım Örgütü: Caritas

Modern zamanlarda en etkili Hristiyanlaştırma aracı hiç kuşkusuz zorda olanlara yardım etmektir. Yardımın din değiştirme amacıyla kullanılması Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırıdır. AİHM yardımın din değiştirme aracı olarak kullanılmasına prozelitizm adı vermektedir. Bunu Giriş bölümünde “Uluslararası Hukuk Açısından Misyonerlik” bahsinde ele almıştık.

Bugünkü adıyla “**Caritas Internationalis**”, 154 Katolik yardım, kalkınma ve sosyal hizmet örgütünün oluşturduğu bir konfederasyondur. İslâm ülkelerinin çoğunluğu da dahil olmak üzere 198 ülkede ve bölgede örgütlenmiştir.⁸⁴

Caritas'ın logosu: Ortadaki artı işareti Haç'ı, üzerli şerit'ler hem teslisi (Baba-Oğul-Kutsal Ruh), hem de dünyanın dört bir tarafını temsil eder. Özetle, Haç'ı yeryüzünde egemen kılma amacını sembolize eder.

⁸³ 22 Kasım 2001 tarihli Türkiye gazetesi. Misyonerlere dikkat.

⁸⁴ www.caritas.org/en/who/history.html

Türkiye’de 1985 yılında Vatikan Büyükelçiliği bünyesinde işe başlayan Caritas’ın İstanbul Merkez olmak üzere İzmir, Antakya ve Mersin’de büroları mevcuttur. 17 Ağustos Depremi ile birlikte Adapazarı ve Düzce’de de büroları oluşturulmuştur. Ülkemizde de “Caritas Türkiye” adıyla faaliyet göstermektedir.

Caritas, Türkiye’de resmen tanınmamış olmakla birlikte döfakto/fiili olarak Katolik Kilisesi’nin himayesi altında çalışmıştır. Bu durum 2002 AB İlerleme Raporu’nda

Yetkililerin, din adamlarının işlerini zorlaştırdıklarına ilişkin raporlar bulunmaktadır. Caritas gibi yardım kuruluşları, yasal statüye sahip olmamaları nedeniyle zorluklarla karşılaşmaktadır.

sözleriyle hem itiraf edilmekte hem de şikayet konusu yapılmaktadır.

Katolik misyoner yardım örgütü Caritas depremi fırsat bilerek Türkiye’yi bir ahtapot gibi kuşatmış, “**Caritas Gönüllüleri ve Caritas Şövalyeleri**” unvanları verdiği kişiler ve kurumlar aracılığı ile örgütlenmişti. Üstelik bütün bunları resmi kurumlarımızla yaptığı protokollerle pekiştirmiştir.

Caritas’ın Amacı: Tanrı’nın Krallığı

Caritas resmî yayınlarında, birincil amacının yeryüzünde **Tanrı’nın Krallığı (Reign of God)**’nı gerçekleştirmek olan Hristiyan misyoner bir yardım örgütü olarak tanımlamaktadır.⁸⁵

Caritas, ruhunu Hristiyan kutsal metinlerinden, Katolik Kilisesi’nin gelenek ve öğretilerinden alır. Merkezi Vatikan’dadır.⁸⁶

85 Bkz., www.caritas.org/en/visionen.html.

86 www.caritas.org/en/missionen.html

Our vision reflects our highest purpose as a socio pastoral expression of the Church. It inspires us, and pulls us together into unity of action.

As such all Member Organisations contribute to a civilisation of love, a world

- which reflects the Reign of God, where justice, peace, truth, freedom and solidarity prevail
- in which the dignity of the human person, made in the image of God, is paramount
- in which exclusion, discrimination, violence, intolerance and dehumanising poverty are no more
- where the goods of the earth are shared by all
- where all creation is cherished and held in trust for the common good of future generations
- where all people, especially the poorest, the marginalised and the oppressed, find hope and are empowered to come to the fullness of their humanity as part of a global community.

For more information please contact: comm.vuik@caritas.va

Caritas'ın vizyonu: Tanrı'nın Krallığı⁸⁷

Caritas'ın İki Yüzü

Ön Yüz: Yardımsever Caritas

Caritas Türkiye'de faaliyet gösterirken amaçlarını gizlemektedir. Popüler deyişle Caritas "takıyye" yapmaktadır. Caritas Türkiye gönüllülerine sorarsanız, Caritas Türkiye Grubu'nun tanıtım broşürüne göre "Caritas'ın iki hedefi vardır:

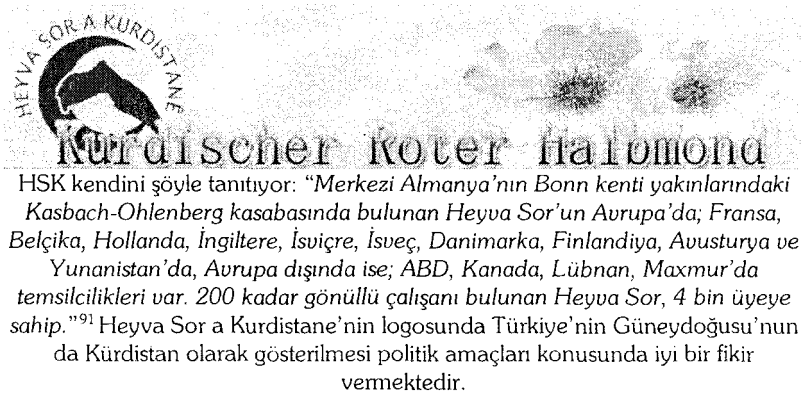
Siyasi düşünce, inanç ve ideoloji farkı gözetmeksizin, acil durumlarda gıda, ilaç, tedavi, barınma vb. gibi lojistik destekte bulunarak can güvenliğini sağlamak ve Psikososyal Rehabilitasyon çalışmalarıyla normal hayatın oluşturulmasını sağlamak. İlgili devletin işbirliğinde göçe engel olmak, bireylerin ve grupların kendi inançları, gelenek ve görenekleri ile mutlu bir hayat sürdürebilmeleri için, sosyokültürel ve ekonomik gelişimlerine yardımcı olup, ilerlemelerine çeşitli projelerle katkıda bulunmak."

87 www.caritas.org/en/visionen.html

Arka Yüz: PKK-Sever Caritas

Caritas, hedef kitlelerinden birisinin “marjinalize olmuş kimselerin ve kesimlerin” olduğunu ilân etmektedirler.⁸⁸ İlk elde çok masum görünen “marjinalize olmuş kimseler ve kesimler”in içinden PKKlılar da çıkmaktadır.

Caritas, 1993'te Almanya'nın Bochum kentinde kurulan PKK ile bağlantılı olan “**Heyva Sor a Kurdistanê**”yi desteklemesi de dikkate değer. “**Heyva Sor a Kurdistanê**” insani yardım kuruluşlarına Öcalan için devreye girme çağrısında bulunmuştu.^{89/90}

HSK kendini şöyle tanıtır: “Merkezi Almanya’nın Bonn kenti yakınlarındaki Kasbach-Ohlenberg kasabasında bulunan Heyva Sor’un Avrupa’da; Fransa, Belçika, Hollanda, İngiltere, İsviçre, İsveç, Danimarka, Finlandiya, Avusturya ve Yunanistan’da, Avrupa dışında ise; ABD, Kanada, Lübnan, Maxmur’da temsilcilikleri var. 200 kadar gönüllü çalışanı bulunan Heyva Sor, 4 bin üyeye sahip.”⁹¹ Heyva Sor a Kurdistanê’nin logosunda Türkiye’nin Güneydoğusu’nun da Kürdistan olarak gösterilmesi politik amaçları konusunda iyi bir fikir vermektedir.

Eminim kuşkucu birçok okurun aklına HSK gerçekten PKK’nın bir yan kuruluşu olduğunun kanıtı var mıdır sorusu gelecektir. Birincisi HSK bu ilişkiyi gizlememektedir. İkincisi Almanya’da yayımladığı tanıtım broşüründe PKK, HSK’yı yan kuruluşları arasında saymaktadır:

⁸⁸ www.caritas.org/en/visionen.html

⁸⁹ 24 Şubat 1999 Özgür Politika Gazetesi

⁹⁰ Bkz., 2.3.2001 Özgür Politika Gazetesi, Heyva Sor a Kurdistanê Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Yıldız’ın röportajı.

⁹¹ 22 Temmuz 2003 Özgür Politika

Arbeiterpartei Kurdistan

Partiya Karkerên Kurdistan (PKK)

Kürdistan İsci Partisi

-Organisationsaufbau -

Broschüre

Herausgeber: Landesamt für Verfassungsschutz Baden-Württemberg
Taubenheimstrasse 85a, 70372 Stuttgart
Stand: Juli 1998

Heyva Sor A Kurdistanê

Gründung: 6. November 1992

Sitz: Kasbach-Ohlenberg

PKK sempatizanı Özgür Politika Gazetesi'nin bir haberinden Caritas'ın Kuzey Irak'ta faal olduğunu ve Türkiye'nin Güneydoğusu'nda da faaliyet göstermek istediğini öğreniyoruz. Bereket yetkililer durumdan haberdar ve Caritas'ın en azından Güneydoğu'da faaliyet göstermesine vize vermemektedir.

“Caritas doğal felaketler dışında özellikle iç çatışmaların yaşandığı ülkelerdeki gelişim projeleri ile insani yardımlarıyla da dikkat çekti. Cezayir, Nijerya, Ruanda, Yugoslavya vb iç çatışmalarda da önemli insani yardımlar yapan Caritas, Güney Kürdistan'da da çalışmalar yürütmesine rağmen, Türkiye Kürdistan'ında Türkiye engellini aşamıyor.”⁹²

92 08 Haziran 2001 Özgür Politika. Acaba Caritas'ın sokak çocuklarına duyduğu ilgi Güneydoğu'ya duyduğu ilginin bir telafisi mi acaba? “Sokakta yaşayan çocukların yüzde 44.1'i Türkiye'nin doğu bölgelerinde doğup İstanbul'a gelmiş.” 25 Aralık 2004 Radikal. Bu vesile ile şu haberi de not edelim: ULUSLARARASI ÖDÜL. İsviçre Kızıl Haç Örgütü (SRK), Uluslararası Yardım Kuruluşu (CARITAS), İsviçre Mülteciler Yardım Kuruluşu (SFH), Ford ve Hertz'nin desteklediği film, uluslararası ödüle de layık görüldü. 2001'de '49. Uluslararası San Sebastian Film Festivali'nde en iyi senaryo ödülü alan "Cennete Kaçış" aynı zamanda yine Uluslararası Solothurn film festivali, önümüzdeki yıl yapılacak Uluslararası Lucarno film festivali ve değişik ülkelerde

Caritas'ın faaliyetlerinin "niteliği" konusunda PKK yanlısı Özgür Politika Gazetesi'nde yer alan "**İtalya Kürdistan'ı konuşuyor**" başlıklı haberi iyi bir fikir vermektedir.

"İtalya'da 16 sivil örgüt hükümete derhal harekete geçmesi için çağrı yaptı. Çağrıda PKK' ve gerilla gücünü ortadan kaldırmanın bir halkı topyekün ortadan kaldırmak anlamına geldiği belirtiliyor. Mektupta, PKK'nin sivil halkla bütünleştiği ve bu nedenle köylerin uçaklarla bombalandığı kaydedildi... Örgütler, şöyle devam etti: "...Biz İtalya hükümetinden gelişmelere bir an önce tavır almasını ve sorunu Avrupa, uluslararası kurumlara, BM Güvenlik Konseyi'ne götürmesini talep ediyoruz." **Girişime katılan örgütlerin bir kısmı şunlar:**

- Katolik Kiliseler Sosyal ve Toplumsal Aktiviteler Kurumu (AC),
- **Caritas,**
- **Protestan Kiliseler Federasyonu**⁹³

Üçüncü Bin Yılda Asya'yı Hristiyanlaştırma Projesi

Vatikan'ın PKK'ya verdiği desteği Asya'nın Hristiyanlaştırılması Projesi çerçevesinde düşünmek gerekir. Papa 2. Jean Paul, 1999'da papalık vaazları Ecclesia in Asia'da: "**Nasıl ki ilk bin yılda haç, Avrupa toprağına, ikinci bin yılda Amerika ve Afrika**

düzenlenen film festivallerinde aday olarak gösteriliyor. Yeşim Ustaoglu'nun "Güneşe Yolculuk" filminden sonra İsviçre'li ve İsviçre'de yaşayan Kürdistanlılar birkez daha sinema salonlarını doldurmaya başladılar. Şehmus, Delal, Beriwan ve Bara'nın öyküsü tam bir Kürt filmi olmasa da Kürtleri anlatan iyi ve başarılı bir filmidir demek mümkün. İsviçre'nin değişik şehirlerinde gösterime giren "CENNETE KAÇIŞ" görülmesi ve anlaşılması gereken bir film. "CENNETE KAÇIŞ" Yönetmen ve Senaryo: Nino Jacusso Oyuncular: Düzgün Ayhan, Fidan Fırat, Walo Lüönd, Nurettin Yıldız, Hasret Yeniyoğlu, Onur Vurgucu, Gizem Ayhan, Kazım Fırat Müzik: Pedro Haldemann/Ben Jeger. Yapım yılı ve yeri: 2001 İsviçre - Filmin süresi: 105 Dk. 19 Kasım 2001

Özgür Politika

93 23 Mayıs 1997 Özgür Politika.

toprağına dikildiyse, üçüncü bin yılda da aynı şekilde Asya'da büyük bir hasat kaldırmak için dua edebiliriz."

POST-SYNODAL
APOSTOLIC EXHORTATION
ECCLESIA IN ASIA
OF THE HOLY FATHER
JOHN PAUL II
TO THE BISHOPS,
PRIESTS AND DEACONS,
MEN AND WOMEN
IN THE CONSECRATED LIFE
AND ALL THE LAY FAITHFUL
ON JESUS CHRIST THE SAVIOUR
AND HIS MISSION OF LOVE AND SERVICE
IN ASIA:
"... THAT THEY MAY HAVE LIFE,
AND HAVE IT ABUNDANTLY" (Jn 10:10)

INTRODUCTION

The Marvel of God's Plan in Asia

1. The Church in Asia sings the praises of the "God of salvation" (Ps 68:20) for choosing to initiate his saving plan on Asian soil, through men and women of that continent. It was in fact in Asia that God revealed and fulfilled his saving purpose from the beginning. He guided the patriarchs (cf. *Gen* 12) and called Moses to lead his people to freedom (cf. *Ex* 3:10). He spoke to his chosen people through many prophets, judges, kings and vibrant women of faith. In "the fullness of time" (*Gal* 4:4), he sent his only-begotten Son, Jesus Christ the Saviour, who took flesh as an Asian! Exulting in the goodness of the continent's peoples, cultures, and religious vitality, and conscious at the same time of the unique gift of faith which she has received for the good of all, the Church in Asia cannot cease to proclaim: "Give thanks to the Lord for he is good, for his love endures for ever" (Ps 118:1).

Asya'nın Hristiyanlaştırılması Projesi'ni ele alan mesaj 1999'da papalık vaazları *Ecclesia in Asia*'da ve 1999 Kasımında Yeni Delhi'de (Hindu militanlarını galeyana getirerek) 60.000 kişinin önünde yaptığı bir konuşmada tekrar edilmişti.

Papa II. Jean Paul'ün 1979'daki Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ü ziyareti

**Afet ve Kriz Bölgelerinde
Psikososyal Rehabilitasyona Yönelik;**

**CARİTAS TÜRKİYE,
GÖNÜLLÜ EĞİTİMİ 2000 PROJESİ.**

Gönüllü Eğitim 2000 projesi kapsamında yapılmış olan ve bu güne kadar yapılan faaliyetler :

Sertifika Programları	Katılımcı Sayısı
Enfant Du Monde Animatörlük Eğitim	15
TAP Vakfı Eğitimi Asistanlığı	6
UNICEF Anne ve Çocuk Gelişimi Programı	14
Mercy Corps Sphere Eğitimi	
(afet ve krize yönelik yardımlar kapsamında Uluslar arası standartları)	12
UNICEF Animatörlere yönelik Spor Animasyonu Eğitimi	15
Federasyon (Kızılay & Kızıllaç) İlk Yardım Eğitimi	6
Federasyon (Kızılay & Kızıllaç) Psiko-sosyal Rehabilitasyon Programı	16
Futbol Hakimliği Sertifika Programı	4

NOT : Faaliyetler kapsamında önümüzdeki yaz programları içerisinde çeşitli organizasyonların sertifika programlarına yoğun bir şekilde ilgi ve yeteneklerine göre bölgedeki gençler gönderilecektir. Görsünmeler devam etmektedir.

Faaliyetler kapsamında gönüllülerle birlikte lojistik dağıtım konusunda çalışmalar yapılmıştır. Yetiğimiz ve DÜZDER'in ortaklaşa gerçekleştirdikleri festival için gönüllülerimizin koordinatörlüğünde sinema gösterimleri, tiyatro etkinlikleri ve kapanış programındaki konser organize edilmiştir.

Su anda animatör eğitimini tamamlama yeref gönüllü gençlerimizle birlikte Fidanlık Prefabriklerinde eğitim etüt ve animasyona yönelik faaliyetler devam etmektedir. Sizin kurşununuzla birlikte gençleştirmekte olduğumuz İngilizce ve bilgisayar kurslarından su ana kadar, gönüllümüz olan 68 gençimizde halkımızla birlikte faydalanmıştır. Üniversiteye hazırlanan gençler için gönüllülerimizle birlikte hazırlık grubu oluşturulmuş ve Fidanlık Prefabriklerinde devam etmektedir.

AB İlerleme Raporu şikayet etse de bu tarihlerde Caritas deprem bölgesinde cirit atıyordu.

Gençlik-Aile Destek Merkezi GADEM

Gençlik Aile DEstek Merkezi - GADEM

GADEMlerin adres ve telefonları aşağıdadır. Okumeydani ve Ümraniye GADEM'in telefonlarına saatı günleri ulaşmak daha kolay olabilir. Diğer günler Yeniden Deirneği aranabilir.

Gençlik Aile Destek Merkezleri (GADEM), çocukların ve gençlerin sokakta yaşamasını ve madde kullanmasını önlemek amacıyla Riskli Davranış Gösteren Çocuklara Ve Ailelerine yönelik danışmanlık hizmeti vermek üzere kurulmuş merkezlerdir. Bu amaçla üç ayı bölgede GADEM kurulmuştur. Merkezlerden yararlanabilecek olanlar şunlardır;

- Risk altındaki çocukların aileleri.
- 12-18 yaş arası çocuk ve gençler,
- Çocuğunun alkol veya madde kullandığını düşünen aileler,
- Herhangi bir riskli davranış gösteren çocuklar (evden kaçan, suç itilen, şiddete eğilimli, riskli cinsel davranış gösteren, sürekli okuldan kaçan, istismara uğrayan çocuk ve eğiğerler)
- Bu konuda bilgilenecek isteyen sivil toplum kuruluşları veya kurumlar.
- Madde bağımlılığı konusunda sorun yaşayan veya bilgi almak isteyenler.

GADEM Projesi Yeniden Sağlık ve Eğitim Deirneği tarafından yürütülmekte, Caritas Türkiye tarafından desteklenmektedir.

Caritas Türkiye'de gençlere yönelik bazı projeler yürütmektedir.

Endonezya'daki 'misyonerler' meselesi

Başbakan Tayyip Erdoğan, Güney Asya turuna çıkmadan önce birçok kez bölgedeki misyonerlik faaliyetlerine duyduğu tepkiyi dile getirmişti. Hatta Güney Asya'ya yardım için işadamlarıyla yaptığı toplantıda "Bir Müslüman'ı nasıl Hristiyan yapabiliriz mantığıyla ortaya çıkan yaklaşım çok çirkin" demişti. Bu zümrenin altında yatanları araştıran Ankara'daki Avrupalı diplomatlar ise, "Başbakan'ı kızdıran şeyin tsunami yetimlerinin Hristiyanlaştırılması olduğunu keşfetmişti. Peki dünya basınında pek yankı bulmamış bu ziddianın kaynağı neydi? Erdoğan'ın uyarısının çıkış kaynağını, bölgeye giden iki AKP'li milletvekilinin hazırladığı rapor oluşturuyor. Tsunami sonrası Kızılay'la Endonezya'ya giden AKP'li Turhan Çomez ve Süleyman Gündüz'ün, bölgedeki 30-40 yetim çocuğa yönelik misyonerlik faaliyetleri olduğunu düşündükleri belirtiyor. Konuyu Erdoğan'a aktaran Sakarya milletvekili Gündüz'ün, daha önce Darfur ve Çeçenistan'a da gittiği hatırlatılıyor.

HAVAALANINDAKİ KATOLİKLER

Gündüz, bölgede misyonerlik faaliyetleri olduğunu Jakarta havaalanına inip Vatikan'a bağlı Caritas yardım örgütü yetkililerini görünce fark etmiş. Dünyanın en büyük yardım kuruluşlarından Caritas, milyonlarca Katolik'in yaşadığı Asya'da yıllardır aktif. Endonezyalı yetkililerden de misyoner bulgusunu doğruladığını söyleyen Gündüz, "kna olmamış görünen SABAH muhabeirine "sembollerin önemi"nden söz etti. Örneğin Aceh ve Sumatra afet bölgelerine yardım götüren Avusturyalı askerlerin su arındırma işlemini cami değil kilise önünde yapıyor oluşu, bu sembollerden bir tanesi. Başbakan Güney Asya gezisinde konuyu bir de Endonezya makamlarından dinleme fırsatı bulacak.

7 Şubat 2005 Sabah Türk yetkililerin Caritas'ın Endonezya'daki faaliyetlerini eleştirirken Türkiye'deki faaliyetleri hakkında herhangi bir tepki vermemeleri ilginç.

PKK ve Misyoner Örgütlerin Kışkacındaki Yezidiler

Yezidiler, İslâm kökenli bir dinsel harekettir. Irak'ın kuzeyi, Suriye ve Kafkaslar'da görülen bir dini grup dünya genelinde 500 bin mensubu var. En büyük cemaati Kuzey Irak'ta.⁹⁴

Yezidiler arasına girip haklarında araştırma yapan isimlerden birisi olan Fransız oryantalist **Roger Lescot, Ahmet Taymur** ve **Abbas Azzavi**'ye kendi araştırmalarına dayanarak ve Yezidiliğin İslâm'ın heterodoks bir mezhebi olduğunu savunmaktadır.⁹⁵ Yezidilerin önde gelen ismi **İbrahim Bulut**'a göre, kökeni Şamanizm'e dayanan Yezidilik İslâmiyet'in içinde var olan bir inanç biçimidir.

“Yezidilerin önde gelen isimlerinden İbrahim Bulut, “Asıl isteğimiz Yezidilik'in Diyanet tarafından bir din olarak kabul edilmesi.” diyor. Avrupa'da faaliyet gösteren Yezidi dernek ve kuruluşlarını ise fazla “politik” olmakla suçluyor: “Diyanet'e yeniden başvuracağız. Hak talebinden çok varlığımızın kabul edilmesini istiyoruz. Çünkü insanlar bizi yanlış biliyor ve bildiği ölçüsünde değerlendiriyor. Diyanet bizim için sadece, Yezidiler vardır, inançları budur, desin yeter. Başka bir hak talebimiz olamaz. Avrupa'daki dernekler Yezidiliği bir Kürt meselesi ve örgüt davasına dönüştürüyorlar. Bunlar bizi bağlamıyor.” Yezidilik'in Müslümanlığın bir parçası olduğunu, bunun aksini düşünmenin yanlış olduğunu savunan Bulut'a göre İslâmiyet'te var olan birçok kaide kendilerinde de var: “Allah'ın birliği inancı bizde de var. Müslümanlığın bir parçasıyız yani. İslâmiyet şemsiyesi altında toplanmak istiyoruz. Yalnızca bizim dinî açıdan tanınmamız gerekiyor.”⁹⁶

94 www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2007/08/070815_yazidi.shtml

95 Roger Lescot, Yezidiler, çev., A. Meral, İstanbul-2007. Avesta Yay., s. 17

96 Haşim Söylemez, Yezidiler Diyanet'ten tanınma istiyor, Aksiyon, Sayı: 668 - 24.09.2007

Kürtçü ideologlar ise, örneğin **Selahaddin Mihotuli**, Yezidiliği de Müslümanlığa karşı, Kürtlerin özlerini koruma çabasının bir ürünü olarak değerlendirmektedir.

“... Kürt Arya halkının Müslümanlık içinde yeni arayışlara girmesi kaçınılmazdı. Ancak bu arayışların söylenmesi bile yeniden kılıçtan geçirilmelerini getirdi ki bu her zaman olmuştur, bu nedenle uzlaşmacı bazı yönelimler doğdu. Bunların başında ‘Yezidilik’ gelmektedir... Yezidilik Müslümanlığın ağır yükü altında filizlenen Zerdüştlük olup bu yükün altında fazlaca dal budak salamamıştır.”⁹⁷

Torî müstear ismiyle yazan **Mehmet Kemal Işık** da Kürtçülük ideolojisi çerçevesine oturtmaktadır Yezidiliği:

“Kürtlerin İslâm inancından önceki dini inançları Yezidilik idi. Dualist düşünce tarzı olan Yezidilik kendisinden önce olan Zedüştlük, Mandakizm, Maniheizm ve Hurremizm düşünce tarzlarının bir devamıdır. Yezidilikte de Zerdüştlük inancında olduğu gibi iki tanrının varlığına inanılır. Bu tanrılardan birincisi aydınlığı doğrudan Güneş, ikincisi ise Ahriman ve onun emrinde olan Şeytan’dır.”⁹⁸

Torî, Bir Kürt Düşüncesi Yezidilik ve Yezidler, İst.- 2000, Berfin yay

97 Selahaddin Mihotuli, Arya Uygarlıklarından Kürtlere, İstanbul-1992, Berfin Yayınları, s. 162

98 Torî (Mehmet Kemal Işık), Bir Kürt Düşüncesi Yezidilik ve Yezidler, İst.- 2000, Berfin yay.

Mehmet Kemal **Işık**, Yezidilik üzerindeki İslâm'ın etkilerinin sınırlı olduğunu ileri sürmektedir:

“Eski Yezidi dini inançları ile yeni Yezidi dini inançları karşılaştırıldığında yeni Yezidi dini inancında İslâmi etkilerin olduğu görülür. Bu da Şeyh Adiyy'nın Yezidiliğe getirdiği yeni dini inançtır. Şeyh Adiyy Arap kökenli bir İslâm düşünürü idi. Bunun sonucu olarak Şeyh Adiyy Yezidiliği kendi inanışlarına göre yönlendirmiştir. Ama Şeyh Adiyy'nin ölümünden sonra Yezidilik inancı eski düşünce tarzına dönüşmekle beraber yapısında İslâmi düşünce tarzları izlerine rastlamak olasıdır.”⁹⁹

Misyoner örgütlerin, Yezidilere olan ilgisi oldukça eskiye dayanır. XIX. yüzyılın ortalarına doğru Doğu ve Güneydoğu'daki Nasturiler/Süryaniler üzerinde propaganda çalışmaları başlatan Amerikalı misyonerleri Yezidilerle karşılaşmışlardır. Amerikalı misyonerler, din değiştirmede çok başarılı olamadıysalar da kurdukları etkili ilişkilerle Yezidileri manipüle etmeye başlamışlardır.¹⁰⁰

Yezidilere yönelik protestan propagandaya dair arşiv belgeleri vardır. Burada ikisine yer vereceğiz:

DH. EUM. THR, 5/29_2

113

Hülâsa: Cizre'de Yezidîler Reîsi Abdi Bey hakkında tahkîkât icrâsına dâir.

Emniyet-i Umûmiyye Müdüriyyetine

Virânşehir'de bulunan Amerika Misyoner Cem'iyeti'nin Yezidîleri âileleriyle beraber protestan etmek için ne yolda telkînâtta bulunduğu ve ne gibi makâsıd ta'kîb eylediğinden bahs ile bu yüzden âtiyen zuhûru melhûz olan mahzûrât-ı dîniyye ve

⁹⁹ Tori, aynı eser

¹⁰⁰ John S. Guest, Yezidilerin Tarihi, çev., İbrahim Bingöl, İst. 2001, Avesta yay., s.139-154.

siyâsiyyenin şimdiden ref' ve izâlesi için ittihâzı muktezî tedâbîr hakkında mukaddemâ Diyârbekir'den alınan tahrîrât üzerine devâir-i lâzime ile makâm-ı vâlâlarına tebliğât icrâ kılınmış idi. Vilâyet-i müşârun-ileyhâdan bu kerre vârid olan tahrîrâtta Cizre'de Yezîdiler Reîsi Abdi Bey zâde İsmâil Bey tarafından Van vilâyeti dâhilinde Gili karyeli Timurof Mûsâ Bey'e gönderilip elde edilen mektubda merkûmun üç ay evvel Dersa'adet Ermeni Patrikhânesi'ne misâfir olarak patrik vesâtatıyla huzûr-ı şâhâneye kabûl edildiği ve şeyhülislâm ve vûkelâ-yı sâire ile de mülâkât ederek ba'd-ezîn cemâ'atlerinin "Yezîdî" tesmiye olunmasına ve Ermeniler'e tâbi' bulunmasına mûsâ'ade istihsâl eylediği muharrer ve esâsen Yezîdîlerin ayrıca bir fırka teşkîliyle mezheben Ermenilere iltihâk için ba'zı teşebbüsâtta bulundukları mahsûs*(Hissedilmiş) olduğu beyânıyla oraca icrâ olunacak tahkîkât medâr olmak üzere merkûmun hakîkaten İstanbul'a gelerek beyân eylediği mülâkâtta mazhar olup olmadığının ve burada ne gibi müsted'iyâtda bulunup ne yolda mûsâ'adâta mazhar olduğunun ve Dersa'adetce sıfat ve hüviyyetinin ne yolda tanınmış bulunduğunun bi't-tahkîk iş'ârı lüzûmu izbâr kılınmakla tahkîkât-ı lâzimenin serî'an icrâsıyla netîcenin inbâsı mütemennâdır Efendim.

30 Şa'bân [1]327 Dâhiliye Nâzırı namına Eylûl [1]325 Müsteşar İmza

DH. EUM. THR, 5/29_1

Numara 10446

Hülâsa:Yezîdîlerin ayrıca bir fırka teşkîliyle mezheben Ermenilere iltihâkı için ba'zı harekât ve teşebbüsâtına dâir bir mektubu elde edilen Cizre'de Yezîdiler Reîsi Abdi Bey'in mezkûr mektubda dermiyân eylediği ahvâl hakkında tahkîkât icrâsına dâir.

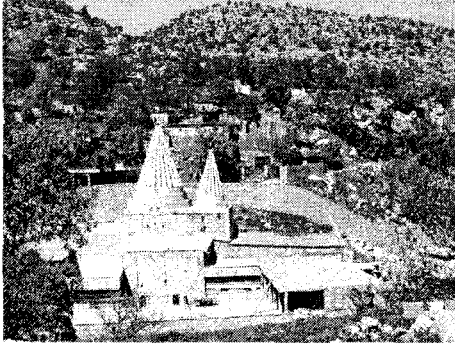
İstanbul Polis Müdüriyetine

Virânşehir'de bulunan Amerika Misyoner Cem'iyeti'nin Yezîdîleri âileleriyle beraber protestan etmek için ne yolda telkînâtda

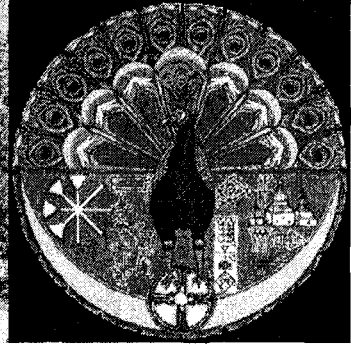
bulunduğundan ve ne gibi makâsıd ta'kib eylediğinden bahs ile bu yüzden âtiyen zuhûru melhûz olan mahzûrât-ı dîniyye ve siyâsiyyenin şimdiden ref' ve izâlesi için ittihâzı muktezî tedâbîr hakkında mukaddemâ Diyarbekir Vilâyeti'nden alınan tahrîrât üzerine devâir-i lâzimeye tebliğât icrâ kılınmasına ve Cizre'de Yezîdîler Reîsi Abdi Bey zâde İsmâil Bey tarafından Van vilâyeti dâhilinde Gili karyeli Timurof Mûsâ Bey'e gönderilip elde edilen mektubda merkûmun üç ay evvel Dersa'âdet'de Ermeni Patrikhânesi'ne misâfir olarak patrik vesâtatıyla huzûr-ı şâhâneye kabul edildiği ve şeyhülislâm ve vükelâ-yı sâire ile de mülâkât ederek ba'd-ezîn cemâ'atlerinin "Yezîdî" tesmiye olunması ve Ermenilere tabi' bulunması hakkında mûsâ'ade istihsâl eylediği muharrer ve esâsen Yezîdîlerin ayrıca bir fırka teşkiliyle mezheben Ermenilere iltihâk için ba'zı teşebbüsâtda bulundukları mahsûs*(hissedilmiş) olduğu beyânıyla oraca icrâ olunacak tahkîkâta medâr olmak üzere merkûmun hakîkaten İstanbul'a gelerek beyân eylediği mülâkâta mazhar olup olmadığının ve buraca ne gibi müsted'iyâtda bulunup ne yolda mûsâ'edâta mazhar olduğunun ve Dersa'âdetce sıfat ve hüviyyetinin ne yolda tanınmış bulunduğunun bi'tahkîk iş'ârı vilâyet-i müşârun-ileyhâdan vârid olan tahrîrâtda izbâr edilmesine binâen keyfiyetin tahkîk ve iş'ârı Dâhiliye Nezâret-i Aliyyesi'nden 113 numara ve 2 Eylül [1]325 tarihiyle tasfîr buyurulan tazkirede irâde ve iş'âr buyurulduğundan tahkîkât-ı lâzime-i serî'a icrâsıyla netîcesinin inbâsı tebliğ olunur.

Yazıldı. 12 Eylül [1]325. ¹⁰¹

101 www.devletarsivleri.gov.tr/kitap/belge/2600belge/213.doc

Yezidilerin Kutsal Mekanı Laleş

Yezidilere göre Melek Tawus

Bu bağlamda ilginç bir örnek Siirt'in Kurtalan'ın Kurukavak Köyüdür. İlk modern Yezidi köyü, Beşiri ilçesine bağlı Hamduna (Kurukavak) olup, Amerikalı John Guess sayesinde gerçekleşmiştir.

İngiliz Sir Henry Layard 1849'da bir gece bu köyde misafir kalmış.¹⁰² Ünlü büyükelçi Lord Stanford Canning'in yetiştirmesi olup daha sonra (1877-1890 yılları arasında) İngiltere'nin İstanbul sefirliğini de yapmıştır. Layard, uzun yıllar önce Kurukavaklılardan gördüğü büyüleyici konukseverliğin karşılığını ödemeyi oğluna vasiyet ederek ölmüş. Torunu 1979'da köylülerle mektuplaşmış. 1981'de köyle gelmiş ve çeşme yaptırmış. Her yıl bir ya da iki kez köye geliyormuş. Köylü tarafından özel bir törenle karşılanıyormuş.¹⁰³

102 Austen Henry Layard Paris'te doğan, İtalya'da çocukluğunu geçiren ve hukuk eğitimini İngiltere'de tamamlayan Layard'ın doğuyla tanışması 1839'daki gezisiyle olur. 1845'te Mezopotamya'da kazı çalışmalarına başlayan Layard'ın 'Ninova ve Kalıntıları' (Nineveh and its Remains) adlı yapıtı yazarın çalışmaları sırasında gün gün aldığı notlardan oluşuyor. 1849 yılında İngiltere'de yayımlanmış olan kitap Mehmed Uzun'un yazdığı önsözleyle Avesta Yayınları tarafından Türkçeye kazandırıldı. Başka pencereden bakmak 14 Aralık 2007 Radikal

103 İbrahim Agah Çubukçu, "Yaşayan Yezidilik" Türk-İslâm kültürü Üzerine Araştırmalar ve Görüşler, AÜİF yay., Ank.-1987, s. 128 vd.

Solda: Ninova ve Kalıntıları Kürdistan'ın Keldani Hıristiyanları Yezidiler ya da Şeytana Tapanların Ülkesine Bir gezi Eski Asur'un Töre ve Sanatlarının Araştırılması Austen Henry Layard: Çeviren: Zafer Avşar Avesta Yayınları. Sağda Beşin'iye bağlı Hamduna (Kurukavak) köyünün muhtarı Mirza Karak, eşi ve komşularıyla birlikte akşam duasında Faik Bulut, Yezidiler: Güneşe Yakaranlar, Fotoğraflar: Ayaz F. Pınar, Atlas Dergisi, Ağustos 2000 / Sayı 89

PKK terörü bahanesiyle Avrupa'ya göç eden, Yezidiler ise giderek hem misyoner örgütlerin hem de Batılı ülkelerini güdümüne girmektedir. İsveç ve Almanya Yezidilere karşı özel ilgi duymaktadır. Türkiye'ye vize uygulayan İsveç ve Almanya, Yezidilere sıra geldiğinde ayrıcalıklı bir politika izlemektedirler.¹⁰⁴

Almanya'daki Kürt Yezidilerin, PKK tarafından örgütlenmekte ve yönlendirilmekte olduğunu da not etmeliyiz. PKK tarafından, 1993'te Almanya'da kurulan, "**Kürdistan Yezidiler Birliği (YEK)**" adı altındaki oluşum ile Avrupa genelindeki Yezidilere yönelik örgütlenme çalışmaları başlatılmıştır. Bilahare de 1997'de, çatı örgüt konumunda kurulan ve merkezi Bielefeld şehrinde bulunan "**Kürdistan Yezidiler Federasyonu (FEK)**" ile organize bir şekilde faaliyet yürütülmeye başlanmıştır. 13 Haziran 1999'da sözde Kürdistan Ulusal Kongresi (KUK), Kürdistan Aleviler Birliği (KAB), Kürdistan İslâm Hareketi (KİH),

104 Almanya'daki Yezidi merkezi Verlag Dengê Êzidiyan Eidechsenstraße 19 26133 Oldenburg
www.yezidi.org

Kürdistan Öğretmenler Birliği (YMK) temsilcilerinin de katılımıyla gerçekleştirilen Kürdistan Yezidiler Birliği'nin ikinci kongresinde, PKK-Yezidi kesim ilişkilerinin daha örgütlü hale getirilmesi yönünde karar alındığı bilinmektedir.

Celle Kürdistan Yezidiler Birliği'nin başkanı Abdullah Uca'nın kızı Feleknas UCA'nın¹⁰⁵ Mayıs 1999'da Alman Demokratik Sosyalizm Partisi (PDS)'nden Aşağı Saksonya Eyalet Meclisi'ne girmesi ve Haziran 1999'da yapılan Avrupa Parlamentosu üyeliğine seçilmesi PKK tarafından da büyük bir alkışla karşılanmıştır.¹⁰⁶

Feleknas Uca

Feleknas Uca'nın söylemi PKK'nın söylemi ile örtüştüğüne işaret etmek gerek. Bunun bir örneği Yeşiller Partisinin daveti üzerine Molbourn Eyalet Parlamentosu'nda yaptığı konuşmadır. Uca, bu konuşmasında PKK ağzıyla iddialarda bulunmuştur:

*"Kürtleri öldürdüler, işkence ettiler ama yine onlar mücadelelerinden vazgeçmedi; Kürt partileri kapatıldı yenileri açıldı; Abdullah Öcalan yakalandı PKK bitti dediler ama sorun yine devam ediyor."*¹⁰⁷

¹⁰⁵ Uca'nın 1976 Almanya'nın Celle kentinde doğmuş olduğunu da not etmek gerek.

¹⁰⁶ Kişisel web sitesi www.feleknasuca.de

¹⁰⁷ www.beroj.com/?k=1768

Feleknas Uca Türkiye'nin Güney Kürdistan'ı işgal etmek istediğini söyledi. İşgal ve sınır ötesi operasyonlarla Kürt sorunun çözülmeyeceğini ileri sürdü. Uca, Türkiye'nin 1974 yılından bu yana Kuzey Kıbrıs'ı işgal ettiğini iddia ederek "*Sorun işgalle çözüleseydi, Kıbrıs sorunu çözüldü*" dedi. Uca, Türkiye'nin amacının Güney Kürdistan'ı işgal ederek bölgede yerleşme olduğunu belirtti. **Feleknas Uca** ayrıca PKK'nın aktif savaş yürüttüğü dönemlerde kimsenin ses çıkarmadığını silahları susturduğunda ise "terörist" olarak damgalandığını ileri sürdü.

108/109

108 www.beroj.com/?k=1768

109 Feleknas Uca , Êzîdîler (1)

Bugünkü yazımı Êzîdîler'e ve dinlerine ayırıyor ve yazıma: "Cemaya Laliş li hermû Kurdên Êzîdî pîroz be!" ile başlamak istiyorum. Çünkü, 6-13 Ekim tarihleri arası Cemaya Laliş'in başlangıcıdır. Bundan dolayı da her yıl binlerce Êzîdî Laliş'e haca giderler. Laliş Êzîdîler'in kutsal saydıkları ibadet merkezidir. Laliş Musul'a yakın ve Êzîdîler'in dini liderinin yaşadığı mekandır.

Saygıdeğer okuyucular! Belki de birçoğunuz neden Êzîdîler'in diniyle ilgili yazdığımı merak edeceksiniz.

Toplumumuzun gerçeklerini dile getirmekle mükellef olduğumuzu düşünüyorum. Toplumsal gerçekliklerimizden biri de Êzîdîler'in yaşamı ve dini inançlarının geçmişten günümüze değin karşı karşıya olduğu baskılardır. Êzîdîler yüzyıllar boyu zorunlu asimilasyona tabi tutuldular. Günümüzde de Êzîdîler kimliklerini saklamak mecburiyetindedirler. Hala birçok Êzîdî, dini inançlarından dolayı saldırıya uğramakta ve aşağılanmaktadır. Müslümanların Êzîdîler'den alışveriş yapmalarının yasaklandığı köyler ve kasabalar var. Günümüzdeki Türkiye'de Êzîdîler'in dini resmi olarak kabul görmemektedir. Êzîdîler'in nüfus cüzdanlarının "Dini:" bölümüne ya "X" ya da "dinsiz" yazılmaktadır. Birçok yerleşim merkezinde Êzîdîler'in çocukları, okullarda İslâm dinini öğrenmek mecburiyetinde bırakılmaktadırlar. Halbuki Êzîdîler, İslâm'dan önceki Mezopotamya'nın dini ve kültürel tarihi dokusunun önemli renklerinden biri olarak, tüm baskılara rağmen, inançlarını devam ettirmektedirler.

Êzîdî dini Mezopotamya'nın en eski dini inançlarından biridir. Êzîdîler, Kürt kökenlidirler. Kürtçe'nin Kurmanci lehçesini konuşan Êzîdîler, başta Türkiye, Irak, İran ve Suriye'deki Kürt bölgelerinde; Ermenistan ile Gürcistan'da da yaşamaktadırlar. Binlerce Êzîdî baskılar sonucu ülkelerini terkederek, Avrupa'ya yerleşmek mecburiyetinde kalmıştır. Êzîdîler, inançlarından dolayı yüzyıllar boyu baskıya uğramış ve genelde kabul edilen bir görüşe göre, Êzîdîler 72 kez katliama uğramışlardır.

Êzîdîler geçmişte iki seçenekle karşı karşıya bırakılmış; ya İslâm dinini kabul etmek mecburiyetinde kalmış ya da idam edilmişlerdir. Monotheist bir din olarak Êzîdîlik'in kaynakları M.Ö. 2000'li yıllara kadar uzanmaktadır. İslâm

PKK'lı unsurlarca Yezidi kesime yönelik propagandaların daha organize bir şekilde yapılabilmesi için Almanya'da 1996'dan itibaren "**Laliş**" isimli dergi çıkarılmaktadır. 22-24 Aralık 2000 tarihinde Kürdistan Ulusal Kongresi (KUK)'nin organizesiyle gerçekleştirilen Yezidi Kongresi'nde yapılan konuşmalarda Yezidiler ve Kürtlerin tek bir millet olduğu, Kürtlerin VII. yüzyılda zorla müslümanlaştırıldıkları, buna karşın Yezidilerin ulusal kimliklerini korumayı başardığı, Yezidilerin şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da PKK'ya her türlü desteği vermeye devam edecekleri hususları vurgulanmıştır.

Diğer taraftan YEK faaliyetlerinin PKK tarafından yönlendirilmesi ve bağımsız Yezidilerin de bu durumu kabul etmemesi nedeniyle anılan kesim tarafından kurulan "**Mala Ezidiyan**" isimli derneğin¹¹⁰, YEK ile propaganda temelinde zaman zaman çatıştığı görülmektedir.

dini ise, M.S. yedinci yüzyılın ikinci yarısından sonra yayılmaya başlamıştır. Êzidi dini, İslâm dininden çok daha eskilere dayanmaktadır. Günümüze gelince: Hepimiz dinlerin özgürlüğünden bahsediyor ancak, reel bir özgürlüğün olmadığını da biliyoruz. 60'lı yıllarla birlikte birçok Êzidi Avrupa'ya göç etti. Êzidiler'in büyük bir kesirini ise mülteci olarak Avrupa'ya geldi ve Avrupa'daki Êzidiler'in çoğunluğu Almanya'ya yerleşmiş bulunmaktadır.

Günümüzdeki Türkiye'de yaşayan Êzidiler'in sayısı kabarık değildir. Almanya'ya yerleşen Êzidiler birçok kentte Êzidi dernekleri açmış bulunmaktadır. Almanya'da Mültecilerden sorumlu Federal Daire ilticaları kabul edilen birçok Êzidi ailenin ilticalarının geri alınması için harekete geçmiş bulunmaktadır. Bu ailelerin vatanlarına geri gönderilmesi istenmektedir. Ama hangi Vatan'a? Kürt yerleşim bölgelerinde barış ortamı mevcut mu? Türkiye'de din özgürlüğü var mı? Köy koruculuğu sistemi yaşamıyor mu? Yıkılan yakılan köyler yeniden inşa edildi mi? Geri gönderilmesi düşünülen insanların gelecekteki yaşamları garanti altına alındı mı? Şimdilik sorularım bunlar. Yazmaya devam edeceğim. 16 Ekim 2006 25 Kasım 2006 Özgür Politika

110 KOMÎTÛYA RÊVEBIR YA MALA ÊZÎDIYAN (Oldenburg) Yezidisches Forum e.V. - Mala Êzidiyan Eidechsenstr. 19 - D-26133 Oldenburg

The Yezidi Kurds: **Wolf** at the door

As the strangers walk through the village, watchdogs snap and snarl—eyes glittering and growls coarse and raspy.

The wolf-like dogs come threateningly close, but save their attack for real enemies—wolves that prowl at the edges of the village at night. During the hungry days of last winter in this remote Kurdish village in western Armenia, wolves killed more than 100 sheep. It's summer now, but their threat lingers.

"They will take a child, too," warns "Miras," the village leader or mayor, as he walks through the knee-high grass of a nearby field. "Three days ago we lost three sheep to wolves."

Dusk turns to darkness as Miras returns to his house—a night barely pricked by a few windows glowing from village stone houses. No other light glimmers for miles.

Above: A friend's photographs of a recent village celebration draw together children and adults. Villages are tightly woven communities, largely influenced by the village leader, the sheik or demonic priest, and the school director.

Related stories

Miller: Looking for the holy light

International Mission Board'ın perspektifinden Yezidi Kürtler¹¹¹

National Geographic Dergisi'nin perspektifinden Yezidiler. "Kendilerini Ezidi olarak tanımlıyor onlar. İsimlerini, "yaratılan" anlamına gelen "Ezda"dan aldıklarını söylüyor ve Yezidi olarak tanınmayı reddediyorlar. Çünkü bunun, Yezid bin Muaviye'den hareketle, negatif çağrışımlarla yüklü bir adlandırma olduğunu düşünüyorlar." Aralık 2004 (Yazı: Amed Gökçen Fotoğraflar: Saner Şen)¹¹²

¹¹¹ www.imb.org/centralasia/people/kurds.html

¹¹² Yezidiler nadiren de olsa medyanın konusu olmaktadır. Bir örnek olarak bkz., Erdal Şimşek, Gizemli bir din: Yezidilik, 25 Ekim 2006 Sabah

İsrail-Sever Kürdistan Projesi

Tekrar Douglas Layton'a dönmemiz gerekiyor. Bizim teorimizin komplo teorisi değil de komplonun teorisi olabilmesi için Layton'un tezlerinin pratik yansımalarının olması gerektiğini belirtmiştik. Layton Kürtlere Med Kimliği biçerken Med Kralı Darius gibi Yahudilerin hamisi olmalarını da ima etmektedir. Acaba bu yönde bir gelişme var mı?

Adeta bir Arap okyanusu içinde yaşayan İsrail için Kürtlerle kurulacak yakınlık bir ölüm-kalım meselesi olarak algılanmıştır. Bunun için İsrail daha kuruluş dönemlerinden itibaren başta Kuzey Irak olmak üzere Kürtlerle “özel bir ilişki” kurma çabası içinde olmuştur. Bu durum ayrılıkçı Kürtçüler için de geçerli olmuştur.¹¹³ Bu konuda öncü isimlerden birisi belki de birincisi **Dr. Kamuran Ali Bedirhan**'dır.¹¹⁴

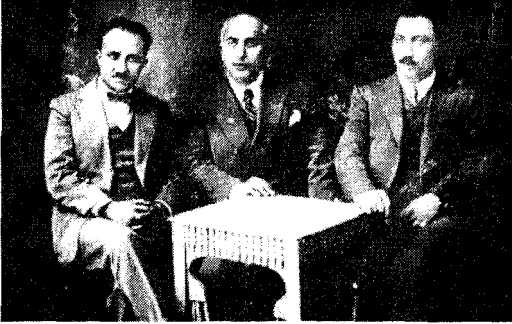
Kamuran Ali Bedirhan şu tezi hem savundu hem de uyguladı: **“Kürtler Yahudilerin doğal müttefidir.”**¹¹⁵

113 Bkz., Hakkı ÖZNUR, İsrail - Kürt İlişkisinin Tarihsel Arka Planı, 2023, Temmuz 2004

114 Hukukçu ve edebiyatçı Kamuran Ali Bedirhan, 1895 yılında İstanbul'da doğdu. Bedirhan Bey'in torunu Emin Bedirhan'ın oğlu olan Kamuran Bedirhan, çocukluğunun büyük bir kısmını İstanbul'da geçirdi. İstanbul'da hukuk okuduktan sonra Almanya'da hukuk doktorasını aldı. Kamuran Bedirhan edebiyat üzerine de çalışmalarda bulundu. I. Dünya Savaşından sonra bu çalışmaları daha da yoğunlaştı. 1930'da Şam'a gitti ve burada şiir üzerine çalışmalar yürüttü. Memê Alan destanı üzerinde yaptığı incelemeleri Hawar dergisinde yayımladı. Bir ara Beyrut'a gitti ve orada Roja Nu dergisini çıkardı. 1948'de Paris'te Kürt Araştırmacılar Derneği'ni kurdu. 1950'de Sorbon Üniversitesi'nde Ortadoğu dilleri üzerine öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1961'de Mele Mustafa Barzani Güney Kürdistan'da isyan edince onun Avrupa temsilciliğini üstlendi. Kamuran Bedirhan, 6 Aralık 1978'de Paris'te öldü.

www.bedirxani.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=11

115 Siverekli, s. 141

Kamuran Ali Bedirhan (ortadaki) kardeşleri ile birlikte¹¹⁶

Mustafa Barzani'nin sözcüsü olan **Kamuran Ali Bedirhan** 1940lı yıllardan itibaren Kürtlerin İsrail'le ilişkisini yürütmüştür. Bedirhan bu çerçevede, **Şimon Peres** ile 1964'te görüşüp MOSSAD'a rapor sunmuştur. İsrail'in peşmergelere askeri eğitim vermesi bu görüşmenin ardından 1965'te başlamıştır. (Merved/Halı Operasyonu)¹¹⁷

PKK'nın ideoloğu olarak adı geçen **İsmail Beşikçi** de **"Kürt Aydını Üzerine Düşünceler"** adlı çalışmasında Kürtler ile Yahudiler arasındaki ilişkiye dair şunları yazar:

"Kürtlerin Ortadoğu'da Yahudilere karşı düşmanlık hisleri beslemelerinin hiçbir yararı yoktur. Kürtler Yahudi toplumu ile daha sıcak ilişkiler kurmak durumundadır. Yahudi toplumunun demokratik kurumlarını görmezden gelemeyiz. Yahudi toplumu Ortadoğu'daki Kürtlerin doğal ittifakçısıdır."

Beşikçi'nin bu sözleri, Dr. A. Medyalı'nın Kürdistanlı Yahudiler (Berhem Yayınları, 1992) adlı kitabının temel referanslarından birisidir. Medyalı, Kürtler ile Yahudiler arasında varsayılan tarihsel

¹¹⁶ Bedirhan ailesi hakkında bkz., www.bedirhani.com/index.php; www.bedirhani.4t.com

¹¹⁷ Siverekli, s. 142 vd

ilişkiye dikkat çekmekte ve bu noktadan hareketle bu iki halkın Ortadoğu'da "müttefik" olmaları gerektiğini öne sürmektedir.¹¹⁸

Kürtler ve Yahudiler: Sanal Akrabalıktan Stratejik İttifaka

Amerika'nın Irak'ı işgali bu özel ilişkinin gelişmesi için, "sanal akrabalık" üretilmiş ardından bu süreçten "stratejik bir ittifak" devşirilmesi amaçlanmıştır. Bu işlerin koordinasyonunda "**İsraeli Kurdish Friendship League: İsrail-Kürt Dostluk Ligi**" adlı organizasyon öne çıkmıştır. Organizasyonun başındaki isim olan Moti Zaken'in Kürtler ve Öcalan hakkındaki görüşü dikkate değer:

"Zaken 28 Şubat 1993'te The Jerusalem Post'ta yayınlanan makalesinde 'Arap olmayan bir millet olarak Arap idaresinin zorluklarını yaşayan Kürtler, kendilerinin istediğini başaran (bağımsızlık ve Araplara karşı savaşta ayakta kalmalarını sağlayabilecek askeri güç) İsrail'e hayranlık duyduklarını belirtiyor. Kürtlerin büyük bir kısmının İsrail'i bir model olarak gördüğünü, bu yüzden desteği hakettiklerini vurguluyor.

*1994 yılında İsrail Cumhurbaşkanı Weizmann'ın tarihi Türkiye ziyaretinden dönüşünde Moti Zaken, bu ziyarette İsrail'in Türkiye'deki ayrılıkçı harekete karşı Türkiye'ye destek sözü verişinin Öcalan'ın yakalanması sürecini başlattığını hatırlatıyor. Zaken, 1994'teki bu anlaşmanın küçük bir siyasi hata olmadığını ve oldukça acı ve yüksek maliyeti olacağını belirtiyor."*¹¹⁹

118 Aynı şahıs (Özgür Gündem, 31 Temmuz -1 Ağustos 1992) aslında İspanya'dan Osmanlı Devleti'ne Yahudilerin göçünü ele alan yazı dizisinde gündeme getirdiği İsrail-Kürt ittifakına yönelik değerlendirmeleri ile şimşekleri üzerine çekmiş, İsrail propagandası yapmakla suçlanmış. Medyalı bu düşünceye "Ortadoğu'da Kürt halkının gerçek dostu, müttefik diyebileceğimiz tek bir Müslüman devleti bulunmamaktadır" yorumundan hareket ederek varmaktadır. Abdülhamit Bilici, Kürt Yahudiler, Aksiyon, Sayı: 291, 01.07.2000

119 Abdülhamit Bilici, Kürt Yahudiler Aksiyon, Sayı: 291, 01.07.2000

The Israeli Kurdish Friendship League

- Kurds in Israel
- News and Views
- Kurdish Friends
- Related Sites
- Kurdish Food
- Books, Music, Crafts
- Contact Information
- News from Kurdistan

**Civata Dostaniya Israaili -
Kurdi
Israeli Kurdish Friendship
League**

NEWS
Dr. Hani Zaidan, a founder of IKFL, speaks on Israeli radio. TN 05, 01/03/03. He outlined the situation of the Kurds in Sept. Following the urging of IKFL, Alevi, Member of Parliament Abut Jawa suggested to the Israeli Parliament that the Israeli should support the Kurds and offer them humanitarian aid. This is in spite of the long relationship between Jews and Kurds and their natural cooperation as a minority group.

The ISRAELI KURDISH FRIENDSHIP LEAGUE and THE KURDISH CULTURAL CENTER were founded at the close of 1993 in response to a long-felt need to coordinate Kurdish cultural and scholarly activities in Israel.

The IKFL believes in friendship between nations. The Kurds of Israel - coming from Iraq, Iran, Syria and Turkey - represent a vital link in the human mosaic of friendship and peace.

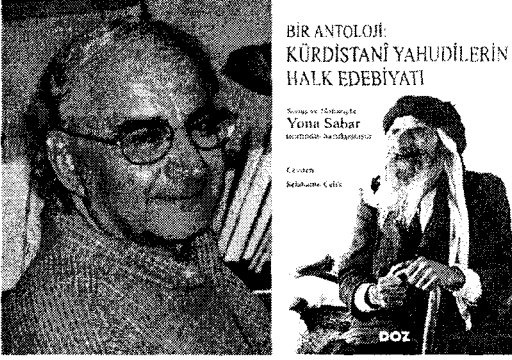
İsrail-Kürt Dostluk Ligi'nin web sitesi

Genetikbilimi uluslararası politikanın hizmetinde

Bu çerçevede Polonya kökenli Yahudi yazar **Kevin Alan Brook** tarafından Kürtlerle Yahudilerin akraba olduğuna dair genetik araştırmalar yayımlanmıştır. Bu söylem Barzani tarafından da hüsnükabul görmüş gibidir. Bu hüsnükabulu ve Yahudilerle olan siyasi dostluklarını esas alarak Barzanilerin Yahudi kökenli olduğunu savunmak mümkün değildir. Araştırmacı Dostumuz **Ahmet Uçar**'ın ileri sürdüğü "Barzani'nin Yahudi kökenli olduğu tez"¹²⁰ de aslında Brook'un kurgusuna uygun bir görüş. **Muhsin**

120 Sefa Kaplan'ın Ahmet Uçar söyleşi, Barzani Ailesi'nin Yahudi olduğu ortaya çıktı, 18.02.2003 Hürriyet

Kızılkaya, Barzani'nin Yahudi kökenli olduğu iddiasının haklı bir sorgulamasını yapıyor.¹²¹

Yona Sabar, Kuzey Irak kökenli bir Yahudi Amerikalı profesör, konuyla ilgili kitabı.

Kevin Alan Brook, "The Genetic Bonds Between Kurds and Jews: Kürtlerle Yahudiler Arasındaki Genetik Bağlar Kürtlerle Yahudiler arasında akrabalık kuruyor:

*"2001 yılında İsraili, Alman ve Hintli bilim adamları tarafından gerçekleştirilen bu araştırmalar için Yahudi ve Müslüman Kürtler, Filistinli Araplar, Seferdi Yahudiler, Eşkenazi Yahudiler, İsrail'in güneyindeki bedevilerden toplam 526 Y-kromozomu örneği toplanmış. Daha sonra buna aralarında Rus, Beyaz Rus, Polonyalı, Berberi, Portekizli, İspanyol, Arap, Ermeni ve Türk deneklerin de yer aldığı 12 halktan 1321 örnek dahil edilmiş. **Araştırma sonuçları Seferdi Yahudileriyle Kürtler arasında babadan geçen genetik akrabalık tespit ediyor.**"*

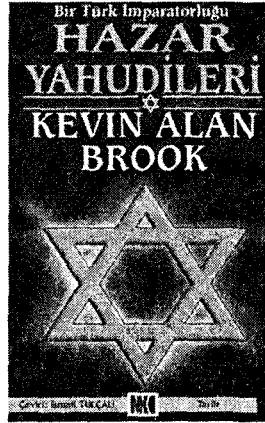
121 Muhsin Kızılkaya, Yahudiler, Barzani ve cehalet! 23/02/2003 Radikal

Brook'un Kürt Yahudi akrabalığından vardığı sonuç şu:

*"Bu heyecan verici araştırmalar gösteriyor ki Kürtler ve Yahudiler binlerce yıl öncesinde ortak babadan geliyorlar. Bu durum ümit ederiz ki Kürtleri ve Yahudileri birbirlerinin kültürlerini öğrenmeye ve Kuzey Irak'ta son yıllarda sahip oldukları dostluk ilişkilerini sürdürmeye teşvik eder."*¹²²

Meğer Türkler de Yahudilerle Akraba İmiş

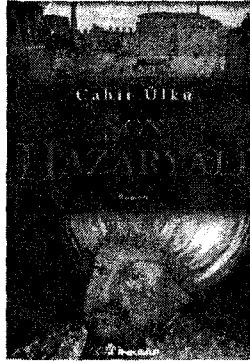
Kevin Alan Brook, Yahudilerle akrabalığı Kürtlerden önce Türklere önermişti.

Kitaptaki bir başka önemli tartışma noktası ise Türklerin soy kütüğünün de çıkarılarak, Tevrat'ın Tekvin (Yaradılış) bölümünde sözü edilen Gomer'in oğlu Togamah'ın soyundan geldiklerinin vurgulanması ve İsrailoğulları ile akrabalık bağı kurulması.

Brook, ustaca bir kurguyla Türkleri Eşkenazi Yahudileri ile, Kürtleri de Seferat Yahudileri ile akraba ilan ediyor. Belirli ve sınırlı çevreler hariç Türkler arasında Yahudilerle akrabalık kurgusu kabul görmediği için olsa gerek Brook yeni arayışlara yönelmiş.

¹²² Hasan Kösebalaban, "Irak Üzerindeki İsrail Planları ve Türkiye" www.liberal-dt.org.tr/at/at-htk5.htm

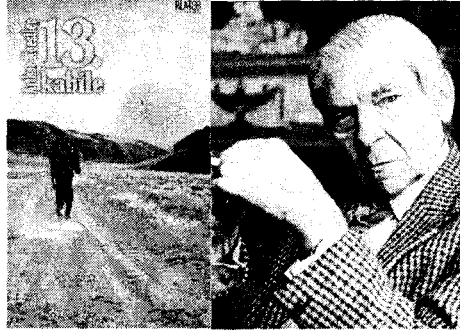
Halen 065 numaralı Ege Locası aktif üyesi olan Cahit Ülkü ile Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin web sitesinde yayımlanan söyleşisinde şu soruya verdiği cevap: **“Son Hazaryalı, Arthur Koestler'in tezine katkı ötesinde güç kazandırmıştır. Örneğin, Aşkenazların kökeni, Yahudi-Musevî kavramları arasındaki fark, Aşkenazlardaki Şamanist izler, Son Hazaryalı'ya özgü kanıtlardır.”**

Kevin Alan Brook'un tezi Tempo Dergisi'nde 21.03.05

Aslında şöyle de düşünülebilir; daha çok Türkiye'ye ihtiyaç duydukları zaman sanal akrabalık Türklerle; daha çok Kürdistan'a ihtiyaç duyduklarında ise Kürtlerle akrabalık kurgulanmıştır. Brook'un İsrail'in yeni ittifak ihtiyacına göre yeni akrabalıklar türetmesi mümkün.

Arthur Koestler, 1976'da yazdığı, orta Avrupa Yahudilerinin Hazar Türklerinden geldiğini iddia etmektedir. **Koestler**'in kendisi de geçmişle övünen bir Eşkenazi Yahudisi'dir.

Arthur Koestler ve 13. Kabile adlı çalışması

Kimi masonların Yahudiler ile Türkler arasında akrabalık bağı kurmaya çalışmasını şaşırtıcı değil; şaşırtıcı olan kimi Türkçülerin de Eşkenazi Yahudilerinin Hazar Türklerinin bakiyesi saymasıdır. Halbuki Hazar Türklerinin bakiyesi **Karaim Türkleri**'dir ve Karaim Türkleri, etnik olarak Türk, din olarak Musevi olduklarının bilincindedir.¹²³

İzak Ben Zvi: Kürdistanlı Yahudiler, Kayıp Kabile

Bu bağlamda "**İzak Ben Zvi Enstitüsü**"nın de özel bir misyonu vardır; söz konusu enstitü, Kürt-İsrail ilişkileri üzerinde çalışıyor.

*"Kürdistan Yahudileri İsrail tarafından ilk kez 1961 yılında resmen tanındı. 1963'de bir bilim adamı olan İzak Ben Zvi İsrail Devlet Başkanı oldu. Mezopotamya'daki Yahudiler konusuyla hayli yakından ilgilenen **İzak Ben Zvi ilk kez,***

¹²³ Karaim Türkleri için bkz., Ömer Erbil, Son Türk Musevileri 19 Haziran 2000 Milliyet; Tutkun Akbaş, Son 50 Musevi Türk, 21.06.05 Tempo

“Kürdistan Yahudileri, Tevrat’ta sözü edilen kayıp Yahudi kabilesidir” açıklamasını yaptı ve “toprak hakkı”ndan bahsetti. O günden sonra MOSSAD Kürdistanlı Yahudilerle yakından ilgilenmeye başladı. Bu kadar tarihsel olguyu ve bilgiyi alt alta dizmemizin kuşkusuz bir anlamı var. Hani savaş çıkacak, Saddam yıkılacak ve güya o “paylaşım masasına” Türkiye’de oturacak ya; eğer o masada “Musul-Kerkük bizim” derseniz, başkaları, başka başka bilgileri, belgeleri önünüze koyuverir! Benden uyarması!..¹²⁴

Yitzhak Mordechai: 1944 Kuzey Irak doğumlu. 5 yaşındayken ailesiyle İsrail’e göç etmiş. Emekli general, 1996–1999 İsrail Savunma Bakanı

124 Uğur İpekçi, Kürdistanlı Yahudiler (2) 20.02.2003 tarihinde Habertürk’ün websitesindeki yazısı www.haberturk.com/yazarlar.haberturk/?u=82521&pid=2033 Ancak bu yazı habertürk’ün sitesinden kaldırılmıştır. Bu yazı Türk medyasında Yahudileri veya İsrail’i eleştiren yazıları takip eden kehaberler sitesine de konu olmuştur. Alıntıyı kehaber’den yaptık. Bu tür haber-yorumları harerette eleştiren kehaberler sitesi her nedense bu konuda suskun kalmış özet vermekle yetinmiş. <http://kehaberler.blogspot.com/2003/02/uur-ipeki-haberturk-krt-konuan-ve.html> Kehaberler konusunda İbrahim Karagül’ün yazdıkları dikkate değer: “Türk basınında hemen her hafta “raporlar”ı yayınlanan, bir zamanlar Türkiye’nin ABD’deki tanıtımı “iş”ini de almış olan bu çekirdeğe bağlı onlarca “kuruluş” gözünü Türkiye’ye dikti. Mesela sadece Memri ya da kehaberler gibi internet sitelerini izleyenler bile, nasıl bir fişleme yapıldığını görür. Üstelik bunu uzun zamandır yapıyorlar ve belli kişileri hedef gösteriyorlar. Buralarda fişlenen kişiler, daha sonra think-tank raporlarının, sonunda da ABD yönetiminin ilgisine mahzar oluyor.” İbrahim Karagül, Türk gazetecileri kim, neden fişliyor? 12 Mart 2005 Yeni Şafak. Ünlü MİTçi Mehmet Eymür, Uğur İpekçi’nin Soner Yalçın’ın müstear ismi olduğu iddia etmiştir. www.atin.org/detail.asp?cmd=articledetail&articleid=390 Bu konuda başka göstergeler için bkz., www.turkish-media.com/forum/index.php?s=0219ff8864eca69e351e038a21d72a54&showtopic=52878&st=0&p=354912&

Tam da burada Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi'nden gelen bir analizi not etmek gerekli:

“Musul’da yaygın olan söylentilere göre 1950-51 göçü sırasında tüm Yahudiler kenti terk etmemiştir. Yahudilerin %10 kadarının görünüşte din değiştirerek Musul’da kaldığı, gerçekte dinlerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Musul’da son dönemde arazi satışındaki artış da bu sebebe bağlanmaktadır. İsrail’den gelen paralarla Musullu Yahudilerin bu toprakları satın aldıkları, istikrarsızlık ve kötü ekonomik koşullar nedeniyle de insanların arsalarını sattıkları düşünülmektedir.”¹²⁵

“Kürdistanlı Yahudiler” var elbette Türkiyeli, Almanyalı Yahudiler olduğu gibi. Ama “Kürt Yahudi” iddiası başka bir şeydir. Etnik olarak bir Kürdün din olarak Museviliği benimsemiş olması gerekir Kürt Yahudilerden söz edebilmek için. Bu konuda genellikle Eski çağlarda Adiabene kraliyet ailesi ve **Adiabene** aşiretinden söz edilir. **Adiabene** aşiretinin Museviliği kabul ettiği ileri sürülür. Adiabene’nin başkenti Arbela (Erbil) idi. Bu görüşe göre Kral İzates yeni inancına sıkıca sarılıp oğullarını Yahudi dini ve geleneklerini öğrenmeleri için Kudüs’e göndermiştir.^{126/127}

125 ASAM’dan Serhat Erkinen’in “İsrail Kuzey Irak’ta Ne Arıyor?” başlıklı analizi 30 Mayıs 2005

126 [www.israel-kurd.org/dan/aktaran Ömer Lütfi Mete, 23-24.02.2004 Sabah](http://www.israel-kurd.org/dan/aktaran/Omer_Lutfi_Mete_23-24.02.2004_Sabah). Bu konuda bilgi için bkz., Mahir Ünsal Eriş, Kürt Yahudileri (Kurdish Jews) - Din, Dil, Tarih, Ankara-2006 Kalan Yay; “The forced conversion of the Jewish community of Persia and the beginnings of the Kurds” www.eretzisrael.org/~jkatz/kurds.html; www.kulanu.org/links/adiabene.html; www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=801&letter=A&search=Monobaz; www.fredaprim.com/pdfs/2007/Adiabene_Was_Assyrian.pdf

127 Kürtçülük İdeolojisi’nin savunan yazarlar bu tezde ısrarlıdır: “Adiabene krallığı, Mezopotamya’da Museviliğe M.O. 1. yüzyılda ihtida etmiş Kürtler tarafından Erbil merkezli olarak 2000 yıl önce kuruldu. Bu krallığın vatandaşlarının çoğunluğunun Kürt okluğu görülmektedir. Kraliyet evinde, Kürt Kral Monobazes, kraliçe Helena, vârisi ve oğlu İzates’in (Yazata kelimesinden türemiş ve Kürtçede “Melek” demektir) adları halen ilk din değiştirilenler olarak muhafaza edilmiştir. Romalıların, İsrail kentleri Judea and Samaria’ya zaftı sırasında (68-67), oraya asker yollayan sadece Kürt Adiabenediydi. Ünlü Yunanlı tarihçi, felsefeci ve coğrafyacı Strabon

Kürtler ve Yahudiler İbrahim Peygamberde Buluşuyor (!?)

Kürtçü yazar İsmet Siverekli ise, “Kürt-İsrail İlişkileri” isimli kitabında Kürtlerle Yahudiler arasındaki ilişkiyi İbrahim peygamberden başlatıyor. Bu görüş İbrahim Peygamberin Kürt olduğunu da iddia etmektedir.^{128/129}

Siverekli'ye göre iki taraf arasındaki ilişkiler Med Kralı Darius'un Yahudileri Babil esaretinden kurtarmasıyla perçinlenmiştir.

(Latince: Strabo) M.S. 1 yüzyılda Geographika adlı eserinde Adiabene Krallığından bahseder. Strabo, Adiabene'nin çoğunlukla düzlükler ve ovalardan oluştuğunu, halen Babilonya'nın parçası olduğunu; ama Adiabenin kendi hükümdarları olduğunu yazmıştır. Tarihçi Pliny, M.S. 1. yüzyılda Naturalis Historia (Natural History) adlı kitabında Adiabene'den bahseder ve şöyle der: “Eskiden Carduchi halkı (Kardukhi) olarak bilinen şimdi ise Cordueni, Adiabene'yle birleşir ve önderinden Dicle nehri akar” (Kitap VI. 17{14}). Pliny, Adiabene adlı bölümde Adiabene'nin başkenti Erbil'i Pers Kralı Darius'un ordusunun Büyük İskender tarafından yenilgiye uğratıldığı şehir olarak tanımlar. Yunanlı tarihçi Plutarch M.S. 2. yüzyılda Lucullus adlı eserinde Adiabene kralından bahseder ve Tigranes'le Romalılara karşı ittifak oluşturdıklarını anlatır. Ünlü Harvard Üniversitesinin tarih profesörü Dr Mehrdad Izadi, Adiabene adının antik Kürt Hadebani (Hadhabāni) aşiretinden kaynaklandığı söylemektedir. Bu aşiret halen sentral Kürdistan olarak tanımlanan bölgede mevcuttur. Adiabene Hükümdarları: İzates I (M.S. 15), Bazeus Monobazus I (M.S. 20?-30?), Heleni (M.S. 30-58), İzates II bar Monobazus (M.S. 34-58), Vologases (İzates II karşıtı Partiyalı isyancı - M.S. 50), Monobazus II bar İzates (58-75), Meharaspes (M.S.?-116), Roma İmparatorluğuna geçti (M.S. 116-117), Narsai (M.S. 170-200), Bilinmiyor (M.S. 200-310), Aphraates (M.S. 310), Sasani İmparatorluğuna geçti (M.S. 226-649), www.armedforcesjournal.com/forums/showthread.php?t=38374992

128 İbrahim Peygamberi Kürt sayan görüşe bir örnek olarak bkz., Müslüm Yücel İbrahim ve Harran Gizemi Belge Yayınları, İstanbul-2000. Bu görüşün eleştirisi için bkz., Cengiz Batuk, İbrahim Peygamber Kürt mü? Virgül 36, Aralık 2000, s. 44-47

129 İsmail Hakkı İzmirli de 1937'de düzenlenen II. Türk Tarih Kongresi'nde İbrahim Peygamberin Türk olduğunu savunmuştur. İzmirli, İbrahim Peygamberin soyundan geldiği için Hz. Muhammed'in de Türk olduğunu ileri sürmüştür. İ. Hakkı Baltacıoğlu ve Kemal Samancıgil bu yönde çeşitli tezler geliştirmiştir. Bkz., Dr İsmail Engin, “Alevilerin Kendi Görüntüsünü Algılayışı ve Alevi İmajına Yönelik Bakış” Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler, Nusayriler, İslami İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004, Ensar Neşriyat, s. 279

Siverekli, bu yüzden Yahudilerin de çağdaş Nebukadnezar'ın yönettiği Babil'de Kürtleri yalnız bırakmayacaklarına inanıyor.¹³⁰

Siverekli, Kürt/Kürdistanlı Yahudilerin, İsrail'in Kürdistan sorununda tavır belirlemesinde önemli bir rol oynamakta olduğunu belirtmektedir. Siverekli'ye göre sadece Kürdistan kökenli Yahudiliğin eski topraklarına olan tarihsel ilgisi değil, genel olarak Kürt ve Yahudi ilişkilerindeki ilerleme, İsrail'in çevresel politikasında artık Kürtlerin önemli bir faktör olarak anılmaya başlandığını da hissettiriyor.

Erich Brauer'in *The Jews of Kurdistan* (Kürdistan Yahudileri) adlı kitabı KDP'nin internet sitesinde tanıtımı yapılan kitaplardan birisidir.^{131/132}

130 Nebukadnezar İslâmi kaynaklarda Buhtunnasr olarak geçer. Nebukadnezar, Chaldea hanedanından gelen birden fazla Babil kralının adı olup, özellikle tapınaklar, yollar, sulama kanallarının yanı sıra eşinin hatırına Babil'in asma bahçelerini inşa ettirdiği söylenen II. Nebuchadnezzar (MÖ 630-561) imparatorluğun sınırlarını Suriye'den Mısır'a dek genişletmiş (MÖ 605) Kudüs'ü (Jerusalem) ele geçirerek (MÖ 587) halkını tutsak etmiştir.

131 Abdülhamit Bilici, *Kürt Yahudiler*, Akisyon, Sayı: 291, 01.07.2000

132 Erich Brauer- Berlinde 1985 yılında doğan Erich Brauer, Berlin ve Leipzig Üniversitelerinde etnoloji okudu. Yıllarca, Kudüs'te yaşadı. Raphael Patai- Uluslararası üne sahip bir antropolog, tarihçi ve Tevrat uzmanıdır. Antik yakın doğu, modern Ortadoğu, İsrail ve Yahudiler konusunda uzmanlaşmıştır. Araştırmada *The Arap Mind*, *The Jewish Mind*, *On Jewish Folklore* ve *The Seed of Abraham* adlı kitapların da bulunduğu

Siverekli, Kürtlerle Yahudiler arasında akrabalık kurma çalışmalarının ABD'nin Irak'ı işgaliyle başladığını itiraf ediyor. Siverekli'ye göre Kuzey Irak'tan İsrail'e giden Kürtler İsrail'in, İsrail de ABD'nin bölge politikalarını belirlemektedir. ABD işgaliyle bir araya gelen bu iki akraba topluluğun ittifakı bölgeye huzur getirecektir.

Yahudi-Kürt akrabalığı tezi ayrılıkçı Kürtçü yazarlar arasında popülerite kazanmakta olduğunu söyleyebiliriz.

HAYDAR IŞIK:

Yahudilerin Kökeni

Yahudilerin Almanya'da internetten okuyabileceğiniz (www.juedische-allgemeine.de) gazetesinin 10 Nisan 2002 tarihli nüshasında Wir Ureinwohner-Genetische Studie: Juden stammen aus Nahost (Biz Yerli halkız- Genetik inceleme, Yahudiler Yakındoğuludur) Bugün yaşayan Yahudi çoğunluğunun atalarının, binlerce yıl önce verimli Yanımay ve Mezopotamya'dan güneye indikleri ifade ediyor. Kudüs'teki Hebre Üniversitesi, Sefarden, Aşkenen ve Kürt Yahudiler ile Yakın ve Ortadoğulu halklar üzerinde genetik araştırma sonuçlarını açıklıyor.

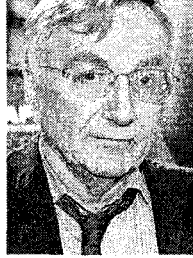
Bunun sonuçlarına göre, Yahudilerin komşuları Araplarla değil, verimli yanımayın kuzeyindeki Kürtlerle genetik olarak daha yakın oldukları ortaya çıkmıştır. Arapların ise, Yahudilerden sonra bu topraklara geldikleri ifade edilmektedir. Politik olarak bugünkü Yahudiler, Arap propagandasına karşı, haklı olarak yerli halk olan Eretz İsrail soyundan geldiklerini söylemektedirler. Araştırmaya göre Yahudilerin, bölgenin genetik hantasında Yakındoğuya ait oldukları tespit edilmiştir. Aşkenen, Sefarden ve **Kürt Yahudiler** karşılaştırıldığında, iki bin yıllık dağılmaya rağmen, Yahudilerin genetik birliğini muhafaza ettiği anlaşılmaktadır. Kuzey Irak'tan gelen **Kürt Yahudiler** ile kuzey Afrika'dan gelen Sefardenlerin Y-kromozomlarının birbirinden ayırt edilmeyecek kadar benzedikleri açıklanmaktadır.

20 Nisan 2002 Özgür Politika

otuzdan fazla kitabın yazarıdır. İkinci Dünya Savaşının ardından, aralarında Irak Kürdistanı da olmak üzere büyük bir Yahudi topluluğunun mensupları anayurtlarından ayrılarak İsrail-Yahudi kültürüyle hızla asimile edildikleri Filistin'e yerleştiler. Antropolog Eric Brauer bu Yahudi Kürtlerin önemli bir kısmıyla mülakat yaptı ve 1942 yılındaki ölümünden önce "Kürdistanlı Yahudiler"i yazdı. Raphael Patai, Brauer'in ardında bırakmış olduğu elyazmalarını tamamlayarak İbraniceye çevirdi ve 1947 yılında yayımladı.

Kuzey Irak'ta Türkiye'ye karşı akraba (!?) dayanışması

2004'te **Seymour M. Hers**'in **The New Yorker**'da yayımlanan makalesi İsrail'in '**Kürt Operasyonu**'nu deşifre etmiştir. Buna göre İsrail gizli servisi ve askeri birimleri Irak'ın Kürt bölgesinde peşmergelere komando ve diğer askeri eğitimleri veriyor.

Seymour M. Hers

Bu faaliyetlerde Mossad mensupları daha çok işadamları ve bilim adamı kimliklerini kullandılar. Hiçbirinde İsrail pasaportu yoktu. Tamamına yakını mükemmel Arapça ve Kürtçe konuşuyordu ve fiziksel olarak bir Iraklıdan ayrılmaları olanaksızdı.¹³³

BBC muhabiri Lawrence Quill'in 22 Kasım 2004 tarihli yazısında da Kuzey Irak'taki Kürt komandoların hayatı ile ilgili ilginç bilgiler yer alıyordu. Bir Kürt komando, Quill'e "Benim evimde Ariel Şaron'un resmi asılı, çocuklarımı İsrail'e göndermek istiyorum, oraya gidip yerleşsinler" diyordu.¹³⁴

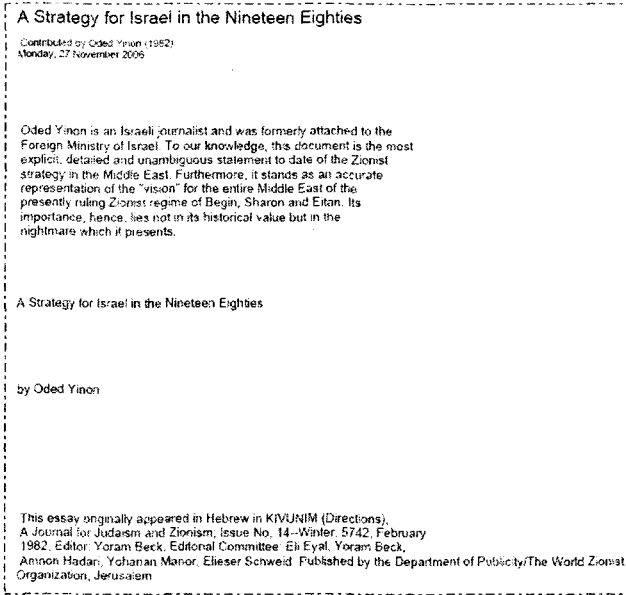
Burada bir soluklanıp bir hatırlatmada bulunalım. Kürt-Yahudi ilişkileriyle birlikte terörümüzün geçerliliğini test etmiş olduk. Artık bundan sonra teorimizin komplo teorisi mi yoksa uluslararası bir komploğun teorisi mi olduğu okurlarımız takdir edebilir.

¹³³ Haber-yorumun orijinal metni için bkz., Seymour M. Hers, *PLAN B As June 30th approaches, Israel looks to the Kurds*. www.newyorker.com/fact/content/?C40628fa_fact

¹³⁴ 1.11.2007 Bugün

Yinon Planı: İsrail'in Bekası İçin Irak Üç Bölünmeli

Kürt Bölgesel Yönetimi ile İsrail ya da Yahudiler arasındaki ilişkileri garipsememek lazım. Çünkü Irak'ın üçe bölünmesi de esasında İsrail kaynaklı bir proje idi. 1980'li yıllarda İsrail Dışişleri Bakanlığı'nda çalışan **Oded Yinon**'un "**Yinon Planı**" adı ile anılan raporunda Kuzey Irak'tan "**atalarımıza ve atalarımızın stratejik dostlarına ait topraklar**" diye söz eder.¹³⁵

Oded Yinon'un 1980'li yıllarda hazırladığı Irak'ı üçe bölme planı

İsrail için geliştirilmiş stratejik amaçlar dizisi olan Yinon Planı, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'de İsrail'in söz sahibi olması için daha aktif ve emperyal bir vizyon izlemesi; bu süreçte de kendine potansiyel tehdit olabilecek devletler de dahil tüm tehdit unsurlarının ortadan kaldırılmasını; bölgedeki doğal kaynakların

135 Siverekli, s. 156

kontrolünü de ele geçirmesini öngörmektedir. Planın gerçekleşmesi için aktif bir İsrail-Amerikan ittifakı ve ortak siyasi, iktisadi ve askeri girişimi de olmazsa olmaz bir gerekliliktir.¹³⁶

Arz-ı Mev'ud ve Amageddon Savaşı

Yahudilerin ve Protestan Misyoner Örgütlerin Kürtlere olan ilgisi bir ölçüde Hıristiyanlık'taki Kıyamet kehanetleriyle ilgilidir. Kehanete göre İsa Mesih'in yeniden gelmesi için İsrail'in vadedilmiş toprakları elde etmesi gerekir. Amerika ve İsrail, Kuzey Irak'ta Kürdistanlı/Kürt Yahudilerin başını çektiği bir devlet tasarlamaktadır. Bunun için şu haberi hatırlamakta yarar vardır:

*"1996 yılında başarısız bir CIA operasyonu sonrasında, Saddam tarafından Kuzey Irak'ta sıkıştırılan ve Amerika tarafından buradan alınarak önce Guam'a sonra ABD'ye götürülen insanların çoğu Yahudi'ydi."*¹³⁷

Ayrılıkçı Kürtçülerin iki de bir tekrarladıkları Fırat'ın ötesi söyleminin vadedilmiş topraklarla örtüşmesi de dikkate değer. (Bu konuda ayrıntılı bilgi için Türkiye'de Amerikan Misyonerleri adlı kitabımızın Giriş bölümüne bakınız.)

Söz konusu Kürt Yahudi ilişkileri bağlamında **Şalom yazarlarından Denis Ojalvo, Arz-ı Mev'ud İshakoğulları ve İsmailoğulları arasında paylaşılmalı önerisi dikkate değer.**

136 Daha fazla bilgi için bkz. Oded Yinon (Çeviren ve Derleyen: Israel Shahak), "The Zionist Plan for the Middle East", Oded Yinon: A Strategy for Israel in the Nineteen Eighties, Association of Arab-American University Graduates, Inc., Special Document No: 1, Belmont, Massachusetts, 1982: www.geocities.com/alabasters_archive/zionist_plan.html. Ayrıca bkz. Linda S. Heard : "The Prophecy of Oded Yinon, Is The US Waging Israel's Wars?" Counterpunch, 25 Nisan 2006, www.counterpunch.org/heard04252006.html

137 Abdülhamit Bülücü, Kürt Yahudiler, Aksiyon, Sayı: 291 - 01.07.2000

Ojalvo'ya göre Arz-ı Mev'ud konusunda “söz konusu olan Hz. İbrahim'in zürriyetidir, ve bu zürriyet sadece meşru oğlu Hz. İshak'ı değil, Arap cariyesi Hacer'den olan Hz. İsmail'i de içerdiğinden, kardeş uluslar olan Araplarla birlikte İbranileri de (bugünkü Yahudilerin ataları) içermektedir. **Hız. İbrahim'i peygamber olarak kabul eden her Müslüman'dan Tanrı'nın Hz. İbrahim'le yaptığı akdın gerçekleşmesi için çabada bulunması beklenir.** Günümüz gerçeklerine dönecek olursak, Ürdün Nehri İle Fırat Nehri arasındaki coğrafyada Ürdün, Lübnan, Suriye, Irak ve Türkiye'nin Güneydoğusu'nda 50 milyondan fazla insan yaşamakta.”¹³⁸

AMERICAN COUNCIL ON JEWISH-TURKISH RELATIONS

Ojalvo'ya göre arz-ı mevud, İbrahimioğullarının hakkıdır. **Peki Ojalvo'nun öngörüsünden neler çıkıyor bir göz atalım.** Önce geriye dönüp akrabalık teorilerini hatırlayalım:

Yukarı aktardığımız Polonya kökenli Yahudi yazar **Kevin Alan Brook** teorisine göre Kürtlerle Yahudiler akraba ise, Kürtler nesep olarak İbrahimioğullarından sayılırlar.

Ojalvo'ya göre Araplar İbrahimioğullarındandır; ancak İsraoğulları ile birlikte yaşamayı kabul etmediği için arz-ı mev'ud üzerinde bir hakkı yoktur.

Türkler, müslümandır ancak nesep olarak İbrahimioğullarından değildir; bu bakımdan arz-ı mev'ud üzerinde bir hakkı yoktur. Ancak Hz. İbrahim'i peygamber olarak kabul ettikleri için de arz-ı mev'udun İbrahimioğullarının olması için çalışması gerekir. Sonuç

138 Dönis Ojalvo. Türk-Yahudi İlişkileri Amerikan Konseyi, <http://acjtr.blogspot.com/2004/06/nilden-frata-yahudi-devleti-safsatas.html>

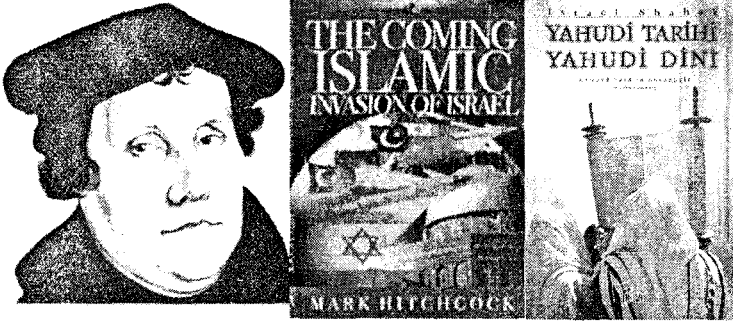
Brook ve Ojalvo'nın teorileri yan yana gelince arz-ı mev'ud Yahudiler ve Kürtler arasında paylaşılabacaktır.

Konu arz-ı mev'uda'a gelince Protestanların Armageddon İnancı'ndan söz etmemek olmaz. Armageddon İnancı, Protestanları Yahudilerle kurduğu ittifakın teolojik temelini oluşturmaktadır. Türkiye'de görev yapan Protestan misyoner **Daniel Wickwire**, GAP aracılığıyla Türkiye'yi Armageddon denklemine dahil etmektedir:

*“**Wickwire**'in iddiasına göre, GAP tamamlandığında, nehirlerin suyu kesilecek ve nehir yataklarından doğu tarafından milyonlarca asker, Armageddon'da savaşmak için bölgeye gelecek. Kutsal Kitap böyle yorumlanıyor.*

*Evanjelistlere göre, İsrail'in kuruluşunu gören kuşak ortadan kalkmadan İsa gelmeyecek. Dolayısıyla, İsa, bir kuşak içinde geri dönebilir; çünkü İsrail'in 1948 yılında Orta Doğu'da bir devlet olarak kuruluşunu gören kuşak yavaş yavaş tükeniyor. Şimdi 1948'i, yani İsrail'in kuruluşunu görenlere göre hesaplarsak, ortalama bir insan ömrü 70 sene. **2018 yılına geliyoruz. Kesinlikle tarih koymuyorum, ancak şunu söyleyebilirim ki, yakın bir sürede bir şeylerin olacağına inanıyoruz. Bu neslin İsa Mesih'in geri dönüşünü görme şansı büyük.**”¹³⁹*

Protestanların inancına göre Armageddon'da bir taraf **Mesih Cephesi**, diğer taraf **Yecüc Mecüc Cephesi** olacaktır. İşte burada kritik bir noktaya geliyoruz. Protestanların inancına göre Yecüc Mecüc Cephesi'nin başında Türkler vardır.

Martin Luther Yecüc ve Mecüc olarak Türkleri gösteriyor, Mark Hitchcock da.

Talmud'un en büyük yazarlarından biri olan Maimonides'in ırkçı fikirleri de oldukça ilginçtir. Bir yerde şöyle yazar: Türklerin bir kısmı ve kuzeydeki göçebeler ve zenciler ve güneydeki göçebeler ve bizim coğrafyamızda yaşayıp da onlara benzeyenler; bunların tabiatı daha çok düşük sesli bazı hayvanların tabiatına benzer. Benim düşünceme göre, bunlar insan seviyesinde değildirler. Seviyeleri bir insan ile bir maymunun seviyeleri arasında bir yerdedir. Çünkü görünüşleri maymundan daha çok insana benzemektedir. (Guide Kitap III, Maimonides. Bölüm 51; Jewish History, Jewish Religion, Israel Shahak, Yahudi Dini Yahudi Tarihi, İstanbul, 2002, 2. Basım, Anka Yayınları s. 82)

İNCİL'İN Temelleri

Konu 3 : TANRI'NİN VAATLERİ

[Giriş](#) | [Cennet Bahçesindeki Vaat](#) | [Nuh'a Edilen Vaat](#) | [İbrahim'e Edilen Vaat](#) | [Davut'a Edilen Vaat](#) | [Arasözler \(Göklerin ve Yeryüzü'nün Yok Edilmesi, Pantarya İsrailciği'nin İddiaları\)](#) | [Sorular](#)

- Tanrı'nın egemenliği, geçmişteki İsrail Krallığı idi (2 Chron. 9:8). O, onların itaatsizliği yüzünden devrildi; ama Egemenlik yeniden kurulacaktır (Ez. 21: 25-27). İsa, Davut'un tahtının olduğu Kudüs'te (Lk. 1:32) saltanat sürdüğünde, Egemenlik de Kudüs'e geri gelmiş olacaktır (Mic. 4:8).
- Şu anda dağınık durumdaki İsrail halkı, yeryüzünün dağıtılmış oldukları çeşitli kısımlarından tekrar bir araya toplanmak durumundadırlar : "İsrailin evlatlarını, sürüldükleri yerlerden, yabancıların arasından alacağım ve onları, kendi ülkelerine getireceğim; ve onları ülkede, İsrailin dağları üzerinde tek ulus yapacağım" (Ez. 37: 21,22). Bu, doğal Yahudilerin kendi topraklarına geri gelmeleri şeklinde gerçekleşmiş oldu. Bunun tam olarak gerçekleşmesi, Tanrı'nın Egemenliğinde olacaktır ki; İsrail'in (vaat edilen) diyara şu andaki geri gelişi, Egemenliğin yakında geleceğinin göstergesi olmalıdır.

Kitab-ı Mukaddes Şirketi'nin yayımlandığı "Bible Basics: İncil'in Temelleri" adlı kitaba göre Armageddon sonrasında kurulacak Mesih Krallığı oldukça yakındır.

İKİNCİ BÖLÜM

MİSYONER ÖRGÜTLERİN ALEVİ OPERASYONU

Aleviler

Aleviliği tanımlayarak başlamayacağız; çünkü Aleviliği bir tanıma sığdırmak zordur. Nitekim Alevilerin Alevilikle ilgili tanımları da birbirinden farklıdır.¹⁴⁰ Bu bakımdan postmodern söyleme dayanarak “Alevilik yok, Alevilikler var” da denebilir. Bu durum Aleviliğin bir biçimde ilişkili olduğu Tasavvuf için de geçerlidir. Peki bu bakımdan sûfiler, Tasavvuf’un binbir türlü tanımı yapmıştır.¹⁴¹

Her tanımın bir tahrif olduğunu vurgulayan sözün haklılık payı vardır. Eğer tanım söylenebilecek en son söz olduğunu söylüyorsa, tahrife dönüşme olasılığı daha yüksektir. Biz burada Aleviliği değil, Alevileri konu alacağız. Yaklaşımımız gereği **emik yaklaşımı** (grupların kendi haklarındaki kanaatlerini) esas alacağız. Yani önemli olan bir grubun kendisini Alevi olarak tanımlamasıdır. Biz bunu tartışmaya açmayacağız. Ama araştırmamızı kendini Alevi olarak gören kesimlerin bir kısmıyla sınırlarken **etik yaklaşımı** izlemiş olacağız.

140 Alevi kavramını, Kızılbaş, Tahtacı, Abdal, Türkmen, Yörük, Avşar, Çepni, Varsak gibi çeşitli adlarla anılıp da ve kendilerini Alevi olarak kabul eden tüm grupları kapsayacak biçimde kullanıyoruz.

141 Ali Rıza Bayzan, *Çağdaş Psikoterapi Ekolleri Açısından Tasavvufi Bilinç Yapılanmasının Değerlendirilmesi*, Bursa-1998, UÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tasavvuf başlıklı II. bölüm

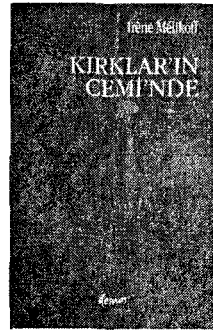
Alevilik ile Bektaşilik¹⁴² nisbeten iç içe geçmiş olduğu için esas konumuz olan Alevilerin yanı sıra zaman zaman Bektaşilerden de söz edeceğiz. **Irene Melikoff**'un¹⁴³ vurguladığı gibi,

*“Bektaşilik ve Alevilik daha doğrusu Kızılbaşlık aynı kökten gelen bir olgudur. İkisi, başlangıçta **halk dini**ydiler. Fakat zamanla, bilhassa XVI. yüzyıldan itibaren bölünmeler oldu ve iki farklı toplum oluştu. Bir yandan, yerleşik olan, tekkeye bağlı ve az çok örgütlenmiş Bektaşiler, diğer yandan, köylerde*

142 Bektaşilik hakkında Dedegan kolunun yaklaşımı için bkz. A. Celalettin Ulusoy, Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli ve Alevi-Bektaşî Yolu, Hacıbektaş-1980; babagan kolunun yaklaşımı için bkz. Doç. Dr. Bedri Noyan, Bektaşilik Alevilik Nedir? Ankara-1987. Genişletilmiş 2. baskı, Kendi Yay., oryantalist yaklaşım için bkz., John Kingsley Birge, Bektaşilik Tarihi, Çev., Reha Çamuroğlu, İstanbul-1991, Ant Yayınları; Alevi-Bektaşî araştırmalarında Irene Melikoff çizgisinde uluslararası otorite bir isim olan Ahmet Yaşar Ocak'ın yaklaşımı için bkz., Bektaşilik, İslâm Ansiklopedisi, TDV, İstanbul-1992, V/373-379; Bektaşilik konusunda özgün bir çalışma olarak bkz., Surayya Faroqhi, Anadolu'da Bektaşilik, çev. Nasuh Barın, İstanbul-2003, Simurg Yay. Ma'sumi, Bektaşilik, Çev., Mürsel Öztürk, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi, Sayı 40 - Kış 2006; Filiz Kılıç-Coşkun Kökel, Bektaşilik Üzerine Değerlendirmeler ve Çalçaklılar Köyü Örneğinde Bektaşî Kültür, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı 40 - Kış 2006;

143 Alevilik-Bektaşiliği, oryantalist paradigmaya dayalı olarak ancak sempatiyle ele alan ve bu bakımdan Türkiye'deki Alevi-Bektaşî çevrelerde de son derece sevilen önemli isimlerden birisi Irene Melikoff'tur. Bkz., Irene Melikoff, Uyur İdik Uyardılar/Alevilik Bektaşilik Araştırmaları, çev., Turan Alptekin, İstanbul-2006, 3. baskı, Demos Yayınları; aynı yazar, Kırklar Cem'inde, çev., Turan Alptekin, İstanbul-2007, Demos Yayınları. 1917 yılında Ekim devrimi başladığı gece, Petrograd'da doğan Irene Melikoff'un babası Bakülü bir Türk, annesi Rustu. Petrolcülük işleriyle uğraşan ailesi Ekim Devrimi olunca Finlandiya'ya kaçar. Oradan Fransa'ya giderek Paris'e yerleşirler. Melikoff babasının kütüphanesinde 14 yaşındayken Hafız Divanı'nı, Ömer Hayyam'ı ve Sadî Şirazi'yi okur. Sorbon Üniversitesi'nde önce İngiliz edebiyatını bitirir. Daha sonra ise Şark dillerine ve Türkolojiye devam eder. Fars dili ve edebiyatını öğrenir. Safaviler üzerine çalışır. Prof. Adnan Adıvar'ın öğrencisi olur. Ünlü İslâm araştırmacısı Louis Massignon onu Sufiliği araştırmaya yöneltir. Fuat Köprülü ve Ömer Lütfi Barkan'la yakın ilişki içinde olan Türk destanları üzerine çalışan Melikoff mistisizmi öğrenmek isterken Alevilikle karşılaşır. Çalışmalarını Alevilik üzerine yoğunlaştırır. Türkoloji'ye katkısı 1968 yılında Strasbourg Türk Etüdleri Enstitüsü direktörü olmasıyla hız kazanır. 1970 yılından beri yayımlanan önemli bir Türkoloji dergisi olan Turcica'nın da kurucusu olur. Ünlü matematikçi Salih Zeki'nin oğluyla evlenen Melikof bir süre de Türkiye'de yaşar. Melikoff'un Alevilikle ilgili yorumları için ayrıca bkz., Naci Özkan'ın söyleşi, 27.5.1998 tarihli Milliyet gazetesi.

veya kırlarda oturan ve en eski zamanlardan beri dinleri batini olan Kızılbaş denilen toplumlar. Kızılbaş ismi Şah İsmail'in babası Şeyh Haydar (1460-1488) zamanında belirmiştir. Doğu Anadolu ve Azerbaycan Türkmen aşiretlerinden gelen, Safavi taraftarlarına Kızılbaş deniliyordu. Sebebi, başlarına taktıkları kızıl külahlardan kaynaklanıyor. Bu 12 yönlü Kûlah Tac'i Haydar derlerdi. Kızılbaş denilen toplumlar bir çok isyan hareketlerine karıştıkları için, Kızılbaş kelimesi Osmanlı belgelerinde kötüleyici bir anlamla yüklenmiş, o nedenle, oldukça yeni bir geçmişte Kızılbaş yerine Alevi sözcüğü kullanılmaya başlanmıştır. Bektaşilik ve Alevilik öz olarak aynı olgudur. Onları birbirlerinden ayırmak olanaklı değildir.”¹⁴⁴

Irene Melikoff ve Alevilikle ilgili iki kitabı

Sosyolojik Açıdan Alevi Gruplar

Tartışılır olmakla birlikte emik bakış açısından hareketle sosyolojik açıdan Türkiye'deki Alevi-Bektaşiler yedi kategoride toplayabiliriz:

144 Irene Melikoff, Alevi-Bektaşiliğin Tarihsel Kökenleri, Bektaşî-Kızılbaş (Alevi) Bölünmesi ve Neticeleri, Tarihî ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler, Nusayriler, İslâmî İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004. Ensar Neşriyat, s. 22 vd. Bu makalenin gelişmiş versiyonu şurada yer almaktadır: Irene Melikoff, "Bektaşî-Kızılbaş Tarihîsel Bölünüşü ve Sonuçları", Kırklar'ın Cem'inde, çev., Turan: Alptekin, İst.-2007, Demos Yay., s. 47-57

1. **Türk Aleviler:** Türkiye'deki Alevilerin büyük bir çoğunluğunu oluşturan ve özellikle Orta Anadolu'da yoğunlaşan Türkçe konuşan gruptur.
2. **Zazaca Konuşan Aleviler:** Tunceli (Dersim) çevresinde odaklaşan ve Zazaca konuşan gruptur.¹⁴⁵
3. **Kürtçe Konuşan Aleviler:** Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sayıları az da olsa varolan ve Kürtçe daha doğrusu Kırmançi konuşan gruptur.^{146/147}
4. **Arap Aleviler (: Nusayriler):** Özellikle Hatay, Adana ve Mersin illerimizde yaşayan ve Arapça konuşan gruptur. Nusayriler, Anadolu'nun değişik yörelerinde yaşayan diğer Alevilerden bazı farklılıklara sahiptir.^{148/149}

145 Zazaların kökeni Alevi-Bektaşiler arasında da tartışılan bir konudur. Dersimliler, Deylemlidir görüşü için bkz., Ali Kaya, Dersimliler'in Kökeni ve Deylem'de Alevilik, Serçeşme, sayı: 1, Ağustos 2004. Dersimliler Türk'tür görüşü için bkz., Hüseyin Düzenli, Dersimlinin Etnik Kökeni, Serçeşme sayı: 3, Ekim 2004. Avrupa'daki Zaza Hareketi dikkate değer: Yeni Alevi hareketi üzerine çalışmalarıyla tanınan Krisztina Kehl-Bodrogi, Alevi Hareketi Toparlanıyor, www.bianet.org/bianet/kategori/toplum/4179/alevi-hareketi-toparlaniyor

146 Tahire Erman ve Aykan Erdemir, Aleviler ve Topluma Eklemlenme Sorunsalı, TESEV Demokratikleşme Programı, Derleyenler: Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, Türkiye'de Çoğunluk Ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları, TESEV Yayınları, 2. Baskı, Mart 2006

147 Burada sunduğumuz ilk üç kategorinin etnik kimlik göstergesi olarak kabul edilmesinin yanlış olduğunu hemen belirtelim. Etnik kimlik tartışması bu çalışmanın konusu değildir. Bu konuda hararetli tartışmalar vardır. Bkz., Cemal Şener, Aleviler'in Etnik Kimliği / Aleviler Kürt mü? Türk mü? İstanbul-2002, Etik Yayınları; Hüseyin Akar, Dersim Üzerine Paslaşma, Pır Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi, Sayı 43, Mart - Nisan 2001, s. 88 - 94

148 Nusayriler hakkında bilgi için bkz., M. E. G. et-Tavil, Arap Alevilerinin Tarihi 'Nusayriler', Ankara-2000, Çiviyazıları Yay.; İnan Keser, Nusayriler, Arap Aleviliği, Ankara-2002, Çiviyazıları Yay.; Fulya Doğruel Etnisite, Kimlik ve Yaşam Stratejileri: Nusayrı Alevilerine Bir Bakış, Kırkbudak Dergisi, Güz 2006 Sayı: 8; Ayhan Aydın Nusayrı İnanç ve Toplum Önderlerinden Nasrettin Eskiocak'la Söyleşi, Kırkbudak Dergisi, Güz 2006 Sayı: 8; Ergin Sertel, Toplumsal Olgular Olarak Nusayriler (Arap Aleviliği) Kırkbudak Dergisi, Güz 2006 Sayı: 8; Abdülhalim Sınanoğlu, Nusayrilerin İnanç Dünyası ve Kutsal Kitabı, İst.-1997, Esra Yay.; ISAV Tartışmalı İlmi Toplantı, Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler ve Nusayriler, İst.-1997, Ensar Yay. Ali Duran Gülçiçek, Nusayrı Aleviler, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 34. SAYI - Yaz 2005; Esin Demirbaş, Etnik Azınlıklar, Kültürel

5. **Dedegân/Çelebiyan Bektaşileri:** Hacı Bektaş Veli'nin soyundan geldiğine inanılan ve Alevilerin çoğu için merkez olan koldur. Dedegân kolunda postnişinlik¹⁵⁰ Hacıbektaş'taki Çelebiler arasında soydan geçer. Hacıbektaş'ta Çelebi ailesinin en çok tanınan temsilcisi **Veliyettin Ulusoy Efendi**'dir.¹⁵¹ Ulusoy ailesi içerisinde **Mehmet Münir Ulusoy Efendi** ve **Timur Ulusoy Efendi** de bazı Alevi çevrelerce Hacı Bektaş Veli'nin günümüzdeki temsilcisi olarak kabul edilmektedir.

Veliyettin Ulusoy^{152/153}

Entegrasyon ve Medyada Temsil: Nusayri Topluluğu Örneği Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, Ankara, 2003-2004. Nisbeten aktüel bilgiler için bkz., Faik Bulut. Nusayriler, Atlas Dergisi, Temmuz 2001, sayı: 100; Nusayrilerin kendilerini tanıtan Nusayrilikle ilgili kitaplar içeren bir web sitesi için bkz., www.nusayri.com

149 Aralarındaki farklılıklara rağmen (M. Aringberg- Laanatz, "Türkiye Alevileri, Suriye Alevileri: Benzerlikler ve Farklılıklar" Alevi Kimliği, Der. T. Olsson vd, İstanbul-2003, Tarih Vakfı Yurt Yay., s.195-214) Alevi örgütlerde birlikte olabilmektedirler. Örneğin İzmit Hacı Bektaş Veli Derneği Başkanı Ali Buğdacı kendi beyanına göre Nusayridir. Bkz., Serçeşme, Şubat 2006 Sayı: 19

150 Postnişinlik, tarikat hiyerarşisindeki en üst makamdır.

151 Veliyettin Ulusoy 1942'de Hacıbektaş'ta doğdu. İlk ve ortaokulu Hacıbektaş'ta tamamladıktan sonra. Kayseri yatılı Lisesi'ni bitirdi. Yurtdışı sınavlarını kazanan Veliyettin Ulusoy Yüksek öğrenimini Almanya Konstanz Städtische yaptı. 1974 yılında Türkiye'ye döndü. Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü Yapı İşleri Daire Başkanlığı'nda bir yıl çalıştıktan sonra, başladığı Hacıbektaş Belediye Başkanlığı Fen ve İmar İşleri Müdürlüğü görevinden 2002 yılında emekliye ayrıldı. Alevi-Bektaş Toplumu'nun inanç önderi, evli ve iki çocuk sahibi Veliyettin Ulusoy Hacıbektaş'ta yaşıyor. Recai Aksu, Alevi Dosyası 4, Milliyet Gazetesi Avrupa Baskısı

152 Resmi aldığımız kaynak: Serçeşme, Şubat 2006 Sayı: 19.

153 'Hacıbektaş Alevilerin Vatikan'ı mı?' Aleviler arasında 'pir' tartışması başladı

Hacı Bektaş Veli'nin soyundan geldiğini öne süren Veliyettin Ulusoy'un 'Postnişin Pir' olarak açıklanması bazı kesimlerden destek, bazı kesimlerden tepki gördü. Alevi Bektaş toplumu, Hacı Bektaş Veli'nin soyundan

Elise Massicard'ın, "Cumhuriyet Türkiye'sinde Ulusoy Ailesi"nin Alevi-Bektaşî camiasındaki otoritesinin sembolik olduğuna işaret etmektedir. Şöyle yazıyor **Massicard**:

"Alevilerin çoğu Ulusoylara daha eleştirel, ama saygıyla bakmaktadırlar... Bugün Ulusoy ailesi 1960'lı yıllarda Alevi hareketinde üstlendikleri rolden daha az önemli rol oynamakta... Veliyetin Hürrem'in 2006 Ağustos'unda

geldiğini öne süren Veliyetin Ulusoy'un "Postnişin Pir" (Dergâhta post üzerine oturan, dergâhtaki şeyh) olup olamayacağı ve Hacıbektaş'ın "Alevilerin Vatikan"ı ilan ediliş edilmemesini tartışıyor. Hacı Bektaş Veli'yi anma törenleri, Alevi Bektaşî toplumu içindeki yeni ayrışmaları da ortaya çıkardı. Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu, Pir Sultan Demekleri Genel Merkezi ile Hacı Bektaş Demekleri Genel Merkezi, resmi törenlerden bir gün önce, Hacıbektaş Spor Salonu'nda alternatif bir cem töreni düzenledi.

1994'ten beri 'post'ta Sembolik törende 1994'ten bu yana Postnişin olduğunu savunan Veliyetin Ulusoy'un unvanı kabul edildi. Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu Genel Başkanı Turgut Öker, "Vatikan Hristiyan dünyası için ne ise Hacıbektaş da Aleviler açısından odur. Hacıbektaş Postnişini Veliyetin Ulusoy pirimiz inançsal alanda bizim doğal liderimiz" dedi. Evinde konaklayanlar da Ulusoy'a karşı dini bir lider olarak aşırı saygı gösteriyor. Özellikle gençlerin, el bağlayıp sıraya girerek elini öptükleri Ulusoy, Milliyet'e şunları söyledi: "Postnişin, Alevi Bektaşî toplumunu temsil eden ocakların başında bulunan insanlara verilen addır. Her ocağın bir postnişini olur. Hacı Bektaş Veli dergâhı, Alevi Bektaşî piramidinin en üst noktasında yer alır. Bu postnişinin etrafında dede ocakları bulunur. Ben kan olarak Hacı Bektaş Veli'nin soyundan geliyorum. 32. postnişinim. Biz dergâha bağlı olan Alevileri temsil ediyoruz. Ben babamın vefat ettiği 1994'ten bu yana bu toplumun sosyal lideriyim. Postnişinin fonksiyonu; dedeleri kontrol etmek, halk arasındaki ihtilafları çözmektir."

'Benim resmi statüm yok' "Osmanlı bizim hiçbir sosyal derdimizle uğraşmamış. Bu nedenle sosyal ihtiyaçlar dedeler tarafından karşılanmış. Bu gelenekleri bugünden yarıya silip atamazsınız. Ama Cumhuriyet Türkiye'sinde Alevilerin sosyal hayat içindeki ihtiyaçları karşılandıkça bu gelenek de zayıflıyor. Törenler için bana davet gelmedi. Benim resmi hiçbir statüm yok. Ancak bir gelenek var. Halkın sevgisi var."

Selmanpakoglu: Şeriat kafası Hacıbektaş Belediye Başkanı, emekli Tuğgeneral Ali Rıza Selmanpakoglu da şeriat isteği benzetmesinde bulunarak tepkisini şöyle dile getirdi: "Alevi derneklerinin özelliği ocaklara bağlı olmalarından geliyor. Bugün bazıları ocakları, bu geleneği yok sayıyor. Binin üzerinde Alevi derneği var. Bazıları kendilerine bağlı 70-80 derneği öne sürerek 'lider biziz' havasını vermeye çalışıyor. 'Alevilik İslâm dışıdır' dediler. Arkasından AB raporunda Aleviler azınlık sayıldı. Alevi örgütlenmelerini dini ağırlıklı bir yapıya gotürseniz bu Türkiye için tehlikeli olur. Saidi Nursi, Nurcuların lideri. Fethullah Gülen, Fethullahçıların lideri. Bunlar da Alevi toplumu içinde tarikat tarzı yapılanma içine girmeye çalışıyorlar. Bunların bir bölümünde tam şeriat kafası var." 19 Ağustos 2006 Milliyet

Hacıbektaş'ta Cem'e katılması kuraldan ziyade istisnadır. Ulusoy ailesi... ne Alevi hareketinde ne de Alevilikteki dini merasimlerde bir birliğin oluşması konusunda sözünü geçirebilmiştir. 90'lı yılların başlarında Alevi `törenleri ve Alevi hareketi içinde dini otorite konusunda söz sahibi olmak üzere kurulması denenen aile vakfı ise iç çatışma ve hizipleşmelerden dolayı başarısızlıkla sonuçlanmıştır."^{154/155}

6. **Babagân Bektaşileri:** Balım Sultan'dan sonra Kalender Çelebi'nin postnişinliği zamanında çıkan ayaklanmadan sonra Kalender Çelebi'yi idam etmiş yerine **Sersem Ali Baba**'yı tayin etmiştir. Bundan sonra yol Çelebiyan ve Babagân olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Babagânlarda, dedebabalar kayd-ı hayat ile seçimle gelir. Bunlar daha çok bürokratlar ve kent esnafı arasında yayılmışlardır. **Bedri (Bedrettin) Noyan Dedebaba**'nın¹⁵⁶ 1997'de ölümünün ardından Babagânlara ihtilafa düşmüş, bir grup Bektâşi **Mustafa Eke**'yi bir grup da **Haydar Ercan**'ı dedebaba olarak seçmiştir. Bu ihtilafta 33. dereceden mason olduğu iddia edilen **Halifebaba İlhami Teoman Güre**'nin ismi öne çıkmaktadır.¹⁵⁷ Babagân Bektaşileri,

154 Heidelberg Üniversitesi'nde Yapılan I. Uluslararası Alevilik Sempozyumu, Serçeşme, Aralık 2006, Sayı: 25

155 Paris Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde öğretim görevlisi. CNRS'de araştırmacı ve European Journal of Turkish Studies'de redaksiyon komitesi üyesi. Doktora tezine dayalı olarak hazırladığı "Türkiye'den Avrupa'ya Alevi Hareketinin Siyasallaşması" adlı dikkate değer bir kitabı 2007'de İletişim Yayınları arasında çıktı.

156 Hakkında bkz., Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisinin 5. sayısı, BAHAR-1998 Abdurrahman Güzel, Ali Haydar Ercan, Belkıs Temren, Lalifer Balıbeyoğlu ve diğerlerinin yazıları.

157 Araştırmacı bir dostumuz Teoman Güre'nin Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'na üye olduğunu belirtiyor. Söz konusu locanın 16 Ocak 1996 tarihli Milliyet'te yer alan basın açıklamasına göre ABCFM'nin mirasçısı olan ünlü bir vakıfla yakın ilişkil halindedir. Söz konusu vakfın misyoner faaliyetleri yaptığına dair MIT raporu medyada yer almıştı. Bkz., Bayzan. Küresel Vaftiz, 3. baskı, s. 94. Bektaşilerin Masonlukla ilişkileri oldukça eskiye dayanır. Örnek olarak bkz., İrene Melikoff, "Namık Kemal'in Bektaşiliği ve Masonluğu", Tarih ve Toplum Dergisi, sayı: 60, Aralık 1988; aynı yazar, "1826'dan sonra Bektaşiler Tarikatı", Uyur İdik Uyanırdık/Alevilik Bektaşilik Araştırmaları, çev., Turan Alptekin, İstanbul-2006, 3. baskı, Demos Yayınları, s. 211-238. İrene Melikoff'a göre Bektaşiler kendilerini korumak için masonluğa girmiştir. Hem

tarihsel nedenlerle Alevilere uzak/soğuk durdukları için araştırma konumuzun dışında kalmaktadır.

Bedri Noyan Dedebaba'nın "Bektaşılık Alevilik Nedir?" isimli kitabı

7. **Azeri Caferiler:** Gerçekte Alevilerden ayrı değerlendirilmesi gereken ama zaman zaman Aleviler arasında sayılan Kars, Iğdır, İstanbul Halkalı ve İzmir'de da yaşayan, Azerice konuşan gruptur. Türkiye'deki Caferilerin lideri olarak **Selahattin Özgündüz**'ün ismi kurum olarak da "**Türkiye Caferi Federasyonu**"¹⁵⁸ ön plana çıkmaktadır. Bu grup araştırmamızın dışında yer almaktadır.¹⁵⁹

Mason hem Bektaşî olan ünlüler arasında Şeyhülislâm Musa Kazım Efendi, Bektaşî Şeyhi Mehmet Ali Erel Baba, Ziya Paşa, Namık Kemal, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Prens Sabahattin, Talat Paşa, Cemal Paşa ve Kara Vasıf da var. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., A.Nevzad Odyakmaz, Bektaşılık-Mevlevilik-Masonluk, İstanbul-1988, İnkılap Kitabevi

158 2 ve 4 Mart 2003 tarihli Akşam

159 Selahattin Özgündüz'ün Sabah Gazetesi'ndeki beyanatı çizgileri konusunda bir fikir vermektedir. "Alevî-Şîî farkı yok" Selahattin Özgündüz/ Türkiye Caferileri lideri. Özgündüz, Alevilerle aralarında kültürel ve bölgesel nedenlerden kaynaklanan ayrıntılar dışında bir fark olmadığını, Alevilerin fıkıh noktasında 400 yıldır bilgisiz bırakıldıklarını iddia ediyor. Diğer bir deyişle Alevileri bilgilenmeye yani Şiileşmeye davet ediyor. Özgündüz Irak'ta, Hekim Ailesi'nin yönetimindeki Daru'l-Hikme medresesinde 1966-1972 yılları arasında eğitim görmüş. Özgündüz'ün okulda özel ders aldığı hocalardan biri, daha sonra İran İslâm devriminin lideri olacak olan Ayetullah Humeyni'ymiş. Türkiye Caferilerinin dini konularda bağlı bulunduğu müctehit, uzun bir dönem boyunca Iraklı Büyük Ayetullah Cevad Tebrizi'ydi. Azeri Türkü olan Tebrizi'nin Kasım 2006'da 82 yaşında ölmesinden sonra Türkiye Şii'leri henüz kendilerine yeni bir dini yol gösterici belirlemedi. Caferilerin İstanbul'da 30, tüm Türkiye'de ise 300 cami veya mescidi bulunuyor. Kanunlara göre camilerde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın atadığı imamların görev yapması gerekiyor. Fakat Özgündüz'e göre, Başbakanlıkta yapılan

Konuyla ilgili alan araştırmalarıyla da tanınan Yrd. Doç. Dr Ali Yaman, daha çok Hacı Bektaş Dergahı'yla ilişkileri bakımından Alevi-Bektaşî geleneğine mensup ve Ocak organizasyonu¹⁶⁰ içerisinde değerlendirilebilecek, dinsel önderleri dört ayrı kategoride toplamaktadır:

- 1. Bağımsız ocakzade dedeler:** Daha çok Orta ve Doğu Anadolu bölgelerinde bulunan Ocakzade dedeler Hünkar Hacı Bektaş Veli'yi pir ve serçeşme kabul etmekle birlikte, Hacı Bektaş'ın postunda oturan ve onu temsil ettiğine inanılan Çelebilerden icazetname (hüccet veya izin) almaksızın taliplerinin hizmetlerini görürlerdi. (Örneğin) Baba Mansur, Üryan Hızır, Hıdır Abdal, Ağuıçen, Pir Sultan gibi yerel ocak önderlerinin ağırlıkları daha fazlaydı.
- 2. Hacı Bektaş Çelebilerine bağlı dedeler/babalar/vekiller:** İkinci grup dedeler ise belli aralıklarla -genellikle yılda bir- Hacı Bektaş Veli postunda oturan Çelebilerden onay almak ve dergaha parasal veya aynı bir ödemede bulunmak suretiyle dedelik/babalık hizmetlerini yerine getirebilirlerdi. Bu hizmet de genellikle babadan oğula geçmekle birlikte, Ocakzade dedelerde olduğu gibi Evlad-ı Resul olmak¹⁶¹ koşulu aranmıyordu. Özellikle Orta Anadolu bölgesi'nde Amasya, Tokat, Yozgat, Çorum gibi illerde bu tip dede aileleri bulunmaktadır.

"Hüsnüniyet Mutabakatı" (iyiniyet anlaşması) gereği devlet Şii cemaatini "taciz" etmiyor. Diyanet'ten üst düzey bir yetkili de Caferi camilerine imam gönderseler de cemaatin onun arkasında durmadığını kabul ediyor. Şii cemaati kendi belirlediği ve maaşını ödediği Caferi imamlardan din hizmeti alıyor. 9 Haziran 2007 Sabah Caferiler, "Caferilik İncasını Tanıtma Eğitim ve Araştırma Derneği" adında bir dernek kurmuşlardır. Kendilerini tanıtan web sitesi www.caferider.org www.caferiyoldergisi.org

160 "Ocak" terimi, Alevilerde dinsel hizmetleri gören Dedelerin aileleri ve bu aileler çevresinde oluşan organizasyonu ifade etmektedir. Alevilerde her dede ve talip ailesi bir ocağa dahildir. Alevilerdeki dede-talip ilişkisi, tarikatlardaki mürid-mürid (usta-talebe) ilişkisine benzetilebilir.

161 Hz Muhammed'in soyundan olmak.

3. Ocakzade dedelerce görevlendirilen dikme dedeler/babalar/sofular: Dikme dedeler/babalar/sofular ise Ocakzade dedelerce görevlendirilirler ve tanınmış bir ocağa mensup değildirler, ancak ocakzade dedenin yokluğunda taliplerin hizmetlerini görürler. Uzakta bulunan taliplerini sık sık ziyaret edemeyen dedeler taliplerin dedelik hizmetleri yokluğunda da sürsün diye bu çözümü bulmuşlardır.

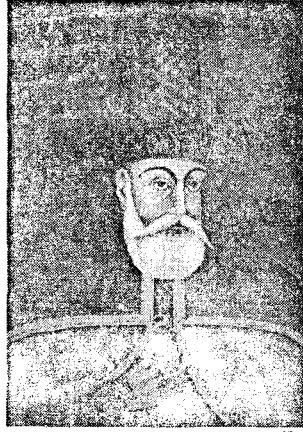
4. Diğer Dedeler/Babalar (Dedebaba geleneği dışında bulunan dinsel önderler): Daha çok Batı Anadolu, Trakya ve Balkanlar'da bulunan Alevi-Bektaşî grupların bağlı olduğu Kızıl Deli, Amucalı, Bedreddini ve Babai Bektaşî babaları bu grup içinde değerlendirilebilir.¹⁶² Bunların bazı Bedreddini kolları gibi Dedebaba geleneğine bağlanmış olanları da mevcuttur.¹⁶³

Bu grupların dışında Şii(gibi)leşmiş ya da Sünni(gibi)leşmiş¹⁶⁴ küçük gruplar da vardır. Bu küçük gruplara ileride değineceğiz.

162 Bektaşî araştırmacı Refik Engin'in bu gruplar hakkında çoğunluğu yayımlanmayı bekleyen hacimli çalışmaları vardır. Engin'in çalışmaları için bkz., www.refikengin.com

163 Yrd. Doç. Dr. Ali Yaman, "Yakın Tarihte Ocak Sisteminin Gelişimi-Die Entwicklung des Ocak-Systems in der jüngeren Geschichte", I. Internationales Symposium zum Alevitentum, Die Rolle der Alevitischen Geistlichen (Ocak-Dede) in Geschichte und Gegenwart, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, 1-2 Dezember 2006. Ayrıntılı bilgi için bkz., aynı yazar, Alevikte Dedelik Kurumu ve Ocaklar, İstanbul-2004, Karaca Ahmet Sultan Derneği Yay.; aynı yazar, Alevilik&Kızılbaşlık Tarihi, İstanbul-2007, Nokta Kitap Yay.

164 Şii(gibi)leşmiş, Sünni(gibi)leşmiş deyimlerini hem geçiş sürecini hem de kimlikleriyle ilgili olarak hem kendilerinin hem de Alevi çevrelerin tartışmalarını vurgulamak amacıyla bilinçli olarak kullandık.

Hünkâr Hacı Bektaş Veli ¹⁶⁵

165 "Hacı Bektaş, bilindiği gibi XIII. yüzyılda, Baba İlyas'ın izinde ortaya çıkıyor. Baba İlyas, ünlü Baba-i İsyanların lideridir. Tarihi kaynaklar onun hakkında kesin bilgiler vermemektedirler. XIV. yüzyıl tarihçesi Elvan Çelebi ve XV. yüzyıl tarihçesi Aşık Paşazade, her ikisi, Hacı Bektaş, Baba İlyas'ın müridi olduğunu yazmaktadırlar. Şeyh Eflaki de aynı bilgileri aktarmaktadır. Baba İlyas ve taraftarları, 1230 civarında "Horasan"dan, yani Orta Asya'dan Anadolu'ya gelmişlerdir. Baba İlyas'ı inceleyen ünlü Fransız tarihçisi Claude Cahen, Baba İlyas ve taraftarının belki de Harezmiilerle birlikte, Moğollardan kaçıp Anadolu'ya geldiklerini düşünüyordu. Bu sav doğru olabilir. Bu tespitten hareketle, onların Mevaraun nehri yöresinden, yani Ahmet Yesevi'nin yaşadığı bölgeden gelmiş olabilecekleri sonucunu çıkarabiliriz. Öyleyse, Hacı Bektaş, Ahmet Yesevi'ye bağlamak yanlış olmayacaktır. O zaman da, halk gelenekleri, belirli ölçülerde, haklılık payı kazanacaklardır. Hacı Bektaş Baba-i İsyanlarına iştirak etmiştir. Kardeşi Mintaç ise bu olaylarda şehit olmuştur. Fakat tarihi kaynaklar, Hacı Bektaş'ın bu isyanların son bölümüne ve Malya'daki savaşa kesin olarak katılmadığını göstermektedirler. Hacı Bektaş, bir müddet saklı kaldıktan sonra, Suluca Karaöyük'te bugünkü adıyla Hacı Bektaş kasabasında ortaya çıkmış ve orada Çepni bir boy arasında yaşamıştır. Bir derviş hayatını sürdürmüştür. Kendisi Çepni olmadığı için, Vilayetnamesinde bazı çatışmalardan bahsedilmektedir. Sözü edilen Çepni boyu, onu kabul etmiş ve benimsemiştir. Hacı Bektaş bir aziz gibi yaşamış ve keramet sahibi olduğu söylenir. Saygı ve sevgiye layık bir veli olmuştur. Etrafında çok taraftarı olmasına rağmen, Hacı Bektaş mürit edinmeye çalışmamıştır. Bu gerçeği, Aşıkpaşazade'nin yazdığı Tarih eserlerinden biliyoruz. Hacı Bektaş, kerametlerini bir kadına Kadıncık Ana'ya aktarmıştır. Kadıncık Ana, Aşıkpaşazade'ye göre, onun evlatlık kızıdır, Vilayetname'ye göre de manevi karısıdır. Ama, ne olursa olsun, Kadıncık Ana bir Bacıyan'ı Rum'dur. Bacıyan'ı Rum, o zaman ki dört toplumsal sınıflardan biriydi. Ve bir kadın teşkilatıydı. Kadıncık Ana, bu toplumsal yapının önemli bir şahsiyetiydi." Melikoff, Alevi-Bektaşiliğin Tarihsel Kökenleri, s. 19 vd.

Amerikan Board'ın Alevileri Yönelik Tarihi İlgisi

Osmanlı zamanında Protestan misyonerlerin hedef kitlesi yalnız Ermeniler değil, dinsel azınlık olan Asuriler, Yezidilerin yanı sıra Alevilerdi aynı zamanda. Nitekim Amerikan Board misyonerlerinin Diyarbakır, Antep, Sivas, Harput, Merzifon ve Dersim'in yanı sıra Malatya ve Maraş/Elbistan gibi Alevilerin yoğunluklu olarak yaşadıkları bölgelerde de çalışma yaptıklarını görüyoruz.

Misyoner Dunmore'un Raporları: "Sözde Müslümanlar"

1852'de bölgeye gelen Amerikan Board misyoneri **George W. Dunmore**, Kızılbaş Kürtler'i hakkında çeşitli raporlar yayımlamıştır. **Dunmore**, ilk raporunda, Kızılbaş Kürtlerin İncil'e aşına olduklarını ileri sürmektedir:

"Bunlar çok ilginç bir halktır ve ilgi alanımıza girmektedirler. Müslüman kabul edilmelerine rağmen Muhammed müridleri değillerdir. Onlar İsa'ya, Tanrı'nın oğluna inanmaktadırlar;

Alevi yazarlardan İsmail Kaygusuz ise Melikoff'un savunduğu yaygın görüşün aksine Abdülbaki Gölpınarlı'ya dayanarak Hacı Bektaş'ın Yesevi Geleneği ile bir ilişkisinin olmadığını gerçekte bir "Batını/İsmaili Da'isi" olduğunu iddia etmektedir: Hacı Bektaş Veli, 1256'da Alamut'un Moğollar tarafından yerle bir edilmesi sonucu İsmaililerle ilişkisini kesmiş, ama batını inancın doruğunda; zamanın kurtarıcı imamı olarak ortaya çıkıp, Alamut İmamlarının temsil ettiği... Ali'nin donuna bürünmüştür." Dr İsmail Kaygusuz, Hacı Bektaş Veli Bir Batını Dai'siydi 24.09.2005 www.alevi.com/aleviogretisi+M5276e581cec.html Aynı yazar, "Hacı Bektaş Veli'yi Doğru Tanıyor muyuz? Serçeşme Hacı Bektaş Veli ve Hünkar Dergâhı", Serçeşme Dergisi S. 25, Aralık 2006

Kaygusuz bu yorumu nedeniyle, kendisi gibi Şeyh Hasan Onar Ocağı kökenli ve yakın dostu İsmail Onarlı tarafından "İngiliz Aleviliği" geliştirmekle suçlanmıştır. Şöyle yazıyor Onarlı: "Kurtuluş mücadelesi veren Atatürk'e karşı, Halife'yi savunan Aga Han, Hindistan işgalinde nasıl İngiliz İsmaililiği yarattıysa, Kaygusuz'da İngiliz Aleviliğinin temelini atmak istiyor. Bunun içiride, Aleviliği İsmaililikle özdeşleştirmeye çalışıyor... İsmail Kaygusuz'un, bu saptaması tamamen (İngiliz) yanlış bir görüştür. Hacı Bektaş Veli'yi Batını daisi olabilir, ama kendine özgü bir düşüncededir. İsmaili değildir." İsmail Onarlı Namussuzluk ve İhanetin Belgeleri-1, 22 Şubat 2007 www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=6758&baslik=NAMUSSUZLUK%20VE%20%C4%B0HANET%C4%B0N%20BELGELER%C4%B0%20-1

hakkında bilgi sahibi oldukları kadarıyla severek İnci'yi kabul ediyorlar ve son beş yıldır bu dağlarda dolaşan ve İsa Mesih yolunu gösteren 'Havarimiz', şimdiye kadar bu Kızılbaşlar'dan daha inançlı bir halk görmediğini söylemektedir. Onlar, kendilerin has, kendi halinde özel bir halkdırlar ve İncil'e de çok yatkınlardır."¹⁶⁶

ABCFM'nin öncü misyonerlerinden **Dunmore** merkeze yolladığı Ekim 1854 tarihli mektubunun "**Sözde Müslümanlar**" başlıklı kısmında Kızılbaşları okuyuculara şöyle tanıtmıştı:

"Bu bölgede dağınık olarak yaşayan sözde Müslüman bir mezhep var ki daha önce haklarında hiçbir şey duymadığınızı zannediyorum. Adları kelime anlamıyla 'kırmızı baş' demek olan Kuzulbash. Ama onlara neden bu adın verildiğini henüz tespit edemedim... Gerçekten de olağanüstü insanlar ve ilgimizi hakediyorlar. Her ne kadar Müslümanlar onları kendilerinden saysalar da onlar Muhammet'in takipçisi değiller. Onlar Tanrı'nın oğlu İsa'ya inanıyorlar, en azından bilebildikleri kadarıyla... Hiçbir zaman ya da hemen hemen hiçbir zaman Müslümanlar gibi namaz kılmıyorlar, oruç da tutmuyorlar. Kendilerine özgü insanlar ve İncil'in mesajına açıklar... Bazı tuhaf inanışları ve putataparlıkla alakalı uygulamaları var. Mesela küçük siyah bir odun parçası bulduklarında bir evliyanın ya da atının kalıntısıdır diye ona tapınmaya başlıyorlar. Tarihleri ve inançları hakkında daha çok bilgi toplamayı umuyoruz. Türkler onları da Kürtler gibi beş para etmez sapkınlar (heretics) olarak görüyor ve hiç umursamıyorlar ve sanırım hepsi açıkça gerçeği [Hristiyanlığı] kucaklasalar bile o taraftan [Türklerden] ciddi bir güçlüklerle karşılaşmaz."¹⁶⁷

166 Bayrak, aynı eser, s. 291

167 "Arabkir: Letter from Mr. Dunmore, October 24, 1854" MH Şubat 1855: 55-56. Aktaran Karakaya-Stump, aynı makale.

Misyoner **Dunmore**'a göre Kızılbaşlar “kılıç zoruyla Müslüman yapılmış Hristiyan bir ırkın neslindendir.” Kuran-ı Kerim’e ve Muhammed’e değil İncil’e ve İsa’ya inanıyorlardı, ama Müslümanlardan korktukları için İsa’yı Ali adıyla anıyorlardı.¹⁶⁸

Misyoner Dunmore bu çerçevede bir Kızılbaş **Protestan reis Ali Gako öyküsü** kurgulamıştır. Örneğin **Dunmore**, 1857 tarihli bir raporunda, Dersim yöresinde Kızılbaş-Kürt aşiret reisi Yusuf Ağa ve Ali Gako ile görüşmelerine ilişkin izlenimler sunar. Dunmore, burada büyük bir kabul gördüklerini, gece okunan İncil’in büyük bir hazla dinlendiğini söyler. Dunmore, bölgedeki Kızılbaş Kürtlerin, öğrenme ve ibadet konusunda Ermeniler’den daha avantajlı ve daha yatkın olduklarını bildirir.¹⁶⁹ Bu öykünün aşırı derecede bir abartma olduğu araştırmacı **Ayfer Karakaya-Stump** tarafından anılan makaleyle belgelenmiştir. **Karakaya-Stump**, söz konusu makalesinde bu türden çokça örnek verir. Üstelik misyonerlerin oluşturduğu izlenim dönemin Kızılbaşlarının öbek öbek Hristiyanlığa gireceği biçiminde idi. Misyonerlerin bu tür kurgularının arkasındaki en büyük motivasyon faaliyetleri için maddi ve manevi destek sağlamak olsa gerek.

Misyoner Riggs: Dersimliler Hristiyan olmak istiyor

Dersimli Alevilere özel ilgi duyan isimlerden birisi Amerikan Board misyoneri **Henry Riggs**’tir. Riggs konuyla ilgili makalesinde Dersimlileri tarif etmektedir. Makaleye geçmeden önce Riggs’in kim olduğuna değinmek gerek.

Riggs’in babası Merzifon Amerikan Koleji Müdürü **Edward Riggs**’tir. **Henry** de bir misyoner çocuğu olarak Sivas’ta doğmuştur.¹⁷⁰ **Riggs**, Kürtler ve Alevilikle ilk olarak Sivas’ta tanışmıştır. Merzifon Amerikan Koleji’nin müdürü **George E.**

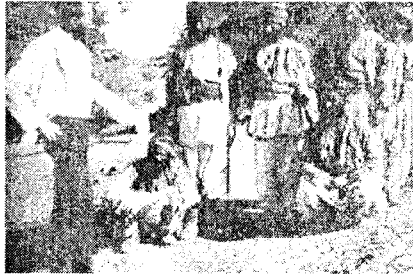
¹⁶⁸ Karakaya-Stump, aynı makale.

¹⁶⁹ Bkz., Bayrak, Kürtler ve Alevilik, s. 297-300

¹⁷⁰ Açıkşes, aynı eser, s. 159

White da Alevilere özel ilgi duymaktaydı ve konuyla ilgili makaleleri vardı.¹⁷¹ **Riggs**, makalesinde Dersimlileri şöyle tarif etmektedir:

*“Benim vardığım sonuç şudur: Osmanlılar bu dağları istila ettiklerinde, buradaki dağ aşiretlerinin Hristiyan olduğunu gördüler. Bunlar Ermeni kiliselerine bağlı Hristiyan aşiretlerdi. Ama milliyetleri ve dilleri tamamen kendilerine özgüydü. Bunun üzerine Osmanlılar şiddet kullanarak onları İslâm’a çevirmeye giriştiler. Her taraftaki yıkık kiliseler bunun bir kanıtıdır. Böylece bazıları görünüşte de kalsa İslâm’ı benimserken, bazıları eski dinde diretti. Ama İslâm’ı benimseyenlerde bu çok yüzeyde kaldı. Bu görünüm altında onlar zamanla İslâmî bir örtü altında saklı kendi öz dinlerini yarattılar.”*¹⁷²

Riggs, Dersimliler ile görüşürken (Kapak resimlerimizden)

Riggs’e göre Dersimliler Hristiyan olmak istiyordu:

*“Harput’taki Amerikan misyonerlerine gelerek kendilerini cezalandırılmaktan kurtarabilirlerse, aşiret halinde Hristiyan olmaya hazır olduğunu söyleyen bir aşiret reisine/sevidine tanık oldum.”*¹⁷³

171 Konuyla ilgili bir makalesi şudur: The Alevi Turks Of Asia Minor (1-2)

172 Riggs’in son üç cümlesi Öcalan’ın Kürt Aleviliği hakkındaki sözleriyle birebir örtüşmesi dikkate değer.

173 Rev. Henry H. Riggs, The Religion of The Dersim Kurds, Missionary Review of the World, Volume 24, July-Dec. 1911, Çeviren: Seyfi Cengiz <http://t28.parsimony.net/forum68141/messages-968.htm> Ervan

Kürtçü Alevi yazar Mehmet Bayrak, Riggs'in analizlerine alkış tutmaktadır:

*"Her şeyden önce Alevilik, Müslümanlık'la Hristiyanlık arasında bir köprü görevi görüyordu. Bu nedenle, Hristiyanlığın temel değerleri ve ibadet biçimi yadırganmıyordu. Üstelik aralarında inanç kaynakları ve ritüellerden başlayarak birçok ortak payda vardı. Bu nedenle Kızılbaş/ Aleviler'in, Protestan misyonerleri kabullenmeleri ve onlarla diyaloga girmeleri hiç de zor olmadı: "1850'lerin Protestan misyonerleri büyük ihtimalle Kızılbaş topluluğuna girebilen ilk kişilerdi ve yine büyük ihtimalle Alevi olmadığı halde Aleviler'in (Cem) isimli gizli toplantılarına kabul edilen ilk kişilerdi. Misyonerler, bu insanların misafirperverlikleri ve Cem sırasında gösterdikleri samimiyetten oldukça etkilenmişlerdi. Kızılbaşların kendileriyle aynı inanca sahip olduklarını söylemeleri ve onlara İncil okurken eşlik etmeleri misyonerleri şaşırtmıştı."*¹⁷⁴

Riggs, Dersimlilerle koyu bir sohbetle

Üniversitesi öğretim üyelerinden Garnik Asatrian, Riggs'in izinden gidiyor. Bir dönem Avrupa ülkelerini sık sık gezen ve bu konuyla ilgili görüşme ve toplantılar yapan Asatrian, Piya Dergisi'nin 14. sayısında konuyla ilgili olarak şunları yazıyordu: "Zaza halkını kesinlikle Ermeni halkından ayrı düşünemiyorum. Zazaistan ve Ermenistan bizim müşterek vatanımızdır. Zaza halkı önümüzdeki 10-15 yıl içinde Ortadoğu'nun önemli siyasal faktörlerinden biri durumuna gelecektir. Fakat bu gelişmenin olması için çok çalışmak gerekiyor." Asatrian ve çevresi bir ara, Erivan'da Zaza halkına ilişkin bilimsel çalışmaların yapılabileceği bir "Zaza Kültür Merkezi" oluşturmaya, ayrıca da "Dersim" adlı bir dergi çıkarmaya çalışıyorlar.

174 Mehmet Bayrak, Kızılbaş Kürtler ve Protestanlık, 06 Temmuz 2003 Özgür Politika.

Misyoner Wheeler: gerçek inançlarını gizlemeye çalışırlar

1894'te Harput/Fırat Koleji'nin müdürlüğünü yapan **Dr. Crosby Wheeler**, New York'ta yayımladığı "Ten Years on the Euphrater" (Fırat Boylarında On Yıl) adlı eserindeki gözlemleri **Riggs** ile örtüşmektedir:

"(Kızılbaş) Kürtler'in hiç değilse büyük çoğunluğu sadece sözde Müslüman'dır. Aralarında dinsel törenler ve ayinler düzenlerler. Şimdiye kadar pek az bilinmekle birlikte bu törenler Müslümanlık, Hristiyanlık ve Putperestliğin garip bir karışımını içerir görülmektedir. Kürtler'in çoğunluğu Müslümanlık dinine bağlıdır. Diğer kol Kızılbaşlar'ın, kendilerine has inançları vardır. Genellikle Türkler'den korktuklarından gerçek inançlarını gizlemeye çalışırlar. Aralarındaki garip öğretilerden bir, içlerinden birisinde (Kutsal Ruh)un bulunduğudur. Bu kişi (Dede) olarak adlandırılır. Kendisine büyük saygı gösterilir. Hepsi değilse bile Kızılbaşlar'ın bazıları Panteisttir. Çarmıha gerilen İsa'yı da dualarında anarlar. Biz yine de onların İsa'yı kabul ettikleri için çok fazla umutlanmamalıyız. Çünkü onlar, İsa ve Muhammed gibi diğer insanları, hayvanları, ağaçları, kayaları da kutsal kabul ediyorlar. Tüm varlıklar onlar için Tanrı'dır".¹⁷⁵

Bay Wheeler, fotoğrafta kendisi gibi misyoner olan eşiyle birlikte.

175 Bayrak, Alevilik ve Kürtler, s. 272

Aleviler üzerinde saha çalışması yapan başka misyonerler de vardır. Bir Amerikan misyonerinin oğlu ve Sivas yöresinde çalışma yapan **Dr. H. M. Jewett**, 1857 tarihli raporunda; Yozgat bölgesi Alevileri arasında bulunan Misyoner **Ball** aynı tarihli raporunda; Sivas'ın Divrik ve Gürün yörelerinde çalışan **J. W. Parsons** 1858 tarihli raporunda; Maraş, Adıyaman ve Urfa Kızılbaşları arasında çalışma yapan **Dr. G. B. Nutting**, 1860 tarihli raporunda; Kızılbaşlığın inanç ve kültür kaynakları ile Hristiyanlığa benzerlikleri üstünde durur ve İncil'in Kızılbaşlar arasında gördüğü ilgiden övgüyle söz ederler.¹⁷⁶

Alevi araştırmacı **İsmail Onarlı**, söz konusu kimi zaman Alevi-Bektaşî kılığında faaliyet gösterdiğini de vurguluyor.¹⁷⁷

Oryantalist Hans-Lukas Kieser'e göre Protestanlık Alevilerin çoğuna, ayırmadan ve geri plana atılmadan kurtulmanın bir yolu gibi görünmüştü.¹⁷⁸

Kieser, tarihsel nedenlerle Alevilerin yerli Hristiyanlarla arasının Sünnilerle olan ilişkilerinden daha iyi olduğunu belirtir. Protestanlarca etkilenen, eğitilip birleştirilen bir Alevi topluluğu sosyal eşitlik ve bölgesel özerklik gibi ortak ideallerin peşine düşebilirdi. 1913'te bir Alevi dedesi Alevilerle Ermeniler arasında soğan zarı kadar fark olduğunu söylemiştir.¹⁷⁹

176 Bayrak, aynı eser, s. 302-313

177 Onarlı, Sivas ve Civarı Alevi-Bektaşîleri ve Protestanlık Propagandası ile İlgili Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Vesikâlerden iki belge sunuyor: I.) BOA, Y. PRK. ASK: 43/10415 Eylül 1310/30 Rebi'ul-evvel 1312, 19 Kânûn-ı Evvel 1303/ 27 Rebi'ulâhîr 1305, 31 Kânûn-ı Evvel 1303/ 9 Cemâziyelevvel 1305; II.) BOA, Y. PRK. ASK: 43/104, BOA, Y. PRK. UM.: 30/85, 29 Eylül 1310/ 10 Rebi'ulâhîr 1312. İsmail Onarlı, "Osmanlı ve Günümüzde Alevilik Görünümünde Gizli Misyonerlik" Yazarın "MARASÎ KIZILBAŞLAR" kitabından www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=6075&cid=8768&katman=2&ait=8765&baslik=

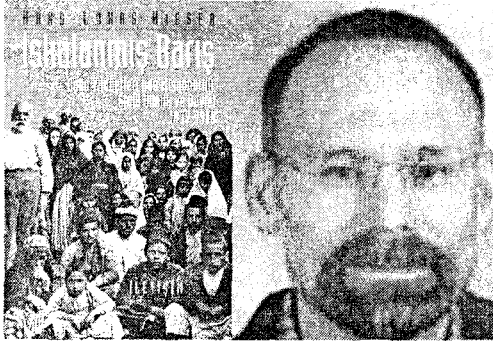
178 Hans-Lukas Kieser, "Müslüman Öğretisine Aykırılık ve Protestan İdeali' Osmanlı Anadolu'su'nda Aleviler İle Misyonerler Arasındaki Etkileşim", Munzur Dergisi, Sayı:13/ 2003, s.18

179 Hans-Lukas Kieser, Some Remarks on Alevi Responses to the Missionaries in Eastern Anatolia (19 th-20 th cc.) www.hist.net.ukieser/pu/responses.html

Bundan öte Ermeni ve Rum milliyetçiler Alevileri kendi cephelerine çekmeye çalışmıştır:

*"Ermeni ve Yunan milliyetçilerin Alevileri kendi yanlarına çekme girişimleri, Osmanlı devlet yöneticilerini ciddi kuşkuya düşürür. Osmanlı devleti yöneticileri uygulanacağını düşündükleri bu projenin engellenmesi için çeşitli arayışlara başlarlar."*¹⁸⁰

Örneğin 1864'te Dersim'de Kürtler ve Ermenileri tarafından **"Milli Kurtuluş İçin Ermeni ve Kürt Komitesi"** adı altında bir örgüt kuruluyor ve bu örgüt oluşturduğu bir heyeti 1865'te *"Dersim'in kendi kendini yönetmesi hak ve önerisini"* yönetime iletmek üzere İstanbul'a gönderiyordu. Heyet üyeleri, İstanbul'a varır varmaz tutuklanmış iki yıl sonra serbest bırakılmıştır.^{181/182}

Hans-Lukas Kieser ve konumuzla ilgili kitabı

Bu türden politik amaçlı yaklaşımların dışında Alevilerin misyonerleri sempati ile karşıladığını söylemek zordur. Nitekim kendisine İncil'in bir nüshası verilmek istenen ve büyük olasılıkla

¹⁸⁰ İbrahim Bahadır, Alevilige Milliyetçi Yaklaşımlar ve Aleviler Üzerindeki Etkileri, Birikim Dergisi, Aralık 2004

¹⁸¹ Menmet Bayrak, Kızılbaş Kürtler ve Protestanlık, 07 Temmuz 2003 Özgür Politik...

¹⁸² Kını Dersim aşiretleri Ermenilerin yanı sıra Ruslarla da işbirliği yapmıştır. İbrahim Yılmazçelik, XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Dersim Sancığı, Elazığ-1999, s. 100 vd

Kızılbaş dedesi olan bir kişi misyonerlerin bu davranışına sinirlenir, onları dövmekle tehdit edip şöyle der:

*“Her milletin kendi ibadeti olduğunu bilmez misiniz? Gidin kendi milletinize vazedin ve bizi rahat bırakın.”*¹⁸³

Bunun ötesinde kimi Kürtlerin misyonerlere şiddet uyguladığına da tanık olmaktadır. **Soner Yalçın**’ın yazdığına göre 1863’te Bitlis’te Kürt Hoyti Aşireti reisi **Musa Ağa** ve adamları, **George C. Knapp** ve **Dr. George C. Raynolds** sopayla döverek yaralamıştır.¹⁸⁴ İstisnai durumlar hariç Sünni/Şafii Kürtlerle misyonerlerin yıldızları hemen hiç barışmamıştır.¹⁸⁵

19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başlarına ait 60 dolayında gezi raporu ve inceleme/ araştırma da gösteriyor ki; Batılı misyoner ve gezginler bu kesimlere hem daha önce ulaşmış, hem de onları Osmanlı yöneticilerinden çok daha iyi tanımaktadırlar. Bu nedenle Uygur Kocabaşoğlu’nun şu sözleri bir gerçeği yansıtmaktadır:

*“Osmanlı entelektüelleri Anadolu’yu daha 20. yüzyılın başlarında tanımaya başlamışken, Amerikalı misyonerler burayı çok iyi tanıyorlardı. Ve bu yüzden de buradaki değişik etnik grupların beklentilerini, davranışlarını, toplumsal değerlerini ve geleneklerini Osmanlı yöneticilerinden daha iyi biliyorlardı.”*¹⁸⁶

183 “Arabkir: Letter from Mr. Richardson, July 14, 1856” MH Ekim 1856: 297. Aktaran Karakaya-Stump, aynı makale.

184 Soner Yalçın, Misyonerler 200 yıldır Anadolu’da, 22 Nisan 2007 Hürriyet

185 Abartma ve çarpıtmalarla dolu olmakla birlikte Gabriele Yonan’ın “Asur Soykırımı/Unutulan Bir Holocaust” adlı kitabı bu konuda fikir vermektedir. (Çev., Erol Sever, İstanbul-1999, Pencere Yay.)

186 Kocabaşoğlu, aynı eser, s. 220

Osmanlı, Alevileri Tanımaya Çalışıyor

Misyoner Örgütlerin Alevilere yönelik ilgisi Osmanlı devletinin dikkatini çekmiştir. Nitekim konuyla ilgili olarak devlet adına saha araştırmaları yapan **Baha Said**, 1926'da Türk Yurdu Dergisi'nde yayımlanan **"Tekke Aleviliği-İçtimai Alevilik"** isimli makalesinde, bu konuya şöyle değinmektedir:

"Cumhuriyet Türkiyesi sınırları içinde yaşayan öyle topluluklarımız var ki; bunları, Hıristiyan zümreleri, kendi mühtedileri diye kaydetmekte bir sakınca görmüyor." ¹⁸⁷

Baha Said Bey, Türkiye'de Alevî-Bektaşî, Ahî ve Nusayrî Zümreleri, Hazırlayan: İsmail Görkem, İstanbul-2006, Kitabevi Yay. Baha Said Bey: 1882'de Biga'da doğmuştur. Harp Okulu'ndan mezun olduktan sonra, Harp Akademisi'ne girmiş ve burayı da 1906'da bitirerek kumay yüzbaşı rütbesiyle ordu saflarına katılmıştır. Fakat, kısa bir müddet sonra, disipline uymayan tabiatı sebebiyle ordudan emekli edilmiştir. 1916 yılında, Sadrazam olan Talat Paşa, Ziya Gökalp'ın tavsiyesiyle Baha Said'i Anadolu'daki Alevi-Bektaşî zümrelerini incelemek üzere görevlendirir. Baha Said, Anadolu'da yapmış olduğu gezilerden elde ettiği neticeleri 1916 ve 1917 yıllarında İstanbul'da Türk Ocağı ile MTTC'de, o devrin aydınlarına vermiş olduğu seri konferanslarda anlatacaktır. 57 yıllık ömrünün yaklaşık 25 senesini Anadolu'daki Alevî-Bektaşî, Ahî ve Nusayrî zümrelerini araştırmakla geçirmiştir. ¹⁸⁸

187 Hasan Onat, "Kızılbaşlık Farklılaşması Üzerine" 2023 Dergisi, 15 Aralık 2004, Sayı: 44, s.12-19

188 Baha Said'in araştırmaları için bkz., İsmail Görkem, Türk Folklor Araştırmaları Tarihinde Millî Talim ve Terbiye Cemiyeti ve Baha Said Bey'in Yeri, Bayram Kodaman'a Armağan sayı: 82, Samsun-1993; Nejat Birdoğan, İttihat Terakki'nin Alevilik Bektaşilik Araştırması (Baha Said Bey) İstanbul-1994.

Oryantalist ve Misyoner Literatürde Alevi Tasarımı

Yüksek olasılık saha çalışması yapan misyonerlerin izlenimlerine ve kurgularına dayalı olarak kimi oryantalistler Aleviliğin özünde Hristiyanlık olduğunu ileri sürmüştür.¹⁸⁹ Esasen oryantalistler aynı söylemleri Aleviliğin bir biçimde ilişkili olduğu Tasavvuf için de ileri sürmüştür.¹⁹⁰

Franz **Babinger**¹⁹¹, Frederick W. **Hasluck** (ö. 1920) ve **John Kingsley Birge**¹⁹² başta olmak üzere pek çok oryantalist Alevilikle, Hristiyanlık arasında bir bağ kurmaya çalışmıştır.¹⁹³

189 Aleviler ve Alevilik hakkında bkz., Alevi yazarlardan: Rıza Zelyut, *Öz Kaynaklarına Göre Alevilik*, İstanbul-1994; Nejat Birdoğan, *Alevi Kaynakları-1*, İstanbul-1996, Kaynak Yay., Fuat Bozkurt, *Aleviliğin Toplumsal Boyutları*, İstanbul-1993, Tekin Yay., Sosyal bilimcilerden: Prof. Dr. Mehmet Eröz, *Türkiye’de Alevilik-Bektaşilik*, Ank.-1990, Kültür Bakanlığı Yay.; Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, *Alevi-Bektaşî Kimliği, Sosyo-Anthropolojik Araştırma*, İst.-1995, Timaş Yay. (Alevi yazar İsmail Kaplan’ın bu çalışma hakkındaki eleştirisi için bkz., Bir araştırmanın düşündürdükleri: “Şimdiye kadar yok sayılan Alevi kimliği, varlığını kanıtlamasından sonra şimdi de içi boşaltılarak ve Sünnileştirilerek eritilmek istenmektedir.” 02.11.2005 www.alevi.com/ismail_kaplan0+M50aa74bc4ac.html); İlahiyatçılardan: Ethem Ruhi Fiğlalı, *Türkiye’de Alevilik Bektaşilik*, İstanbul 1994, Selçuk Yay.; Sönmez Kutlu, *Alevilik-Bektaşilik Yazıları*, Ankara 2002, Ahmet Yaşar Ocak, *Alevi ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri*, İstanbul, 1983, İlyas Üzümlü, *Kültürel Kaynaklarına Göre Alevilik*, İstanbul-2002, Horasan Yay., İlyas Üzümlü, *Günümüz Aleviliği*, İstanbul-2000, İSAM Yay.,

190 Bkz., Mustafa Kara, *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*, 3. Bası, İst.-1992, Dergâh Yay.; Yaşar Nuri Öztürk, *Kur’an-ı Kerim ve Sünnet’e Göre Tasavvuf*, 3. Baskı, İst.- 1989, MÜİFV Yay.; A.J. Arberry, “Tasavvuf”, *İslam Tarihi Kültür ve Medeniyet İçinde* (Editörler, P.M. Holt ve meslektaşları, çev. Kurul) Hikmet Yay., İst.- 1989, IV. Cilt içinde: Annemarie Schimmel, *Tasavvufun Boyutları*, çev. E. Gürol, ys.- 1982, Adamı Yay.

191 Franz Babinger, *Anadolu’da İslamiyet*, çev. Ragıp Hulusi, İstanbul-2000

192 Bkz., John Kingsley Birge, *Bektaşilik Tarihi*, çev. Reha Çamuroğlu, İstanbul-1991, Ant Yay. Birge, “zorlamalara girerek yedi noktada Bektaşilik ile Doğu kilisesindeki uygulamaların çarpıcı benzerlik arz ettiğini ileri sürmüştür.” İlyas Üzümlü, *Batıların Alevilik ile İlgili Çalışmalarda İslâm Dışı Öğeleri Öne Çıkarmaları*, www.marife.org/6-uzum.htm

193 Oryantalistlerin Alevilik-Bektaşilikle ilgili çalışmalarının bir listesi için bkz., Ali Yaman, *Alevilik-Bektaşilik Bibliyografyası*, Mannheim 1998, s. 261-316. “Öte yandan bugün de Batı’da Alevilik’le ilgili doktora çalışmaları bütün hızıyla devam etmektedir. Amerika, Fransa, İngiltere, Hollanda ve Almanya’daki bazı

Balkanlar'da ve Anadolu'da Alevî çevreleri dolaşan, tekkeler üzerinde incelemeler yapan **Hasluck**, Alevî ya da Bektaşî geleneği mensuplarının Müslümanlık adı altında Hristiyanlık öğretilerini benimseyen kimseler olduğunu, Alevî-Bektaşî dergâhlarının da çoğunun geçmişteki Hristiyan azizlerine ait mekanlar olduğunu iddia etmiştir.¹⁹⁴ Alevi yazar **Reha Çamuroğlu**'na göre, İngiliz tarihçisi **Hasluck**, İngiliz istihbaratında görevli idi ve bu tür yanlış tezleri ileri sürmesinde mutlaka siyasi amaçlar güdüyordu.¹⁹⁵

Oryantalistlerin ve misyonerlerin geliştirdiği iddialara göre, Alevi-Bektaşilerde, birçok Hristiyan inancı ve kurumu yaşamaktadır; birçok Hristiyan azizi, Alevi-Bektaşî büyüğü hâline gelmiştir. Bundan dolayı iki taraflı bir inancı sürdürmüşlerdir. Alevilerin ve Bektaşilerin, Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali şeklinde üçlemesi, Hristiyanlıktaki, Baba (Tanrı), Oğul (İsa) ve Kutsal Ruh üçlemesine benzetilmektedir. Oniki İmam ve on iki hizmet ile, Oniki Havari arasında bir bağ kurmaya çalışılmaktadır. Vaftiz ile cem ayinlerinden önce alınan abdest, papazların bekâr oluşu ile Bektaşî babalarının ve dervişlerin bekâr oluşu, papazların otoritesi ile müşidlerin otoritesi, İsa'nın doğumu ile Balım Sultan'ın doğumu, aforoz kurumu ile düşkünlük kurumu, evlenmelerin papaz huzurunda yapılması ile Bektaşilik'te baba ve Alevilik'te dede huzurunda yapılması, Piskoposluk tacı ile Bektaşî babalarının elif tacı, Hristiyan keşişinin kuşağı ile tığbent arasında

üniversitelerde konunun tarihi, mistik, siyasi, sosyolojik vs. yönleriyle ilgili pek çok çalışma yapılmaktadır." Üzümlü, aynı makale.

194 "F. W. Hasluck'un etütleri, hanımı Margaret K. Hasluck tarafından derlenerek Christianity and Islam under the Sultans adıyla iki cilt halinde (New York 1973), bazı makalelerinin bir araya getirildiği Türkçe çeviri ise Anadolu ve Balkanlar'da Bektaşilik, çev., Yücel Demirel, İstanbul-1995, Ant Yay.) adıyla yayımlanmıştır." İlyas Üzümlü, Batılıların Alevilik İle İlgili Çalışmalarda İslâm Dışı Öğeleri Öne Çıkarmaları, www.marife.org/6-uzum.htm

195 Akyol, Taha. Aleviler Azınlık mı?, Milliyet Gazetesi, 24.7.2000. Aktaran Doç. Dr. İbrahim Arslanoğlu, Alevilik-Bektaşilik Ve Batılı Araştırmacılar, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2000/16:101-114.

gerçeğe dayanmayan, derine inmeyen bir bağ kurmaya çalışılmaktadır.^{196/197}

Oryantalistlerin ürettiği düşünceler sadece akademik ortamlarda kalmıyor. Konuyla ilgili olarak alan araştırması yapan **Dr. Mehmet Dönmez**, yaptığı gözlemlerini şöyle aktarmaktadır:

“Mülakatlarımızda, Aleviliğe ideolojik veya etnik bir kimlik olarak bakanlar ise Aleviliğin İslâm’la ilişkisini kabul etmediklerini vurgulamışlardır. Dolayısıyla Alevilikle Hristiyanlık ve Maşonluk arasında ve diğer inançlar arasında münasebetin normal olduğunu belirtmişlerdir. Bu düşüncelerini de, Aleviliğin evrensel ve hümanist olmasıyla izah etmişlerdir. Hatta Aleviliğin Budizm’den, Hint inançlarından, Antik Yunandaki düşüncelerden, Mezopotamya’daki birçok inançtan etkilendiği şeklinde temellendirmişlerdir. Oysa geleneksel yaklaşıma sahip olan Aleviler bu bakış açısına şiddetle karşı çıkmaktadırlar. Bu yıl İstanbul’da yapılan Alevi-Bektaşî-Mevlevî inanç önderleri toplantısında Almanya’dan gelen birçok dedeyle mülakatlar yapma fırsatı bulduk. Bir dede, özellikle yabancıların, Aleviliği Hristiyanlaştırmaya çalıştıklarına dikkat çekerek, Hz. Ali ile Hz. İsa arasında benzerlik kurduklarını vurgulamıştır. Ayrıca Almanya’da ve Batı ülkelerinde yaşayan Alevi gençliğinin ellerinden çıkmaya başladığına dikkatleri çekerek, Alevi gençlerinin, artık kiliselere gittiklerini üzümlerle belirtmiştir. Almanya’da yaşayan bir başka dede de, Aleviliği gençlere yeterince anlatamadıklarından yakınarak, Almanya’daki Alevi gençliğinin problemlerinin büyük olduğunu vurgulayarak,

196 Eröz, Türkiye’de Alevilik ve Bektaşîlik, s. 175-184.

197 Bu yöndeki görüşlerin eleştirisi için bkz., Mehmet Temizkan, Alevi-Bektaşî Edebiyatındaki Hristiyanlıkla İlgili Unsurlar Üzerine, s. 753-764, Uluslararası Anadolu İnançları Kongresi Bildirileri, (23-28 Ekim 2000-Ürgüp), Ank.-2001, Ervak Yayınları; Osman Eğri: Alevilik-Bektaşîlik Hristiyanlıktan Etkilenmiş midir?, s. 105-112, Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi, I. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri (22-24 Ekim 1998 Ankara), Ankara, 1999.

devletten yardım istemiştir. Tunceli Hozat'tan bir dedeyle yaptığımız mülakatta, dede yabancı araştırmacılara dikkatleri çekerek, bölgede yapılan araştırmalarda Alevilikle Hristiyan inancı arasında bağ kurulmaya çalışıldığını vurgulamıştır. Hülâsa, Alevilikle Hristiyanlık ve Ermeni kültürü arasında bağ kurulmaya çalışıldığına da vurgu yapmıştır. Dede, yabancı araştırmacıların, kendileriyle mülakat yapmadıklarını belirterek, bölücü ve yıkıcı ideolojilere mensup olan kişilerle görüşüldüğünü belirterek; Aleviliğin, Hristiyanlığa benzetilmeye çalışıldığını iddia etmiştir. Bir başka önemli husus da Hristiyan misyonerlerin özellikle Alevilerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde faaliyet göstermeleridir. Malatya'da Alevilerin yaşadıkları köyleri mesken tutmaları dikkat çekmektedir. Bizlere, misyonerlerin çalışmalarının ciddi boyutlara ulaştığı, dedeler tarafından bildirilerek, devletin harekete geçmesi istenmiştir. Netice itibarıyla Aleviliğin ciddi bir biçimde hem yurt içinde hem de yurt dışında tehdit altında olduğu ve Hristiyanlaştırılmaya çalışıldığı kanaatindeyiz.”¹⁹⁸

Misyonerlerin Alevilere Yönelik Söylemleri

Alan araştırması yapan akademisyenler, bir buçuk asır önce Amerikan Board misyonerlerince oluşturulan ve oryantalist literatürde işlenen görüşlerin çağdaş misyonerlerce Alevilere yönelik propagandalarda kullanıldığını göstermektedir. Alevilere yönelik propagandalar **Özdemir, Benli ve Abat** tarafından şöyle özetlenmektedir:

- İslâm hoşgörülü bir din değildir ve Alevileri dışlamaktadır.
- İslâm'ın hoşgörülü bir din olmadığı Sivas ve Gazi olaylarında görülmüştür. Müslümanlar bu örneklerde görüldüğü gibi Alevileri her zaman yok etmek istemektedir.

198 Dr. Mehmet Dönmez, Misyonerliğin Ağındaki Alevilik, GÜ Birlik ve Dirlik Dergisi, 35. Sayı - Güz 2005

- Usame b. Ladin, İslâm'ın diğer din mensuplarına karşı hoşgörülü olmadığını en büyük delilidir.
- Aleviler içki içmektedir. Hristiyanlıkta da şarap ayini vardır. Alevilerin içki içmesi ile Hristiyanlıktaki şarap ayini arasında bağlantı bulunmaktadır.
- Allah, Muhammed, Ali üçlemesi ile Hristiyanlıktaki teslis inancı arasında bağlantı bulunmaktadır. Bu yüzden Hristiyanlıkla Alevilik birbirine çok yakındır.
- 12 imam ile 12 havari arasında benzerlikler bulunmaktadır.
- ***Ea benzerlikler dolayısıyla Aleviler Hristiyan asıllıdır.***
- Hristiyanlık kolay bir dindir. İnsanlar günah işleyebilir. İşlenen günahlar Hristiyanlıkta fazla sorun teşkil etmez, kolaylıkla affedilir.
- Aleviler, Sünni kesim tarafından ezilmekte ve ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmektedir.
- **Aleviler, Ermeni kökenlidir.¹⁹⁹**

Malatya'daki faaliyetlerle ilgili olarak Özdemir, Benli ve Abat'ın alan araştırmasını da içeren çalışmasında ayrıca şu noktalar vurgulanıyor:

199 Doç. Dr. Şuayip Özdemir, Dr. Yusuf Benli, Arş. Grv. Ruhi Abat, Misyonerlerin Yöneldiği Hedef Kitle: "Gençlik" (Malatya Örneği) DİB-Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi işbirliği 15-17 Nisan 2005 tarihinde yapılan Çanakkale'de "Türk Dünyasında Misyonerlik" konulu bir sempozyumunda sunulan tebliğ.

“Emniyet Genel Müdürlüğü’nün misyonerlikle ilgili hazırladığı raporda da Malatya ilinin misyonerlerin yoğun olarak faaliyette bulunduğu iller arasında yer aldığı görülmektedir. Nitekim Malatya’da daha önce araştırma yaptıklarını ve Malatya’da faaliyetleri açısından bir potansiyel olduğunu belirlediklerini ifade eden Kayra yayınevi sahibi Martin De Lange, “Malatya jeopolitik olarak köprü vaziyetinde bulunduğu için bu yayınevini açmayı düşündük” demiştir. (Sonsöz, Martin de Lange ile yapılan röportaj, 8 Şubat Salı, 2005) Malatya’da misyonerler öncelikle gençlere yöneliyorlar. Ermeni kökenlileri, alevi gençleri ve kürtleri tercih ediyorlar. Misyonerlikle ilgili hazırlanan raporlarda da misyonerlerin değişik illerimizde yine aynı kitleye yöneldikleri görülmektedir. Ayrıca arayış içinde olan, dini açıdan zayıf ve işsiz gençler de misyonerlerin yoğunlaştıkları kitle arasında yer almaktadır.”²⁰⁰

Bir Dönüm Noktası: Diyarbakır İncili Topluluğu

Bu kilise birçok bakımdan istisnai özelliklere sahiptir. Birincisi Diyarbakır İncili Kilisesi, Alevi kökenli aileler tarafından oluşturulmuştur. İkincisi, Türkiye’de ilk kez aile bazında hatta neredeyse köy ölçeğinde bir Hristiyanlaşma vakası gözlemlenmiştir. Bu kilise hakkında araştırmacı **Müfid Yüksel** şu gözlemlerde bulunmaktadır:

“Diyarbakır’da son 9-10 seneye dayanan protestanlaşma macerası ilkin Diyarbakır’ın Alevî-Türkmen köylerinde baş göstermiştir. Bismil ilçesine bağlı Alevî-Türkmen Seyyid Hasan köyünde başlayan bu hristiyanlaştırma faaliyeti zamanla Bismil ve Çınar ilçelerine bağlı diğer bazı Alevî-Türkmen köylerine de sirayet etmiş durumdadır. Son birkaç yıl zarfında hristiyanlaşan bu Alevi-Türkmen aileler, en son

200 Özdemir, Benli ve Abat, aynı tebliği

Diyarbakır'ın merkezinde yer alan Evangelist kilisesini açmaya muvaffak olmuşlardır. Ecevit hükümeti döneminde sıkıntılarla karşılaşan bu yeni protestanlar Avrupa Birliği'ne giriş sürecindeki şimdiki hükümet döneminde rahat bir nefes almış olup, hiçbir engelle karşılaşmadan, protestanlığı, başta Alevî-Bektaşî müslüman kardeşlerimiz içinde olmak üzere yayma faaliyetlerini hızla sürdürmektedirler. **Birkaç yıllık bir zaman diliminde Diyarbakır'da Hristiyanlaşan aile sayısı 90'ı aşmış durumdadır. Diyarbakır Evangelist Kilisesi'nin tüm yöneticileri, Bismil ve Çınar ilçesi çevresindeki Alevî-Türkmen köylerinden olan Hristiyanlaşmış kimselerden oluşmakta, kilisenin "Baş Pastör" denen başrahibi Ahmed Güvener de, Bismil İlçesi'nin Seyyid Hasan köyünden Alevî-Türkmen kökenli bir kimsedir.**

Kilisenin Alevî-Bektaşî müslüman kardeşlerimize yönelik Hristiyanlaştırma faaliyeti hız kazanmakta ve şu sıralarda Alevî-Bektaşî müslüman kardeşlerimizi protestanlaştırma faaliyetleri için Elazığ ve Bingöl'de kiliseler faaliyete geçmiş olup Malatya'da da bir Evangelist Kilisesi'nin açılması aşamasına gelinmiştir. Malatya'da yapılmakta olan kilise Diyarbakır'daki kiliseden daha büyük bir tarzda neredeyse büyükçe bir kompleks şeklinde inşa olunmaktadır. Diyarbakır'daki Kilise yöneticilerinin tümünün Alevî-Bektaşî kökenli olması, bunların Alevî-Bektaşî kitlelere nüfuz etmesini kolaylaştırmaktadır.

Bu kiliseler, saydığım nedenlerin yanı sıra, güç, para ve Batılı ülkelere gidebilme gibi vaatlerle birçok kimseyi saflarına çekmektedir. Bu kiliselerde, sadece Türkiye'de hristiyan olanlar değil, bir çok Batılı misyoner de faaliyet göstermektedir. Diyarbakır'daki kilisede Mart ayında 10-15 civarında Belçika, İsviçre, Hollanda gibi çeşitli Batılı ülkelerden gelmiş olan misyonerlere de rastladım. Anılan kilisede halka yönelik çok yönlü faaliyet ve etkinlikler

yapılmakta, örneğin kadın ve çocuk kolları gibi yan etkinlik birimleri bulunmaktadır. Halka bedava binlerce Kitab-ı Mukaddes ve İncil nüshaları dağıtılmakta, halka açık festivaller, yarışmalar, geziler düzenlenmektedir.

Diyarbakır Evangelist kilisesi çok canlı ve faal olup, sürekli gelen genç insanlarla dolup taşmaktadır."²⁰¹

Diyarbakır Protestan Kilisesi'nin, 2003 İlerleme Raporu'na girecek kadar Avrupa Birliği'nden destek gördüğünü de not etmeliyiz:

İbadet yeri açma iznine ilişkin olarak, 6'ncı uyum paketi ile İmar Kanununda değişiklik yapılmış ve ardından Eylül 2003'de bir genelge yayımlanmıştır. Bu değişiklik ile, "cami" ibareleri "ibadet yeri" şeklinde değiştirilerek, kilise ve sinagoglar söz konusu düzenleme kapsamına dahil edilmiştir. Özellikle Protestan cemaati ibadet yapılacak yer bulma konusunda güçlükler yaşamaktadır. Her ne kadar Nisan 2003'den bu yana aslında ibadete açık olsa da, Diyarbakır'daki Protestan kilisesinin hiç bir hukuki statüsü bulunmamaktadır.

Avrupa Birliği 2003 İlerleme Raporu, s. 31

Kiliseye sık sık Avrupa'dan heyetlerin geldiğini, onlara gelişmeler hakkında bilgi verdiğini ifade eden **Güvener**, şu bilgileri veriyor:

*"Avrupa'dan gelenlere ben de kilisenin durumunu anlatıyorum. 2001 yılında kilisenin mühürlenmesi Avrupa'da yankı yaptı ve AB Komisyonu'nda görüşüldü. Bu arada, **ABD Ankara Büyükelçiliği Ekonomik İşler Müsteşarı Scot Marciel**'in önceki gün Diyarbakır'ı ziyareti sırasında Savcılığa giderek, davanın son durumu hakkında bilgi aldığı öğrenildi."*²⁰²

Sonuç ne oldu dersiniz, Hürriyet'in haberdeki başlığı yeterli bir fikir vermektedir: **"Papaza AB yolunda jet beraat"**²⁰³

201 Müfid Yüksel, Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri, Alevi ve Kürtlerin Protestanlaştırılması Çalışmaları İle İlgili Bir Mülahaza, Yarın Dergisi, Haziran 2006

202 23 Nisan 2004 Özgür Politika

203 13.05.2004 Hürriyet

Avrupa Birliği ve Aleviler

Yrd. Doç. Dr. Ali Yaman, “Avrupa Birliği sürecinde pek çok ülke içi meselede olduğu gibi Alevilik meselesinde de bir uluslararasılaşma eğilimi görülmekte” olduğunu vurguluyor.

“Bu çerçevede zaman zaman yapılan tartışmalara Avrupa Birliği’nin farklı organlarının da bir şekilde müdahil olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği İlerleme raporlarında konuya sürekli atıfta bulunulmakta, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde süren bir dava bulunmakta ve AB organ ve yetkililerinin Türkiye hükümetinden konuyla ilgili çeşitli taleplerde bulunulduğu görülmektedir. Hükümetin de bu taleplere ilişkin devletin ilgili kurumları bünyesinde farklı çözümler geliştirmeye çalıştığı söylenebilir.”²⁰⁴

Günümüzde Alevilere yönelik dönüştürme operasyonunda Almanya’nın başı çektiği söylenebilir. Bu durum Almanya’nın Alevilerin Avrupa’da en yoğun olarak yaşadıkları yer olmasıyla ilişkilidir. Artık Almanya’da bir Alevi diasporasından söz edilmektedir.²⁰⁵ Bu operasyonun Almanya’nın dış politika tercihleri ile adeta eşgüdümlü olması da dikkate değer.

Alanın uzmanı **Bacınoğlu**, Alman oryantalizminin Alevilere bakışını şöyle özetliyor:

Alman oryantalizmi, Aleviliğin “etnik bir grup” ya da “etnik azınlık” olduğu kanaatindedir. Aleviliğin “etnik azınlık”

204 “Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri’nde Alevilik Meselesi”, 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik Ve Bektaşılık Bilgi Şöleni Bildiri Kitabı, 1. Cilt, (Ed. Filiz Kılıç-Tuncay Bülbül), Ankara, Gazi Üniversitesi Türk HAMER Yayınları, 2007, ss. 53-63.

205 Diasporanın etkileri konusunda bkz., Ruth Mandel, Yabancı Ortamlarda Alevi-Bektaş Kimliği Berlin Örneği, Çev., Derva Öcal, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı: 14, Yaz -2000 s. 59-67; Dr. İsmail Engin, Diaspora’da Aleviler ve Aleviliğin Geleceği: Nereden Nereye, Pır Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi - Sayı 43 / Mart - Nisan 2001 - Sayfa: 83-87

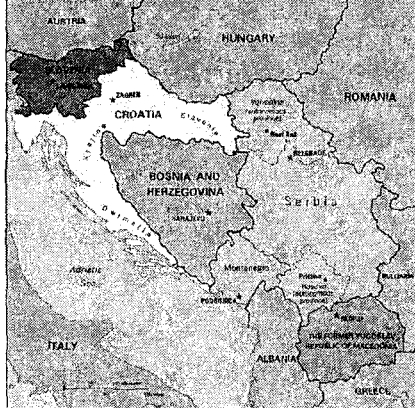
sayılması gerektiğini belirten uzmanlar, “Lozan’da azınlık olarak kabul edilen Hristiyan kiliseleri ve Musevî cemaatinin aksine, ülkenin en büyük dinî azınlığı Alevîlerin azınlık statüsünden mahrum kalması”nı eleştirmekte; “Hristiyan cemaatleriyle Alevî din cemaati arasında hâlâ resmî bir ilişkinin bulunmayışına hayıflanmaktadırlar. Zira “Alevîler, Ermeniler ve Musevîlerden sonra, Türkiye’nin üçüncü dinî azınlığıdır”.²⁰⁶

Sağduyulu olarak bilinen ünlü **Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher** 1992’de Almanya’nın önde gelen gazetelerinden birisi olan *Stüddeutsche Zeitung*’a verdiği demeçte, Türkiye’yi Yugoslavyalaştırmayı amaçladıklarını vurguluyordu:

“Biz Yugoslavya’da yeni bir model oluşturduk, Türkler de Kürtlerle birlikte buna benzer bir model üzerine anlaşmalıdırlar.”²⁰⁷

Genscher

Parçalanmış Yugoslavya

206 Tamer Bacinoğlu - Andrea Bacinoğlu, Modern Alman Oryantalizmi, Ank. 2001, ASAM yayınları.

207 Bkz., Deniz Altınbaş Akgül-Semra Rana Sezal, Almanya’nın Asimilasyonist Politikaları ve Entegrasyon Anlayışı, Stratejik Analiz, Ağustos 2002, s. 5. Erhan Yazar, “Türk-Alman İlişkilerinde Ortak Çıkar ve Çatışmaları ile Olası Çözümler” Çıkarlar, Çatışmalar ve Çözümler: Tarihten Geleceğe Türk-Alman İlişkileri, yayına hazırlayan, E. Yazar, Ajans-Türk Matbaacılık., s. 67.

Alman Doğu Enstitüsü'nün söylemlerine bakarsak Almanya açısından Kürtler için düşünülen model Aleviler için de uygundur.

Bu yaklaşımın Avrupa'da giderek yaygınlık kazandığını söyleyebiliriz. Konuyla ilgili bir çalışmanın sunuşu da kayda değer:

“Alevi uyanışı, 1980’lerin sonundan bu yana Türkiye gündeminin hep ilk sıralarında yer alan bir kavram oldu. Yüzyıllar boyunca kapalı bir cemaat halinde var olan Aleviliğin kamusal alanda görünürlük kazanmasına, Alevilik-Bektaşılık literatüründe yaşanan gerçek bir patlama eşlik etti. İstanbul’daki İsveç Araştırma Enstitüsü’nün 25-27 Kasım 1996 tarihleri arasında düzenlediği “Osmanlı ve Modern Türkiye Alevilerinde Din, Kültürel Kimlik ve Toplumsal Örgütlenme” başlıklı konferansa sunulan tebliğlerin derlemesinden oluşan bu kitap, Alevi kimliğini ve Ali odaklı mezhepleri tarihi/efsanevi arka plan, tarih, inşa süreci, günümüzdeki “uyanış”a eşlik eden kentleşmenin getirdiği yeni sorunlar ve yeni söylemler bağlamlarında ele alıyor. Sabetayıcılık, Ehl-i Hak, Nusayrilik, Dürzilik gibi bazı marjinal heterodoks akımları irdeleyen makaleler ise kimlik inşa sürecinin hem “iç” dini tarih, hem de “dış” siyasal ve toplumsal yönleri üzerinde duruyor.”²⁰⁸

Bu görüş Türkiye hakkında hazırlanan Avrupa Birliği²⁰⁹ ilerleme raporlarına da yansımıştır. Avrupa Birliği Komisyonu, 1998’den beri her yıl yayımladığı “Türkiye’nin Üyelik Sürecindeki Gelişimi

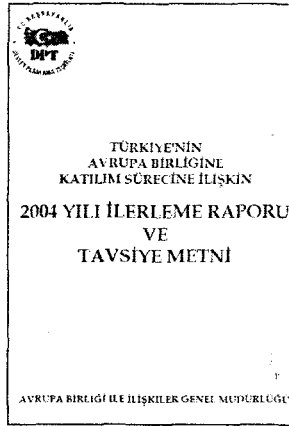
208 İstanbul’daki İsveç Araştırma Enstitüsü’nün 25-27 Kasım 1996 tarihleri arasında düzenlediği “Osmanlı ve Modern Türkiye Alevilerinde Din, Kültürel Kimlik ve Toplumsal Örgütlenme” başlıklı konferansta sunulan tebliğlerin derlemesinden oluşmuş çalışma. Editör: T. Olsson, C. Raudvere. Elisabeth Özdalga, Alevi Kimliği (Alevi Identity), çev., H. Torun, B. K. Torun, İst.-1999, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

209 Avrupa Birliği’nin Alevilere yönelik ilgisi için bkz., Dr. İsmail Engin, Avrupa Birliği ve Aleviler, Hacıbektaş, Ocak-Şubat 2002.

Üzerine Düzenli Rapor”da Alevilerin konumu ile ilgili çeşitli eleştiri ve uyarılarda bulunmaktadır.²¹⁰

Büyük tartışmalara yol açan 2004 İlerleme Raporu’nda yer alan aşağıdaki ifadeyle Aleviler dinsel azınlık olarak tanımlanmıştır:

“Sünni olmayan Müslüman azınlıkların statüsünde hiçbir değişiklik olmamıştır. Aleviler, resmen dinsel bir topluluk olarak tanınmamaktadır.”

İlerleme Raporu’nun yayımlanmasından sonra başlayan “Kürtler ve Aleviler azınlık mı, değil mi?” tartışmasına ilişkin açıklama yapan üst düzey bir Avrupalı yetkili de, Türkiye’nin Lozan Antlaşması’na dayandırdığı azınlık tanımını kabul etmelerinin mümkün olmadığını vurgulamıştır:

*“Yetkili, “Bu problem büyümeden Türkiye azınlık tanımı konusunda AB ile masaya oturmalı” uyarısını yaptı. Avrupalı yetkili şunları kaydetti: “Tanım konusunda biz de sıkıntı çekiyoruz. **AGİT senedindeki azınlık tanımı en fazla***

210 Bkz., A. Erdemir, “Avrupa Komisyonu Raporlarında Aleviler,” Kırkbudak Anadolu Halk İnançları Araştırmaları, 1, No.2 (2005): 5-14.

kabul gören tanım. Orada ‘sayıları bir ülkenin vatandaşlarının yüzde 50’sinden az olan; dil, etnik köken ve kültürel alanda kendilerini çoğunluktan farklı bir kimlik olarak gören gruplar’ azınlık olarak niteleniyor. Ancak bu Türkiye’nin tutumuna çok yardımcı gözüküyor. Lozan, AB müktesebatının bir parçası değil ve olmayacak. Türkiye’nin buna getirdiği kısıtlayıcı yorum da tüm problemlerin kaynağı. Asıl talebimiz, Türkiye’de yaşayan herkesin eşit muamele görmesi.”²¹¹

Avrupa Birliği İlerleme Raporları’nda Alevilerden **“Sünni olmayan Müslüman azınlık”** olarak söz edilmiştir.²¹² Avrupa Birliği’nin Alevilerin “azınlık” olarak tanınmalarını istediğine ilişkin haberler yayıldığında tepkiler gecikmemiştir.

Aleviler, “azınlık” olarak tanınmalarını isteyen çabalar karşısında **“kurucu unsur”** olduklarının altını çizmişler ve özellikle Mustafa Kemal’in Ankara’ya gelmeden önce Hacı Bektaş Dergâhı’na uğradığını, buradan destek aldığını ve postnişin, bütün Alevileri Kurtuluş Savaşı’na katılmaya çağırdığını söyleyerek bu statüyü şiddetle reddetmişler.^{213/214/215}

211 13 Ekim 2004 Milliyet

212 Konuyla ilgili yorumu için bkz., Etyen Mahçupyan, Alevilere azınlık yolu, 14.02.2005, Zaman

213 Alevilerin Milli Mücadele’de oynadığı role atıfla adeta devletin kurucularından olduğuna ilişkin görüşlere örnek olarak bkz., Veliyettin Ulusoy, “Cumhuriyet ve Aleviler,” Alevilerin Sesi, Yıl: 1998, sayı: 27; Baki Öz, Kurtuluş Savaşı’nda Aleviler-Bektaşiler, İstanbul-1995, Can Yayınları; Mehmet Bakırcı, Atatürk, Aleviler ve Cumhuriyet, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı: 5, Bahar-1998, s. 17-23

214 Ayrıca bkz., Suavi Aydın, Azınlık Kavramına İçeriden Bakmak, TESEV Demokratikleşme Programı, Derleyenler: Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, Türkiye’de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları, TESEV Yayınları, 2. Baskı, Mart 2006.

215 “İlerleme Raporunun çıkmasını ve “neler yapılacağını” ona göre saptanmasını bekleyen Alevi örgütleri 9/10 Ekim 2004 tarihinde Ankara’da birlikte bir toplantı yaparak alınan kararları 11 Ekim 2004’te bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyurdular. 23 Ekim 2004’te de Almanya’nın Köln kentinde AABK örgütüllüğü ve ABF temsilcilerinin katıldığı ikinci toplantı yapılarak alınan kararları 24 Ekim 2004’te bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyurdular. Her iki toplantıda da Alevi kimliğinin tanınmasında önemli bir kritik nokta olan

İlki popüler Alevi bir yazar olan Cemal Şener'e, ikincisi Hülya Küçük'e ait Alevi ve Bektaşilerin Kurtuluş Savaşı'ndaki rolleriyle ilgili iki önemli çalışma

11 Kasım 2004 tarihinde Alevi örgütleri (Alevi Bektaşî Federasyonu, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu) bir bildiriyle "Sünni olmayan Müslüman azınlık", tanımlamasının yanlış olduğunu, bunun yerine "Aleviler" denilmesinin daha uygun olacağını Avrupa Parlamentosu'na bildirdiler.²¹⁶

Daha sonra konu AP Dışişleri, İnsan Hakları, Güvenlik ve Savunma Komisyonu'nun gündemine gelmiştir. Komisyon, şu görüşleri AP'ya tavsiye kararı olarak bildirmiştir:

Cemevleri konusunda CEMEVLERİ ALEVİLERİN İNANÇ MERKEZİDİR imza kampanyasının açılması kararlaştırıldı. Türkiye de toplanan 450 bin imza birer üst yazıyla birlikte 14 Aralık 2004 tarihinde T.C. Cumhurbaşkanı ve T.C. Başbakan'ına, Avrupa'da toplanan 150 bin imza da 15 Aralık 2004 tarihinde Avrupa Parlamentosu Başkanı'na sunuldu." AB Süreci ve Alevi Örgütleri www.hubyar.org/v2/viewpage.php?page_id=19

216 "2 Alevi kuruluşuna göre, Avrupa Parlamentosu (AP) Dışişleri Komisyonu, Alevi kuruluşlarının, AB İllerle Raporu'nda yer alan "Sünni olmayan Müslüman azınlık" ifadesinin değiştirilmesi yönündeki isteklerini benimsedi. Dışişleri Komisyonu, "Aleviliğin yasal güvenceye kavuşturulması ve cemevlerinin inanç merkezi olarak kabul edilmesini" parlamentoya önermeyi kabul etti. Alevi Bektaşî Federasyonu (ABF) Ankara'da, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu da Köln'de, dün bu konuda eşzamanlı basın toplantıları düzenledi." 20 Kasım 2004 Milliyet.

- “Aleviler yasal olarak tanınmalı ve yasalarla güvence altına alınmalı
- Cemevleri resmen Alevi ibadet merkezleri olarak kabul edilmeli
- Din dersleri Sünni öğretiyle sınırlı olmamalı, diğer inançları da kapsayan seçmeli ders olmalıdır.”

Bu karar AP’nun 15 Aralık 2004 günlü oturumunda tartışılarak Avrupa Birliği Konseyi’ne sunulmuştur. Konsey, sunulan belgeyi Aralık Zirvesi’nde onaylamıştır. 43. paragrafın Alevilerle ilgili maddesi şöyledir:

“Avrupa Parlamentosu bir kez daha Türkiye’yi, azınlıklara ve dini topluluklara uyguladığı ayrımcılıklara ve dayattığı zorluklara son vermeye çağırır. Alevilerin yasal olarak tanınmasını ve yasal korunma altına alınmasını, cemevlerinin inanç merkezleri olarak resmen kabul edilmesini, din derslerinin Sünni öğretiyle sınırlandırılmaması ve seçmeli ders olmasını savunur ve talep eder.”²¹⁷

Alevilerin de tepkisiyle karşılaşan Avrupa Birliği, 2005 İlerleme Raporu’yla birlikte Alevileri **“Sünni olmayan Müslüman topluluk”** olarak tanımlamıştır. “Alevilerin, bir dinsel topluluk olarak resmen tanınmaması” ifadesi kullanılarak azınlıkların tanımlanmasında kullanılan “etnik, dinsel, dilsel” sınıflandırmalardan “dinsel” sınıflandırmaya yer verilmiştir.²¹⁸ Böylece 2005 İlerleme Raporu’nda Aleviler, doğrudan değil ama dolaylı olarak “azınlık” statüsünde değerlendirildi.

217 AB Süreci ve Alevi Örgütleri www.hubyar.org/v2/viewpage.php?page_id=19

218 “Yani Aleviler etnik ya da dilsel bir azınlık değil “dinsel” bir “azınlık” olarak tanımlandı. Alevilerin “dinsel bir topluluk” olarak değerlendirilmesi aynı zamanda Alevilerin; dinsel özelliklere sahip oldukları, kültürlerini, geleneklerini ya da dinlerini korumaya yönelik üstü örtülü de olsa bir davranışma duygusu gösteren bir grup oldukları da vurgulanmış oldu.” Av. Kemal Derin, Avrupa Birliği Alevileri Tanınlamaktan Vazgeçti, 11 Kasım 2007. www.alevihaber.org/v2/index.php?option=com_content&task=view&id=1877&Itemid=79

Burada şunun altını çizmek gerekir. Avrupa Birliği'nde en fazla kabul gören tanım AGİT senedindeki azınlık tanımıdır. Orada 'sayıları bir ülkenin vatandaşlarının yüzde 50'sinden az olan; dil, etnik köken ve kültürel alanda kendilerini çoğunluktan farklı bir kimlik olarak gören gruplar' azınlık olarak niteleniyor.

Kasım 2006'da yayımlanan İlerleme Raporu'nda Aleviler yine, "İnsan Hakları ve Azınlıkların Korunması" üst başlığı altında ele alınmıştır. Burada Alevilerin de resmen "dinsel bir topluluk" olarak tanınmadığı belirtilmiştir.

AB'nin politikası ile misyoner faaliyetler arasındaki paralellik

Ali Bulaç, "İlerleme Raporu ve Azınlıklar" başlıklı yazısında, Türkiye'deki misyoner faaliyetlerin amacının AB'nin politikası ile uyumlu olarak Türkiye'de 'yeni bir azınlık' oluşturmak olduğunu belirtmektedir:

"Eğer bu fikir doğruysa ve bu 'yeni azınlık' mevcut TC yurttaşları içinden devşirilerek oluşturulacaksa, AB Komisyonu'nun 6 Ekim 2004'te yayınladığı 'İlerleme Raporu'nda neden Kürtlerden ve Alevilerden 'azınlık' olarak söz edildiğini veya bu imada bulunmaya müsait ifadelerin kullanıldığını daha iyi anlamak mümkün olmaktadır. Kürtlerden "etnik azınlık", Alevilerden 'Sünni olmayan azınlık' şeklinde bahsedilmesi Avrupa'nın tarihi bir refleksidir. AB'nin de Türkiye'ye ilişkin tutumunun belirlenmesinde rol oynayan temel bir yaklaşımı konusunda fikir verir... Tarihi olarak hiçbir Müslüman kavim, etnik grup veya mezhep 'azınlık' olamaz. 'Azınlık (ekalliyat)' bir kavram ve nispi ayrımcılığı hedefleyen bir uygulama olarak Batı dünyasına aittir."

Bulaç haklı olarak şu tesbitte bulunmaktadır:

“Avrupa’nın azınlıklara olan ihtiyacı, bazen “azınlık icat etmesi”ne yol açar. Üzerinden politika yürütülecek kayda değer bir azınlık yoksa “yeni tanımsal çerçevede azınlık” oluşturulabilir... Rapor’da Kürt ve Alevi kesimlerin azınlık olarak anılmaları, “**Hıristiyanlaştırılmış bir azınlık**” teşekkül ettirmeye matuf amaçlı bir tanımlama olduğu şüphesini uyandırmaktadır.”²¹⁹

Bu bağlamda Avrupa Birliği tam bir çifte standart uyguluyor.

“AB, İlerleme Raporu’nda aslında Türkiye’deki iki tür dini “azınlık” üzerinde duruyor. Biri, “non-muslim” yani “gayrimüslimler”; diğeri ise, “non-sunni” yani “Sünni olmayan” azınlık. Sünni olmayan azınlıkla Aleviler gündeme getiriliyor. Dikkat edilirse AB, kendi üyesi ülkelerde dinî azınlık tanımlaması yapmıyor. Mezhep tabanlı bir ayırım da söz konusu değil. Buna karşılık, Türkiye’de hem dini, hem mezhebi hem de etnik temelde “azınlık” sorgulaması yapıyor. Aslında net ve açık bir çifte standart ortaya konuyor. Bir karşılaştırma imkânı vermesi açısından, Almanya’da Yahudiler bile “azınlık” kabul edilmiyor. Türkiye’de 3 bin Rum’un din eğitimi sorun edinen AB, Almanya’daki 3 buçuk milyon Türk’ün din ve dil eğitimi görmezden geliyor. Merkezi Essen’deki Türkiye Araştırmaları Merkezi’nin verilerine göre, 440 bin Türk çocuk Almanya’da Almanca eğitim alıyor. Dini eğitim veya dil eğitimi alamıyorlar. Bu insanların din adamı açıkları da her geçen gün artıyor. Özellikle, Türkçeyi konuşmakta zorlanan yeni nesil için Alman dilinde eğitim almış din adamı ihtiyacı öne çıkıyor. Fransa’daki 5 milyon, İngiltere’deki 1 buçuk milyon, Hollanda ve İtalya’daki 700 bin, Belçika’daki 350 bin Müslüman için de durum farklı değil. AB üyesi ülkeler

arasında bu manada tek istisna 1912’de İslâm’ı resmî din olarak kabul eden Avusturya.”²²⁰

Şahkulu Sultan Dergâhı Vakfı Başkanı Mehmet Çamur, AB’nin tutumunu bir cümlede özetliyor:

“Alt kimlikleri öne çıkartma, ulus devleti parçalama, Türkiye’yi Balkanlaştırma girişimi.”²²¹

Alevilerin Avrupa Birliği’nden Beklentileri

Bu tartışmalar bir yana Alevilerin AB sürecinden beklentilerinin yüksek olduğunu, taleplerinin AB üzerinden gerçekleşebileceğine dair güçlü bir eğilim taşıdıkları söylenebilir.²²² Örneğin Alevi Akademisi Bilim Kurulu üyesi **İsmail Kaygusuz “Avrupa Birliği’ne Girmemiz Alevi-Bektaşî Toplumunun Çıkarlarına Uygun, Bu Gözden Kaçırılmamalıdır”** başlıklı yazısında şunları vurguluyor:

“Türkiye olarak girmiş bulunduğumuz Avrupa Birliğine katılım sürecinde, Alevi-Bektaşî inanç toplumunun demokratik hak ve isteklerini; bireysel inanç, düşünce ve

220 Erhan Başyurt, Avrupa’da Azınlık, Türkiye’de Çoğunluk, Aksiyon Dergisi, Sayı: 517 - 01.11.2004

221 “Gerçeğini ve geleceğini arayan Alevilik” 25 Mayıs 2005 Akşam

222 Alevilerin Avrupa Birliği sürecinden beklentileri için bkz., Ömer Erbil - Belma Akçura, AB Sürecinde Alevilik, 16-17 Ağustos 2003 Milliyet; Fevzi Gümüş (Alevi-Bektaşî Federasyonu Genel Sekreteri), Alevi istekleri karşılanmadı, 11.11.2005 Radikal; Turan Eser ABF Genel Sekreteri, Avrupa Birliği İlerleme Raporları- Kopenhag Siyasi Kriterleri Açısından Alevilerin Türkiye’de Karşılaştıkları Hak İhlalleri, Aralık 2006, www.alevi-fransa.com/arastirma-12.htm; Hubyar Sultan Alevi Kültür Derneği, Demokratik Bir Türkiye, Sosyal Bir Avrupa Avrupa Birliği Ve Alevilik, www.hubyar.org/v2/viewpage.php?page_id=18; Pır Sultan Abdal Dergisi’nin Haziran 2004 tarihli 57. sayısı bu konuya tahsis edilmiştir: AB Süreci, Alevilik ve Hak İhlalleri, Turan Eser, Avrupa Birliği Tuzak mı, Yoksa Yeni Bir Fırsat mı? Erdoğan Aydın: Aleviler ve AB, Kamil Ateşoğulları, Alevi Birliği, Alevilik Ve Hak İhlalleri, Av. Kemal Derin: Avrupa Birliği ve Türkiye, Ali Balkız: Avrupa Birliği Temsilcileriyle Görüşme Sonuçları, Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu: Avrupa Birliği ve İnanç Özgürlüğü, AABF Gn Sek Hasan Ögütçü İle Yapılan Söyleşi, İsmail Kaplan: AB Sürecinde Aleviler

tapınma özgürlüklerinin anayasal güvence altına alınması taleplerini açık-seçik belirlemesi ve Türkiye ve Avrupa'da kamuoyu desteği sağlayarak, (demokratik) baskı grupları oluşturması zorunludur. Alevi-Bektaşî toplumunun temsilcisi olduklarını ve şu kadar binlere ulaşan üyeleri bulunduğunu söyleyen kitle örgütleri, eğitim ve araştırma kurumları; başta Hacı Bektaş Dergâhı postnişini başta olmak üzere toplum içinde büyük saygınlık kazanmış bazı ocakzade dedeler; dergâh ve vakıf adları altında oluşturulmuş Alevi-Bektaşî birlik ve dernekleri yöneticileri, her türlü çekişmeyi-didişmeyi bırakıp, bir araya gelerek bunları gerçekleştirmelidir.”²²³

Alevi Bektaşî Federasyonu, 31 Ocak 2006 tarihli basın açıklaması ile AB Türkiye Temsilcisi Hans Jörg Kretschmer ile yaptıkları görüşmeleri ve AB'den beklentilerini şöyle dile getirmektedir:

“AB Türkiye Temsilcisi **Hans Jörg Kretschmer**, Türk hükümetinin Aleviliği tanımlamasının inanç özgürlüğü açısından doğru olmadığını, Alevilerin sorunlarının AB standartlarına uygun şekilde çözülmesini istediklerini söyledi.

Alevi Bektaşî Federasyonu Genel Sekreteri Fevzi Gümüş, Örgütlenme Sekreteri Hüseyin Yıldırım ve Genel Yönetim Kurulu Üyesi Kamil Ateşoğulları'ndan oluşan heyet, AB Türkiye Temsilcisi Hans Jörg Kretschmer'i ziyaret etti. Heyet, ziyarette, Alevilere yönelik hak ihlallerini gündeme getirdi. Heyet, Kayseri'nin İğdeli köyüne köylülerin istememesine rağmen zorla cami yapıldığını, ayrıca merkezi sistemle ezan dinletildiğini dile getirdi. Ziyarette, cemevlerine yasal statü verilmemesi, Diyanet İşleri Başkanlığı ve zorunlu din dersleriyle ilgili konular da gündeme geldi. ABF yöneticileri

223 İsmail Kaygusuz, Alevi-Bektaşî İnanç Toplumunun Avrupa Birliği Sürecinde Güncel Durumuna Genel Bakış, Görüş ve Öneriler, Serçeşme, Kasım 2005, Sayı: 16

ile yaklaşık bir saat görüşen AB Türkiye Temsilcisi Hans Jörg **Kretschmer**, Alevilerin durumunu, doğru standartlar içinde inanç özgürlüklerini kullanmasını takip ettiklerini belirterek, “Bunları yerinde izledik. Sorunlarınızın standartlarımıza uygun çözüme kavuşması için gerek yerinde gerekse birebir görüşmeler yapıyoruz” dedi. Hükümetin Aleviliği tanımlamasının inanç özgürlüğü açısından doğru olmadığını, her inanç grubunun kendi inancını tanımlama hakkı bulunduğunu vurgulayan **Kretschmer**, “Alevilere kamu hizmetlerinde ayrımcılık uygulanması uluslararası standartlara aykırıdır. Din derslerinde verilen eğitimde rahatsızlığınızı doğru buluyoruz. Bu konuda en azından AB standartları yakalanmalı. Her inanç grubu kendini anlatabilmeli. Din dersleri en azından seçmeli olabilir” dedi.

Diyanet İşleri Teşkilatı’yla ilgili Aleviler arasında farklı görüşler bulunduğunu, bazı Alevi örgütlerinin Diyanet İşleri Teşkilatı’nın kaldırılmasını isterken, bazı Alevilerin temsil hakkı istediğini dile getiren **Kretschmer**, “Bana göre laik bir ülkede diyanet olmaz” diye konuştu. Ziyarette **Kretschmer**, Hacı Bektaşî Veli Kültür Vakfı’nın 18 Şubat’ta yapacağı aşure etkinliğine de davet edildi. Kretschmer, programının uygun olması halinde aşure dağıtım törenine katılacağını bildirdi.”²²⁴

Uluslararası Din Özgürlüğü Raporu’nda Aleviler

Bu bağlamda Amerikan Cephesi’nden gelen değerlendirmelerin AB ile uyum içinde olduğunu da not etmek gerek. Yasemin Çongar’ın “**Türkiye’ye din eleştirisi**” haberinden izleyelim:

“ABD’de Beyaz Saray ve Kongre’ye dün sunulan federal raporda, Türkiye’de Sünni çoğunluk, Aleviler ve gayrimüslim azınlıklar dahil bütün dinsel grupların özgürlüklerinin kısıtlandığı belirtildi.

224 Serçeşme, Ocak 2006, sayı: 18

ABD’de federal bir kurum olan ve yönetim ile Kongre’ye düzenli rapor veren Uluslararası Din Özgürlüğü Komisyonu (USCIRF), Türkiye’de din özgürlüğünün kısıtlandığını bildirdi. (...)

‘Aleviler sıkıntılı’ Cemevi açma zorluğu, Diyanet’in Alevileri dışlaması, Alevi çocukların okullarda Sünni din dersine zorlanması, bazı militan Sünnilerin Alevileri “Müslüman” saymaması vb. taciz ve ayrımcılık örnekleri raporda yer aldı.

Rapor, Türkiye’de bütün dini cemaatlerin, dinsel özgürlük, insan hakları ve demokrasinin ilerlemesinin en emin yolunu AB üyeliğinde gördüklerini yazdı. USCIRF, ABD hükümetine tavsiyesinde, Ankara’nın insan hakları, azınlık hakları ve dinsel özgürlük konusunda uluslararası yükümlülükleri kapsamında gerekli raporları vermeye, reformları yapmaya ve toplumu çoğulculuk yönünde eğitmeye davet edilmesini istedi.”²²⁵

2006’daki Uluslararası Din Özgürlüğü Raporu’nun Alevilerle ilgili bölümü de aşağı yukarı aynıdır. Söz konusu rapor Amerikan Büyükelçiliği’nin resmi sitesinde yer almaktadır. Raporların hazırlanmasındaki amaç da dikkate değer:

“Bu rapor, ABD Dış İşleri Bakanlığı tarafından, 1998 Uluslararası Din Özgürlüğü Yasası (IRFA)’nın 102. maddesinin (b) bendi uyarınca Kongre’ye sunulur. Yasa, dış işleri bakanının, uluslararası din özgürlüğü özel elçisinin yardımıyla, Kongre’ye “uluslararası din özgürlüğüyle ilgili konularda ayrıntılı bilgi içeren ve en son İnsan Hakları Raporlarına ek olarak bir Uluslararası Din Özgürlüğü Yıllık Raporu” hazırlamasını öngörür.”²²⁶

225 03 Mayıs 2007 Milliyet

226 http://turkish.turkey.usembassy.gov/din_ozgurlugu.html

Almanya'nın Havuç-Sopa Politikası ya da Kurumsal Prozelitizm

Giriş'te de ele aldığımız üzere AIHM prozelitizmi, “yardıma ve baskıya dayalı din değiştirme çabası” olarak tarif etmektedir. Politikada bunun karşılığı “havuç-sopa politikası”dır.

Almanya'nın Alevilerin önce İslamla bağlarını koparma en azından zayıflatma stratejisi izlediği söylenebilir. Bu bağlamda Almanya'nın havuç-sopa politikası izlemektedir. Almanya'da Müslümanlardan toplanan vergiler, İslâm'ı temsil eden bir tüzel kişilik olmadığı için devletin kasasında durmaktadır.

Reha Çamuroğlu

Reha Çamuroğlu'na göre^{227/228} Avrupa'daki kimi Alevi örgütlerin “Alevilik İslâm dışıdır.” çıkışının altında Almanya'da toplanan din vergisinden pay alma hevesi var:

227 Çamuroğlu'nun Alevilik yorumu için bkz., Reha Çamuroğlu, Değişen Koşullarda Alevilik, İstanbul-2000, Doğan Kitap Yayınları

228 Çamuroğlu'nun Dedeleri Tuncelili. Kendisi Sultanahmet çocuğu. 49 yaşında. Üç ayrı üniversitede okudu: Devlet Mimarlık-Elektrik, İstanbul-İktisat, Boğaziçi-Tarih... Solcu üç ayrı fraksiyonuyla düşünsel ilişkileri oldu: Acılcılar, Troçkistler, Anarşistler... 1978'de beş ay Sağmalcılar'da yattı. "Heterodoks İslâm" denince akla o gelir. 12 kitabı var; en sevdiği "İkiilebir", en çok satanı "İsmail". Solcu Alevilerin "Nefes" dergisini çıkaranlar arasındaydı. Daha sonra fazla sağcı olmakla eleştirilen Cem Vakfı'na geçti. Bugüne kadar üç partisi oldu: Barış Partisi, DYP ve AKP. Aslında 2002'de son anda bir sünnet düğünü bahanesiyle Erdoğan'la olan randevuları iptal edilmeseydi AKP'nin kurucuları arasında yer alacaktı. Devrim Sevimay, 27 Mayıs 2007 Milliyet

“Almanya’da din vergisi adı altında bir vergi var. Bu her dine mensup kişiden toplanıyor ve sonra o dinin birliğine veriliyor. Örneğin Hristiyanlar Birliği gibi... Müslümanlardan toplanan para hâlâ kimseye verilmedi. Bütün kavgaya onun kavgası. Alman devleti parayı bloke etmiş durumda. Müslümanlar adına kime verecek? Arada bir de birileri çıkıp diyor ki Aleviler kendilerini ayrı bir din olarak ilan ederlerse otomatik olarak başka bir tartışmaya girmeden biz onların payını veririz. Bundan 6 yıl önce yaklaşık 7 milyar marktan bahsediliyordu. Şimdi ne oldu bilmiyorum. Müslümanları kimin temsil ettiğini çıkarmak zorundayız. İki yılda bir birileri çıkar ve “Aleviler İslâmiyet’in dışında” der. Bunu onlara dedirtiyorlar.” 229/230

Reha Çamuroğlu, 2023 Dergisi’ndeki söyleşisinde de dikkate değer bilgiler veriyor:

“Alevilik İslâm dışıdır şeklindeki ifadelerin ciddiye alınacak bir tarafı yoktur. Onun için bu tartışmaya girmem. **Alevilik İslâm dışıdır ya da Alevilik azınlıktır gibi yaklaşımların Düvel-i Muazzama nezdinde destek bulan mahfiller oluşturduğunu görüyoruz.** Böyle bir açıklamanın Avrupa’daki çeşitli Alevi örgütlerinden çıkmış olması bir tesadüf değildir. Bakın geçmişte İngiliz ve Alman istihbarat teşkilatları Anadolu’da cirit atarken bir tez ortaya attılar: **Kayıp Hristiyanlar.** Kayıp Hristiyanlar olduğunu ve bunların da Aleviler olduğu şeklinde bir düşünce ileri

229 Reha Çamuroğlu’nun konuyla ilgili söyleşi için bkz., Sabah 6.10.2004

230 Reha Çamuroğlu, Nagehan ALÇI’nın yaptığı söyleşi de şunları savunuyor: Yani Alevileri İslâm’ın karşısına mı çıkarmak istiyorlar?/ Evet, bir takım laik gruplar Alevileri gayrimüslimleştirme politikası güdüyorlar. Bunların içinde CHP de var./ CHP Alevilerin marjinalleşmesi taraftarı mı?/ Tam olarak değil. CHP biraz önce bahsettiğim şeyi kaşıyor. Laikliği güçlendirmek için gayrimüslüm Alevilik projesi bunun adı. Oysa laiklik tüm TC vatandaşlarının savunması gereken bir değer olmalı.” Nagehan ALÇI Alevileri gayri müslimleştirmek istiyorlar, 28.05.2007 Akşam

sürdüler...Bu tezleri desteklemek için Alevi zümrelerin içinde de bol bol altın kullandılar...”²³¹

Havuç politikasından söz ettik. Sopa politikasının aktüel örneği bize göre Alman devlet televizyonu olan ARD’de yayınlanan “Tatort” adlı dizinin “Wem Ehre Gebürt” (**Namusuna Layık Olmak**) adıyla yayınlanan bölümü. Dizinin bu bölümünde, insanlık için en iğrenç iddialardan birisi işlenmekte: Alevi bir baba öz kızına tecavüz etmekte bunun üzerine kız Sünni eniştesine sığınarak kendisini dine adamakta.²³²

Bu durumun sopa politikası olarak görmemizin birçok gerekçesi var.

- Birincisi, Aleviliği İslam dışı olduğunu ileri sürenlerin Avrupa’daki önemli Alevi örgütlerde güç kaybettiği bir zamanda gerçekleşmesi,
- İkincisi, İçişleri Bakanı Wolfgang Schaeuble, çok yakın bir zamanda Aralık 2007’de Almanya’da “*ciddiye alınması gereken bir İslamcı radikalleşme potansiyelinin mevcut olduğunu*” ileri sürmesi,²³³

231 Reha Çamuroğlu, “Düvel-i Muazzama’nın Aleviliğe Özel İlgisi Devam Ediyor (Söyleşi), 2023 Dergisi, 15 Aralık 2004, sayı 44, s. 9.

232 30.12.2007 Radikal

233 “Almanya Türk Toplumu (TGD), Genel Başkan Yardımcısı Şeref Erkayhan “Almanya İçişleri Bakanı Wolfgang Schaeuble’nin Müslümanlar üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçlarını çarpıtarak açıklama yapmakla eleştiriyor. Erkayhan, şunları kaydetti: “Kurban Bayramı’nın ilk gününde Schaeuble’den bayram kutlama mesajı bekleyen Müslümanlar, Schaeuble’nin, Almanya’daki Müslümanlarla ilgili bir araştırmanın sonuçlarını içeriğinden farklı, neredeyse çarpıtarak vermesiyle sarsıldılar. Araştırma sonuçlarının yanlış yorumlanması, Müslümanları adeta demokrasi karşıtı ve İslamiyet’i de adeta bir sorun haline getirmektedir.” Erkayhan, bu gelişmelerin Kurban Bayramı zamanında olmasının, ülkede yaşayan Müslümanların kültürlerine değer verilmediğini ve saygı gösterilmediğini gözler önüne serdiğini kaydetti. Almanya İçişleri Bakanı Wolfgang Schaeuble, araştırmanın ön sözünde “ciddiye alınması gereken bir İslamcı radikalleşme potansiyelinin mevcut olduğuna” dikkati çekmiş, ancak radikalleşmenin ve demokrasiye karşı çıkan Müslüman olmayan insanlar

- Üçüncüsü Alevi ve diğer Türklerin protestalarına rağmen Alman devlet televizyonu ARD'nin geri adım atmaması,
- Dördüncüsü Alman devlet adamlarının ve Alman yargısının bu durum karşısında kılını bile kıpırdatmaması.

Havuç-sopa politikası ile Alevi Örgütlerin inançlarını değiştirmeleri istenmektedir. Bu durumu **kurumsal ölçekte prozetilizm** olarak tanımlamak mümkündür.

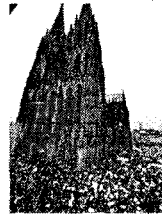
Köln'de 50 bin kişi "Alevi toplumundan derhal özür dilenmelidir" dedi!

01-01-08

YAZAR: GÜNAY FIRAT / YOL HABER

Köln Dom Platz'da toplanan 50 bin Alevi, tarihi bir protesto mitingi gerçekleştirdi. Soğuk havaya ve yağmura aldırmadan Avrupa'nın dört bir yanından, otobüsler, trenler, ve kendi otomobilleriyle Köln kenti akın eden Aleviler, Tatort dizisinde Alevilere yönelik çirkin iftiralara karşı tek yürek oldu. Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu tarafından organize edilen mitingi, YOL TV'den de Canlı olarak yayınlandı.

Soğuk hava, yağmur ve camura aldırmadan genç ve yaşlılarıyla çoşkulu bir şekilde, yüzyıllardan beridir Alevilere atılan iftiralara karşı, "Kimse bu toplumu bolezmez", "Alevilere karşı önyargılar artık bitmeli", "Susma sustukça sıra sana gelecek", "Alevi toplumundan derhal özür dilenmelidir", "Basın özgürlüğüne evet, inancı rencide etmeye hayır" şeklinde sloganlar attılar. Mitinge katılan herkes, Alevilere atılan iftiralara artık dur deme zamanının geldiğini belirttiler. Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu temsilcilerinin yaptığı konuşmalarda, ARD'nin Alevi toplumundan derhal özür dilemesi gerektiğinin altı çizildi.

www.alevi.com/haberler+M56fa7f03fa7.html

arasında da bu oranın yüksek olduğuna değinmediği gerekçesiyle Almanya Müslümanlar Koordinasyon Kurulu (KRM) tarafından da eleştirilmişti." 24 Aralık 2007 Hürriyet

Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu

Bu bağlamda Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu'nun izlediği çizgi Avrupa Birliği'nin lojistik desteğine sahip olması bakımından önemlidir. **Turgut Öker**'in²³⁴ önderliğindeki söz konusu federasyon Haziran 2002'de Brüksel'deki Avrupa Parlamentosu binasında, kurulmuştur.²³⁵

234 1961 yılında Sivas İli Yıldızeli İlçesi İslim Köyü'nde doğdu. İlk öğrenimini Sivas'ta, Lise öğrenimini İstanbul'da sürdürdü. 1980 yılında Hamburg'a ailesinin yanına geldi. Lüneburg'ta Sosyal Danışman eğitimini tamamladı. Hamburg'ta yaklaşık 10 yıl değişik Alman kuruluşlarında Sosyal Danışman olarak çalıştı. 1988 yılında Hamburg Alevi Kültür Merkezi'nin kurucuları içerisinde yer aldı ve iki dönem başkanlık yaptı. 1993-1996 yılları arasında AABF Genel Sekreterliği görevinde bulundu. Turgut Öker, 1989 yılından beri Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu Genel Başkanlığı görevinde bulunuyor. Ayrıca 2002 yılında kurulan Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu Kurucu Genel Başkanı olan Öker, halen bu görevini sürdürmektedir.

"80'den sonra Türkiye'deki olaylar dolayısıyla bir de benim gelmeden önce yaklaşık bir 10 ay cezaevi tecrübem vardır. Okulda boykota katılmak ve yazılmaya katılmaktan yaklaşık 10 ay cezaevinde kaldım. Yılmaz Güney gibi, o dönemde kamuoyunda bilinen kişilerin de kaldığı cezaevinde bir 10 aylık İstanbul'da bir deneyimim oldu. Onun arkasından babam geldi, apar topar beni Almanya'ya getirdi. - Yılmaz Güney ile aynı hapisanede kaldınız. Büyük bir sanatçıyla aynı hapisanede kalmak nasıl bir duyuydu? Yılmaz Güney'in etkilendiğiniz düşünceleri oldu mu? Birebir konuşmalarınız oldu mu Güney ile? Turgut Öker: Tabii. İçlerinde en küçük tutuklu olmam dolayısıyla da doğal olarak dikkat çeken bir durum söz konusuydu. Benim politikleşmem, politik sürece dahil olmam, toplumsal sorunlarla ilgilenmem çok erken yaşlarda başladı. 15 yaşından itibaren ben, toplumsal uğraşların içerisindeydim. İşte Almanya'ya gelene kadar da yani kamuoyunun bildiği gibi o dönemde devrimci gençlik içerisinde bir genç olarak mücadele yürüttüm. O zamanlar cezaevinde çok yoğun bir eğitim çalışması yapılırdı. Yani sadece gün doldurma yeri değildi. Her gün düzenli bir şekilde eğitim çalışması yapılırdı. İnsanların politikleşmesi için, bilinçlenmesi için, öngörülerini ve bilgilerini artırmak için birkaç semineri o verdi. Özellikle kararlılığı, özellikle disiplini, o dönemde bütün cezaevindeki gençleri derinden etkiledi. Sadece politik insanları değil diğer tutuklular üzerinde de çok büyük bir etkisi vardı." AABF Başkanı Turgut Öker ile dobra dobra Ali Asker Barut / Hürriyet Gazetesi Avrupa Baskıları 10 Haziran 2007

235 Ümit Sarıaslan, Hacıbektaş Şenliği Kırk Yaşında, Hacıbektaş Derneği, Ağustos 2003. Federasyonun web sitesinden AABF'nin Tarihçesi: 22-08-05 AABF Almanya'da yaşayan Alevi insanların ilk Alevi derneklerini kurmaları ile birlikte Federasyon kurma çalışmalarını 1988 yılında başlatmıştır. AABF Almanya'da yaşayan Alevi insanların ilk Alevi derneklerini kurmaları ile birlikte Federasyon kurma çalışmalarını 1988 yılında başlatmıştır. Bu amaçla ilgili toplantılar sonucu kurulmuş olan Avusturya'dan bir, Almanya'dan yedi dernek ve şahıslar bir araya gelerek Federasyon kurucu meclisini oluşturmuşlardır. Bu amaçla 19-20.06.1990 tarihlerinde

Turgut Öker

Avrupa Parlamentosu'ndaki kuruluş kongresine Avrupa Parlamentosu Vize Başkanı **David Martin**, Avrupa Parlamentosu SPE Grup Başkanı **Martin Schultz**, Avrupa Türkiye Delegasyon Başkanı **Joost Lagendijk** katılmıştı. Kuruluş kongresinin moderatörlüğünü Avrupa Parlamentosu Milletvekili

yapılan bir seçimle ilk yönetim denetim ve Onur Kurulları seçilerek Alevi Cemaatleri Federasyonu kurulmuştur. 17.01.1991 yılında ise Federasyon tüzüğü onaylanarak resmîyet kazanmıştır. Kurulun yeri, Almanya'nın Rheinland Pfalz eyaletinde Mainz şehridir. 1993 yılına kadar da burada olan Federasyon merkezi 1993 yılında yapılan genel kurul sonrası Almanya'nın Köln kentine taşınmıştır. 1993 yılında Federasyona bağlı dernek sayılarının artması ve Almanya dışında diğer Avrupa ülkelerinde de derneklerin kurularak Federasyona bağlanması sonucu, Federasyonun ismi Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu olarak değiştirilmiştir. Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu Almanya, Avusturya, Fransa, İsviçre, İngiltere, Belçika olmak üzere 140 civarında derneği ve 100 bin sınırını aşan üyeyi bünyesinde barındırmaktadır. AABF Köln şehrinde 7000 m2 alanı olan kendi merkez binasında, çalışmalarını sürdürmektedir. Avrupa'nın değişik ülkelerde hukuksal yapısını göz önünde tutarak, 25.11.1997 tarihinde AABF'nin tüzük kurultayında Avrupa çapında 'Konfederasyon' kurulmasına karar verilmiştir ve AABF Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu olarak adlandırılmıştır. AABF kendi çapında bir takım kurumlar çıkartmıştır ve bunların kendi alanında faaliyetlere izin vermiştir. Sonuç olarak bu yapıya dayanarak AABF bir çatı altında değişik kuruluşlar kurmuştur. - Dedeler Kurulu - Medya Kurulu - Kültür ve Sanat Kurulu - Bilim ve araştırma Kurulu - Almanya Alevi Gençler Birliği - Almanya Alevi Kadınlar Birliği AABF kurumlaşmada bilimsel ve akademik çalışmaları öne çıkartmak için Hollanda Alevi Birlikleri Federasyonu (HAK-DER) ve bilim araştırma kurulu ile Kasım 1997'de Avrupa Alevi Akademisi'ni ve Avrupa Alevi Vakfı'nı kurmuştur." www.alevi.com/aabf0+M5e59f9aec9f.html; ayrıca bkz., Zeynel Gül, Almanya'da Alevi Örgütlenmesi Üzerine Kısa Bir Bakış, s. 371-382, Folklor / Edebiyat Alevilik Özel Sayısı - II Sayı:30 2002/ 2

Ozan Ceyhan yapmıştı. Genel Başkan seçilen **Turgut Öker** konuşmasında şunları vurgulamıştır:

“AABK, Avrupa ve Türkiye’de yaşayan Alevilerin haklarının, Anayasalarca güvence altına alınması mücadelesini destekler ve Türkiye Alevi hareketiyle dayanışmada bulunur. Bu sadece Aleviler açısından değil, Türkiye’nin AB’ye girmesini ve Avrupa ile her yönden bütünleşmesi açısından da son derece önemli bir gelişmedir. Türkiye’nin eşit koşullarda ve eşit haklarla Avrupa’da yer alması için sivil toplum örgüt olarak üzerimize düşen görevi yerine getireceğimize inanıyorum. Biz Aleviler Türkiye- Avrupa sentezinde en başta yerimizi almaya hazırız. Bunu kültürümüz için, öğretimiz için, insanların kardeşliği ve dayanışması için ve barış içinde bir Avrupa için istiyoruz”²³⁶

ALMANYA Yeşiller Partisi’nin AP(Avrupa Parlamentosu) milletvekili Cem Özdemir’in ev sahipliğinde Avrupa Parlamentosu’nda yapılan ‘Aleviler nasıl bir Türkiye istiyor? Farklı inançlar ve kimlikler nasıl barış içinde bir arada yaşayabilir’ adlı panele; AB(Avrupa Birliği) Komisyonu Türkiye İlişkiler Bölümü Başkanı Christian Danielsson, AB-Türkiye Karma Parlamento Komisyonu eş Başkanı Joost Lagendijk, Türkiye Alevi, Bektaşî Federasyonu Genel Başkanı Selahattin Özel, Almanya Alevi Birlikleri Konfederasyonu Genel Başkanı Turgut Öker ile Almanya dışından gelen ülke temsilcileri ile bazı AP milletvekilleri katıldılar.

²³⁶ Abdullah Muradoğlu, Siyaseti Avrupa Birliği Yönlendiriyor, 25 Kasım 2007 Yarınlı Dergisi;

Avrupa’da Alevilik İslâm’dan Ayrı Bir İnanç Olarak Tanınma Sürecinde

Almanya’da Süreç İşliyor

Almanya’nın Aleviliği İslâm’dan ayrı bir din olarak tanımlama konusunda epeyce mesafe aldığı söylenebilir. Bu bağlamda Almanya’nın kullandığı araçlardan birisi okullarda okutulacak “din dersi”dir. İslâm’ı kamu tüzel kişi olarak tanımayan Almanya tanımazken Aleviliği İslâm’dan ayrı bir kamu tüzel kişilik olarak tanıma sürecindedir.

Bugün

83 milyon Almanın sadece %32’si Katolik mezhebine, %31,4’ü ise Protestan inancını benimsemektedir. Üçüncü büyük dini cemaati ise Almanya’daki nüfusun yaklaşık %4’ünü (3.3 Milyon) oluşturan ve birçok kez müracaat etmiş olmalarına rağmen kendilerine henüz tüzel kişi statüsü verilmemiş olan Müslüman cemaat teşkil etmektedir.

Albrecht Fuess’in makalesinden

“Almanya Aleviler Cemaati kısa süre önce **“Alevilik: Almanya’da bir inanç ve yaşam grubu” başlıklı yazısıyla içinde Aleviliğin temellerinin anlatıldığı bir tür kuruluş belgesi yayımladı. Uzmanlar tarafından bilimsel ve yasal açıdan incelendikten sonra 2005 yazında Berlin’in ardından Kuzey Ren Westfalya, Hessen, Bavyera ve Baden Württemberg eyaletleri de Aleviliği tek başına bir din öğretisi olarak tanıdılar. Kuzey Ren Westfalya eyaletinde iki yıl içinde Aleviliğin anlatılacağı din derslerinin konulacağı söylenmektedir. Bu ise Alevilerin de kamu tüzel kişiliği olarak tanınmaları yolunda atılmış önemli bir adım olabilir.”**^{237/238}

237 Dr Albrecht Fuess, “Avrupa’da Fransa ve Almanya Örneğinde Gayri Hristiyanların Durumları” www.konrad.org.tr/Cok%20dinli%20yasam%20tr/fuess.pdf. Ayrıca bkz., Krisztina Kehl-Bodrogi, “Almanya’da Alevi Din Politikası ve Din Dersleri Konusu”, Bilgi Toplumunda Alevilik, Haz. İbrahim Bahadır, Bielefeld-2003, Alevi Kültür Merkezi, s. 183-198. Bu gelişmelerin AABF perspektifinden yorumu için bkz., İsmail Kaplan, Almanya’da Aleviliğin Din Derslerinde Öğretilmesi ya da Yer Alması ve Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu,

Aleviliğin kamu tüzel kişiliği olarak tanınması, Almanya açısından İslâm ile Alevilik arasındaki bağların yok sayılması anlamına gelmektedir. Bu gelişme Almanya'daki Alevi örgütler aracılığıyla Türkiye'ye de yansıtılacaktır. **Araştırmacı Burak Gümüş** bu durumu şöyle değerlendirmektedir:

“Diaspora'daki Alevi derneklerinin hareket alanı daha geniş ve böylece Türkiye Cumhuriyeti'ndeki mevcut değer ve normlar düzenine hiç cezalandırılmadan karşı çıkabilirler. Ayrıca, Batı Avrupa'daki Alevileri etkileme imkânları daha fazla. Almanya'da faaliyet ve lobi etkinliklerinde bulunan AABF, hem federasyon çapında hem de yerel dernekleriyle düzenlediği panel, sergi, forum, konser, cem ayinleri ve medya kuruluşlarıyla (internet adresi: www.alevi.com, dergi: Alevilerin Sesi) Alevi kimliğini oluşturmaya çalışmakta.²³⁹ Almanya'daki okullarda Almanca İslâm derslerinin artık mümkün olması, AABF tarafından Aleviler için de bir din

FOLKLOR / EDİBİYAT ALEVİLİK ÖZEL SAYISI - I Sayı: 29 2002/ 1, s. 223-239; İsmail Kaplan, Okullarda Alevilik Dersleri www.alevi.com/tr/projeler/okullarda%20alevilik%20dersi.html, (26.1.2002) Bazı Alevi çevrelerin bu konudaki beklentileri için bkz., İsmail Kaygusuz, “Alevilik Eğitimi ve Alman Okullarında Alevilik Dersleri” www.alewiten.com/almanokul.htm

238 Bu çerçevede İsmail Kaplan, 2004 yılında AABF yayınları arasından Das Alewitentum adıyla bir ders kitabı yayınlamıştır. Celal Aydemir ve Cemal Şener Alevilik Dersleri adıyla bir ders kitabı yayınlamışlardır. Bu ders kitapları medyada tartışma konusu olmuştur. Bkz., 09.02.2000 Milliyet; 12.02.2001 Akşam. Ders kitaplarının dışında, Dr. Havva Engin tarafından bir Alevi din dersi müfredat programı hazırlanmıştır. AABF 2001 yılında Alevi İlkokul Öğrencilerine Yönelik Din Dersi Eğitimi kitapçığı hazırlanmıştır. Şakir Keçeli ve Aziz Yalçın yönetiminde bir kurul tarafından hazırlanan ve Ardıç Yayınları'nca (1996) Alevilik- Bektaşılık Açısından Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi adlı bir kitap yayımlanmıştır. Almanya'da Alevilerin Din Dersi konusundaki mücadeleleri hakkında bkz., Dr. Kristina Kehl-Bodrogi, Alevilerin Almanya'daki Tanınma Politikası Ve Din Dersi Konusu, www.aleviakademisi.de/site/content/view/181/; Alevi çevreler içerisinde Aleviliğin Din Dersi'ne konu olmasına karşı çıkan yazarlar da vardır. Yrd. Doç. Dr. Ayhan Yalçınkaya Alevilik ve Dinsel Eğitim Pır Sultan Abdal Dergisi www.pirsultan.net/kategori.asp?KID=20&ID=102&aID=191

239 Alevilerin Sesi Dergisi'nin Yazarları: Ali Balkız, Ali Yıldırım, Bihterin Saraç, Hasan Kılavuz, Hüseyin Demirtaş, Hüseyin Mor, İbrahim Bahadır, İsmail Kaplan, Kasım Yeşilgöl, Kazım Genç, Metin Kaçmaz, Necdet Saraç, Rıza Aydoğmuş, Tekin Özdi, Turan Eser, Turgut Öker, Zeynel Gül.

dersi fırsatı olarak görülüyor. Böylece yakında öğrencilerin atıf çerçevesini, hayata bakış açısı, ahlak ve davranış tarzını belirleyebilecek olan Alevi değer ve normlar, Almanya'da olası bir Alevi din dersinde öğrencilere öğretilbilecek. Özellikle Batı Avrupa diasporasındaki Alevi dernekleri Türkiye'deki cemaatlerinin durumlarını düzeltmek için faaliyete geçip kurs, seminer, konser, sergi, açık oturum ve anma törenleriyle Türkiye Cumhuriyeti devletinin nüfuz alanının dışında Türk devletine eleştirel yaklaşan bir Alevi kolektif kimliği yaratmaya çalışmaktadırlar.”²⁴⁰

Danimarka'da Alevilik İslâm'dan ayrı bir inanç

Aleviliğin, “İslâm'dan ayrı bir inanç” Aleviliğin, “İslâm'dan ayrı bir inanç” olarak tanınma süreci Danimarka'da tamamlanmıştır. Konuyla ilgili olarak **Danimarka Alevi Birlikleri Federasyonu**'nun tarihli 15.11.2007 basın açıklaması şöyledir:

“Alevilik Danimarka'da inanç toplumu olarak resmen tanındı. Danimarka Alevi Birlikleri Federasyonu'nu olarak, uzun bir uğraş sonucu, hazırladığımız belgelerle, 10 Mart 2006 tarihinde, kurumumuz ve **Aleviliğin kendine özgü bir inanç** toplumu olarak tanınması istemiyle Danimarka makamlarına başvuruda bulunduk. Başvurumuz ilgili makamlarca incelendi ve tüm şartları yerine getirmemiz dolayısıyla, 25 Ekim 2007'de resmi onay belgemizi aldık. Bu gurur ve sevincimizi tüm dostlarla paylaşıyor, bu çalışmamıza katkı sunan tüm dostlara ve üyelerimize teşekkür ediyoruz.

240 Burak Gümüş, “12 Eylül'den Bugüne Değın Aleviler” Folklor / Edebiyat, Alevilik Özel Sayısı-1, Sayı: 29, 2002/1 Avrupa'daki kimi Alevi örgütler şunlardır: Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu, Zaandam Alevi Bektaşî Kültür Derneğî, Avustralya Alevi Toplum Konseyi, Aschaffenburg Alevi Kültür Derneğî, Anadolu Alevileri Kültür Merkezi, Avrupa Alevi Akademisi, HAK DER (Hollanda Federasyonu), Heidenheim Alevi Kültür Merkezi, Avrupa Alevi Gençler Birliğı, Augsburg Alevi Kültür Merkezi, İngiltere Federasyonu, Alevi ve Bektasî Kültür Enstitüsü, Bochum ve Çevresi Alevi Kültür Derneğî, Bünde Alevi Kültür Birliğı, Worms Alevi Kültür Merkezi, Danimarka Alevi Birlikleri Federasyonu, Duisburg Alevi Bektaşî Kültür Derneğî, Graz Alevi Gençlik Birliğı

Resmen tanınmamızın, Danimarka inanç, sosyal ve kültür yaşamına olumlu katkılar sunmasını umut ediyoruz... Yüzyıllardır tarihin süzgecinden, birçok inancın özünden, kendine özgü yorum, inanç ve ibadetleri ile süzülüp gelen, Hünkar Bektaş Veli'nin kırklar kazanında kaynayıp kurumsallaşan, Alevi-Bektaşî inanç ve öğretimizin, Danimarka'da resmen tanınmış olmasının gurur ve mutluluğu içindeyiz. Danimarka'da resmen tanınmamızın, Alevi-Bektaşî inanç ve öğretimizin, halen tanınıp yasal güvence altına alınmadığı, yoğun baskı ve asimilasyon altında olduğu, anayurdu Türkiye'ye de olumlu etki yapmasını, Aleviliğin ve üst kurumu Türkiye **Alevi-Bektaşî Federasyonumuzun** en kısa zamanda, Türkiye'de resmi makamlarca tanınıp yasal güvence altına alınmasını, bu mutluluğu Türkiye'de ki canlarımızın da yaşamasını bekliyoruz.”²⁴¹

DABF Başkanı Feramuz Acar

Hollanda'da süreç işliyor

Benzer bir süreç Hollanda'da gözlemlenmektedir. **Hollanda Alevi Dedeler Divanı**'nın sözcülüğünü yapan www.alevieten.com sitesindeki aşağıdaki açıklama bu tartışma hakkında bir fikir vermektedir:

“TV'ler'de “Aleviliği İslâm dışı olarak kabul ettirdik Hollanda'da, devlet bize muslukları açtı” diyor adı; “Alevi” olan bu federasyon. Şimdi Hollanda'da yolumuzun ulularına çirkince yakıştırmalar yapılıyor. Adı “Alevi” olan bu

241 Danimarka Alevi Birlikleri Federasyonu Glentevej 1, 8900 Randers DK Tlf. 045+ 4096 8878 www.alevi.dk

- www.alevi.dk/BASIN%20ARSIV/Alevilik%20Danimarka%20da%20resmen%20tanindi..htm

federasyon yine sessiz! Bu size bu federasyon yöneticilerinin Alevilikle alakasının ne kadar olduğu konusunda yeterince ip ucu vermiyor mu?”²⁴²

“Alevilik, İslâm-Dışı Bir İnançtır.” Tezinin Aktörleri

Hollanda Alevi Dedeler Divanı’nın yayın organı olan “Alevi Yolu Dergisi” Aleviliğin İslâm dışı olduğu tezini ileri sürenlerin sosyalist ve Kürtçü olduklarına dikkat çekmektedir:

*“Alevilik İslâm dışıdır” görüşünü savunanlar, Avrupa’da esmekte olan anti İslâm rüzgârını arkalarına alıp, Ali’den, Muhammed’den, Oniki İmam’dan, yani İslâm’dan arındırılmış bir Aleviliği “ayrı bir inanç, ayrı bir din” olarak, Avrupalının beğenisine sunma peşindeler. Bu yolda onlara rehberlik edenler ne yazık ki, “Ali’siz Alevi”liği savunan Kürtçü yazar **Faik Bulut** ve “Alevilik ayrı bir DİN’dir” diyen yine Kürt ideoloğu **İsmail Beşikçi**’dir. **Bu görüşün temel amacı Kürt hareketine müttefik olabilecek bir Aleviliği ayrı bir “azınlık dini” olarak gündeme taşımak ve devletle yeni çatışma ortamları yaratmaktır.**”²⁴³*

Biz şimdi **İsmail Beşikçi** ve **Faik Bulut**’un görüşlerine mercek tutacağız.

İsmail Beşikçi

Alevi Yolu Dergisi sonuna kadar haklı. Gerçekten **Beşikçi**, aynen oryantalist ve misyonerler gibi Aleviliğin İslâm’ın bir yorumu değil ayrı bir din olduğunu ileri sürmektedir. Önde gelen Alevi örgütlenmelerden PSAKD’ın yayın organı olan Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Dergisi’ndeki “**Alevilerde Kafa Karışıklığı**” başlıklı yazısında, **Beşikçi** şunları yazmaktadır:

242 Bkz., www.alevieten.com/ --> <HTML lang=en xml:lang="en"

243 “Alevilik İslâm dışıdır” diyen içimizdeki Hızır paşalara dur diyelim!”

www.alevieten.com/oud/aleviyolu/kammuoyuna.htm

“Alevilik, Yahudilik gibi, Hristiyanlık gibi, Müslümanlık gibi, Budizm gibi farklı bir dindir, farklı bir inançtır. Yahudilik nasıl Müslümanlık değilse, Hristiyanlık nasıl Müslümanlık değilse Alevilik de Müslümanlık değildir. “Yahudi bir Müslüman’ım”, “Müslüman bir Yahudi’yim”, “Hristiyan bir Müslüman’ım”, “Müslüman bir Hristiyan’ım” birbirleriyle çelişen ibarelerse, içten çelişkili kavramlarsa “Alevi bir Müslüman’ım”, “Müslüman bir Alevi’yim” kavramları da içten çelişkili kavramlardır. Aleviliğin bir mezhep olmadığını, ayrı bir inanç, ayrı bir din olduğunu belirtmeye çalışıyorum. (...) Alevilik Mezopotamya kökenli, Zerdüşt kökenli bir inançtır. Ezidilik ile çok yakın bir benzerliği vardır. Fakat Alevilik sanıldığının tersine Orta Asya kökenli, Şamanizm kökenli bir inanç değildir.”²⁴⁴

Beşikçi'nin değerlendirmeleri Alevi entelektüellerden **İsmail Onarlı tarafından şiddetle eleştirilmiştir** ²⁴⁵:

İsmail Onarlı

Bulanık kafa İsmail Beşikçi'nin iftiralarına cevap: Alevilik İslamın Süzür

“ALEVİLERDE KAFA KARIŞIKLIĞI” adlı Sosyolog İsmail Beşikçi'nin yazısı, böyle bir kişilik için elem verici ve düşündürücüdür. Makalede kaynak gösterilen şahıslar ve yapıtlar, bilgisiz, ilgisiz ve bilinçsiz insanların söylemleri ile metodolojiden yoksun “Alevilik ayrı bir din”dir diyen Alevi olmayan veya Alevi kökenli kişilerin yazılarından ve Kürtçü yazarların kitaplarından alıntılar alt alta dizilmiş görünümündedir. Bir insan önce konuyla ilgili bilgi ve inancı iyi bir şekilde algılamalıdır. Yüzeysel anlamakla işe başlamak büyük hatalar getirir. Uzun müddet hapis yatmasından dolayı Beşikçi'nin sağlıklı düşünemediğini doğal karşılamamıza rağmen, kendisine bu saptamaları yakıştıramıyoruz. Hele bir bilin adamı olan İsmail Beşikçi, af edilmez bir hata ve ayıp etmiş, insafsız bir iftirda bulunmuştur !...

Bu isnatlara, yanlış ve yalanlara karşı, genel kabul gören ve kaynaklarda ki bilgilerle, doğrularla, çeşitli düşünürlerin görüşlerini harmanlayarak, maddeler şeklinde şöyle yanıtlayabiliriz

1. Alevilik Nedir ve Alevi kime denir?: “Allah’a kul, Hz Muhammed’e ümmet, Hz Ali’ye talip olmak, Hz Hüseyin gibi ser vermek ve o yoldan gitmek, “4 Kapı 40 Makam 360 Menzih bilmek ve yaşamda uygulamak ve de bir Dede Ocağına yolak olarak bağlı olmakla Alevi” olunur ve o insana da “Alevi” denir. Alevilik kısaca, Hakke Muhammed- Ali yoludur.

2. Alevilikte, Kelam-ı Tevhid veya Kelime-i Şahâdet, kalb ile kabul, dil ile söylemek şartıyla, şöyledir. “Eşhedü En la ilahe illallah, Eşhedü En Muhammed’un Resulullah, Eşhedü En Ali-yyün Veliyullah Vasiyi Rasululah”

244 Dr. İsmail Beşikçi, Alevilerde Kafa Karışıklığı, Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Dergisi, Haz. 2003, Sayı 53, s. 2-13, Yazı bu dergide ve çeşitli internet sitelerinde eksik olarak yayınlanmıştır. Tam metin için bkz., [http://ismailbesikci.com/pdf/Alevilerdekafakariskligi\(son\).doc](http://ismailbesikci.com/pdf/Alevilerdekafakariskligi(son).doc)

245 www.aleviyol.com/bulanikkafa.htm

Beşikçi'yi biraz daha yakından tanımak gerekir. **Beşikçi**, PKK'nın ideoloğu olarak tanınmıştır.²⁴⁶ **Beşikçi**, PKK'nın terörist eylemlerini yüceltmektedir. Örneğin bir yazısında daha giriş cümlesi şudur:

“Silahlı mücadelenin önemli sonuçlarından biri, Kürtlerde manevi bir uyanışı başlatmış olmasıdır.”²⁴⁷

Taha Akyol'un haklı olarak vurguladığı gibi,

“Beşikçi daima PKK terörünü desteklemiş, hatta “İlk Kurşun” kitabıyla terörün teorisyenliğini yapmıştır. Beşikçi'ye göre PKK'nın kanlı Eruh baskını “sömürgecilığe karşı ilk kurşun” idi! Beşikçi, şimdi Öcalan'ı terör için değil, tutuklandıktan sonra üslubunu yumuşattığı için suçluyor! Öcalan mahkemede “Demokratik Cumhuriyet” teriminden bahsederek eski “sömürgecilik” tezinin yanlış olduğunu anlatmıştı. Beşikçi, hâlâ Türkiye'yi “sömürgeci” saydığı için, “sömürge” tezini reddetti diye Öcalan'a öfke duyuyor! Öcalan'ın bu yeni sözlerinin “özeleştirisi” sayılamayacağını, çünkü “devlet kontrolünde” olduğu için böyle konuştuğunu söylüyor!”²⁴⁸

Beşikçi'nin bu konuda Öcalan'dan bile fanatik olduğu söylenebilir. **Beşikçi**, **Öcalan**'ın yakalandıktan sonra izlemiş olduğu politikanın teslimiyetçi olduğunu savunmuştur. Beşikçi, PKK'nın Kürtçe yerine Türkçe kullanıyor olmasını ve Kürt aydınlarının aralarında ısrarla Türkçe kullanıyor olmalarını

246 İsmail Beşikçi (d. 1939), sosyolog ve yazar. İskilip'te dünyaya gelmiştir. Beşikçi ailesi: İskilip'te aile yapısı olarak oldukça muhafazakar ve milliyetçi bir Türk aile olarak bilinir. Ülkemizde Kürtler, cumhuriyetin kuruluşu ve tek parti dönemine ait eserleriyle tanınır. Kürtçülük propagandası yapan kitapları nedeniyle Beşikçi, 8 kez cezaevine girip çıktı ve yaşamının 17 yılı cezaevinde geçti. Kişisel web sitesi, www.ismailbesikci.com

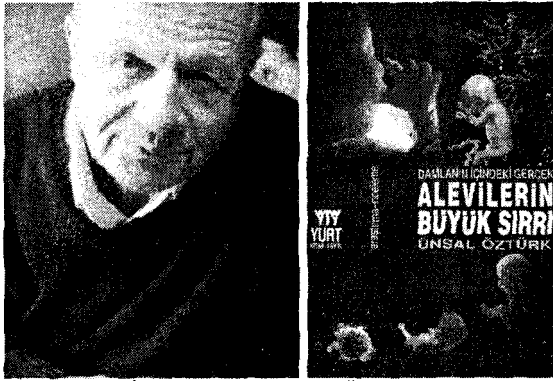
247 İsmail Beşikçi, Kürt Tarihini Artık Kürtler Yazıyor

<http://german.rizgari.com/modules.php?name=News&file=article&sid=7484>

248 Taha Akyol, Kürt Tarışması, 15 Mart 2006 Milliyet

“kültürel olarak geri kalmış olma yanılgısı” ve “modern olmama aşağılık kompleksi” ile açıklamaktadır. Birebir kendi cümleleri şöyle **Beşikçi**’nin:

“Kişi olarak, gerilla mücadelesinin Kürtlerde ulus bilincini, vatan bilincini, anadili bilincini geliştirebileceği gibi bir beklenti içindeydim. Bu beklenti gerçekleşmemiştir. PKK Kürtlerden Kürdistan’dan söz ediyor. Bu sözcükleri bu kategorileri çok kullanıyor ama dili Türkçe, yazısı Türkçe, Türk kültürünü yaşıyor. Kürt diline, Kürt kültürüne karşı bir heyecanı yok. Kendi diliyle, Kürt kültürüyle haşır neşir olan herkese, Kürt değerlerini talep edenlere, bu değerlerle birlikte yaşayanlara “ilkel milliyetçi” diyor. Bu da düşünülmesi, irdelenmesi gereken bir konudur.”²⁴⁹

Solda İsmail Beşikçi, sağda Öztürk'ün kitabı

Ünsal Öztürk

Beşikçi'nin Alevilikle ilgili referanslarından birisi yayıncısı olan **Ünsal Öztürk**'tür. Yani bozacının şahidi şıracı. Öztürk'ün “**Damlanın İçindeki Gerçek Alevilerin Büyük Sırrı**” adlı

249 www.peyamaazadi.org/modules.php?name=News&file=article&sid=943

kitabıdır.²⁵⁰ **Ünsal Öztürk, Aleviliğin sadece İslâm ile değil Türklükle de bir ilişkisinin olmadığını ileri sürmektedir.**^{251/ 252} Kimi Alevi yazarların Ünsal Öztürk'ün görüşlerine özel bir değer verdiği gözlemlenmektedir.

Faik Bulut

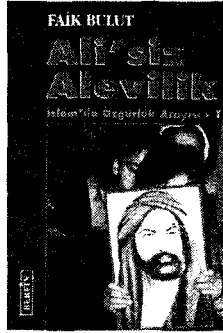
Faik Bulut, Alevilikte Orta Asya'dan gelen Alp-erenlerinden çok daha fazla Pers imparatorluğunun dönemindeki baskılardan 'Anadolu'ya kaçan Zerdüş inancılarından miras kaldığını ileri sürmektedir.^{253/254}

250 Ankara-2005, Yurt Kitap-Yayın. Kitabın İsmail Beşikçi tarafından yapılan değerlendirmesi için bkz., 'Alevilerin Büyük Sırrı' www.rizgari.com/modules.php?name=News&file=article&sid=2697

251 Tempo Dergisi, 25 Ekim 2005

252 Kayseri doğumlu Ünsal Öztürk (1957), 1981'de İÜ Orman Fakültesi'nden mezun oldu. 1982'de Orman Bakanlığı'nda başladığı görevine, 1983'te son verildi. 1987'de Yurt Yayınları'nı kurdu. 1994-97'de İsmail Beşikçi'nin kitaplarının yayıncısı olduğu için tutuklandı. Yayımladığı 41 kitap toplatıldı; 36'sından mahkûm oldu. Yargılamalarının tamamını AİHM'e götürdü ve bir kısmını kazandı. Tempo Dergisi, 25 Ekim 2005

253 "Faik Bulut O da Perinçek'in Aydınlık'ından gelme. FKÖ kamplarında kaldı. MOSSAD sorguladı ve 7 yıl hapis yattı. İlginç olanı, Türkiye'ye gelince FKÖ ile değil din, ordu, Alevi yazılarıyla dikkat çekti... Faik Bulut 1950'de Kars'ta doğdu. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü öğrencisi iken okulu terk etti ve 1972'de Suriye üzerinden Lübnan'daki Filistin Kurtuluş Örgütü kamplarına katıldı. Kendisini anlatırken, "Deniz Gezmiş'in efsanesiyle büyüdüm. Dev-Genç çatısı içinde yer aldım, Aydınlık geleneği içinde yer aldım." diyerek referanslarını sergileyen Faik Bulut, İsrail askerlerinin bir operasyonu ile yaralı olarak ele geçirilip tutuklandı. İsrail'in FKÖ kampına yönelik 1973 operasyonu sırasında kampta bulunan ve avarlarında Bora Gözen'in de bulunduğu 8 kişilik Aydınlıkçı grup operasyon sırasında öldürülürken beş kurşunla yaralanan Faik Bulut sağ olarak ele geçirildi. Ele geçirilen Bulut MOSSAD tarafından 20 gün sorgulandıktan sonra İsrail yargı organları tarafından hapis cezasına çarptırıldı ve 1980'e kadar ceza evinde kaldı. Bulut 7 yıl 2 ay İsrail'de tutuklu kaldı. Faik Bulut'un 1980'den sonra Türkiye'ye dönmesinden sonra yazdığı 18 kitaba bakıldığında, Bulut'un "özgürlük özemleri" yerine Türkiye'de "istikrarsızlık ve iç savaş kışkırtıcılığı"na yönelik özemleri dikkat çekiyor. Örneğin Bulut, "Ordu ve Din" kitabının önsözünde şunları yazıyor: "Türkiye, başta Kürtler olarak, Aleviler, İslâmcılar, demokratlar, sosyalistler, egemen sınıflar ve ordu; hem kendi içinde, hem de birbirleriyle hesaplaşma macerasına giriyor. Kürtler ile devlet (ve ordu), İslâmcılar ile devlet (ve ordu), sosyalistler ile devlet (ve ordu), emekçiler ile devlet (ve ordu) karşı karşıya gelmiş durumda. Kürtler ile devlet arasındaki ilişkide hakim unsur silah yani savaş var. Taraflar çarpışıyor, habire kan dökülüyor. İslâmcılar ile devlet arasındaki ilişki

Bir grup Alevi yazar ortak bir kitapla Faik Bulut'un tezini reddetmişlerdir: "Alisiz Alevilik Olur Mu? (Ortak Kitap): Ali Aktaş, Nasuh Bann, Hüseyin Bal, İlhan Cem Erseven, Sadık Göksu, Burhan Kocadağ, Murat Küçük, İsmail Onarlı, Baki Öz, Cemal Şener, Ali Yaman, Rıza Zelyut, İstanbul, Ant Yayınları, 1998.²⁵⁵

henüz sıcak çatışma zeminine oturmuş değil, belki bu yöne doğru bir kayış gözleniyordur. Bununla birlikte Türkiye toplumu kendi iç çelişkilerini ve iç hesaplaşmasını yapmaksızın demokratikleşme meselesini çözemez." "Kürtleri, İslâmcıları, sosyalistleri ve emekçileri Türk ordusu ile hesaplaşmaya çağırıp iç savaş çıkırtkanlığı yapan" Faik Bulut, Alevi kesimin de bu çatışmalara dahil olması için "Ali'siz Alevilik" kitabında "provokatörlüğünü" en ileri düzeye çıkararak şu cümleleri kullanıyor: "Hz. Ali kafirlerin kafasını keşiyordu. Halbuki o kesilen kafalar bugünkü Alevilerin ata dedeleriydi. Aleviliği Hz. Ali'ye bağladığınız oranda şiddeti de kabul edersiniz... Sünnilerin Alevilere yaptıklarını yapacaklarına, yani keseceklerine inanıyorum." Fuat Akyol, Maskeleri Düştü, 22 Haziran 1999 Zaman

254 İran dinleri içerisinde, tek Tanrı inancına yer vermesi bakımından, en dikkat çekicili Zerdüştlük'tir. Bu din, adını kurucusundan alır. Kurucusu Zerdüş'tür. Bu dine, dayandığı tek tanrı Ahura-Mazda'ya nisbeten "Mazdeizm" de denilir. Zerdüş'tün doğumu, M.Ö. 570 olarak tahmin edilmektedir. Zerdüş't, İran dinleri üzerinde önemli bir etki bırakmıştır. Tektanlı bir inanç telkin ettiği için onu bir peygamber olarak kabul edenler bulunduğu gibi, ona bir hakim veya şaman olarak bakanlar da vardır. "Gatha'lar diye adlandırılan kutsal metinler ona dayandırılır. Yunanlı tarihçilere göre Zerdüş't, M.Ö. II. ve III. yüzyıllar arasında yaşamıştır. Zerdüş'tün nerede ortaya çıktığı meselesine gelince bilim çevrelerinde tercih edilen görüş, Kuzey İran'da yani bugünkü Azerbaycan'da ortaya çıktığıdır.

255 Bulut'un tezine yönelik Alevi yazarlardan dikkate değer iki eleştiri için bkz., Sadık Göksu, Ali'siz Aleviliğin Reddi Aleviliğe Karşı Zerdüşti Zorlama, Ateist Zorlama, Cem Dergisi, Mayıs 1997 sayı: 66; aynı yazar, Ali'siz Alevilik olmaz (II). Göksu'nun, 16/18 Ağustos 2001 tarihleri arasında gerçekleşen Hacı Bektaş Veli Anma Etkinlikleri çerçevesinde, 17 Ağustos 2001 tarihinde Alevi Bektaşiliğin Tarihsel Süreci isimli panelde yaptığı

Nuri Dersimi

Faik Bulut'un Aleviliği Zerdüştlüğe bağlayan görüşü aslında yeni bir görüş değildir. **İbrahim Bahadır**'ın yazdığı üzere,

*“Nuri Dersimi Kürtler arasındaki Alevi-Sünni ayrışımını, aynı ırktan insanların farklı din yorumu olarak görüp, Aleviliğin tarihsel kökenini Ari ırkının Zerdüşst inancıyla karışmış hali olarak ifade eder. Ona göre **Dersim’de Alevi denilmekte olan tarikat ayinlerinin esası Ari Zerdüşst dini kültürüyle karışmış olup Ari din geleneklerinden ayrılmamıştır.**”^{256/257}*

Nuri Dersimi

Beşikçi ile Bulut'un yollarının PKK bağlamında keşiştiğini söyleyebiliriz. Faik Bulut, PKK'ya 'terörist bir örgüt' demenin doğru olmadığını savunmaktadır.

konuşma metnidir. www.cernvakfi.org/blddetay3.asp?ID=125; dikkate değer bir başka kritik, Ali Yaman, Alisiz Alevilik Olur mu? www.alevibektasi.org/alisiz_alevilik.htm

256 İbrahim Bahadır, Aleviliğe Milliyetçi Yaklaşımlar ve Aleviler Üzerindeki Etkileri, Birikim Dergisi, Aralık 2004

257 Aleviliği Zerdüşst temelli olarak açıklayan yaklaşımlar genellikle Kürtçü ideologlar tarafından benimsenmiştir. Bir örnek olarak bkz., Etem Kemgin, İslamiyet ve Alevilik, İstanbul-2005, Doz Yay. “Mazda İnancından Aleviliğe” başlıklı bölüm, s. 131-381.

Yazar Faik Bulut'tan ilginç çıkış

28 Şubat sürecinde önemli rol oynayan alevi isimlerden gazeteci/yazar Faik Bulut, TUYAP'tak panelinde PKK'ya 'terorist bir örgüt' demenin doğru olmadığını savundu.

12 Ekim 2005 13:45

TUYAP'ta düzenlenen 'Demokrasi Mücadelesi ve Kürt Sorunu' konulu konferansta konuşan Bulut, PKK'nın üzerinde sivil, masum insanlara yönelik hedeften rahatsızlık göstererek devleti tehdit etmediğini, ancak bu bir örgütün terör örgütü olduğunu anlamına gelmiyor, dedi.

Bulut, 'Négin kürdistan kelimesini kullanıyorsunuz?' şeklindeki soruya ise şu karşılık verdi: 'Kürtlerin yaşadığı bölgeye genel anlamda Kürtistan demeyi tercih ediyorum. Bu bölgecilik olarak anlaşılmalıdır. Fakat Kürtlerin gönlünde kendisine ait bir devlet yatar. Kim inkar ederse etsin.' PKK'nın 1980'lerdeki siyasi mücadelesinin Türkiye'de demokratizmin tartışılmasını sağladığını savunan Faik Bulut, Kürtlerin verdiği mücadelelerin, demokratik halklar mücadelesi olduğunu ileri sürdü.

Lübnan'daki kamplarda eğitim gören Bulut, Dev-Genç ve Aydınlık grubu içinde yer aldığı 'Ordu ve Din' isimli kitabının başlığında 'Kürtler', 'İslamcılar, sosyalistleri ve emperyalçılar' Türk ordusu ile hesaplaşmaya çağırıp iç savaş çıkartıldığı yazarın Bulut, 28 Şubat sürecinde oynadığı rolle Türkiye'nin gündemine gelmişti. İrtica birliğine konu olan iddiaların birçoğunun Faik Bulut'un kitaplarında yazdıklarıyla birebir aynı olduğu ortaya çıkmıştı. Bulut, 'Aleviz Alevilik' kitabı nedeniyle de Alevi kesimin tepkisini çekmişti.

Kaynak: www.haber7.com/haber.php?haber_id=116125

Ertuğrul Kürkçü ile yaptığı söyleşide **Faik Bulut**, PKK'nın bir terör örgütü olduğuna hiç değinmeden adeta Öcalan'ın, Talabani ve Barzani'nin akıl hocası gibi konuşmaktadır:

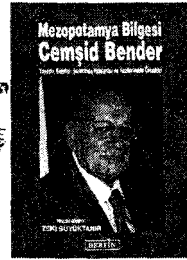
*"Kürtlerin kafası çok karışık. Örgütlerin kafası çok karışık. Dış olaylar çok hızlı değiştiği, geliştiği için yetişemiyorlar. Kürtler, reflekslerini de kaybetmişler. Daha serinkanlıca, suçlamadan, kendi aralarında tartışmaları lazım. Onun dışında biraz daha uzaktan, dışardan, tepeden bakanları çağırmaları lazım. Kürtlerin burada temel çıkarı da, ne Talabani örgütü ne Barzani, ne Apo'nun örgütü olarak değil, onlara endeksli, bağlı, biat eden olarak değil, Kürtlerin çıkarlarını, genel halkın çıkarını kible edinenler olarak, soruna yaklaşılmasında. Ana eksen o çıkar olmalı. **Şu da gerçek ki, Talabani de, Barzani de, Apo da, Kürtlerin bir gerçekliği, Kürtlerin bir evladıdır.** Bu realiteyi unutmadan tartışmaları lazım."*²⁵⁸

258 Faik Bulut Söyleşi- Ertuğrul Kürkçü, Kürt Hareketi Kendi 28 Şubat'ını Yaşıyor, Siyasi Gazete 24.11.2004,

www.uzaklar.net/html/faik_bulut.HTM

Cemşid Bender

Faik Bulut'tan başka Aleviliği Zerdüştlüğe bağlama konusunda en öndeki isim **Cemşid Bender**'dir ya da asıl adıyla **Mehdi Halıcı**'dır. Beşikçi ile birlikte İstanbul Kürt Enstitüsü'nün kurucularından olan ancak Kürtçe konuşma ve yazması olmayan²⁵⁹ **Bender**, "**Kürt halkı silah zoruyla kendi dini olan Zerdüştlükten alıkonunca, Aleviliği yarattı.**" görüşünü ileri sürmektedir.

Bender'in konuyla ilgili kitaplarının ilk olarak Kaynak Yayınları'nda, ilk makalelerinin Teori Dergisi'nde²⁶⁰ çıkmış olması da dikkate değer; malum Kaynak Yayınları ve Teori Dergisi ulusalcı çizgide olduğunu iddia eden Aydınlık/Perinçek Grubu'nundur.

Alevi yazar **Rıza Zelyut**, **Faik Bulut** ve **Cemşid Bender**'in Aleviliği Kürt etnik hareketinin parçası haline getirmek istediğinin altını çizmektedir.²⁶¹ **Rıza Zelyut**'a göre, "İslâmdışı Alevilik, bölücüdür" ve "İlmli İslâm' projesi" nin bir parçasıdır.²⁶²

Aleviliği Kürt etnik hareketinin parçası haline getirmek isteyen önemli isimlerden birisi Mehmet Bayrak'tır.

²⁵⁹ www.enstituyakurdi.org/modules.php?name=News&file=article&sid=72

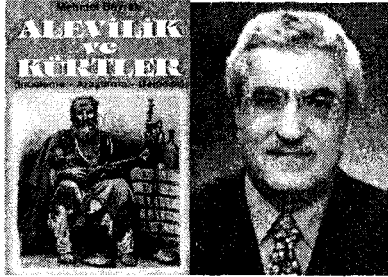
²⁶⁰ Örnek olarak, Cemşid Bender, "Kürt Uyarılığında Alevilik Patlaması: Babailer İsyanı", Teori, sayı: 15, 1991, s.62-69.

²⁶¹ Rıza Zelyut, Alevilerin Kendine Bakışı, Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler, Nusayrılar, İslâmi İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004, Ensar Neşriyat, s.310.

²⁶² Rıza Zelyut, "'İslâmdışı Alevilik' ve 'İlmli İslâm' projesi 1-2" 21-22 Kasım 2006 Güneş

Mehmet Bayrak

Kürtçülüğün ideologlarından **Mehmet Bayrak**, Aleviliğin İslâm dışı bir din olduğunu ileri sürmektedir. “Alevilik nedir?” sorusunu **Mehmet Bayrak** şöyle cevaplıyor: “**Bir Doğal Din: ALEVİLİK**”

Mehmet Bayrak

“Alevilik, çok uzunca zaman Türkiye’deki tabu konulardan biri olduğu için, açıkca, özgürce tartışılamıyordu. Tartışılmadığı için de gerçekten ne olup olmadığı ortaya konamıyordu. Benim araştırmalarım, kendi yaşamım, elde ettiğim bulgular şunu gösteriyor: Alevilik kendine özgü, ayrı bir dindir. Kuşkusuz, inanç, dini de tarikatı de mezhebi de kucaklar, ama Aleviliğin bir din olduğunu özellikle vurgulamak istiyorum. Dünya yüzünde insanların mensup olduğu iki tür din vardır. Bunlardan bir tanesi geçmişten bu yana insanoğlu ile yaşayıp gelen doğal dinler’dir, ikincisi de semavi dinler’dir. Alevilik, doğal dinler kategorisinde yer alan kendine özgü, ayrı bir inanç, ayrı bir dindir. Semavi dinler’le herhangi bir alakası yoktur.”²⁶³

263 PKK yanlısı yayın organlarında Mehmet Bayrak’ın Alevilikle ilgili doğal din tezinin yansımalarını görmek mümkün. Örneğin biri şöyle yazıyor: “İlk klan örgütlenmesi MÖ 14 bin yıl önce, tarihin en büyük köy devrimiyle başlamıştır. Mayasında dönemin ana tanrıça kültürünün derin izlerini hep taşımıştır. O zamanlar gizem yani sır yoktur. Her şey bütün bilinen alanlarda cereyan etmiştir. İlk çekirdek model de böyle oluşuyor. İlk ocak, aile böylelikle tarih sahnesine çıkıyor. Kızılbaş Aleviliğin, evrene, doğaya, insana bakışı ve dünyayı yorumlama yaklaşımı, temel felsefesini bu düşünce sistemi üzerinden şekillendirmiştir. Evrenin, tabiatın, insanın doğuş yasaları, doğal hukuk insana göre şekil almıştır. Yani bir yaratana göre oluşan düşünceye kendi kutsal

Kimi Kürtçü ideologlar **Bayrak** örneğinde olduğu gibi Aleviliği İslâm'dan koparıp Hristiyanlığa bağlamaya çalışmaktadır. **Bayrak**, "Alevilik ile Hristiyanlık arasındaki benzerliğin onda birini Alevilik'le Müslümanlık arasında göremezsiniz." sözleriyle Aleviliğin İslâm'la bağlarını koparıken Alevilik ile Hristiyanlık arasında bağlar inşa etmeye kalkışıyor.^{264/265}

Nejat Birdoğan

Bu önemli aktörlerden birisi hiç kuşkusuz Alevi yazar **Nejat Birdoğan**'dır. Alevi yazar **Lütfi Kaleli**²⁶⁶, **Birdoğan**'ın görüşünü şöyle özetliyor:

"Anadolu'nun gizli kültürü olmaktan hızla çıkma sürecini yaşayan Alevilik, içeriğini oluşturan bir takım temel öğelerle İslâm'ın dışındadır. İslam, kendi alanında kendi üyelerine göre bir dindir. Alevilik ise, İslâm'ın içeriğiyle bağlantısı olmayan, dünyasal bir inançtır. Kökeni, İslâm'dan çok öncelere dayanır... Alevilikte, Şaman ve Zerdüş'tinin geleneklerini bulmak zor değildir. Alevi ibadeti ele alındığında müzik, saz eşliğinde semah, şiir ve çoğu cemlerde içki olduğu görülür. Bunların hangisi İslâm'a uyuyor? Hiçbiri... Alevi namaz kılmaz, Ramazan orucu tutmaz, hacca gitmez. Bu inançta kıyamet, günah tartımı ve dolayısıyla

mekanında yer vermemiştir. Bütün yapılanmasını bu dünya üzerine kurmuştur ve yaşamında, olaylara ve olgulara bakış açısında hep bu esasa göre yaşamıştır. Kızılbaş Kürt Aleviliği, köklerini ilk insanlığın çıkışındaki ortakçı, paylaşımcı, komünal toplumun ilk nüveleri içinde bir yaşam yolu, bir kültür, bir felsefe, bir öğreti biçiminde oluştuğunu dolayısıyla Mezopotamya'nın orijin inanç sistemi olduğunu belirtmek mümkündür."

Haydar Munzur, Kızılbaş Aleviliğin doğuş felsefesi ve Alevi öğretisi – I, 20 Aralık 2007 Yeni Özgür Politika

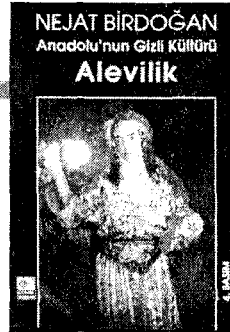
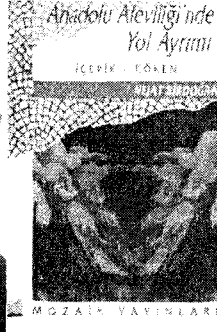
264 Barlas Beyaztaş – Ümit Kaya, Alevilik İslâm mıdır? 26.10.2005

www.zazaki.org/modules.php?name=News&file=article&sid=46

265 Mehmet Bayrak'ın yazılarına Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi'nde de rastlamak mümkündür. Örnek olarak bkz., Meşrutivet'ten Cumhuriyet'e "Aşiret" Ve "Laiklik" Politikaları, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi, Sayı 43, Mart -Nisan 2001, Sayfa: 49 - 52

266 Lütfi Kaleli özellikle "Kimliğini Haykıran Alevilik" kitabıyla tanınmıştır. İstanbul:1990.

cennet-cehennem yoktur. Alevi suçunu dünyada işler ve cezasını da bu dünyada çeker... İbadette içki içmek, saz çalmak, semah dönmek hangi dinde vardır? Allah'ın insan olduğu inancına hangi dinde rastlıyoruz?"^{267/268}

Aydınlık Grubu'nun Kaynak Yayınları'nda Nejat Birdoğan'ın²⁶⁹ "Alevilik İslâm dışıdır." tezinin propagandasını yaparken Aydınlık Dergisi'nde buna şiddetle karşı çıkması garip bir çelişki olarak kaydedilmeli.²⁷⁰ "Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik" in ilk baskısı 1990'da Almanya'da Hamburg Alevi Kültür Merkezi Yayınları arasında çıkmış olması İslâm-dışılık tezinin Almanya kökeni için bir gösterge sayılabilir.

267 Lütfi Kaeili, Alevilik İslâm mı, Aynı Bir İnanç mı? Serçeşme, Şubat 2005, sayı: 7

268 Birdoğan, bu görüşünün esin kaynağının Ali Saraçoğlu olduğunu ifade etmektedir. "Ali Saraçoğlu bana Anadolu Aleviliğinin apayrı bir şey olmadığını aslında eski Mani inancından gelen Budizm'in, Zerdüştlüğün, Gök Tanrı Şaman kültürünün Ön Asya geleneklerinin bir karması olduğunu bu bakımdan Karakoyunlu kültürünün belki Alevilikteki bir 12 imamlar kültürü içermese de tipik bir Anadolu Kızılbaş kültürü olduğunu öğretti. Ben de bunu sürekli geliştirdim." İsmail Aydoğmuş, Halkbilim ve Nejat Birdoğan, Serçeşme, Temmuz 2006, sayı: 22 Bu konudaki görüşünün kimi ayrıntıları şu kaynaktan yer almaktadır: Ayhan Aydın, Alevilik Bektaşılık Söyleşileri, İstanbul-1997, s. 91-127.

269 Nejat Birdoğan'ın resmi Serçeşme, Temmuz 2006, Sayı: 22

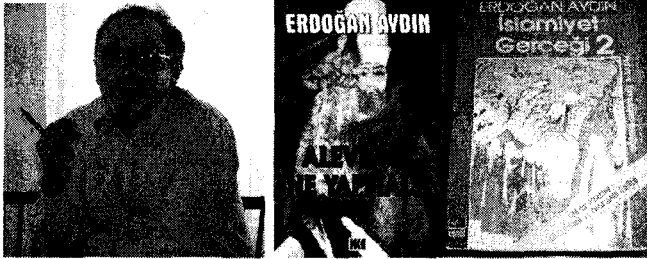
270 1999 Hacı Bektaş Veli ONUR ÖDÜLÜ Nejat Birdoğan'a verilmiştir. www.hacibektas.com/index.php?id=kultur_ve_sanat Alevi yazar İsmail Onarı bir yazısında Nejat Birdoğan'ın Cevri'nin nefeslerini çaldığını belgelemektedir. Birdoğan Alevilik'le ilgili tezlerini de oryantalistlerden ve misyonerlerden çalmış görünüyor. Nejat Birdoğan Müritlerine İthâf Olunur!!!!... Nefes Ve Devis Söylenme Geleneğinde Ahlakî Anlayış, www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=720&baslik=Nejat%20Birdo%C3%B0an%20M%C3%BCritlerine%20%C3%9Dthaf%20Olunur!!!!

Erdoğan Aydın, Birdoğan'ın tezini alkışlarla karşılıyor ve şöyle yorumluyor:

“Birdoğan, “Anadolu’nun gizli kültürü” olarak ifade ettiği Aleviliğin İslâmlaştırılmaya çalışılmasının karşısına güçlü bir barikat olacaktır. Gerek kitaplarına gerekse konuşmalarına hâkim olan soğukkanlılığıyla, “Alevi geleneklerini İslâm’ın hangi alanına sokacaksınız? Ya da İslâm koşullarının hangisini, hangi Alevi yöresinde bulacaksınız? -diyerek başladığı sözünü-, Alevilik, (bir kısım düşünür ve yazarların sandığı gibi) Heterodoksi bile değil. Anadolu’ya gelen göçebe Türkmen ve Kürt topluluklarının geçmişlerinden gelen kültürlerinin etkileşimde bulundukları başka inançların kimi parçalarını da içine alarak oluşturdukları başlı başına özgün bir inançtır. Bu inançta Kıyamet, Münkir-Nekir, günah tartımı ve dolayısıyla cennet ve cehennem yoktur. İslâmın salt tarihi ile, o da 12 İmam bölümü ile ilgilidir” (Anadolu’nun Gizli Kültürü Alevilik, Kaynak Yayınları) diye sürdürür.

“Anadolu Aleviliği Müslümanlıktan doğmamıştı. Giderek esinlenmemişti bile. Bence bu inanç, Anadolu’daki Türklerin ve Kürtlerin, yaşadıkları eski Orta Asya, İran, Mezopotamya bölgelerinde tanıdıkları kimi dinlerin ve geleneklerin bugüne sarkmış, karmalaşmış ve süzölmüş kalıntısı idi” diye başlayarak, bu yargıyı Alevi geleneği içinde çürütülemez olgularla gerekçelendirir. N. Birdoğan, Aleviliğin, “bir dinin ortaya çıkışı sırasında bu dinden olan, ancak sonra değişik nedenlerle ve kimi alanlarda dinin ilk buyruklarından ve gereklerinden uzaklaşan inançlar” anlamında, İslâmın heterodoks bir yorumu olduğu fikrine de itiraz eder. Bu kapsamda Aleviliğin hem ortaya çıkışının İslâmın içinden olmadığı (yani Şiilik gibi Ali-Muaviye ayrışmasından oluşmadığı) hem de teoloji ve ritüelleri itibarıyla ondan kaynaklanmadığını gerekçelendirir. Tüm dinlerin zaman içinde heterodoks yorumlarının oluştuğunu, ama ibadet mekânı, kible, kutsal kitap, dinin şartları vb. temel konularda

aralarında ortaklık olduğuna ama kendi içlerinde ve uygulamalarda farklılaştıklarına işaret eder.”²⁷¹

Erdoğan Aydın²⁷² Aydın kitaplarının ilk baskısı Perinçek Grubu’nun Kaynak Yayınları arasında çıkmıştı. Grup, her yıl Turan Dursun Araştırma ve İnceleme Ödülü vermektedir. Bu ödüle 1992’de Erdoğan Aydın dört ciltlik “İslamiyet Gerçeği” adlı araştırmasıyla ve 1993’de de Faik Bulut “Allah Devletinde Demokrasi” adlı araştırmasıyla layık görülür.

Erdoğan Aydın

Erdoğan Aydın’ın Alevilikle ilgili görüşü temelde Birdoğan’ın görüşüyle aynı yönde:

“Özetle İslâm görüntüsü ve İslâmı paylaştığı kimi kavramsal öğeler altında özgün bir inanç ile karşı karşıyayız. Durum buyken Aleviliğin İslâm içinde heteredoks anlamı da, sonradan gerçekleşen, tarihsel toplumsal koşulların gereği bir farklılaşma değil, ayrı bir inanç olarak kendini yaşaması

271 Erdoğan Aydın, Aleviliğin Yol Ayrımında Nejat Birdoğan, www.psakd.org/yazarlar/aleviligin_yol_ayriminda_nejat_birdogan.html

272 Resim www.psakd.org/resim/erdogan_aydin5.JPG Radikal Gazetesi şöyle tanıtıyor Erdoğan Aydın’ı: “Annesi gibi, Erdoğan Aydın’ın babası da Arap kökenli Siirtli’ydiler. Evde Arapçayı, sokakta Türkçe’yi öğrenmişti. Baraj teknisyeni olan babasını küçük yaşta bir iş kazasında yitirmişti Erdoğan. Dedesinin yanında büyümüşü. Öğrencilik yılları Düzce’de, Doğubeyazıt’ta ve Siirt’te geçmişti. Doğubeyazıt’ta ahalî, Siirt Lisesi’nde yatılı Kürt çocuklarının yoksulluğuna tanık olmuş, Ahmed Arif’in, Hasan Hüseyin’in şiirlerini ezberlemiş, idamından çok etkilendiği Deniz Gezmiş’in fotoğrafını ders kitabının kapağına yapıştırmış.” “Gerçekler gün ışığında” 3 Ocak 2005 Radikal.

olanağı elinden alınan bir inancın, mecburen İslâmiyet'in içine girip onun heteredoks bir kolu haline gelmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Ol hikaye bundan ibarettir ve ötesi laf-ü güzafır!"²⁷³

Bir bütün olarak Osmanlı coğrafyasını ve I. Dünya Savaşı'nı ele aldığımızda, açık ki Ermenilerden çok Türkler öldü. Ancak tüm inanç ve milletlerden insanlarımızın kurumundan, emperyalistler kadar, bize 'atamız' diye belletilen o dönemin İttihatçı iktidarı sorumlu. Dolayısıyla halklar olarak birbirimizle acı yarışarak, hak yarışarak değil, öncelikle birbirimizin acılarını anlanaya çalışarak çıkabiliriz bu handikaptan.

Birbirimizin acılarını anlayan bir olgunluk, bize bu acıları yaşatan egemen politikalara suç ortağı olmamızı engelleyeceği bir yana, egemenlerin bizi, bugün olduğu gibi adaletsizlik koşullarında istismar etmelerini de engelleyecektir. Üstelik bu topraklardan yokedilmişlerin, örneğin Ermeni halkının acılarını anlamaya çalışan bir Türkiye'nin, büyük olasılıkla onlardan da çok ölmüş Balkan Türkmenlerinin acılarını da dünyaya kabul ettirmesi mümkün olacaktır.

Resmi Tez Gerçeklerden Uzak

Bilindiği gibi 'hakikat' diye bize yinelenegelen ve aksini iddia edenin 'ihanetle' suçlandığı resmi tezimiz şöyle: "Ermenilerin savaş ortamında askerlerimizi ve erkeksiz köylerimizi arkadan vurmalarından dolayı Osmanlı Devleti tehcir kararı almaya mecbur kaldı!"

Kuşkusuz Doğu Anadolu'da Osmanlı egemenliğine karşı bağımsızlığı hedefleyen ciddi bir Ermeni eylemliliği söz konusuydu. Ancak bu durum, eğer ki Osmanlı devletinin etnik arındırma, yani bu toprakları Ermenisizleştirme planı olamış olsaydı asla böylesi topyekûn bir tehcir uygulamasıyla karşılanmayacaktı.

Erdoğan Aydın, Tarihi Özgürleştirmek, Serçeşme, Ekim-Kasım-2006, sayı: 24.

Yazının Serçeşme'de yayımlanmış olması ayrıca dikkate değer. Bu yazı Serçeşme'den önce de Cumhuriyet gazetesinin 21 Ekim 2006 tarihli "Hafta Sonu" ekinde yayımlanmıştır. Aydın'ın söylemlerini garipsememek gerek. Erdoğan Aydın, Roj TV'ye çıktığı için Cumhuriyet gazetesi işine son vermiştir. ²⁷⁴

273 Erdoğan Aydın, Alevilik - İslâmiyet İlişkisi, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi, Sayı 59, Mart 2005

274 30 Ekim 2007 www.internethaber.com/news_detail.php?id=111186

Diğer Aktörler

Kürtçü ideolojiye sempatik bakan **Birgün Gazetesi**'nin Alevilik Dizisi'nde karşıt fikirlere yer verilerek Aleviliğin İslam içinde mi İslam dışında mı olduğunu tartışmaya açmıştır. Zaten **Hakan Tanıttıran, Gülşen İşeri** tarafından hazırlanan dizinin sunuşu temel eğilimleri hakkında bir fikir vermektedir:

“Alevilik nedir sorusuna verilen cevaplar Alevi camiasını parçalamış durumda. Bir yandan İslâmcı çevrelerin Türkiye'nin %99'u Müslümandır söylemi ardında Aleviliği İslâm'ın içinde eritme çabaları ve Aleviliği İslâm'ın içinde gören Alevilerin bu bakışa destekleri, diğer taraftan bazı Alevilerin Aleviliğin İslâm'la bir ilgisinin olmadığını söylemeleri ve yazmaları bu kesimde işleri kızıştırdı. Başbakan Erdoğan'ın alt kimlik-üst kimlik tartışmaları çerçevesinde Türkiyeliliği ve İslâmı bir üst kimlik olarak gören açıklamaları Alevi camiasında huzursuzluğu arttırdı. Alevi dernekleri ve yazarları bu İslâm içinde değerlendirilme baskısına Aleviliğin Müslümanlıkla bir ilgisinin olmadığı ve Aleviliğin kökünün İslâmiyetten çok daha eski dönemlere uzanan bir kadim uygarlık olduğu cevabını veriyorlar. Bu konudaki tartışma Alevi camiasında derin bir ilgiyle izleniyor. Şimdi ortaya çıkan sorular can alıcı önemde: Aleviler Müslüman değil mi? Aleviler Aleviliği bilmiyor mu? Aleviler bir etnisite mi? Alevi ismi Hz. Ali'den gelmiyor mu? Yüzlerce yıldır Hz. Ali resimleriyle ve kılıcı Zülfikar ile kendilerini simgeleyen Aleviler bugün kendilerinin farklı bir kimlik sahibi bir toplum olup olmadığını tartışıyorlar. Bazı Aleviler Diyanet kurumunda bir yer edinmeye çalışırken diğerleri neden buna karşı çıkıyorlar? Birgün bütün bu konuları masaya yatırıyor ve yukarıdaki soruların cevaplarını Alevi camiasında arıyor. Alevilerin önde gelen simalarıyla konuştuk. Cevaplar tüm Türkiye'yi sarsacak nitelikte.”

Söz konusu dizi bilahare “**Aleviler Aleviliği Tartışıyor**” ismiyle kitaplaştırılmıştır. (İstanbul-2006, Kalkedon Yay.)

Kitaptaki sırayı izleyerek yazarların görüşlerini şöyle özetleyebiliriz:

1. **Erdoğan Çınar: Alevilik İslam dışıdır.**
2. Cemal Şener: Alevilik İslam içidir.
3. **Attila Erden: Alevilik İslam dışıdır.**
4. Doğan Bermek: Alevilik İslam içidir.
5. **Selahattin Özel: Alevilik İslam dışıdır.**
6. Hasan Atıcı: Alevilik İslam içidir.
7. **Kazım Genç: Alevilik İslam dışıdır.**
8. **Murteza Demir: Alevilik İslam dışıdır.**
9. İsmail Kaygusuz: Alevilik İslam içidir.
10. **Ali Yıldırım: Alevilik İslam dışıdır.**
11. **Süleyman Diyaroğlu: Alevilik İslam dışıdır.**
12. **Erdoğan Aydın: Alevilik İslam dışıdır.**

Karşıt fikirlere yer verilerek objektiflik görüntüsü çizmeye çalışan Hakan Tanıttıran, Gülşen İşeri, yazarların üçte ikisini “Alevilik İslam dışıdır.” tezini savunan yazarlardan seçmiş. Görüşlerin yer aldığı kısmın da üçte ikisini “Alevilik İslam dışıdır.” tezini savunan yazarlara ayırmış.

Toplam 12 yazardan 8’i “Alevilik İslam dışıdır.” tezini savunan yazarlardan seçilmiş. “Alevilik İslam içidir.” tezini savunan yazarlardan ise bunun yarısı kadar 4 kişi seçilmiş. Kitapta “Alevilik İslam dışıdır.” tezini savunan yazarların görüşlerine 90 sayfa yer ayrılmış, “Alevilik İslam içidir.” tezine ise bunu yarısı kadar 46 sayfa yer verilmiş.

PKK'nın Aleviliği Dönüştürme Projesi

1990'lardan itibaren Alevilerin hızlı bir örgütlenme sürecine girmesi ayrılıkçı Kürtçü çevreleri tedirgin etmiştir. Kürtçülere göre 1990'lardan sonraki Alevi örgütleniş, Kürtlerin mücadelesini bölmek için devlet tarafından organize edilmiş hareketlerdir. Daha ileri giderek Türkiye ve Avrupa'daki Alevi dernekleri Özel Harp Dairesi tarafından kurulduğunu ileri sürerler.

Aleviler, PKK'nın Alevileri kendi lehine kullanmaya çalıştığının farkındadır.²⁷⁵ PKK, özellikle doğu kökenli Alevileri hem kendi yan kuruluşlarıyla hem de dergileriyle kendisine çekmeye çalışmaktadır.²⁷⁶ Bu çerçevede Kürtçüler Almanya'da "**Kürdistan Aleviler Birliği**" (Union der Aleviten aus Kurdistan: KAB) adlı bir örgüt kurmuş ve bu örgüt adına **Zülfikar Dergisi**'ni yayın hayatına geçirmiştir.

"Union der Aleviten aus Kurdistan" (KAB)

Kürdistan Aleviler Birliği

Organ: "Zülfikar" (Das Schwert Alis)

PKK'nın Almanya'da yayımladığı propaganda broşüründe

PKK, Kürdistan Aleviler Birliği'nin kuruluşunu gerekçelendirirken asıl amaçlarının Alevileri PKK'nın arka bahçesi yapmak olduğunu ifade etmektedir:

"PKK bir taraftan bütün Kürdistan halkını alevisiyle, sünnisiyle, suryanisiyle, yezidisiyle örgütleyerek hiçbir kimliği dışlamayan bir yaklaşımla genel örgütlenmesini sağlayıp, Kürt halkı arasındaki ulusal birliği demokratik ulus zihniyetiyle geliştirirken, diğer taraftan demokratik bir ulus yaratma

275 Bkz., Cemel Şener- Miyase İknur, Şeriat ve Alevilik, İstanbul-1995

276 Martin van Bruinessen, "Kurds, Turks and the Alevi Revival in Turkey"

www.uga.edu/religion/ag/alevivanb.html; www.ruu.nl/oriental_studies/mvbalevi.html

zihniyetiyle bütün etnik ve dinsel toplulukların kendi örgütlenmelerini teşvik etmiştir. Kürdistan Aleviler Birliği bu çerçevede kurulmuştur. Kürdistan Aleviler Birliği'nin örgütlenmesine destek sunulurken diğer taraftan Aleviler Birliği'nin Türk Alevilerle ve diğer Alevi örgütlenmeleri ile ilişki içinde olmasını Alevilerin temel demokratik haklarını kazanmada ortak tutum belirlemelerini her zaman arzulanmıştır. Nasıl ki ulusal kimlik inanç kimliğinin ret edilmesini gerektirmiyorsa, dinsel kimlikte ulusal kimliklerin reddine götürmemelidir. PKK hiçbir zaman böyle yaklaşmamıştır. Kürt Alevileriyle Türk Alevileri arasında ilişkinin olmasını istemiştir. Kürdistan Aleviler Birliği yoluyla Türk Alevilerine ulaşmak, bunlar yoluyla da Türkiye toplumuna ulaşmak, Türkiye toplumuna da Kürt halkının temel demokratik haklarını anlatmak, onların desteğini sağlamak ve bu çerçevede Türk ve Kürt Aleviliğini Türkiye'deki Kürt halkıyla Türk halkının birliğinin temel çimentosu ve köprüsü yapmayı arzulanmıştır. Hareketimizin bu yaklaşımını ne Türk Alevileri ne Kürdistan Alevileri doğru biçimde anladı. Türk Alevilerinin önemli bir kesimi devletin Kürtlere yaklaşımı etkisiyle Kürt halkına veya Kürt halk sorunlarına mesafeli durarak oportünist bir yaklaşım izlerken, Kürdistan Aleviler Birliği'nde de Türk Alevileriyle ilişkilerinde kendini dışa vuran dar bir yaklaşım içine girdiğini söylemek gerekir. Milliyetçilik demesek de belli düzeyde milliyetçi etkilerin bu tür tutumlarla kendisini gösterdiğini kabul edebiliriz. Çünkü Kürdistan Aleviler Birliği doğru bir yaklaşım gösterseydi her halde Türk Aleviler Birliği ile mevcut düzeyin daha ilerisinde bir ilişki kurulmuş olurdu. Diğer Alevi derneklerin olumsuz yaklaşımlarının bilincindeyiz. Ancak onların devlet propagandasından etkilenen olumsuzlarını aşmakta Kürdistan Alevilerinin görevi olmalıydı.”²⁷⁷

277 Mustafa Karasu, Tam Demokratikleşme Aleviliğinin Özgürlük Stratejisi Olmalıdır-2 <http://komunar.pkk-info.com/komunar/10/tamdemokratikleşme.html>

Yeni Alevi hareketi üzerine çalışmalarıyla tanınan **Krisztina Kehl-Bodrogi** bu durumu şöyle analiz ediyor:

*"PKK-sol grupların da yaptığı gibi- Alevi kimlik hareketini, başlangıçta 'bölücülük' ve 'mezhepçilik' olarak nitelendirip kinamıştır. Ancak hareketin bilhassa Sivas Olayı'nın ardından daha kitlesel bir yapıya dönüşmesinden sonra, PKK da bu husustaki politikasını değiştirip Alevi söylemini Kürt milliyetçi söylemine dahil etmeye başlamıştır. Alevilere yönelik propagandasında PKK kendisini onların 'gerçek temsilcisi' olarak ilan etti. Kürt milliyetçi söyleminde Alevilik, Türk-İslâm-Sentezi tezi ters çevrilip zaman zaman 'gerçek Kürt kültürü' olarak gösterildi."*²⁷⁸

Hulki Cevizoğlu, Zülfikar Dergisi'nin 2000 yılına ait 37. sayısının kapak dosyasının: **"Alevi çocuklarına İslâmiyet verilecekse NEİN, DANKE!"** Yani, Alevilere İslâmiyet verilmesine "hayır, teşekkürler" başlığı taşıdığını belirtiyor.²⁷⁹

Ali Haydar Cilasun Dede

278 Alevi Hareketi Toparlanıyor, www.bianet.org/bianet/kategori/toplum/4179/alevi-hareketi-toparlaniyor

279 Hulki Cevizoğlu, Avrupa'dan yeni bir "dostluk!" daha... Sözde "Kürdistan'da" Alevi Federasyonu!..

22.2005 Yeniçağ

Bir dönem Kürdistan Aleviler Birliği'nin başkanlığını **Ali Haydar Cilasun Dede** yapmıştır. "Alevilik Bir Sır Değildir" adlı kitabına "*Temel açmaya, ilk kazmayı vurdularsa ne mutlu, Aleviliğin inşaacılarına merhaba*" diye başlar söze Cilasun Dede, böylece Aleviliği yeniden kurgulama amacını ifşa eder. Cilasun Dede'ye göre "Alevilik, bir Kürdistan inancıdır."

Özgür Politika'nın aşağıdaki haberi Kürdistan Aleviler Birliği'nin başkanı iken Cilasun Dede'nin ve PKK'nın Alevilik anlayışı konusunda fikir vermektedir:

'Alevilik Kürdistan'daki mücadeleyi desteklemektir'

Sürgünde Kürdistan Parlamentosu üyesi ve Kürdistan Aleviler Birliği Başkanı Ali Haydar Cilasun, İsveç'in Uppsala kentinde düzenlenen bir panelde yaptığı konuşmada, "gerçek Alevilik Kürdistan yurtseverliğidir" dedi. Toplantıya başlamadan önce ERNK İskandinavya Temsilcisi, Güney Kürdistan'daki işgali değerlendirdikten sonra PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın genla ve tüm Kürt hamkına aptığı çağrını hatırlattı.

Daha sonra konuşmasına başlayan Cilasun, "gerçek Alevilik Kürdistan'daki mücadeleyi desteklemekten geçer" tesbitinde bulundu.

200'e yakın yurtseverin katıldığı toplantıda konuşan Cilasun, insanları biraraya getiren dinin çıkışının devrimin temeli olduğunu söyledi. Cilasun, şöyle devam etti: "Türkiye'de devrimciler tarihi, materyalizmi okumadan diyalektik materyalizmi okudular. Ondan dolayı halkın seviyesine inemediler ve halktan uzaklaştılar. Bunu doğru bir biçimde uygulayan PKK, halkı yanına alarak devrimci gelişmeyi yakaladı. Dünyada ve Türkiye'deki gelişmeleri gözönüne aldığım zaman, Başkan Apo ve PKK'nın büyüklüğünü daha iyi görebiliyorum. PKK Aleviliğin özünü ele alıp onu değerlendirdikten sonra, TC ve sahtekarlar her alanda olduğu gibi Aleviliğe de sahip çıktılar. Ben o sahtekarların bugün bu toplantıya gelip halkın önünde konuşmalarını isterdim. Fakat onlarda o cesareti göremiyorum. Çünkü onlar Kürdistan devrimine karşı örgütleniyorlar."

Gerçek Aleviliğin Kürdistan'da yapılan katliamlara karşı çıkması gerektiğini kaydeden Cilasun, "Buna karşı çıkmayan Aleviler faşistler. Sahte dedeler İsveç'e PKK'yı bitirmek için geliyorlar, ben bunların önüne bir set olur ve herşeyimi ortaya koyarak gerekirse tek başına savaşırım. Manukyan'ın parası ile oluşan bir devlet ayakta kalmaz. Türk ve Kürt solu 75 senedir mücadele etmesine rağmen bir MED TV'yi kuramadı, ama bunu sizler yaptınız benim size saygım sonsuzdur. Sahtekarlar bizim mağlup olmamızı bekliyorlar, eğer biz mağlup olursak TC bu sahtekarları ktır ktır keser, ama biz mağlup olmayacağız" diye görüş belirtti.

23.5.1997 Özgür Politika Gazetesi

Bu bağlamda şunu da belirtmek gerek: PKK, terörizmi benimsediği için kavgacı bir Alevi öndere ihtiyaç duymuştur. Bu

ihtiyacı Dersim İsyanı'nın²⁸⁰ öncüsü **Seyit Rıza'yı** öne sürmektedir. Ayrılkçı Kürtçülere göre, Seyit Rıza büyük bir Alevi piri olarak, boyun eğmeyen, haksızlığa karşı durup savaşan ve bu uğurda canını veren büyük bir kahramandır. Bu bağlamda Kürtçü Aleviler Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin barışsever kimliğinin tersine Seyit Rıza'nın isyancı kimliğine vurgu yapmaktadır.

Seyit Rıza

İlginç olan PKK gibi kimi Dersimli asiler de misyoner örgütler ile flörtün halinde idi. Bu çerçevede Alevi yazar **İsmail Onarlı'nın** Dersim İsyanı'nda misyoner örgütlerin rollerini vurgular:

*“ABD, İngiliz, Fransız ve Rus istihbarat raporlarında ve diğer belgelerinde, Ermenilerin bu devletler lehine çalıştıklarına, ajanları oldukları belirten çok sayıda kayıt var. **Yine, Ermenilerin, misyonerle birlikte, Alevilerin içlerinde çalıştıklarına dair belgelerde var. Bugün de aynı şekilde çalışmaktadırlar. Dersim olaylarında da, bu tip ajanların ve misyoner faaliyetlerin çok etkisi var. Bu durumu geç fark eden, Seyit Rıza kendiliğinden teslim olmuş ama, verilen sözler tutulmayarak idam***

280 Dersim İsyanı konusunda bkz., Cemal Şener, Dersim Fırtınası, 17 Şubat 2007, www.haberakademi.net/default.asp?inc=makaleoku&hid=2678; Faik Bulut, Belgelerle Dersim Raporları, İstanbul-1991, Yön yay.

edilmiştir. Şu durumda da, çok dikkatli olunmalı diye düşünüyorum...”²⁸¹

Kürdistan Aleviler Birliği'nin afişlerinden birisi

Tekrar PKK'nın stratejisine dönersek: **Öcalan**, Seyid Rıza'dan sonra **Hz. Ali**'yi “çöl gerillası” olarak ilan eder, “biz de kır gerillasıyız” der. Buradan hareketle Aleviliği günümüzde en iyi kendilerinin temsil ettiğini ileri sürer.²⁸²

281 Onarlı bu bağlamda arşiv belgelerine de yollama yapmaktadır: “31 Kânûn-ı Evvel 1303/ 9 Cemaziyelevvel 1305 belgede; “Sivâs havâlisinde vâkı” ba’zı nevâhi-yi ahâlî-i İslâmiyye ve Bektaşîyye’nin Protestanlığa tebdil-i mezheb etmekte olduklarının istihbar olunarak...”, ve 29 Eylül 1310/ 10 Rebi’ulâhîr 1312 belgede; “Sivâs vilâyeti dahiine egerçi yüz binden ziyâde Ermeni var ise de, İslâm altı yüz elli bin nufustan efzûn olduğu mülâbesesiyle Ermeniler İslâm’dan her bâr çekinirler. Lâkin bu iki tâifenin arasına nefret ve ‘adâvet ilkâ etmeksizin idâre-i maslahata bakmak ehemm ve elzem olduğundan ve oraların ehl-i İslâmı gâyet dindâr ve mûsallî bulunmalarıyla bektâşîlik ihdâs ederek ve şu bâtil yolu tevsi’â hükümet kuvvetiyle ikdâm ve bektâşî şeyhinin isim ve ünvânını müslûmanlara karşı...” Evet dost, Osmanlıları son döneminde, böylesine binlerce belge var.” Bkz., İsmail Onarlı, Özeleştirî ve Alevileri Kullananlar, Adlı Yazınla İlgili Açıklama ve Cevaplar, www.alevieten.com/oud/news/index.php?Archive=85 Dersim İsyanı’nın bastırılmasını jenosid olarak (the Genocide of Dersim 1938) ilan eden odaklara dikkat etmek gerek. Örneğin, www.dersimname.org

282 Karşılaştığımız İbrahim Bahadır, Aleviliği Milliyetçi Yaklaşımlar ve Aleviler Üzerindeki Etkileri, Birikim Dergisi, Aralık 2004

Kürdistan Aleviler Birliği'nin Düsseldorf'ta 3-4 Mayıs 1997'de yapılan 3. Konferansı ve sonuç bildirgesi bu bağlamda, geleceğe yönelik eylem planını açıklaması bakımından önem taşıyor. Söz konusu konferansta "Kürdistan'a... vatansızlaştırma, inançsızlaştırma ve bir dağılmanın dayatıldığı" iddia ediliyor ve şunlar ileri sürülüyordu:

"Örgütlülüğümüzün boşluğundan yararlanarak Aleviliği asimile ederek neredeyse kimliksiz, kişiliksiz ve ilkesiz bir devşirme inancı gibi özellikle de Kürtlükten kaçır pozisyon yaratma amaçlı örgütlenmelere fırsat verilmeyeceği bu süreçte bu yönlü faaliyetleri görülenlerin teşhir edilerek bu faaliyetlerinin engellenmesi karar altına alındı."

ZÜLFİKAR

Keşkin bir kılıç olsun her şeye zulme
kalkan olsun asker kalın, zalimün zulme
bir güven olsun sevdan, aşkın dağlara en
yücesine
Gel haydi, sende katil, Kürdün zulme karşı direngine

Ali'den öğrendik biz, hakikatıya hay kalırsın
Pir Sultan'da gördük biz, kardeşlik için ölüme
haykırmış
KÜRDİSTAN'da göçünüz biz, özgürlük uğrunda
silaha sunmuş sınıklı
İşte bu yüzden DİRSİM'in yare dağlara çıkıp

İsteriz ki yağmur olalım, kuru göllere yağın
İsteriz ki güneş olalım, Sönme Kürdistan'da
karanlığa doğan
Kavayınız, Zulfikar kalıcağız hep, zulme kılıç çalan
Büyünüz ki, kalmayacak bu kavgı sonunda
özgürlüğüne kavuşmayın

Türk Aleviliği

ÖZEL SAVAŞA KÖPRÜ MÜ?

Zülfikar Dergisi'nde yayımlanan Muko müstear ismiyle yayınlanan bu şiir derginin bölücü yayın çizgisinin bir özetine adeta.

Türk Aleviliğini "Bektaşilik" olarak tanımlayan PKK yayın organları, "Bektaşileri Aleviliğin devletle eklemlenen kesimi" olarak görüyor. Bu tür Alevileri "Kıvalı Keklik" nitelemesiyle değerlendiren PKK yayın organları, bu durumun devlet destekli "misyonerler" in katkı yaptığı bir tür "özel savaşla" ve "devşirmecilikle" bağlantılı olduğunu beyan ediyor; devletin "devşirilmiş" bir Alevilik (Bektaşilik) istediğini ileri sürüyor.²⁸³

283 Bkz., "PKK'nın Alevi stratejisi, 1-2-3" www.kanalkultur.com

Alevileri, PKK'nın yedeğine alma çalışmaları Türkiye'deki Alevi-Bektaşilerin bazı yayın organlarında bile propaganda imkanına sahip olabilmektedir:

SERÇEŞME

Kürt Halkı Barış İstiyor! Ya Aleviler?

Haşim Kutlu

Demokratik bir cumhuriyet hedefinde hareket eden Kürt halkının örgütlü önderlikleri, bu anacın çözümünü kolaylaştırmak amacıyla yine "ateş kes" ilan etti. "Ateşkes", barışmış olmak anlamına gelmediği gibi sorunun çözüldüğü anlamına da gelmemektedir. Ancak çözümün kapılarını aralayacak elverişli ortamın sağlanmasına yardımcı olabilir.

"Ateş kesim" karşı tarafı olan Türkiye Cumhuriyeti devletinin, Genel Kurmayın ve hükümetin de "Ateşkes"e uygun bir duruma gelmesi durumunda, barışı görüşmenin, giderek nispeten barışçı bir ortamda demokratik cumhuriyet koşullarını yaratmanın olanağı doğabilir. Bugün devlete egemen zihniyet ve bu zihniyetin temsilcisi güçlerin, bu bağlamda basın, yayın, üniversiteler, yazar ve aydınların bugüne dek aldıkları tutum ve davranışlar dikkate alındığında sözünü ettiğim olabilirlik binde bir ihtimal gibi gözükse de ilan eden iradenin ifadesiyle "tek yanlı ateş kes" ile denenmek istenen budur.

Bu da, açıktır ki, Türkiye Cumhuriyeti gerçeğinde, başından beri demokrasiye ve özgürlüklere gereksinim duyan bütün toplum kesimlerinin yararına olacaktır.

Son derece zor günlerden geçiyoruz. Henüz, ateşkes ilan edilmediği bir süreçte, son ziyaretçi görüşmelerinden birinde, Sayın Öcalan, hükümete, Genel Kurmay Başkanlığı'na çağrıda bulundu. Ben bunu *Semah* adlı dergiye hazırladığım bir dosyada da belirttim. Sayın Öcalan çağrısında özetle, "Kürt sorumunu Amerikalılarla, Avrupa ile çözmek, o kapılara gidip yalvararak yardım dilemek ile çözülmez. Biz bir evin içindayız ve birlikte çözeliz. Operasyonları durdurun, bir gelişme sağlanırsa, bu günler de bir ateşkes çağrısında bulunabilirim. Bunu son kez yaparım. Eğer buna da yanıt olunmazsa artık benim yapabileceğim bir şey yok" dedi.

Bu eli görenler gördü. Bu eli gören bütün odaklar, tabii ki herkes kendi penceresinden, tabii ki her odak kendi çıkar ve beklentileri doğrultusunda, Kürt halk hareketi önderliklerine "ateşkes" çağrılarında bulundu. Sonuç itibarıyla 1 Ekim'den itibaren Koma Komalen Kürdistan önderliği "ateşkes" ilan etti.

Aralık 2006

Tür
tiler. ya
olsun, l
rın ilan
gün gül
ilginç, ç
baş mı
"Ateşkes
maga h
Bur
leniyor.
Am
bağlam
gerekli
yakıcı l
nuda? Ç
Gün
derikle
olan bir
runda!
Son
lıyor. N
mekted
da!
Sont
bir süre
vıstırnı
lurınca"
açık ve t
Halk
sa. Moc
bozmal
nun çö
yine sö
çözünü
Gerç
Gerçeğin
ciimleda

Haşim Kutlu²⁸⁴, Serçeşme, Aralık 2006, Sayı: 25

284 "Haşim Kutlu Afşin'e bağlı bir Binboğa köyü olan Ağcaşar'da, 1943 ya da 44 yılının bir bahar ayında doğdu. Aslen Dersimlidir. 1974 yılında siyasi nedenlerle tutuklanmış, Adana Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılanmış ve ömür boyu ağır hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Özel tip cezaevlerinde yatmış ve 1990 sonunda şartlı tahliye olmuştur. 1992 ortalarına dek İstanbul'da bir dergide genel yayın yönetmenliği yaptıktan sonra yurtdışına çıkmak zorunda kalmıştır. Kutlu, son yirmi yılını Alevilik konusundaki çalışmalara ayırmıştır.

Bu yazı okuyucular tarafından eleştirilmiştir:

*"Bir Eleştiri Derginizin 25. sayısında Sayın Velayettin Ulusoy'un Kerbelâ yazısını okuduk. Bir kez daha can alan Yezitlere lanet ettik. Ancak bir öndeki sayfada Haşim Kutlu'nun yazısı içimizi bulandırdı. Binlerce bebeğin ve masum insanın katiline "Sayın" diye hitap ediliyor. Bebek katilleri ne zamandan beridir sayın olarak anılır oldu? Bu zihniyete dergimizde yer verdiğiniz için sizi şiddetle kınıyorum. Ecz. Gülçin Akça Antalya Abdal Musa Kültür ve Tanıtma Derneği Başkanı"*²⁸⁵

Okuyucu eleştirisine rağmen Yayın Yönetimi'nin bu konuda suskun kalması dikkate değer.²⁸⁶

BİLMEK GİDİMEYEN YOLUN SONU KARANLIKTIR SERÇEŞME

Konuyu görüştüğümüz Genel Yayın Yönetmeni Esat Korkmaz, farklı ve karşıt görüşlere yer veren bir dergi oldukları için Kutlu'nun yazısını yayınladıklarını ifade etti.

Aleviliği, "Kadim ortaklık toplumu süreğini sil yeni baştan tanımak, bilmek ve yaşamak" olarak tanımlayan Kutlu'nun çok sayıda makalesi yayımlandı. "Aleviydiler Hem de Kızılbaş", "Temel Özellikleriyle Kızılbaş Alevilik", "Ateşin ve Güneşin Yeryüzündeki Tezahürü Olarak Bozatl Hızır", "Kızılbaş Alevilikte Yol Erkan Meydan" adlı çalışmaları kitap olarak basıldı." www.netkitap.com/m_ayrinti.asp?id=38873

285 Serçeşme, Ocak-Şubat 2007, Sayı: 26

286 Serçeşme Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmeni Esat Korkmaz, "Çıkarken Canlara" başlıklı yazısında temel duruşlarını şöyle açıklıyor: "Geceyi gündüze ekledik ve karşınıza çıktık. Karanlıkları aydınlatmak için barış güvercinlerini dört bir yana salalım, bugün her şeyden çok gereksindiğimiz demokrasi ve özgürlük adına herkesi selamlayalım istedik. Serçeşme, çağdaş, laik ve demokrat bir çizgiyi kendine rehber edinmiş bir yayın organıdır. Alevi-Bektaşî felsefesinin/ inancının ve yaşama biçiminin sesi olma yolunda üzerine düşen görevi elinden geldiğince yapmaya çalışacaktır."

Alevi Kurumlar Aleviliği Tartışıyor: Alevilik İslâm'ın İçinde mi Dışında mı?

Alevi TV'ler Aleviliği Tartışıyor

“Alevilik İslâm'ın içinde mi yoksa dışında mı?” tartışması Alevilerce kurulan televizyon ekranlarına da taşınmıştır.

- Su TV²⁸⁷ ve Yol TV²⁸⁸, ‘Alevilik İslâm dışıdır’ tezini savunuyor.

- Düzgün TV²⁸⁹, Cem TV²⁹⁰ ise “Alevilik, İslâm içidir.” tezini savunuyor.

287 SU TV'nin misyonu, Anadolu'nun kültürel zenginliğini evrensel değerlerle buluşturan, ilkel yayıncılık anlayışıyla aydınlık ve özgürlük yürüyüşüne omuz veren ve daima doğrunun ve hakdının yanında yer alan bir kurum olarak üzerine düşeni eksiksiz yerine getirmektir. SU TV'nin vizyonu, Türkiye'nin ve Avrupa'nın aydınlık yüzlerinin bulunduğu, çok kültürlü çok kimlikli yayın çizgisiyle objektif yayıncılık ilkelerine bağlı, ülke ve dünya barışından yana tavrıyla alternatif bir televizyon kanalıdır. MERKEZ SU TV SARL 89 A, Route des Romains 67200 STRASBOURG / FRANSA www.sutv.eu İSTANBUL Hacımimi Mahallesi Kafesçi Naci Sok. No:3 Tophane/ Beyoğlu İstanbul

288 Su TV'den ayrılanlarca AABK desteğiyle kurulmuştur. Umut TV yerine Yol TV kurulmuştur. TURKSAT 1 C Frekans: 11996 Sembolrate: 26000 FEC: 5/6 Vertikal www.yoltv.eu Yol TV kendisini şöyle tanıtmaktadır: “Yol tv, Alevi kültürü başta olmak üzere, Anadolu kültürlerini oluşturan bütün katmanlara pozitif ayrımcılık anlayışıyla yaklaşacak ve çok kültürlü bir anlayışla bütün toplumu kucaklayan birleştirici bir ekran olacaktır. Söyleyecek sözü olana açık olacak ekranımız, her türlü fundamentalistlere, ırkçılara, ayrımcılara kapalı olacaktır. Bu anlamıyla da Yol tv, objektif gazetecilik ilkelerine bağlı olacak, demokrasiden, laiklikten, cumhuriyetten ve temel insan haklarından yana açıkça taraf olacaktır.” Köln, 7 Ekim 2005 www.alevi.com/etkinlik+M584746456b6.html

291

Su TV, Avrupa'da yaşayan Alevilerin de başlangıçta destek verdiği bir televizyon. Sahibi, Avrupa'daki Kürt Alevisi işadamlarından ve Zelal sularının sahibi **Hayrullah Akkaya**. Aynı zamanda Kürtlerin Avrupa'da ekonomik olarak bir araya gelip yeni bir sermaye grubu oluşturmayı amaçlayan **Kürt İşverenler Derneği (KARZAS)**²⁹² Yönetim Kurulu üyesi.²⁹³

289 Düzgün TV'nin sahibi Tunceli kökenli Hıdır Düzgün isimli bir işadamı. Aleviliği İslâm'ın bir parçası olarak gören kanalı esas hedefi insanı ön plana çıkaran, mozaik kimliğinin motifleriyle süslenmiş çok sesli bir yayın yapmak, yurtdışında yaşayan Alevilerin yaşadıkları topluma entegrasyonlarını sağlayıcı programlar hazırlamak. Düzgün TV kendini şöyle sunuyor: "Yayın Felsefemiz Düzgün TV, televizyonculukta dejenerasyona karşı düzeyli, kaliteli bir yayıncılığı geliştirmek ve Avrupa ile uyuma hizmet doğrultusunda etkili bir platform olma amacıyla kuruldu. Geleceğe emin adımlarla ve güvenle yürüyebilmemiz, kültürel değerlerimizin, toplumsal dinamiklerimizin korunması ve pekiştirilmesi ve toplumsal – sosyal barışın sağlanması için böyle bir televizyon şarttı. Düzgün TV bu binlerce ülkemizin ve insanımızın renkliğini ve kültür mozağını ekrana taşıyacak, ülkemizde sayıları 20 Milyonu bulan Alevi toplumunun yaşam biçimini, öğreti ve kültürel çalışmalarına da yer verecektir. www.duezguen-tv.com Türksat 2A, Frekans: 11770, Sembol hızı: 2177, Vertikal Fec 3/4 DTV Limited şirketine ait olan Düzgün TV Almanya'nın Lünen (Dortmund) şehriden yayın hayatına başladı. Adresimiz: Heinrichstraße 51 44536 Lünen

290 www.cemtv.com.tr Türkiye'nin ilk alevi televizyonu Cem TV D-Smart 104.kanalda!

291 DEM TV'nin Alevilik-İslâm ilişkisi konusundaki görüşünü öğrenemedik. "İngiltere'den yayın lisansı alan, Almanya'da da bürosu bulunan Dem TV'nin ise beş ortağı var. Bunlardan ikisi 1980 askeri darbesinden sonra İngiltere'ye giden ve orada ticarete atılan kişiler. Tüm kesimlere kapılarının açık olduğunu söyleyen kanal Alevilerin dışında yakında Yezidilere yönelik Kürtçe bir dini program yayınlayacak. DEM TV www.demtv.gen.tr Düzgün TV, Su TV ve Yol TV'nin de kuruluş çalışmalarında bulunan Dem TV'nin Genel Yayın Koordinatörü Şükrü Yıldız'a göre, üç yıl önce bir televizyon kanalı kurmak için en az 1 milyon euro gerekirken, bugün 200-300 bin Euro ile mütevazı bir TV kanalı hayata geçirilebiliyor. ATV Haber, Barış Erdoğan, Aleviliğin televizyonla imtihanı, 08.06.2007 www.aleviweb.com/forum/showthread.php?t=14104

292 "ABD'ye 11 Eylül'deki terör saldırılarından sonra dernekler yasasında önemli değişiklikler yapan Alman hükümeti, dün ülke çapında bazı demeklere baskınlar düzenledi. PKK'ya mali destek sağlayan Frankfurt'taki

Su TV, Aleviliği İslâmın dışında gören düşüncenin en ateşli savunucularından Almanya Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK) tarafından da destekleniyordu. Ancak zamanla aralarında çıkan ihtilaf sonucu²⁹⁴ AABK, **Yol TV**'yi kurmuştur.

Kürt İşverenler Derneği ile derneğin 6 yöneticisinin evlerine de baskın yapıldı. Federal İçişleri Bakanlığı'nın talebi üzerine harekete geçen Hessen Eyalet Asayiş Dairesi polisleri, eski adı 'Uluslararası Kürt İşverenler Birliği' (KARSAZ) olan dernekte çok sayıda dosyaya el koydu. İçişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, "Kürt İşverenler Derneği'nin yasadışı Kürdistan İşçi Partisi'ne (PKK) destek veren organizasyonlardan biri olduğu belirlendi" denildi. 22.11.2001 Hürriyet Almanya'da PKK'ya baskın İsmail Erel / Frankfurt "Kürtler'in TÜSİAD'ı olarak bilinen Kürt Ekonomi Kongresi (KARSAZ), üyelerine Kürt markaları yaratmaları yönünde çağırıda bulundu. İlk yerli marka Kürt colası olacak..." 23.01.2004 Sabah Gazetesi. Özgür Politika Gazetesi şöyle sunuyor KARSAZ'ı: "Son 30 yılda ulusal bilincini sahiplenerek, kendi adına siyaset yapan Kürtler, kültürel, sosyal ve ekonomik alanda da kendi değerlerini sahipleniyor. Bu amaçla geçtiğimiz yıllarda kurulan Kürt İşverenleri Derneği (KARSAZ), Kürt ulusal sermayesinin oluşturulmasını amaçlıyor." Özgür Politika 24 Ocak 2005. Karzas hakkında ayrıca bkz., Politik Adam, PKK'nın ticaret oyunu 18.04.2002 Akşam

293 İbrahim Doğan, Alevilerde 'su' krizi, Sayı: 586 - 27.02.2006

294 "Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK), "Biz örgüt televizyonu değiliz" diyen Su Tv ile bağlarını kopardı. AABK kendilerine ait yeni televizyon kanalı 'Umut Tv'yi kuracak. Umut Tv yetkilileri Su Tv'nin tamamen bireysel bir girişime dönüştüğünü söyledi." www.haber10.com/haber/37711/ Başlangıçta televizyonun isminin Umut olması düşünülürken bilahere Yol ismi tercih edilmiştir.

Alevi Örgütler Aleviliği Tartışıyor

Alevi örgütler arasındaki Alevilik-İslâm ilişkisi konusundaki tartışmalar şöyle özetleyebiliriz: ²⁹⁵

* **Karacaahmet Sultan Derneği:** İstanbul'da mezarı bulunan bir Alevi/Bektaşî evliyası olan Karacaahmet'in adını taşıyan **Karacaahmet Sultan Derneği**²⁹⁶, Aleviliğin İslâmiyet'in özü olduğunu net bir biçimde vurgulamaktadır.

KARACAAHMET SULTAN
Kültürünü Tanıtma Dayanışma
ve Türbesini Onarma
DERNEĞİ

²⁹⁵ Tahire Erman ve Aykan Erdemir, Aleviler ve Topluma Eklemlenme Sorunsalı, TESEV Demokratikleşme Programı, Derleyenler: Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, Türkiye'de Çoğunluk Ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları, TESEV Yayınları, 2. Baskı, Mart 2006, s. 160-187; İsmail Engin, Aleviliğin muhtevası boşaltılıyor, 25 Haziran 2007 Radikal; Soner Çağaptay, Türkiye'de Laikliğin ve Dış Politikanın Geleceği Seçimler ve Endişe Verici Gelişmeler, Nisan 2007, Washington Yakın Doğu Politikaları Enstitüsü.

²⁹⁶ Karacaahmet Sultan Dergâhı: Dergâh 1329'dan beri Alevilerin uğrak yeri (ziyaret) olarak kabul görmektedir. II. Mahmut, 1826'da Dergâh ve Tekkeleri kapatırken, Karacaahmet Dergâhı da kapatılır. Dergâhta bulunan elyazma kitaplar, belgeler, tarihi eserler ve diğer eşyalar talan edilir. Dergâhın başına bir Nakşibendi şeyhi atanır. Uzun süre kapalı kalan Dergâh yeniden halkın ziyaretine açılır. Ancak 1925'te ikinci kez kapatılır. Ama halk gizlice ziyaretlerinin ve bağlılığını sürdürür. 1969'da "Karacaahmet Sultan Dergâhı Onarma ve Yaşatma Derneği" kurulur. Dergâhın onarımı yapılarak halkın ziyaretine açılır. Daha sonra Dergâh adına bir de vakıf kurulur. Her gün yüzlerce kişi ziyaret etmektedir. Kurbanlar kesilmekte, dileklerde bulunulmakta, Cem törenleri düzenlenmektedir. Geniş bilgi için H. Nedim Şahhüseyinoğlu, "Alevi Örgütlerinin Tarihsel Süreci" adlı çalışmasına bakınız. Genel Başkan Muharrem Ercan, 2. Başkan Cemal Şener, Genel Sekreter Hasan Mercan, Ali Altunay, Mehmet Akbaba, Feride Laçın, Mustafa Coşkun, Murteza Doğan, Arif Şahin, Nermin Erdemir, Gülay Keleş, Seyit H. Selman, Murat Kayaoğlu, Ali Altunbaş, Faniye Yaman, Metin Turgut, Celalettin Çakaloğlu, Erdoğan Aker, Zeynep Polat, Leyla Genç, Hüseyin Akaya, Hakan Yakar, Ali Polat, Hüseyin Kara, İsmet Demirtaş, İbrahim Erman, Hayriye Balıcalı, Hatice Bağrıyanık, Hıdırcan Yılmaztürk, Fatma Tufan. Gündoğumu Cd. No:169 Üsküdar/İstanbul. Dergâhın oldukça zengin içerikli bir web sitesi de vardır: www.karacaahmet.com

Karacaahmet Sultan Derneği'nin başkanı Muharrem Ercan Dede konuyla ilgili bir konuşmasında şunları vurgulamaktadır:

"Şunu açıkça haykırmalıyız. ŞAH-I MERDAN'I REDDEDENE ARAMIZDA YER YOKTUR!"

Dostlar, Alevilik Allah, Muhammet, Ali Yolu'dur. Yolumuz Hanedan-ı Ehlibeyt'in Yolu'dur. Alevilik İslam Dini'nin bidatlarla kirlenmemiş, saf ve duru halidir.

Bildiğiniz gibi, son yıllarda Alevi Yöneticisi, Alevi Araştırmacısı gibi ünvanlar taşıyan bir takım kişiler önce Alisiz Alevilik diye bir saçmalık icat ettirdiler. Sonra İslam Dışীয়ız demeye başladılar. Yetmedi, İmam Cafer Buyruğu'nu reddettiler. 7 Ulu Ozanımızı yalancılıkla, takiiye yapmakla suçladılar. Bu şahıslar, kendi kafa yapılarındaki kişilere kitaplar yazdırdılar. Bu kitapların giderlerini karşıladılar. Yönetiminde oldukları derneklerin çıkardıkları dergilerde "Alisiz Alevilik" dosyaları yayınladılar.

"Alevilik Allah Muhammet Ali Yolu'dur. Yolumuz Hanedan-ı Ehlibeyt'in Yoludur. Alevilik İslam Dini'nin bidatlarla kirlenmemiş, saf ve duru halidir."

Muharrem Ercan Dede (Ortada)

* **Şahkulu Sultan Dergâhı Vakfı**²⁹⁷: Şahkulu Sultan Dergâhı Vakfı Başkanı **Mehmet Çamur**, Aleviliğin İslâm içinde olduğunu vurguluyor:

“Hz. Ali, Aleviliğin sembolüdür. Aleviliğin yedi ulu ozanı, ‘Hak-Muhammed-Ali’ sözü için kellelerini vermiş, derilerini yüzdürmüşlerdir. Alevilik İslâm dışı veya din dışıdır gibi tezleri öne sürenler Aleviliği de parçalamak istiyorlar.”^{298/299}

Her iki dergahın, Geleneksel Aleviliği temsil ettiği, inanç ve ibadet temelli bir örgütlenme olduğu söylenebilir. Bu bağlamda güçlü tasavvufi motifler taşırlar. Politik anlamda her türlü marjinalikten uzak ılımlı bir çizgiyi temsil ettikleri söylenebilir.

* **Cem Vakfı**: Merkezci ve orta sınıf **Cem Vakfı**³⁰⁰, Alevilerin “Müslüman” olduğunu vurguluyor. **Cumhuriyetçi Eğitim ve**

297 Şahkulu Sultan Dergâhı, 14 yüzyılda (1329) kurulur. Yüzyıllarca Alevi kültürüne yönelik etkinliklerde bulunmuş, çok sayıda Alevi öncüsü yetişmiştir. Dergâh 1826’da kapatılır, başına bir Nakşibendi Şeyhi atanır. 1925’te ikinci kez kapatılır. Dergâha ait araziler Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne devredilir. Sahipsiz kalan yüzlerce dönümlük arazi üzerinde özel kişilere ait bina ve ticarethaneler açılır. Dergâhın belgeleri, tarihi eserleri tahrip edilir. Bakımsızlıktan yıkılma noktasına gelinir. 1985’de “Merdivenköy Şahkulu Sultan Külliyesi’ni Koruma, Onarma ve Yaşatma Derneği” kurulur. Sonraları bir de vakıf kurulur. Geniş bilgi için H. Nedim Şahhüseynoğlu, “Alevi Örgütlerinin Tarihsel Süreci” adlı çalışmasına bakınız. Şahkulu Vakfı Yönetim Kurulu Mehmet Çamur, Veli Akkol, Rıza Baş, Makbule Nergiz, Cevdet Aydın. Vakfın web sitesi www.sahkulu.com

298 “Gerçeğini ve geleceğini arayan Alevilik” 25 Mayıs 2005 Akşam

299 Şahkulu Sultan Dergâhı Vakfı’nın manevi önderi Geleneksel Aleviliğin sayılı temsilcilerinden olan Mehmet Yaman Dede’dir. Yaman Dede’nin Yüksek İslâm Enstitüsü mezunu olduğunu da belirtmek gerek.

300 Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı Adres: Zafer Mah. Ahmet Yesevi Cad. No: 290 Yenibosna / İSTANBUL Tel: 0212 451 84 14 2007 Yılı Cem Vakfı Yönetim Kurulu Üyeleri: Prof. Dr. İzzettin Doğan Genel Başkan, Bayram Kaya İkinci Başkanı, Yönetim Kurulu Üyeleri: Ali Tanrıverdi, Aydın Çakmakçaya, Atilla Balaban, Bektaş Özbek, Bülent Gündoğdu, Cemal Canpolat, Ercan Güvenç, Fevzi Ekinci, Fuzulî Bektaş, Hasan Aral, Hasan Bal, Kazım Büklü, Ali Rıza Eryılmaz, Sabri Aslan, Ü. Sinan Yenilmez, Remzi Öner, Namık Sofuoğlu, Lütfi Algün, Sadık Polat, Hilmi Yıldız, Ali Aktaş, Kasım Aktaş, Sakine Tükek. Şubeleri: Yakova, Antaiya, Gölbaşı, Erzincan/Tercan, Malatya, Erzincan / Ulular, Sivas, Ankara, Kocaeli, Aydın www.cemvakfi.org Cem Vakfı hakkında bkz., M. Saffet Sarıkaya, Alevi Kimliğinin Yeniden İnşası, (Cem Vakfı Örneği), Uluslararası Bektaşilik ve Alevilik Sempozyumu I, 28-30.09.2005, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta

Kültür Merkezi (CEM: 1995) Vakfı Aleviliği “Türk İslâmı” olarak tanımlamaktadır ve kurucusu Prof. Dr. **İzzettin Doğan**, Alevilik yerine “**Alevi İslâm**” kavramını kullanmaktadır.

Cem Vakfı hem inanç ve ibadet hem de politik temelli bir örgütlenme olarak görülebilir. **Cem Vakfı**, siyasi sistemin merkezine daha yakın bir konumdadır ve devletle olan ilişkilerinde daha ılımlıdır. CEM Vakfı, birazdan ele alacak olduğumuz ABF, AABK, HBVAKV ve PSAKD gibi Alevi örgütlere karşı mesafelidir. Söz konusu örgütler CEM Vakfı’nı kendi başına hareket etmekle eleştirmektedir.

Cem Vakfı

* **Alevi Bektaşî Federasyonu ve Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu:** Alevi-Bektaşî derneklerin çoğunu kapsayan bir organizasyon olma amacı taşıyan Alevi Bektaşî Federasyonu (ABF) ³⁰¹ ile Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu’nun (AABK) birlikte hareket ettiği söylenebilir. Her ikisi de Aleviliğin “**İslâm dışı özgün bir inanç**” olduğunu ileri sürmektedir.

301 Alevi Bektaşî Federasyonu (ABF) Genel Başkanı Selahattin Özel, 1955-Tokat doğumlu. Ortaokul mezunu. 46 yıldır İzmir’de oturuyor. Serbest ticaretle uğraşıyor. İlk kez 1973’te CHP Gençlik Kolları’na üye oldu. 1980’de partinin kapanmasıyla ilişkisi kesildi. Bu tarihten sonra Alevilikle ilgili çalışmalara ağırlık verdi. İzmir’de “ilegal” ilk cemevlerini açtı. Alevilerin 1989’dan sonraki örgütlenme süreçlerine öncülük etti, pek çok derneğin kurucu genel başkanı oldu. Demokratik Barış Hareketi’nde rol aldı. AB Uyum Yasaları sayesinde 2002’de kurtulan ABF’nin Kasım 2005’te Genel Başkanı seçildi. Özel, evli ve üç çocuk babası. Bir söyleşisinde şunları vurguluyor: “* Siz Alevileri ne kadar temsil ediyorsunuz? Türkiye’deki Alevi örgütlerinin aşağı yukarı yüzde 95’i bizim federasyonumuza üye. Yani yaklaşık 350 dernek ve vakıf. * Potanın dışında kalanlar? Feri Mani Altun’un başını çektiği Ehl-i Beyt Vakfı’yla, Prof. Dr. İzzettin Doğan’ın genel başkanı olduğu Cem Vakfı. Karacaahmet ve Şah Kulu da şu anda biraz daha bağımsız duruyor.” Vatan Gazetesi www.lifeinbursa.com/haberx/7204/33/akp_alevileri_nasil_kazanir.htm

Avrupa Alevi Birlikleri Federasyonu Alevi Bektaşî Federasyonu Ali Doğan

Alevi örgütleri içinde “Alevilik, İslâm dışıdır.” iddiasında başı çeken iki isim olmuştur. Biri Türkiye’de Alevi Bektaşî Federasyonu Genel Başkanı **Ali Doğan**^{302/303} diğeri Avrupa/Almanya’da AABF Dedeler Kurulu Başkanı **Hasan Kılavuz Dede**³⁰⁴.

302 İlerleyen zamanlarda (15 Kasım 2005) Ali Doğan vefat etti ve ABF’de genel başkanlık Atilla Erden’e bilahare Selahatin Özel’e geçti. Erden ile Özel arasında, Alevi Bektaşî Federasyonu Genel Başkanlık tartışmaları için bkz., Serçeşme, Aralık 2006, sayı: 25

“Ali DOĞAN 10 Ağustos 1929 yılında Sivas, İmranlı İlçesi Arık Köyü’nde doğdu. Üç çocuk ve yedi torun sahibiydi. Aleviliği ve EDEB’i Alevi cemlerinde küçük yaşta öğrendi ve yaşadı. 1960 yılından beri iş adamlığını da başarılı ve dürüst bir biçimde yürütmüştür. Bir yandan iş yaşamını sürdürürken, 1963’lerde Hacı Bektaş Turizm Tanıtma Derneği’nin kuruluşu ile başlayan Alevi Hareketi’nin, günümüze kadar süren her mücadelesinde inançlı ve kararlı bir biçimde yer almakla kalmadı, bağımsız derneklerin bir araya gelerek merkezleşmesinde de arkadaşlarıyla birlikte büyük çaba ve emek harcadı... Ali DOĞAN siyaset alanında Birlik Partisi ve Demokratik Barış Hareketi’nde de yer almıştı.” www.hacibektasvakfi.org/vakif.asp?MID=46 Birlik Partisi hakkında konuyla ilgili kitap çalışması yapan Kelime Ata ile söyleşi ve başka yazılar için, bkz., Serçeşme, Mart 2007, sayı: 27

303 Bkz., Mustafa Mutlu, Bu tartışma en çok Alevilere zarar verir 01.10.2004 Vatan.

304 Hasan Kılavuz, kendisini şöyle tanıtıyor: 1946 yılında Dersim’in Mazgirt kazasına bağlı Muhundu (Darikent) nahiyesinin Canık (Aydınlık) köyünde doğmuşum. İlk okulu köyde, orta okulu Mazgirt’te, Sanat Enstitüsünü Elazığ’da bitirdim. 1967 yılında Ankara’ya Devlet Mühendislik Akademisi’nde okumaya gittim. 1970 senesinde, okulun üçüncü sınıfındayken yurt dışına Almanya’ya geldim. Geldiğim tarihten beri Hamburg’da ikamet etmekteyim. Gençlik Dairesinde çalışıyorum. Çalışmaktan arta kalan zamanımı demokratik kitle örgütleri ve kuruluşları içerisindeki sosyal faaliyetlere katılarak değerlendiriyorum. 1978 yılında Hamburg’taki KOMKAR (Kürdistan Dernekler Birliği) sempatanlarıyla birlikte çalışmaya başladım. O tarihten bu yana kurduğum dostluk ilişkilerim hiç kopmadı. 1989 yılında Hamburg’ta kurulan Alevi Kültür Merkezi’nin

Alevilik tartışması

Unut ERDEM/ANKARA

İzmir'de bir yurttaşın nüfus cüzdanına İslam yerine Alevilik yazılma talebinin reddedilmesi üzerine Alevi Bektaşî Kuruluşları Birliği Federasyonu Genel Başkanı Ali Doğan'dan, tartışmaya yol açacak bir tepki geldi. Aleviliğin İslam'ın bir mezhebi değil, bütün dinlerden etkilenen bir yaşam biçimi olduğunu söyleyen Doğan, 'Tek ortak noktamız 'Allah-Muhammed-Ali' üçlemesidir' dedi.

ALEVİLİĞİN İslam'ın farklı bir yorumu olarak değerlendirilmesine şiddetle karşı çıkan Alevi Bektaşî Kuruluşları Birliği Federasyonu Genel Başkanı Ali Doğan, 'Alevilik, İslam'dan binlerce yıl önce vardı. Alevilik İslam'ın dışındadır ve kendine özgüdür' dedi. Nüfus cüzdanındaki din hanesine İslam ibaresi yerine, Alevi ibaresi yazılması için İzmir 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne dava açan Sinan Işık'ın talebinin reddedilmesi üzerine bir açıklama yapan Doğan, 'Alevilik' kavramının İslamın dışında ve kendine özgü olduğunu savundu.

MEZHEP DEĞİL

Aleviliğin ne bir din ne de bir mezhep olduğunu vurgulayan Doğan, İslamın içinde yer aldığı tek noktanın 'Allah-Muhammed-Ali üçlemesinin içinde yer almasıdır' olduğunu söyledi. Aleviliği 'İnsanı merkezine koyan Anadolu'ya özgü, eşi ve benzeri olmayan bir felsefe, bir inanç, bir yaşam biçimi, bir kültür, bir öğreti ve hatta bunların tümünü de aşan bir toplumsal olgu' sözleriyle tanımlayan Doğan, bu özellikleriyle İslam'dan farklı bir yerde durduğunu kaydetti, 'Aleviler kendi kuralları ve gelenekleri ile yaşarlar' dedi.

Ali Doğan, Alevilik için 'Kendisini yenileyen, açık, çağdaş bir inanç sistemidir' yaptı. Doğan, Aleviliğin kökenini şu sözlerle aktardı: 'Alevilik İslam'dan çok önce, Orta Asya'da Şamanizm, Zerdüşlük, Manhaizm vb. inançlardan etkilenecek oluşmuş, daha sonra tek tanrılı dinler aşamasında, Musevilikten, Hristiyanlıktan etkilenecek ve son olarak da İslam'dan en yoğun etkilenecek, Hak-Muhammed-Ali'yi kendisine rehber edinmiştir.'

LAİKLİĞE AYKIRI

Nüfus kağıtlarında din hanesinin bulunmasına da karşı çıkan Doğan, 'Din hanesinin bulunması, Anayasamız'ın 24. maddesinde düzenlenmiş olan inanç özgürlüğüne, keza 2. maddesinde düzenlenmiş laiklik ilkesine aykırıdır. Bu nedenle nüfus kağıtlarındaki din hanesi kaldırılmalıdır.'

Yargıtay onarsa AİHM'ye gidecek

İzmir'de belediye işçisi Sinan Işık'ın, nüfus cüzdanındaki din hanesine 'İslam' yerine 'Alevilik' yazılması talebiyle açtığı dava, 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce reddedilmişti. Temyize giden Sinan Işık, Yargıtay'ın kararı onaması halinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuracağını söylemişti.

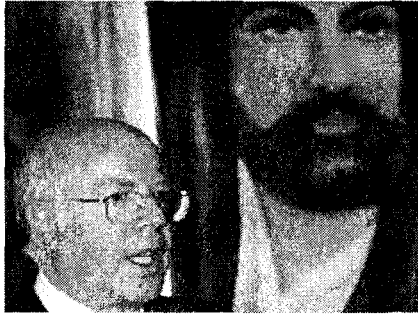
1 Ekim 2004 Hürriyet

üyeyi oldum. Derneğin dört yıl başkanlığını yaptım. Ben Türkiye'de bir Seyid (Dede) ailesinden geliyorum. Üç yıl Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu Dedeler Kurulu başkanlığını yaptım. Halen Federasyonun Dedeler Yönetim Kurulu üyesiyim. Hamburg'taki Dinler Arası Dialog Toplantılarında 12 yıldan beri Alevileri temsilen bu kurulun üyeliğini yapmaktayım.

İzzettin Doğan: “Alevilik, İslam dışıdır.” iddiası “zırcahillik”

Ali Doğan'ın iddialarına en net yanıt verenlerden birisi CEM Vakfı Başkanı **Prof. Dr. İzzettin Doğan**'dır. Doğan “Alevilik, İslam dışıdır.” iddiasını savunmak “zırcahillik”tir.

“CEM Vakfı Başkanı Prof. Dr. İzzettin Doğan, ‘Alevilik İslâm dışı’ diyen Ali Doğan’a sert çıktı. Prof. Dr. İzzettin Doğan, ‘Bu düşünceyi savunmak için zır cahil olmak lazım. Bu tezi, eline verilen kağıdı okumaktan aciz Ali Doğan’ın kulağına fısıldayan Diyanet’in ajanlarıdır. Maksat da Alevileri antipatik göstermek, Alevi-Sünni çatışmasına çanak tutmak, ya da Alevilerin Diyanet’ten almaları gereken payın önünü kesmektir’ dedi.

İzzettin Doğan

Doğan: Alevilik, Türklerin İslâm Yorumudur

‘Alevi, İslâmı Hazreti Ali gibi yorumlayan insanlara, onun yorumlarına itibar eden insanlara verilen isimdir. Türk kavimlerinin İslâmı algılama ve uygulama biçimidir. Anadolu’yu Müslümanlaştıran hareketin ismidir, Alevilik. Pir Sultan Abdal, 1000 şiiri varsa 998’inde gül yüzlü Muhammed’den, Hazreti Ali’den, 12 imamlardan söz eder. Bunların tümünü, Türk tarihini, Türk kültürünü yaratan yaşatan bütün şiirlerini dualarını Türkçe okuyup, Türkçe

halka vaaz veren Alevi, Bektaşî, Mevlevî baba ve dedelerini nereye koyacaksınız."³⁰⁵

Alevî örgütleri içinde "Alevîlik, İslâm dışıdır." iddiasını Türkiye'de ABF Genel Başkanı Ali Doğan'ın, Avrupa AABF Dedeler Kurulu Başkanı Hasan Kılavuz'un ileri sürdüğünü belirtmiştik. Ali Doğan'dan sonra şimdi de Hasan Kılavuz Dede'nin görüşüne mercek tutalım:

Kürtçü bir yayın organının "Alevîlik-Müslümanlık-İslâmiyet içinde inanç farklılıkları nedir?" sorusunu şöyle cevaplıyor Hasan Kılavuz Dede:

"Almanya'daki alevî kamuoyunda Alevîliğin İslâm içerisinde olmadığına dair ilk açıklamalarım tabî şok tesiri yaptı. Bu açıklamam 2003 yılında Almanya'nın Extertal şehrinde, Avrupa'daki bütün Alevî Kurumlarının en üst düzeydeki yöneticilerinin bulunduğu bir toplantıda yazılı olarak yapmıştım ve bütün konfederasyon yöneticilerine dağıtmıştım. Bu açıklamam Hürriyet Gazetesi'nde tam metin olarak yayınlanınca tartışmaların boyutu Türkiye'ye de sıçradı ve bugüne kadar tartışılıyor. Bu konu tartışıldıkça daha da netlik kazanıyor. Alevîler bu açıklamayla birlikte bir korku çemberini kırarak kendi inanç ve ibadetlerinin Sünnî İslâm inanç ve ibadetiyle üst üste çakışmadığını sesli söylemeye başladılar. Alevîler yaşadıkları coğrafyada sunnî İslâm inancıyla kuşatıldığı için, takiye yaparak İslâm örtüsünün altına gizlenmiş.

305 1 Ekim 2004 Hürriyet. Ayrıntılı bilgi için bkz., Prof. Dr. İzzettin DOĞAN, Alevîlik İslâm Dışı Değildir, Türk Yurdu, Şubat 2005, Sayı 210

Hasan Kılavuz

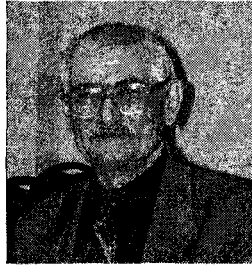
İslâm dininde, imanın şartları var , müslümanlığın şartları var, aleviler bu şartların hiçbirini pratik ibadetlerinde yapmadıkları gibi, yorum ve anlatımlarıyla da hiçbir zaman Sünni İslâm ulemasının yorumlarına katılmazlar. Tanrı'yı insanda gören, insanı inanç ve ibadetinin merkezine koyan ve insana kutsallık yükleyen bir inanç, ibadetini müzikle yapan, haremlik ve selamlığı kaldırıp kadın ve erkeğin birlikte yan yana ibadet etmeyi hak bilen bir inanç, İslâm diniyle örtüşmez. Anadolu Alevileri **Hak, Muhammed, Ali** üçlemesini yaratarak ibadet ve deyişlerinde söylerler bu İslâm'da şirktir (günahdır). İslâm'da Tanrı'ya eş koşulmaz, bir benzetilme yapılmaz. Oysa ki Aleviler Hak, Muhammed, Ali üçlemesiyle bir birlikten bahsediyorlar (tasavvuf dilinde üçü birdir).³⁰⁶

Hasan Kılavuz'un düşüncesi böyle. Onarlı Ocağı'ndan Alevi yazar **İsmail Kaygusuz** bu görüşleri hararetle eleştirmiştir:

“Birkaç AABF ve ABKB yöneticisi çıkmış, “Biz İslamın dışındaki Alevileriz” diyorlarsa, varsın desinler; kendilerini İslâm'ın dışında hisseden hangi Alevi varsa onları yönetsinler. Bu anlayışı sürdürdükleri sürece, koskoca Alevi-Bektaşî toplumunun, yani Heterodoks İslam inanç topluluklarının temsilcisi ya da onların kitle örgütü olduklarını ileri sürmeğe

306 Röportaj, Necla Morsünbül, www.kurdistan.nu/dk-yazilar/roportaj_hasan_kilavuz.htm

asla hakları yoktur. Toplum onları zaten dışlayacaktır. Örgütlerin tepesindeki eski bir sol fraksiyonun birkaç kuramcısının yönlendirmeye çalıştığı bu akımın ne tarihsel, ne de bilimsel hiçbir dayanağı yoktur, yitip gidecektir. Bu kişiler, gitsin kendi küçük dükkânlarını işletip, teori üretsinler, içinden çıktıkları koskoca inanç toplumuna daha fazla zarar vermesinler. Ya da yanlışlarını kabullenerek inançlılarsa özlerini dâr'a çekip, özeleştirilerini yapıp çalışmalarını içtenlikle sürdürsünler. Yanlış yolda menzil alınmaz. Yanlışın neresinden dönersen dön, kazançlı çıkarsınız. Özeleştirisi yapmak her zaman büyüklüktür. **Alevilik, İslâm'ın içinden çıkmış ve Ortodoks İslâm'a aykırı gelişim göstererek, bâtını yorumlarla büyük farklılıklar kazanmış olan Heterodoks İslâm'ın yaşayan son halkası, en son temsilcisi ve bizatihi kendisidir.**"³⁰⁷

İsmail Kaygusuz

Alevi Akademisi Bilim Kurulu üyesi **İsmail Kaygusuz**, AABF'nin Aleviliği İslâm-dışı sayan tanımını eleştirmiş ve bu tezi ileri süren Dedeler Kurulu Başkanı **Hasan Kılavuz**'un istifa etmesini ya da görevden alınmasını talep etmişti.³⁰⁸

307 İsmail Kaygusuz, Kuşatma Altındaki Dergâh ve Alevi Toplumuna Kırk Sorulu Resmi Dayatma, Serçeşme, sayı: 4, Ekim 2004; İsmail Kaygusuz'un bu konudaki görüşünün ayrıntısı için bkz., Alevilik Ne İslâm'ın Dışındır Ne de ta Kendisidir - Bölüm II, Serçeşme, Ocak 2006, Sayı: 18

308 Bkz., İsmail Kaygusuz, İnançsal Birlik Birlik Bağlamında Kendisini Yenilenebilir ve Yapısında Değişime Gitmeli, Serçeşme, Ocak 2005 Sayı: 6

AABF 18.12.2004 tarihli toplantısında, İsmail Kaygusuz'un Aleviliğin tanımıyla ilgili eleştirisini kabul etmiş ve eski tanıma dönmüştür:

Son dönemlerde içimizde ve dışımızda sürdürülen Aleviliğin tanımı konusundaki tartışmaları dikkate alan AABF Genel Yönetim Kurulu, 18.12.2004 tarihinde, tüm organlarımızı temsil edileceği geniş bir toplantı yaptı. Bu toplantıda her katılımcı söz hakkı aldı ve görüşlerini belirtti. Katılımcıların tamamı, AABF'nin Aleviliğin tanımı konusunda belirsizliğin olmadığını, AABF 1998 Programının Aleviliğin tanımını yaptığını ve bu tanımın şu anda geçerli olduğunu belirttiler. Buna göre kısaca Aleviliğin kısa tanımı şöyle:

"Alevilik; Allah, Muhammed, Ali kutsallığını kalbinde taşıyan, Hz. Ali'nin adaletinden ayrılmayan, temelinde insan sevgisi bulunan, her dine, mezhebe, inanca saygı duyan ve hoşgörüyle bakan, dil, din, ırk, renk farkı gözetmeyen, eline, beline, diline sahip olma ilkelerini şart koşan ve bunu muhasiplik kurumu ile gerçekleştiren, gelmek isteyen inançlı insanları çansı altına alarak manevi ihtiyaçlarını gideren, insanları yaşadıkları topluma kendi istekleriyle kendi kendilerini yargılamalarını sağlayan, eşitlikçi, katilimci, paylaşımcı düşünceyi savunan, şeriatın bağnaz kurallarına bağlı olmayan ve onu reddeden, İslam dinini kendine göre - Sünni inancının dışında - yorumlayan; asıl doğruluk, kemali dostluk, cevheri merhamet, görüşü eşitlik, hazinesi bilgi, meyvesi sevgi hamuruyla yoğrulmuş, insan-ı kamil yani erdemli insan yaratmayı öngören, korkuyu aşip sevgiyle Tanrıya yönelen, En-el Hak ile insanın özünde tanrıyı gören, yaradan ile yaradılan ikiliğinden Vahdet-i Vücut'a (Varlık Birliği) varan, edep ve ahlaklılığı yaşamını temeline koyan, insanı yücelten, hanurunda hem ilahiliğin hem de ırfaniliğin mayası bulunan, kişinin ahlak ve karakterli yaşam ilkelerini belirleyen, dini biçim ve şekil olarak değil, inanç olarak algılayan, dini bağımsız bir irade gücü ve bânîni özelliğiyle evrimleştiren, akıl ve iman bütünlüğünde birleştiren ve tüm bunları Kırklar Cemi'nden alınan ilhamla yürüten canların inanç sistemidir."

Bundan böyle, AABF ve tüm organları herhangi bir spekülasyon olmaksızın Alevilikle ilgili bu tarihi ölçü alacaklar ve bunun dışında belirtilen görüşleri, inanç ve düşünce özgürlüğü bağlamında kişisel görüş olarak değerlendireceklerdir.

Serçeşme, Ocak 2005 Sayı: 6 ³⁰⁹

Ancak AABF'nin bağlı olduğu AABK'nın 20-21 Ocak 2005 tarihinde yaptığı Genel Yönetim Kurulu'nda Alevilik yine İslâm'dan bağımsız bir inanç olarak tanımlanmıştır. Serçeşme'nin 7. sayısında bu karar yer almaktadır:

309 Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu Genel Başkanı'nın Açıklaması, İki Günlük Toplantı Sonuç Bildirisi, (AABF Genel Yönetim Kurulu, 18.12.2004 tarihinde) Turgut Öker Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu Genel Başkanı Serçeşme, Ocak 2005 Sayı: 6

Alevilik, Anadolu Merkezli Bir İnançtır!

AABK, 10 Ekim 2004'de Ankara'da, 23 Ekim 2004'de Köln'de gerçekleştirdiği toplantılarda dile getiren görüşlerin ve Aleviliğe yönelik yapılan belirlemenin tümüyle arkasındadır. Bu belirlemeye göre:

“Anadolu’ya özgü bir inanç olan Alevilik, öğretisinin tanımını yapmıştır. Cem’den Semah’a, Semah’tan Müsahip’liğe kadar yaşayan öğretisi ve uygulamasıyla bir bütündür ve diğer inançlarla farklılığını korumaktadır. Bunun sonucu olarak, kimliklerine, inançlarına ve Cemevlerine, iktidarların bütün karşı koymalarına rağmen, kendi olanaklarıyla sahip çıkmıştır.”

Serçeşme, Şubat 2005, Sayı: 7 ³¹⁰

Birkaç ayda çizilen zikzaklar örgüt içerisinde hararetili tartışmaların göstergesi olmalıdır. Ancak teşkilat üyelerin önemli bir kısmı “Alevilik İslâm dışıdır” tezini kabul edeceğini söylemek mümkün değildir. Örneğin Hasan Kılavuz’dan sonra Dedeler Kurulu Başkanlığına seçilen **Cafer Kaplan** Aleviliğin İslam’ın bir yorumu olduğu vurguluyor:

“Bizim yol göstericimiz AABF’nin programında yer alan Alevilik tanımıdır. Hak- Muhammed-Ali’yi kalbinde taşıyan, manevi susuzluklarını gideren, Ene’l-Hak düşüncesi ile bütünleşen, insanları düşüncesinden dolayı değil inancından dolayı çatısının altına alan, kimsenin inancına karışmadan demokrasinin ve laikliğin olduğu bir düşüncede yürütülen, tanrıyı insanda gören, İslam’ı Sünni inancının dışında kendisine göre yorumlayan, kırkların meclisindeki cem sisteminde inancını yürüten bir Alevilik, bizim Alevilik anlayışımızdır. Yedi ulu ozanımız, geçmişten günümüze

310 Taleplerimizin Hayata Geçmesi İçin Sorumluluklarımız Düne Göre Daha Da Artmıştır! Zorunlu Din Dersleri Derhal Kaldırılmalıdır! AABK- Almanya Alevi Birlikleri Konfederasyonu, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK) Genel Yönetim Kurulu, 20-21 Ocak 2005 tarihinde Köln’de toplandı. AABK, yaptığı toplantıda, Türkiye ve Avrupa Birliği sürecini, Alevi hareketinin içinde bulunduğu mevcut durumu, sorunlarını ve çözüm yollarını değerlendirerek aşağıdaki açıklamayı Alevi hareketine ve kamuoyuna duyurmayı karar altına aldı. Serçeşme, Şubat 2005, Sayı: 7

yaşadıkları çağda o coğrafyadaki inançları da içine katarak, Aleviliği hem inanç, hem kültür, hem felsefe hem de yaşam biçimi olarak bugüne kadar taşımış.”³¹¹

Cafer Kaplan Dede

Ancak **Cafer Kaplan Dede**'nin görüşü AABK içindeki tartışmaları bitiremiyor elbette. Örneğin AABK Genel Başkanı **Turgut Öker** Haziran 2007'de Ali Asker Barut'a verdiği mülakatta görüşünü şöyle açıklıyor:

“Ali Asker Barut: Alevilik İslam'ın içinde-dışında tartışması konuyu biraz absürd hale getirmiyor mu? Tarihi olarak İslamiyet olmasa Hz. Ali etrafında bir inanç grubu oluşmazdı. Hz. Ali'yi İslamiyet'ten koparmak mümkün olmadığına göre bu ayrım çabası ne ifade ediyor?

Turgut Öker: *Bu süreç içinde anlamlı bulduğum bir soru. Bunun Hürriyet Gazetesi aracılığıyla okuyucuya ulaşacak*

311 1968 yılında Erzincan'ın Tercan ilçesinin eski adıyla Vartık yeni adıyla Beğendik köyünde doğdu. İlkokulu köyde, ortaokulu İskenderun'un Payas ilçesinde tamamladı. Daha sonra yerleştiği İstanbul'da fayans ustası oldu. 1990 yılında aile birleşimi yoluyla Almanya'ya geldi. Werl ve Hamm Alevi Kültür Merkezi'nde (AKM) yöneticilik ve başkanlık olmak üzere 10 yıl görev yaptı. Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu (AABF) Dedeler Kurulu Yönetim Kurulu Üyeliği ve AABF-Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti Dedeler Kurulu Başkanlığı'ndan sonra 26 Nisan 2006'da AABF Dedeler Kurulu Başkanlığına seçildi. Yaşamını inşaat işçisi olarak sürdüren Cafer Kaplan, evli ve iki çocuk babası. Gazeteci Recai Aksu'nun Milliyet Gazetesi Avrupa Baskıları için hazırladığı 'Alevi Dosyası' 08.10.2007

olması son derece anlamlı bulduğum bir olay. Bu konuda hep yargısız infazda bulunuldu. Alevi dünyasındaki bu tartışmanın, gerçek nedeni ayrıntılı bir şekilde okuyucularla paylaşılmadı. Böyle bir tartışma Alevi dünyasında yeni bir tartışma değildi. Yaklaşık 1995'te Türkiye'deki Aktüel dergisinde "Alevilik İslam Değildir" diye araştırmacı Nejat Birdoğan'la bir söyleşide bu alanda ilk bir tartışmayı gündeme getirdi. 1995 yılında çok yaygın bir şekilde Türkiye'de entelektüel dünyada Alevi dünyasında bu olay tartışıldı. Ve Avrupa'da da bizler paneller yaptığımızda Türkiye'den Aleviliği İslam içi İslam dışı gören konuşmacılar çağırdık. Son dönemde özellikle yani Diyanet ve Sünni kesim ısrarla son 10 yıla kadar Aleviliği bir inanç olarak kabul etmezken, İslam kabul etmezken, zındıklık, Kızılbaşlık, mum söndürüyorlar gibi iftiralarda bulunurken, baktı ki bu yaklaşımla Alevi dünyasında bugün hegemonya olması Aleviliğin de üzerinde Diyanet'in Alevileri de temsil eden kurum olması mümkün değil. Birden çark ettiler dediler ki "Alevilik Sünnilik gibi İslam ve dolayısıyla da biz Sünniliği temsil ediyoruz, Aleviliği de temsil ediyoruz". Aynı gelişme Avrupa'da yaşandı. Yani burada Diyanet'e bağlı camiler, hocalar asla bizim etkinliklerimize gelmezken, Alevileri burada din kardeşi olarak kabul etmezken, Diyanet'in bu asimile etme, Aleviliği kendi dairesi içerisine alarak asimile etme ve dolayısıyla da Alevilerin de temsilcisi olma hakkını kavuşmak için birden Alevilerin İslam olduğu vurgusu yapılmaya başladı. Bu doğrultuda ifadeler, açıklamalar yapılmaya başlandı. Şimdi burada bu tartışma federasyonumuz açısından asla teolojik bir tartışma değil. Yani tarihsel anlamda Hz Ali ile başlayıp diğer Alevi önderleriyle Aleviliğin bugüne gelmediği gibi bir iddia değil. Bütün tartışma şu: AABF Avrupa'da Alevileri temsil edecek mi yoksa Diyanet mi Alevileri temsil edecek? Yani burada bir muhatap yaratma gibi bir amaç var. Burada İslamı temsil etmede bir inanç kurumunu aynen kiliselerdeki gibi ortaya çıkarma gibi bir amaç var. Alman devleti diyor ki "ben

hepinizle uğraşmam. 49 parçasınız. Nasıl burada kiliseler bir çatı altında örgütlüyse ve bütün buradaki Katolikleri, Protestanları bir kurum olarak muhatap alıyorsam ben hepinizle tek tek uğraşmam o yüzden ortaya çıkın bir muhatap olsun". Şimdi burada Alevileri yüzyıllık baskılardan sonra kendine özgü değerleriyle birden buradaki DİTİB'in kontrolünde ve DİTİB'in temsilcisi olduğu bir daire içerisinde olması bizim kendimizi inkar etmemiz olur. Yani olay teolojik bir tartışma değil olay hukuki olarak temsil kabiliyeti itibariyle Alevileri kim temsil edecek tartışmasıdır. Alevileri, Alevilerin kurduğu, bugüne getirdiği içinde yer aldığı AABF mi temsil edecek yoksa Alevileri Sünni bir kuruluş olan Diyanet mi temsil edecek? Asıl tartışma budur. AABF'yi DİTİB'e bağlama, ve DİTİB'in altında yer almasını sağlama ve temsil etme yeteneği itibariyle de AABF'yi Alevileri temsil eden kurum değil AABF'yi sadece DİTİB'in altında bir büro gibi değerlendiren bir durum söz konusu. Yani olay hukuki bir olay. Alevilik kendine özgü bir inançtır, bu haliyle de Alevileri sadece AABF temsil eder. Aleviler'in muhatabı AABF'dir. Alman devletinin de Avrupa devletlerinin de muhatabı AABF olabilir. Şöyle bitiriyim; bizim içimizde teolojik anlamda kendini İslam'ın özü gören Aleviler de var kendisini İslam dışı görenler de var ama biz bir kurum olarak asla tek tek üyelerimizin Aleviliği nasıl yorumlayacaklarına ilişkin müdahalemiz bugüne kadar olmamıştır, olamaz da. Doğru da bulmuyoruz." ³¹²

Öker'in karşılaştırması yanlış olmalı; çünkü Almanya'da Katolikler de Protestanlar da ayrı tüzel kişiliğe sahiptir; ama biri kendisini Hristiyanlık-İç, diğeri kendisini Hristiyanlık-Dış olarak görmesi gerekmiyor. Almanya, mezhepsel farklılıklar konusunda yeterince tecrübelidir ve mezhep temelli örgütlenmeleri dışlayan bir tutumu yoktur.

312 AABF Başkanı Turgut Öker ile dobra dobra 10-07-07 Ali Asker Barut / Hürriyet Gazetesi Avrupa Baskıları Haziran 2007.

* **Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Derneği**³¹³ (HBVKTD: (1992), **Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı** (HBVAKV: 1994):³¹⁴ İç içe olan bu iki kurum son yıllarda Alevilik'in İslâmiyet'in dışında ayrı bir din olduğu yönünde görüşünü savunmaktadır. Bu görüşe göre Alevilik, İslâm'dan çok daha önce ortaya çıkmış kendine özgü bir dindir.

İçinde cemevi de bulunan Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı'nın Ankara-Dikmen'deki dört katlı görkemli merkez binasının açılış törenine dönemin **Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel**, **Başbakan Mesut Yılmaz** ve birçok siyasetçi katılmıştır.³¹⁵

313 Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Dernekleri: Tekin Özdil: Genel Başkan, Hüseyin Yıldırım, Ahmet Doksöz, Hüseyin Ara, Elvan Çelen, Düğün Argun, Atilla Erden, Tuncer Baş, Hüseyin Gazi Metin, Ali Buğdacı, İsmail Metin, Kelime Ata, Adem Şahin. Genel Merkezi Sokullu Mehmet Paşa Cd İğde Sk No: 24 Dikmen/ANKARA Resmi web sitesi: www.hacibektasdernegi.org

314 Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı: Ercan Geçmez Genel Başkan, Eyüp Tek, Tekin Özdil, Soner Özbek, Kasım Özkan, Artur Kılıç, Kamil Aykanat. Sokullu Mehmet Paşa Caddesi İğde Sokak No: 24 Dikmen-Ankara-Türkiye Şubeleri: Ankara-Mamak, Ankara-Altındag, Amasya-Gümüşhacıköy, Amasya-Suluova, Amasya-Merzifon, Adana-Ceyhan, Adıyaman-Merkez, Antalya-Merkez, Aydın-Kuşadası, Çorum-Merkez, Denizli-Merkez, Erzincan-Merkez, İstanbul Şubesi İzmit-Körfez, İzmit-Merkez, Iskenderun-Merkez, K.Maraş-Nurhak, K.Maraş-Elbistan, Mersin-Merkez, Manisa-Merkez, Sivas-Merkez, Sivas-İmranlı, Sivas-Zara, Yalova-Merkez, Adana-Merkez, Aydın-Merkez. Resmi web sitesi: www.hacibektasvakfi.org

315 Tahire Erman ve Aykan Erdemir, Aleviler ve Topluma Eklemlenme Sorunsalı, TESEV.

Söz konusu iki kurumun ABF'nin omurgasını oluşturduğu söylenebilir. **Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu (AABF)** ve **Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK)** ile eşgüdümlü çalışmalar yürüten HBVAKV ve ABF, genellikle Avrupa Birliği uyum sürecindeki demokratikleşme sürecini hızlandırıcı ve yoğunlaştırıcı kampanyalar yürütmekte ve bu süreçte hükümetle ve diğer bazı Alevi örgütleriyle ters düşmekten çekinmemektedir.³¹⁶

* **Pir Sultan Abdal Kültür Derneği:** 16. yüzyıl Alevi evliyası Pir Sultan Abdal'ın adını taşıyan sol görüşlü bir dernek olan **Pir Sultan Abdal Kültür Derneği (PSAKD 1989)** ³¹⁷ de, Aleviliğin İslâm dışı “özgün bir inanç” olduğunu vurguluyor.

316 Erman ve Erdemir, aynı makale

317 Kazım Genç Genel Başkan, Önder Aydın, Ahmet Özudoğru, Neşe Ceyhan, Kemal Bülbül, Erdal Yıldırım, Cemal Şahin, Oktay Kandemir, Hasan Yağız, Veysel Kaymak, Metin Arslandoğmuş, Atakan Eren, Şehriban Metin, Yüksel Işık, Muharrem Erkan, Muammer Şimşek, Ali Rıza Telek, Şehri Tuğcular, Baki Kaya, Metin Çelik, Halis Yeşilova. 2001 yılından beri PSAKD Genel Başkanı olan Av.Kazım Genç, aynı zamanda ABF Genel Başkan Yardımcısıdır. Genç, TÖB-DER Şb. Başkanlığı, İstanbul Tuncelililer Vakfı, Ankara Tuncelililer Vakfı Kuruculuğu ve Kurucu Yön. Kurulu Üyeliği, Çağdaş Hukukçular Derneği Ankara Şb.Başkanlığı ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Genel Saymanlığı görevlerinde bulunmuştur. İnsan Hakları aktivistidir. Av. K. Genç, halen AİHM'de devam eden 'Zorunlu Din Derslerine' karşı süren davanın avukatlığını ve Alevilikle ilgili davaları takip etmektedir. Şubeleri: Adana, Alanya, Almus (Tokat), Ankara, Antalya, Banaz, Bornova, Buca, Bursa, Çanakkale, Çerkezköy, Çeşme, Çiğli, Çorlu, Diyarbakır, Esenler, Eyüp, Gaziosmanpaşa, Gümüldür, Havza, Hekimhan, Kadıköy, Kahrmanmaraş, Karşıyaka, Kartal, Kemalpaşa, Malatya, Maltepe, Marnak, Manavgat, Marmaris, Menemen, Milas, Pendik, Reşadiye, Sarıyer, Samsun, Sultanbeyli, Şarkışla, Tokat, Turhal, Tarsus, Ümraniye, Varto, Yenimahalle, Yolkonak, Zile. PSA Dergisi yazarları: Kazım Genç, Yüksel Işık, İbrahim Karakaya, Veysel Kaymak, Erdal Yıldırım, Zülfü Akar, Enver Cemal Şahin, Kemal Bülbül, Musa Kazım Engin, Ali Balkız, İrene Melikoff, Temel Demirel, Muzaffer Oruçoğlu, Ferhat Tunç, Güler Yıldız, Metin Çelik, Kendal Doğan, Orhan Aydın, Evin Çiçek, Sibel Özbudun, Sultan Demiroğlu, Serdar Doğan, Recai Özdemir, Hıdır Ali Bingöl, Kemal Derin, Fikret Başkaya, Rıza Aydın, Cafer Solgun, Ali İmren, Ünsal Öztürk, Türkan Doğan, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Genel Merkezi Ziya Gökalp Caddesi No: 16/15 Kızılay/Ankara www.pirsultan.net

Neşe Düzel'le yaptığı “*Alevilik İslâmiyet’in içinde değil*” başlığını taşıyan söyleşide “*Peki Alevilik İslâm’ın içinde yer almıyor mu?*” sorusunu **Kazım Genç** şöyle yanıtlıyor:

“Alevilerin bir bölümü İslâm olduğunu kabul etmiyor, bir bölümü ise ediyor. **Biz, Aleviliğin İslâmiyet’in içinde olmadığını söylüyoruz.** Aleviliği, İslâmiyet’ten önce var olan ve İslâmiyet’ten farklı kendine özgü bir olgu olarak görüyoruz. Alevilik, ta Orta Asya’dan şamanizmin ritüellerini de alarak Anadolu’ya gelen, Musevilik’ten, Hristiyanlık’tan ve en geniş anlamda da İslâmiyet’ten etkilenen bir inanç, felsefe, kültür ve yaşam biçimidir.”^{318/319}

Kazım Genç³²⁰

PSAKD, inanç temelli olmaktan çok politik bir örgütlenme olarak ortaya çıkmıştır. PSAKD ve bağlı dernekler Aleviliği “din dışında” ve “Anadolu halkına özgü bir felsefe ve yaşam biçimi,” kimi zaman da “demokratikleşme, çağdaşlaşma ve laikleşme mücadelesi” ve “toplumsal muhalefet ve direniş odağı” olarak tanımlamaktadırlar.³²¹

318 10 Ekim 2005 Radikal, Genç’in aynı söyleşide şu sözü de dikkate değer: “Hacı Bektaş dergâhı Alevilerin kâbesidir. Aleviler oraya gitti mi hacı otururlar.”

319 Alevi STK’larının siyasi bağlılıklarına ilişkin olarak bkz., İsmail Pehlivan, “Kentleşen Alevilik”, Akşam, 1 Kasım 2006. Osmanlı’dan günümüze Alevi örgütlenmeleri hakkında içerden bir yazarın çalışması H. Necdin Şahhüseyinoğlu, Alevi Örgütlerinin Tarihsel Süreci, Ankara-2001, Ayıldız Yayınları

320 Resim www.psakd.org/yazarlar/aleviler_ve_siyaset_konferansi_konusmasi.html

321 Erman ve Erdemir, aynı makale

Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Genel Merkezi

Kamil Fırat'ın araştırmasındaki anketlerinde Aleviler arasında dinsel kimliklerini "Ateist" olarak tanımlayanların oranı ise yüzde 14.6.

Pir Sultan'la ilişkili olan üyelerin çoğunluğu, dinsel kimliğini "ateist" olarak tanımlıyor.

Buna karşılık "Dinsel kimliğinizi nasıl açıklarsınız?" sorusuna yanıt verenler içinde en kalabalık kategoriye, yüzde 34.5 ile dinsel kimliklerini sadece "Alevi" olarak tanımlayanlar oluşturuyor. Deneklerin yüzde 32'si ise dinsel kimliklerini, "Hem Müslüman hem Alevi" olarak tanımlıyor. Salt "Müslümanım" diyenlerde bu oran yüzde 12.1'de kalıyor. Dinsel kimliklerini sadece "Müslüman" ve "hem Müslüman hem Alevi" olarak açıklayanların genel toplamına bakıldığında bu oranın yüzde 44.1 olarak karşımıza çıktığı görülüyor.

Bir başka değerlendirmeye, Kürt Alevilerin çoğunun dinsel kimliğini Alevi ya da ateist, Türk Alevilerin çoğunun ise Müslüman ya da hem Müslüman hem Alevi olarak tanımladığı ileri sürülebilir.³²²

* **Şiilik Yanlısı Aleviler:** Bunlar, Anadolu Alevileri arasında taban bulamayan Çorum, İstanbul, İzmir gibi kentlerde sınırlı taraftar sağlamış bir anlayışı temsil ederler. **Abdülbâkî Gölpinarlı**, kimi Alevi yazarlar tarafından Alevileri Şiileştirmek isteyenler arasında sayılmaktadır.³²³ Bunlar arasında Ehl-i Beyt Vakfı, Genç Erenler Hareketi, Ehl-i Beyt Camisi Hareketi sayılabilir.

Ehl-i Beyt Vakfı (1994): Aleviliği İslâmın özü olarak tanımlamaktadır. Ehl-i Beyt Vakfı, İran Şiiliği/Şiileri ile yakın ilişki içindedir. Lideri **Fermani Altun**'dur.

322 Kentleşen Alevilik Sosyolog Kamil Fırat'ın araştırması Yayına hazırlayan: Belma Akçura, 05 ve 07 Temmuz 2005 Milliyet Kentleşmenin Alevilik ve Alevilere etkileri üzerinde yürütülen alan çalışması, 2003 ve 2004 yıllarında Ankara'da Dikmen ve Mamak'ta toplam 208 denekle yürütüldü. ODTÜ Araştırma Fonu tarafından desteklenen araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğunu Çorum, Yozgat, Sivas'tan göç eden Alevi vatandaşlarımız oluşturdu. Bkz., dizinin ilk bölümü 04 Temmuz 2005 Milliyet

323 İsmail Onarlı, Namussuzluk ve İhanetin Belgeleri -1, www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=6758&baslik=NAMUSSUZLUK%20VE%20%C4%B0HANET%C4%B0N%20BELGELER%C4%B0%20-1

Genç Erenler Hareketi: “Genç Erenler” dergisini çıkararak yeni bir hareket başlatan Hacettepe Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi, **Dr. Hüseyin Tuğcu**’dur. Tuğcu’nun tezine göre “Alevilik Bir Meşreptir”.³²⁴ Tuğcu’ya göre

“Türkiye Alevi ve Bektaşileri İsna Aşeri’dirler, yani Oniki İmamcıdırlar. İsna Aşeri’nin ise Caferilik gibi temel bir mezhep anlıışı yoktur. Türkiye’de yaşayan alevi-Bektaşilerin hemen hepsi de ibadet ve yaşantılarında, ezan-abdest-namaz-oruç-hac-nikah-cenaze-bayram vs. ibadetleri başta olmak üzere tamamen Hanefi fıkına, yani Hanefi mezhebine göre yaşarlar.”^{325/326}

Ehl-i Beyt Camisi: Eski SHP milletvekili Cemal Şahin’in oğlu olan **Avukat Teoman Şahin**, 1979’da üniversitede okurken gerçekleşen İran Devrimi’nden derinden etkilenmiştir. Fikirlerini babasıyla paylaşmış ve birlikte Alevilikten Şiiliğin Caferi mezhebine geçmişlerdir. 1987’de baba- oğul Çorum’da **Ehl-i Beyt Camisi**’ni kurmuştur. Caminin bin kişi civarında cemaati olduğunu ifade edilmektedir. Şahin, gerçek Aleviliğe döndüklerini iddia etmektedir.^{327/328}

İran’ın Alevilere olan ilgisi halen devam etmektedir. Bir örnek olarak Sabah’ın haberi anılabilir:

324 Köprü Dergisi, Alevilik, Bahar 1998, sayı: 62

325 Hüseyin Tuğcu, 21, Yüzyıla Girerken Hacı Bektaş Veli Gerçeği, (Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Sempozyumu’nda sunulan tebliği) Genç Erenler Dergisi, Aralık 1998, sayı: 39. Genç Erenler Hareketi kendi hakkındaki sunuşu için bkz., www.gencerenler.4mg.com/Genc%20ERENLER%20Hakkında.html

326 Hareket hakkında bkz., İlyas Üzümlü, Günümüz Alevi Örgütlenmeleri ve Geleneksel Alevilikle İlişkisi, Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye’de Aleviler, Bektaşiler, Nusayriler, İslami İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004, Ensar Neşriyat, s. 358-361; aynı yazar, Günümüz Aleviliği, s. 55-57

327 Bkz., Teoman Şahin, Alevilere Söylenen Yalanlar-Bektaşilik Soruşturması 1, Ankara-1995

328 Hareket hakkında bkz., Üzümlü, aynı makale, s. 361-363; Üzümlü, aynı kitap, s. 57-59

“Alevilere İran daveti Aleviler Türkiye’den bulamadıkları desteği, İran’dan görüyor. Masrafları İran devletinin karşıladığı kutsal mekânlara geziye davet edilen Türk Alevilerine cemeulerini kurarken maddi destek de teklif ediliyor. Onlar bu desteği kabul etmese de, Şiilik giderek Aleviler arasında daha etkili olma yolunda ilerliyor. Ancak Türk Alevilerinin radikalleşme eğilimi yok.”³²⁹

* **Hacı Bektaş Dergâhı**’nın temsilcilerinin görüşünü bazı tartışmalar nedeniyle özellikle sona aldık.

Çelebiyan/Dedegân Kolu: Veliyettin Ulusoy Efendi

Ulusoylar ailesinden **Veliyettin Ulusoy**’un Alevi-Bektaşî tanımı geleneğe uygundur:

“Genel olarak Alevilik ve Bektaşilik ayrı anlamlarda kullanılan sözcüklerdir. Alevilik, İmam Ali’yi seven, onu hak bilip yolunda gidenlerin bağlı oldukları bir inanış sistemini, dini akideyi tanımlar. Şia mezhebi veya Caferi mezhebi olarak da adlandırılan, zaman zaman politik görüşleri de içermiş olan, fakat aslında, İslâm’ın temel kurallarındaki düşünce ve uygulama farkını yansıtan Alevilik, İmam Ali’nin ilkelerini kapsayan bir dini doktrindir. Bektaşilik, Hacı Bektaş Veli’den sonra ortaya çıkmış, İslâm esaslarını ve Alevi inancını, çağın gereksinimleri ve Türk kültürü ile sentez yapan, insanlığın geleceğine ve uygarlığa yönelik, hoşgörülü bir dini felsefe sistemidir.”³³⁰

329 9 Haziran 2007 Sabah

330 Sarıgazi Hacı Bektaş Veli Derneği’nin 15 Şubat 1998’de düzenlediği panelin katılımcıları şunlardı: Prof. Dr. İzzettin Doğan, Prof. Dr. Niyazi Öktem, Rıza Zelyut ve PSAKD Genel Başkanı Murtaza Demir. Veliyettin Ulusoy, eşinin rahatsızlığı nedeniyle katılamamıştır. Konuşmasını yazılı olarak göndermiştir. www.kanalkultur.com/yolalevi/index.php?option=com_content&task=view&id=1415&Itemid=30

Çelebiyan/Dedegân Kolu: Mehmet Münir Ulusoy Efendi

Ulusoylar ailesinden **Mehmet Münir Ulusoy** “Aleviliğin İslâm içinde olduğunu” vurguluyor. Münir Dede, Hacı Bektaş Veli’nin 7’nci kuşaktan torunu Veli Ulusoy’un en büyük oğlu.

“Alevi toplumunun aklını çelmek isteyenler çok. Bunlara aldanan kardeşlerimiz de var. Ancak ortaya atılan tezlerin, iddiaların hiçbirisi gerçeği yansıtmıyor. Alevilik Marksist Leninist demek değildir. Alevilik bugün değil, Hz. Muhammed’in ardından gerçekleşen Kerbela faciasından sonra başlıyor. Onun yanında bulunan insanlar bunu siyasete dönüştürüyor. Alevilik Müslümanlıktan farklı değildir. Alevilik, geleneği ile göreneği ve kültürü ile İslâmiyet’in içindedir. Biz “Ya Allah, Ya Muhammed, Ya Ali” diyoruz. Bu toplum, ikrarı bent edip Allah, Muhammed, Ali üçleminde gitmektedir. -Kimi Alevi araştırmacılar, yazarlar bunun tersini söylüyor ama... Bu yazarların yüzde 75’i tarihi bilmiyor ve iyi inceleyemiyor. Kur’an-ı Kerim bir tarihtir; vahiy ile inmiş bir kitaptır. Bir nevi olayları anlatır. Ona baksınlar. Biz Emevilerin kurduğu şeriatın karşısında olan bir toplumuz. Yapmacık bir olay iken yıkılmaz bir olay haline gelmiş. Alevilik toplumu inançsız değil. Bunu hangi Alevi söylüyorsa özüne ihanet ediyor.”³³¹

Babagân Kolu: Bedri Noyan Dede-Baba

Bektaşiliğin babagân kolunun en yüksek mevki olan Dede-babalık makamında bulunmuş olan **Bedri Noyan Dede-Baba**, Alevilik-Bektaşilik’in İslâm’ın bir yorumu olduğunu vurgular:

“Hz. Ali, bütün Müslümanlarca sevilen ve sayılan bir İslâm büyüğüdür. Daha Hz. Muhammed’in yaşadığı yıllarda bile Hz. Ali’yi seven bir grup, bir Ali taraflısı (Şi’ası) vardı. Çocuk

³³¹ Haşim Söylemez, CHP artık Alevilerin partisi değil, Aksiyon, Sayı: 664 - 27.08.2007

yaşında erkeklerden Müslüman olan, Hz. Ali'dir. Hz. Pir Hacı Bektaş Veli, Ahmed Yesevi Dergâhı'ndan Anadolu'ya gelmiş, adım adım, oba oba gezerek Bektaşiliğin esaslarını talim etmiştir. Hz. Pir, evlenmemiştir. Doğum ve ölüm tarihleri üzerinde çok fikirler ortaya atılmıştır. Bu tarihler arasında kırk-elli yıl kadar farklar vardır. Kitaplarda bu konuda bilgi bulabilirsiniz. Gerek Bektaşilik, gerek Alevilik; Türklerin yaşayış ve inanış alanında Ehl-i Beyt ve Oniki İmam sevgisi içinde, iki sosyal toplum teşkil etmişlerdir. Türk'ün İslâm anlayışını simgelerler. İslâma karşı değil, uydurmalara, yobazlığa karşıdırılar.³³²

Bedri Noyan Dede-Baba,

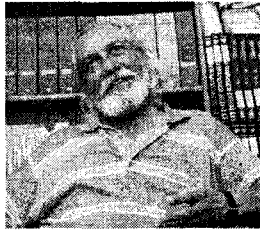
332 Ayhan Aydın, Alevilik Bektaşilik Söyleşileri, İstanbul-1997, s. 15-26

SERÇEŞME Dergisi: Serçeşme Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmeni **Esat Korkmaz**'ın³³³ Alevilik-İslâm ilişkisi konusundaki görüşü kendi kaleminden izleyelim:

*“Bir kez daha yineleyelim: Alevilik, bâtını heterodoksi nitelikte bir inanç-felsefedir. “Savunma amaçlı” olarak geliştirilen ya da “aydın katkı”sıyla üretilen, “Alevilik İslâm dışı bir dindir; Alevilik asıl Müslümanlıktır; Alevilik İslâm’ın Anadolulaşmış biçimidir; Alevilik Anadolu Müslümanlığıdır; Alevilik Türk Müslümanlığı ya da Kürt Müslümanlığıdır vb.” tanımlar Aleviliği anlatmaktan uzaktır. **Aleviliği “vahiylî” bir din olarak tanımlamak, Aleviliğin “özgün özünü” çarpıtmak anlamına gelir.** Bu tanımlar, Aleviliğin “asimilasyonunda merdiven basamağı” görevini görür. Böylesi bir Alevilik resmi dünyaya taşınırsa ya da girse,*

333 "Esat Korkmaz" Esat Korkmaz, 1946'da Manisa/Demirci'de doğdu. Orman Fakültesi Fikir Kulübü Yönetim Kurulu ve son dönem Devrimci Gençlik Federasyonu (DEV-GENÇ) Genel Yönetim Kurulu üyeliklerinde bulundu. 12 Mart sonrası Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKPC) ve DEV-GENÇ davalarından yargılandı. Devrimci İşçi Birliği ve Kazdağı Orman İşçileri Sendikası'nda yöneticilik yaptı. 1974 siyasal affıyla cezaevinden çıktı. Bir süre Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin (TSİP) Zeytinburnu İlçe Başkanlığı'nda bulundu ve bu partinin yayın organları olan İlke/ Kitle'nin yazı kurullarında görev aldı. 1976'da Orman Fakültesi'ni bitirerek Orman Yüksek Mühendisi oldu; 1980'e değin Orman Bakanlığı'nın çeşitli birimlerinde çalıştı. 12 Eylül sonrası siyasal görüşleri nedeniyle görevine son verildi. Askerlik dönüşü yazar-araştırmacı olarak Bâbü'lî'de çalışmaya başladı. Yurt Ansiklopedisi, Büyük Larousse vb. yayın çalışmalarında, yazarlık ve redaktörlük yaptı. Nefes dergisinin genel yayın yönetmenliğinde bulundu ve Nefes Yayınları'nı kurdu. '90'ların başında '68 Kuşağı'nın güncesi sayılabilecek Kafa Tutan Günler-I ile Alevilik-Bektaşilik Terimleri Sözlüğü'nün ilk baskısı yayımlandı. İzleyen yıllarda Enel Hak (1995), Dört Kapı Kırk Makam (1995), Alevi Felsefesi (1997), İnsan Tanrı (1997), Alevilik ve Aydınlanma (1997), Alevilere Saldırıları (1997), Alevilik Eğitimi Ders Notları (Fransa-1999), Anadolu Aleviliği (Türkiye- 2000), Kafa Tutan Günler-II (2000), Şamanizm Terimleri Sözlüğü (2003), Zerdüşlük Terimleri Sözlüğü (2003), Kafa Tutan Günler-III (2004), Pır Sultan Abdal (2005), Şeytan Tasarımı Terimleri Sözlüğü (2006), Şeyh Bedreddin ve Vâridât (2006) başlıca kitapları oldu. Alevi-Bektaşî zemininde Düşünce Atölyeleri'ni kuran ve çok sayıda öğrenci yetiştiren; Varlık, Pır Sultan Abdal, Berfin Bahar, Yol, Nefes vb. dergilerde makaleleri yayımlanan, SU tv'de programcı olarak çalışan ve Serçeşme dergisi genel yayın yönetmenliğini yürütmekte olan Esat Korkmaz'ın çeşitli sempozyumlara sunduğu bâbnilikle ilgili bilimsel bildirimleri vardır." www.kitapgaleri.com/liste_yazarlar.asp?kisiID=1047

kendine özgü olan Ortodoks inançları/dinleri, bu inançların kimlikleri ve değerlerini “dönüşüme uğratarak felsefeleştirme” işlevini yerine getiremez. “Terbiye” edilmiş, “uslu” bir Alevilik, “yumuşatılmış” ve “etik” yani “baskın” duruma getirilmiş bir Sünniliği besler ancak.”³³⁴

Esat Korkmaz

Aleviliğin bir felsefî din, bir bilgelik öğretisi olduğunu kanıtlamak için kaleme aldığını ifade ettiği çalışmasında **Esat Korkmaz** şunları söylemektedir:

*“**Anadolu Aleviliği**, bilge olarak karşımıza çıkan bir eren felsefesidir, bu anlamda **vahiy dışı felsefî bir dindir**; Aleviliği vahiyli bir din olarak tanımlamak, Aleviliğin otantik özünü çarpıtmak anlamına gelir; Alevilik Ortodoks dinin özü olan vahyin yerine akı koymuş, bunun yerine düşünme ve akıl yürütme üzerine yapılan felsefeyi yerleştirmiş ve bir bakıma bir akıl dîni yaratmıştır.”^{335/336}*

Velîyettin Ulusoy’un himayesinde çıkıyor imajı veren Serçeşme Dergisi’nin Genel Yayın Yönetmeni olmak üzere “Alevilik, İslâm-

334 Esat Korkmaz, Alevilik İslâm içi mi? Yoksa İslâm Dışı mı?, Serçeşme, sayı: 4, Ekim 2004; Korkmaz’ın Alevilik tasviri için bkz., Esat Korkmaz, Anadolu Aleviliği, İstanbul-2000, Berfin Yayınları

335 Esat Korkmaz, Anadolu Aleviliği, İst.-2000, Berfin Yay., s. 5, 10, 16-27

336 Alevilik-Bektaşılık bir bilgelik öğretisidir, bir “erlik ya da eren öğretisi”dir. Bu öğretî, “felsefî bilgelik” ve “halk bilgeliliği” ürünüdür. Esat Korkmaz, Aleviliğin Folk Felsefe / Folk İnanç Yanı, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi - Sayı 43 / Mart-Nisan 2001 - Sayfa: 5 - 8

dışdır.” tezini savunan karşısında **Veliyettin Ulusoy**’un açıkça bir tavır almaması kimi Alevilerce tartışma konusu yapılmıştır.

Acaba **Veliyettin Ulusoy**, “Alevilik, İslâm-dışdır.” tezini savunan örgütlerin gücünden mi çekinmektedir? Yoksa mütevazî kişiliği bu tür polemiklere girmesine mani mi olmaktadır?

Veliyettin Ulusoy’un bu konudaki sessizliği Aleviler arasında tartışma konusu olmuştur. Alevi Yolu Gazetesi “**Serçeşme Bulanık Akıyor**” başlığı ile bu durumu sorgulamıştır:

Alevi Yolu
internet gazetesi

Serçeşme bulanık akıyor!

Son bir kaç gündür ortalıkta dolaşan haber bugün “Suluca Karahöyük gazetesi”nı de tekrar yer aldı ve Alevilik yoluna inanan kişileri şaşkına çevirdi. Haberde, “Alevilik İslam dışıdır” diyen ekip başlarının Haç Bektaş Postnişini Veliyettin Ulusoy’u ziyaret ettikleri ve Veliyettin Ulusoy’unda bu kişilerin “duruşları”nı desteklediğini yazmakta.

Sayın Veliyettin Ulusoy’un bu tutumunu eleştirmeden önce bir konuya ağırlık getirmek istiyoruz. Alevilikte; yol herşeyden üstündür! Nasıl ki gerekli olduğunda İmam Hüseyin atalarını ‘Dar’a kaldırabilmiş ise, bugün bulunduğu mertebe ne olursa olsun “yola” aykırı bir davranış sergilenmekteyse bu durum tarafımızdan, yol’un ululuğu gözetilerek eleştirilecektir.

“Alevi Vatikan’ın başı” ilan edilen(Bu durumda bundan sonra sayın Veliyettin Ulusoy nasıl isimlendirilmesi gerekecek acaba) sayın Veliyettin Ulusoy’u büyük kılan, onun başlı olduğu, Anadolu Alevilerinin “serçeşme” dedikleri Haç Bektaş soyundan geliyor olmasıdır. Anadolu Alevilerin de ve Bektaşılıkta “Mürşit’lik”, “Pirlik”, “Dedelik” mertebesinde olan kişilerde iki şeye önem verilir, birindisi; Ehli-Beyt soyundan geliyor olması, ikindisi; “İnsan-ı kamil” olma mertebesine erişmiş olmasıdır.

Bektaşılığın bazı kollarında “Mürşit’lik” mertebesi için Ehli-Beyt soyundan gelme kuralı olmamasına karşın, bu süreçte de Ehli-Beyt’e tam bağımlılık söz konusudur.

Şimdi nasıl oluyorda soyu İmam Rıza’ya çıkan Haç Bektaş Vel’inin temsilcisi (Postnişin) konumunda olan sayın Veliyettin Ulusoy, bu soyu inkar edenlerle bir araya gelebilmekte?

Sayın Veliyettin Ulusoy eğer kendisini uzunca bir zamandır “Çilehane”ye kapatmıyorsa son iki yıldır Alevilik hakkında kimin ne söylediğini bilmesi gerekir.

Sayın Veliyettin Ulusoy kendi soyunu inkar edenlerle nasıl oluyorda bir araya gelebilmekte ve bu “inkar”ı tayfanın “duruş”unun arkasında olduğunu söyleyebilmektedir.

Bu tayfanın duruşu, Aleviliği İslam dışı gören bir duruştur. Yoksa bilmediğimiz bir şekilde Sayın Veliyettin Ulusoy’da mı Aleviliği İslam dışı görmektedir?

www.aleviyolu.net/news2/index.php?Archive=471

Aleviliğin Siyasallaştırılması

Alevi yazar Rıza Zelyut, Pir Sultan Abdal Derneği'nin Aleviliği ideolojiye indirgemekle eleştirmektedir:

“Aleviliğin dinsel yönünü dışlayıp onun siyasal yönünü öne çeken ve bir ideolojiye indirgeyen anlayış: Aleviliği, “Alevilik din dışıdır, Alevilik İslâm Dışıdır, Alevilik ayrı bir dindir, Alevilik kültüredür, Alevilik yaşam biçimidir” türünden açıklamalarla dinin dışına taşıyan bu anlayış en somut olarak Pir Sultan Abdal Derneği'nde görülüyor. Burada, sosyalizmin yerine oturtmak için Aleviliği dinsizleştirmek gerektiğine inananlar, laikliği dinsizlik olarak görüp laiklik adına Aleviliğin dinsel özünü kabullenemeyenler, Sünniliğin tarihsel baskısına karşı tepkisini, Aleviliği İslâm alanının dışına taşıyarak vurgulamak isteyenler bir araya gelmiştir. Aleviliğe, geniş kitlenin inanç alanı olarak değil de siyasal-sosyal eylem alanı olarak bakan bu anlayış, dar bir kadronun kontrolündedir. Kitlenin uğradığı haksızlıklara tepki göstererek sempati kazanmaya çalışan bu anlayış, İslâm'a ve Aleviliğin bu boyutuna yaptığı saldırı yüzünden taban tarafından dışlanmaktadır.”³³⁷

İsmail Engin içerden bir isim olarak Alevilik'teki bu türden tartışmaları şöyle değerlendiriyor:

“Bugün yaşanan kimlik tartışmasının arka planında, hükümetlerin uygulamalarına duyulan tepkinin üzerine inşa edilmeye çalışılan “dinin veya dini inancın ideolojikleştirilmesi” çabaları yer alıyor. Bu meyanda **Alevilik siyasallaştırılmaya çalışılıyor. Kimlik tartışmaları da, özellikle Aleviliğin İslâm dışı olduğu görüşü, bunun için bir alet olarak kullanılıyor. Böylece Aleviliğe ideolojik bir kimlik verilerek, Alevilik ideolojilere**

337 Rıza Zelyut Öz Kaynaklarına Göre Alevilik, İstanbul-2002

payanda yapılmaya çalışılıyor. Bu durum dinin siyasallaştırılmasına gidiştir. Köklerinden kopan/kopmuş, başkalaşmış ya da farklılaşmış yeni bir forma yol açıyor ve yeni bir muhtevayla donanmış davranış ve tutum “üretim alanları”na yönelmeyi sağlıyor.”³³⁸

Nesiller Açısından Alevilerin Kendilerini Özdeşleştirme Farklılıkları

Özdeşleştirme Kategorisi	1964 yılı ve öncesinde doğanlar	1965 yılı ve sonrasında doğanlar
Sadece Müslüman	17.2%	2.4%
Müslüman ve Alevi	41.4%	21.7%
Sadece Alevi (Bektaşiler ve Kızılbaşlar dahil olmak üzere)	37.9%	45.7%
Ateist*	3.5%	30.1%

Tablo Alevilerin son 40 yılda yaşadığı dönüşümü 1964 öncesi ve sonrası doğumları karşılaştırarak göstermektedir.

Alevilerin Kendilerini Özdeşleştirme Kategorileri

Sadece Müslüman	12.1%
Müslüman ve Alevi	32.0%
Sadece Alevi (Bektaşiler ve Kızılbaşlar dahil olmak üzere)	40.8%
Ateist*	15.1%

Tablo mevcut genel ortalamayı vermektedir.³³⁹ Bu dönüşüm sürecinde özellikle 1960lı yıllardan itibaren sosyalist akımlara kapılan Alevilerin³⁴⁰ rolünün altını çizmek gerekir. Bu tablo Aleviler arasında ciddi bir kimlik kargaşası yaşandığının göstergesi olarak okunabilir.^{341/342/343}

338 İsmail Engin, Aleviliğin muhtevası boşaltılıyor, 7 Temmuz 2007 Radikal

339 Soner Çağaptay, Türkiye’de Laikliğin ve Dış Politikanın Geleceği Seçimler ve Endişe Verici Gelişmeler, Nisan 2007, Washington Yakın Doğu Politikaları Enstitüsü

340 Bunun bir göstergesi, Alevi kökenlilerin DHKP-C ve TİKKO gibi radikal solcu ve terörist olarak nitelenebilen örgütlerde çoğunluğudur. Gümnüş, aynı makale.

341 Bu tartışmalar için bkz., Fethi Açıkel, “Kutsal Mazlumluğun “Psikopatoloji”, Toplum ve Bilim, Yıl: 1996, Sayı: 70 (Güz), s. 153-196; Ruşen Çakır- İhsan, Yılmaz, “Yolunu Arayan Alevilik”, Milliyet, 15-21 Ağustos

Alevilerdeki savrulma kuşaklar arası çarpıcı bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda İsviçre'den bir Alevi'nin yazdıkları dikkate değer:

“Babam Alevilik İslâmdır, hatta hakiki Müslüman biziz diyor. Ben Alevilik kendi başına bir inançtır, fakat İslâm'dan da etkilenmiştir diyorum. Oğlum da Alevilik yalnızca bir felsefe, bir yaşam biçimidir diyor. Ne yapacağız şimdi?”³⁴⁴

Aslında Türkiye'deki hemen her kesim sosyo-kültürel ve politik-ekonomik değişimle birlikte şöyle ya da böyle bir hercümerc yaşamıştır/yşamaktadır.

2001: Yazı dizisi: Kentleşen Alevilik, Sosyolog Kamil Fırat'ın araştırması, 04 Temmuz 2005 Milliyet; Reha Çamuroğlu, Değişen Koşullarda Alevilik, İstanbul-2000, 3.b., Doğan Yay. İsmail Engin, “Diaspora’da Aleviler ve Aleviliğin Geleceği: Nereden Nereye?”, Pir Sultan Abdal, Yıl: 2001, Sayı: 43 (Mart-Nisan), s. 83-87; Altan Gökalp, “Geçiş Sürecinde Alevilik”, 1. Alevi-Bektaş Sempozyumu, İstanbul-2000, Alevi-Bektaş Kültür Enstitüsü, s. 89-94; Ruth Mandel, “Yabancı Ortamlarda Alevi-Bektaş Kimliği Berlin Örneği”, Çev. Derya Öcal, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Yıl: 2000, Sayı: 14 (Yaz), s. 59-67; Necdet Subaşı, “Modern Alevilik: Sınırları Zorlayan Söylem Arayışları”, İslamiyât, cilt: IV, Yıl: 2001, sayı: 4 (Ekim-Aralık), s. 147-164; Şehriban Şahin, “Bir Kamusal Din Olarak Türkiye’de ve Ulus Ötesi Sosyal Alanlarda İnşa Edilen Alevilik”, Folklor ve Edebiyat, Yıl: 2002, sayı: 29, s. 123-162; Nur Vergin, “Din ve Muhafız Olmak: Bir Halk Dini Olarak Alevilik”, Din, Toplum ve Siyasal Sistem, İstanbul-2000, Bağlam Yay., s. 66-97.

342 Washington Yakın Doğu Politikaları Enstitüsü’nden Soner Çağaptay Alevilerde görülen aşırı sola kayma eğilimini şöyle analiz ediyor: “Kendilerini tarihi olarak baskı altında olan bir grup olarak gören Aleviler bu algının neticesinde 1960’lardan itibaren komünist ve sosyalist hareketleri ve siyasi partileri desteklemiş ve sola tandans göstermişlerdir. CHP 1960’lı yıllarda sola kaydığında Aleviler bu süreçte destek vermişlerdir. 1970’li yıllarda Aleviler sosyalist ve komünist sendikaların, siyasi partilerin, eylem ve hatta terör kuvvetlerin kurulmasında önemli rol oynamışlardır.” s. 31. Çağaptay’ın aşırı sola hatta teröre yönelen Alevilerden söz ederken genel ifadeler kullanmasına katılmıyoruz. Sonuç olarak bu yönelim Alevilerin ana gövdesinden bir kopmanın sonucudur. Zamanında aşırı sol akımlara kapılan marjinal Alevilerin 71 muhtırası ve 80 darbesiyle ana gövdeye dönüp Aleviliği yeniden yapılandırma sürecine girmiş olmaları dikkate değer.

343 “Van Bruinessen ve Aykan Erdemir’e göre, Alevilik, Alevi kökenli Zaza ve Kürtleri alternatif bir kolektif kimlikle PKK’dan uzak tutmak ve sistem için de fazla radikal olan köktendinci Sünni hareketi dengelemek için de devlet tarafından teşvik edilmekte.” Gümüş, aynı makale

344 İsmail Engin-Havva Engin (Derleyenler), Alevilik, İstanbul-2004, Kitap Yayınevi

Alevi Ocaklar ve Dergâhların Ortak Sesi: Alevilik İslâm'ın Orijinal Bir Yorumudur

Aleviliğin İslâm içi mi, İslâm dışı mı olduğu konusunda Alevilerin ana gövdesini oluşturan Geleneksel Alevilerin tutumu son derece önemlidir. Yukarıda buna değinmiş olmakla birlikte burada daha ayrıntılı bir biçimde ele almak istiyoruz.

29-30 Ekim 2005 tarihlerinde İstanbul-Karacaahmet Sultan Dergâhı'nda Alevi Dedeleri, Anaları, Bektaşî Babaları ve Anabacılar'ın katıldığı bir kurultay düzenlenmiştir. **“Türkiye Birinci Dedeler, Babalar, Analar, Anabacılar Kurultayı”**nın ana teması Aleviliğin İslâm'ın orijinal bir yorumu olduğunu biçimindedir.

“Kurultaya ev sahipliğini İstanbul'daki

- 1. Karacaahmet Sultan Dergâhı,*
- 2. Şahkulu Sultan Dergâhı,*
- 3. Garip Dede Dergâhı³⁴⁵,*
- 4. Erikli Baba Dergâhı³⁴⁶ ile*
- 5. Hollanda Alevi Dedeler Divanı³⁴⁷ yaptı.*

Türkiye tarihinde ve Alevi-Bektaşî tarihinde bir ilk gerçekleşti. Kurultaya Aleviliğin-Bektaşiliğin tarihi dini merkezleri olan Dede Ocakları ve Dergâhlara bağlı; Dedeler, Babalar, Analar, Anabacılar katıldılar. Kurultaya 58 Alevi Dede Ocağına ve

345 Garip Dede Türbesi Koruma Onarma ve Yaşatma Derneği: Kadir Karakurt Başkan, Yusuf Demir, Bayram Karayılan, Bülent Demir, Hasan Ağdoğan, Şaban Şahin, Celal Çetin, İsmail Tarverdi, Sema Durmuş, Bülent Yıldırım, Bayram Dağ, Rahim Kıran, Basri Şenakar. Dış Kumsal Göl Kenarı Küçükçekmece/İstanbul Resmi web sitesi www.garipdede.com

346 Erikli Baba Kültür Derneği ve Cem Evi Dernek Başkanı: Metin Tarhan, Cumali Kara, Ercan Boy, Haydar Doğan, Rıza Eroğlu, Erdoğan Metin Ali Doğan İbrahim Akbulut Songül Gül Kenan Doğan, Hıdır Kara, Gülbeyaz Çiçek, Niyazi Karagöz. Kazlı Çeşme Mah. Zekirbaşı Sok. No:1 Zeytinburnu/İstanbul Resmi web sitesi www.eriklibaba.com

347 www.aleviyolu.net

Bektaşî Dergâhına bağlı 350 Dede, Baba, Ana, Anabacı katıldı. İki gün süren toplantıda; 81 konuşmacı toplam, 810 dakika yaklaşık 14 saat boyunca gündemdeki sorunları konuştular. Kurultaya katılan bazı Alevi Dede ocaklarının isimlerinden söz etmek gerekirse; Ağuiçen Ocağı'ndan 20 dede, Hubyar Ocağı'nda 14 dede, Baba Mansur Ocağı'ndan 12 Dede, Hüseyin Abdal Dergâhı'ndan 4 Dede, Sultan Sinemilli Ocağı'ndan 3 Dede, Dede Kargın Ocağı'ndan 2 Dede, Üryan Hıdır Ocağı'ndan 2 Dede, Şah İbrahim Ocağı'ndan 2 Dede, Kureyşan Ocağı'ndan 7 Dede, Şeyh Hasan Ocağı'ndan 6 Dede, Derviş Cemal Ocağı'ndan 6 Dede, Zeynel Abidin Ocağı'ndan 5 Dede, İmam Rıza Ocağı'ndan 2 Dede, Pir Sultan Ocağı'ndan 3 Dede, Garip Musa Ocağı'ndan 3 Dede, şah Hatayi Ocağı'ndan 1 Dede, Kızıldeli Ocağı'ndan 2 Dede, Seyit Mahmut Hayrani Ocağı'ndan 4 Dede, bunlardan başka, Muhammet Bakır, Musa-i Kazım, Seyit Battal Gazi, Sücaettin Veli, Hasan Dede, Düzgün Baba, Veli Baba, Kul Himmet, Sarı Saltuk, Ali Baba, Cemal Abdal, Güvenç Abdal, Hıdır Abdal gibi toplam 58 Ocak ve Bektaşî Dergâhından Dede, Baba, Ana, Ana-Bacı kurultaya katıldı.

İlk konuşmaları; Kurultaya ev sahipliği yapan Karacaahmet Sultan Dergâhı Başkanı Muharrem Ercan Dede, Şahkulu Sultan Dergâhı Başkanı Mehmet Çamur, Garip Dede Dergâhı Başkanı Kadir Karakurt, Erikli Baba Dergâhı Yönetim Kurulu Üyesi Metin Tarhan ve Hollanda Alevi Dedeler Divanı Başkanı Bülent Duran Dede yaptılar...

Kurultaya katılamayan ama divana telefonla bağlanan Hacı Bektaş Dergâhı Postnişini Veliyettin Ulusoy Efendi ve gazeteci-yazar Rıza Zelyut'un konuşmasından sonra sırası ile söz isteyen Dede, Baba, Ana ve Anabacılara söz verildi.

"Türkiye Birinci Alevi-Bektaşî Dedeler-Babalar, Analar-Anabacılar Kurultayı" 29-30 Ekim 2005 tarihlerinde

Karacaahmet Sultan Dergâhı'nda 400 Dede, Baba, Ana ve Anabacı'nın katılımı ile toplandı. Kurultay'da 58 ayrı Ocağa bağlı Dede ile Bektaşî Halife Babası, Babalardan 81 konuşmacı; toplam 810 dakika Alevilik, Ocaklar ve Dergâhları konu edildi. Sonuç olarak şu konular üzerinde görüş birliğine varıldı:

Tüm konuşmacıların ortak konusu son aylarda ve son yıllarda basında, radyo ve tv kanallarında bazı "Alevî" kişi ve kurum yöneticilerinin Alevilik adına olumsuz konuşmalar yapmalarına yönelik tepkilerdi. Bunları örneklemek gerekirse, bazı kişiler ve kurum yöneticileri bir ara Aleviliğin "Alisiz Alevilik" olması gerektiğini savunmaları onun ardında ise, "Aleviliğin İslâm dışında" olduğu, "Aleviliğin ayrı bir din" olduğu, "Aleviliğin azınlık" olduğu en son ise sorumsuz bir kişinin kalkıp "Alevilerin Allah'a inanmadıkları" bunu ise toplumdan gizledikleri şeklinde iftiraya yönelik suçlamalardı.

Tüm konuşmacıların, bu gibi kişilerin Alevileri-Bektaşîleri temsil etmediği, bunların Alevilik ile Alevî ana-babadan doğmuş olmaktan başka bir ilişkilerinin olmadığıdır. Aleviliğin ise, İslâm'ın orijinal bir yorumu olduğu ve kısaca "Hak, Muhammed, Ali, Hünkar Hacı Bektaş Veli Yolu" olduğu şeklinde ifade edilmesidir. Hiç bir kişinin ya da derneğin kendini Alevî-Bektaşî ocak ve Dergâhı yerine koymaması gerektiğidir. Alevî-Bektaşî inancı yaklaşık 1400 yıldır yaşıyor. Son elli yıldır ülkemizin özgül şartlarından dolayı bir toplumsal erozyondan sonra belli bir dağınıklık yaşanmıştır. Ama Alevilik-Bektaşîlik yaklaşık 20 milyon kitlenin inandığı bir İslâmî yorumdur. Bugün bu inancı binlerce ocakzade dedesi, yüzlerce Dergâh mensubu babası vardır. Aleviliğin-

Bektaşiliğin kendini yeniden tanımlama diye bir sorunu yoktur. Tanımlamak isteyenler kendilerine uygun bir “Alevilik” yaratmaya çalışıyorlar.

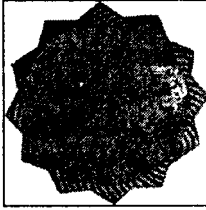
Aleviliğin- Bektaşiliğin temsil sorunu da yoktur. Aleviliği-Bektaşiliği Dede Ocakları ve Bektaşî Dergâhları temsil ediyor. “El ele, el Hakka” ilkesi gereğince piramidin başında ise Türkiye’de ve Türkiye dışındaki tüm Alevilerin- Bektaşîlerin “Serçeşmesi” olan Hacı Bektaş Veli Dergâhı bulunuyor. Aleviliğin yeniden yapılanması “Serçeşme’nin” kutup olması ile gerçekleşebilir. Bunun yolu ise organların yerli yerinde olmasıdır. **Ayağın baş, başın ayak işlevi gördüğü bir durum çarpık bir yapıdır. Doğrusu başın ve ayağın kendi yerinde olmalarıdır.** O zaman yapı işlevini yerine getirebilir. Aksi mümkün değildir.”³⁴⁸

Kurultay Sonuç Bildirgesi

1. Serçeşme Hacı Bektaş Veli Dergâhı’dır.
2. Hollanda’da 21-22 Mayıs 2005 tarihlerinde toplanan 1. Avrupa Dedeler Kurultayı’nda alınan kararlar onaylanmıştır.
3. Alevi ana ve babadan doğmaktan başka Alevilikle ilişkisi olmayan ve medyada boy gösteren kişilerin, Aleviler ve Aleviliğe aykırı verdikleri beyanatlar, Alevileri ve Aleviliği bağlamamaktadır. Bu beyanatlar, Alevileri-Bektaşîleri ve Aleviliği ve Bektaşîliği içermemekte; sadece bu şahısların Alevilik-Bektaşîlik dışı görüşlerini ve kendilerini ifade etmektedir. Dedeler ve Babalar, bu sorumsuzluğa “dur” demektedir.

348 Cemal Şener, Dedeler - Babalar Kurultayı Yapıldı... www.aleviyolu.net/news2/index.php?Archive=269

4. Aleviliğin ve Bektaşiliğin temel kurumları, Ocaklar ve Dergâhlardır. Bununla birlikte Cemevleri ibadetle ilgili bir kurum olarak önemlidir. Ocaklar ve Dergâhlar, Dedelerin ve Babaların yetiştiği ana kaynaklardır. Dergâhlar irşat yerleridir. Modern ve post-modern hayatta dedelerin ve babaların yetiştirileceği kurum Dergâhlardır.
5. Türkiye'deki Alevilerin ve Bektaşilerin varlığı, devlet tarafından resmen kabul edilmelidir.
6. Hükümetlerin Alevilere ve Bektaşilere karşı kültürel ve ekonomik yaklaşımında ayrımcı olmaması, Alevi ve Bektaşi gerçeğini inkâr politikasından vazgeçmesi gerekmektedir.
7. Hükümetler tarafından Cemevlerinin ibadet yeri olarak kabul edilmesi gereklidir.
8. Dergâhlar Ehlibeyt inancının Hakk-Muhammed-Ali yoluna bağlı canların bir araya toplandıkları yerlerdir.
9. Aleviler, azınlık değildir. Bilakis devletin kurucu unsurlarıdır. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde azınlık kıstasları Lozan Antlaşması'nca belirlenmiştir.
10. Zorunlu din derslerinin kaldırılması gerekmektedir.
11. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın mevcut yapısı Alevilerden ve Bektaşilerden de aldığı vergilerle Hanefi mezhebine hizmet esasına dayanmaktadır. Bu anlamda Alevileri ve Bektaşileri temsil etmemektedir.
12. Bundan sonra yapılacak olan Alevi-Bektaşi Kurultayı'nın 2006 yılının ağustos ayında Hacıbektaş'ta yapılması kararlaştırılmıştır.

Alevilik, İslamdır. 'Hakk-Muhammed-Ali' yolunun 'Kırklar Meclisi'nde olgunlaştığı ve Oniki İmamlarla devam eden; İmam Cafer-i Sadık'ın akıl ölçüsünü rehber olarak alan, Horasan erenlerinin himmetleriyle Anadolu'ya gelen Hazret-i Pîr'le ve ulu ozanlarımızın nefesleriyle hayat bulan inancın adıdır.

Alevilik inancı, hayatın amacını insanın ham ervahlıktan çıkarak insan-ı kâmil olup özüne dönmek olarak tanımlar. Bunun için de; 'Mürşid', 'Pîr' ve 'Rehber' huzurunda ikrar verilerek 'Dört Kapı Kırk Makam' aşamasından geçilir. İnancımızın uygulandığı mekân cemevidir.

[I. Avrupa Dedeler Kurultayı (Nijmegen / Hollanda, 21-22 Mayıs 2005), I. Türkiye Alevi Dedeler Kurultayı (Karacaahmet Sultan Dergâhı / İstanbul, 29-30 Ekim 2005), I. Avrupa Alevi Dedeler Şurası (Eindhoven / Hollanda, 24 - 25 Aralık 2005)]

Aleviler, 10/40 Penceresi ve Büyük Ortadoğu Projesi

Alevilik-İslam ilişkisi üzerine yapılan tartışmalara bu kadar geniş yer vermemizin nedeni burasının bir kırılma noktası olmasıdır. Çünkü misyoner örgütlerin Alevilere yönelik propagandalarının temelinde "Alevilik, İslam dışıdır." tezi yatmaktadır, Nedir **10/40 Penceresi** ?

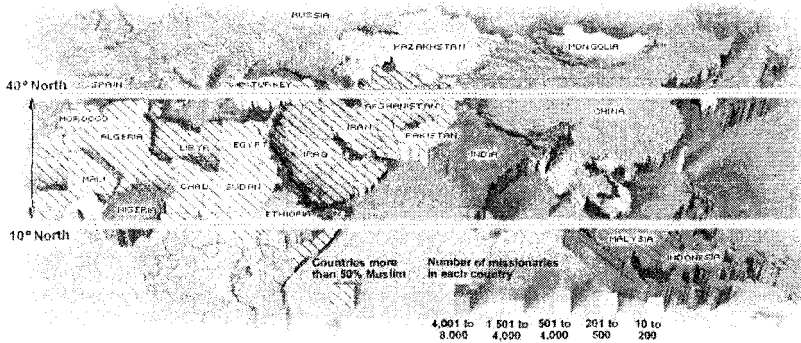
Misyoner Örgütler faaliyetlerini doğaçlama olarak değil uluslar arası konsepti hesaba katacak bir şekilde stratejik tarzda yürütmektedirler. Bu çerçevede en popüler olan master plan "10/40 Penceresi"dir. "10/40 Penceresi"nin tasarımcısı Arjantinli Protestan bir misyoner olan Luis Bush'tur. Luis Bush, "Uluslararası AD2000 İleri Hareketi" adlı misyoner organizasyonun başkanıdır.

Luis Bush'un Başkan Bush ile soy isim ortaklığı dışında inanç ortaklığı da vardır. İki Bush arasındaki bir başka ortaklık Misyoner Bush'un "10/40 PENCERESİ" projesi ile Başkan Bush'un **Büyük Ortadoğu Projesi'dir**. Bunun göstregelerinden birisi Luis Bush'un söz konusu haritadaki İslam ülkelerine yönelik vurgusudur:

“İslam 10/40 penceresinin (Müslümanlar'ın % 97'sinin 10 ve 40. enlemler arasında yaşadığını kastederek) merkezinden oldukça enerjik bir şekilde yeryüzünün bütün yörelerine ulaşmaktadır. Benzer bir stratejiyle İncil'in özgürleştirici hakikati vasıtasıyla onun kalbine nüfuz etmek zorundayız.”

THE 10/40 WINDOW

Activity by missionaries, from all denominations, including those that do and do not proclaim the gospel. About 30% are evangelicals

SOURCE: WORLD CHRISTIANITY YEARBOOK

Time Dergisi, 30 Haziran 2003 tarihli 161. sayısında “Hristiyanlar Müslümanları Hristiyanlaştırmalı mı?” başlığıyla 10/40 Penceresi’ni ele almış ve misyoner faaliyetlerinin bir değerlendirmesini yapmıştı. Bu değerlendirmenin geniş bir özeti Küresel Vaftiz adlı kitabımızın Ekler Bölümü’nde yer almaktadır. 10/40 Penceresi’nin haritası ile Büyük Ortadoğu Projesi’nin haritası birbiriyle uyumludur. 10/40 Penceresi’nde Hindistan Pakistan sınırından Batı’daki Fas’a kadar olan kısım Büyük Ortadoğu Projesi’nin alanıdır.

“Uluslararası AD2000 İleri Hareketi”nin faaliyet bölgelerinden birisi Türkiye. Kendi web sitelerinde faaliyetleri hakkında kısmi bilgilere yer vermektedirler. Aşağıda orijinaline yer verecek olduğumuz Luis Bush’un takdim ettiği rapor çok ilginç. Bush’un ekibine göre Türkiye’de,

“Aleviler isminde çok büyük sayıda azınlık vardır. Muhammed’i takip etmezler; ancak dini lider olarak Ali’yi seçmiştir. Son zamanlarda bu grupla evanjelik cemaatler arasında büyüyen bir ilişki olagelmıştır.”

10/40 Penceresi'nin mimarı Luis Bush

Bush'un örgütü Anadolu'ya gelen ilk Amerikan misyonierleri gibi Alevileri ısrarlı bir biçimde İslam-dışı gösterme çabasında. Bush'un örgütü faaliyetlerini doğrudan Tanrı'dan aldıkları mesajlarla yürütüyorlar. Ertuğrul Gazi ve Osman Gazi'nin rüyalarına karşılık bir misyonierin alternatif rüyası sunulmakta ve Türkiye için Hristiyanlaşma vaktinin geldiği ileri sürülmektedir. Bush'un misyonierlerinin kaleminden izleyelim (özet ve serbest çeviriyle):

*"Londra'daki bir dernek ve Türkiye'deki yerel derneklerimiz yeni bir kilise kurmak için Bilecik'e gitmeye hazırlıyordu. Orada Türk Ulusunun manevi dünyasına harika bir giriş yapacaktık. Ekiplerimden biri olan M., Bilecik bölgesinde birkaç araştırma yapıyordu. Öğrendik ki rüyalarla Osmanlı İmparatorluğu'nun şekil alıp başladığı yerd burası. Ertuğrul Gazi'ye rüyasında Allah "Sen ki benim sözlerime bu kadar saygı gösteriyorsun seni takip edecek nesilleri de kutsayacağım." demiştir. Başka bir rüyada yine bu bölgede oğlu da tüm dünyayı yönetecek bir imparatorluk kuracağı kendisine söylendi. Bu nedenle Osmanlı'nın başlangıcı bir anlamda doğaüstü bir anlam taşır. **Dernekten T. isimli bir arkadaşımıza Tanrı tarafından bir mesaj verildi. "Matta İncili: 23/ 32 Gidin babalarınızın başlamış olduğu işi bitirin." Tanrı'nın bu şekilde bizimle açık konuştuğunu hissettik.** Böylece bizimle birlikte olan iki Türk lideri, o bölgeye gittiğimizde Türkler ile Kur'an arasındaki kurulmuş olan mutabakattan vazgeçmiş ve aynı zamanda Türklerle Hristiyan olabilecekleri konusunda*

özgürce davranabileceklerini ilan ettiler. Çok uzun zaman Türk olmanın Müslüman olmak demek olduğu kabul edilirdi.”

Aşağıda Luis Bush'un takdim ettiği Türkiye'nin dinsel durumuyla ilgili rapor yer almaktadır.

Indications of spiritual ripeness of the Turkish World were evident everywhere over the past several days as I met with many national and international Christians in Istanbul and Izmir June 8-14, 1998. My wife Doris along with friends Jim and Judy Orred of TWAM participated in a precious time considering the spiritual needs and opportunities in Turkey. We are all leaving with the conviction that the Turkish world is on the verge of a significant spiritual breakthrough.

The overview by Nigel Prior, a key leader, provides a brief overview of the spiritual situation in Turkey.

*Luis Bush
Istanbul, June 14, 1998*

Overview of the spiritual situation in Turkey

*By Nigel Prior
Former Chairman of the Leadership Advisory Council
Istanbul, 14 June, 1998*

The following is a brief attempt at making an overview of the state of church planting and evangelism in the nation of Turkey. It is based on observations made over the past eleven years that I have served in Turkey. My work has been in the city of Istanbul. We have planted a church on the European and Asian side of the city. We also planted a church among the Turkish speaking gypsies of Southern Bulgaria in the small city of Kırcaali. Alongside my role as a church planter I have been a member of the two national councils that exist in the Evangelical Christian work in the country. One of these is to co-ordinate the work of the foreign groups working in the country, the other to do a similar job among the Turkish speaking fellowships that have been started over the past thirty years or so. For two years, 1995-97, I was the chairman of the foreign group. Following the GCOWE conference in 1995 in Seoul laid on by the AD2000 and beyond movement, the Turkish church and foreign worker force agreed to the following two goals to define the shape of the work in the coming years: "A church in every province and the gospel to every household." This has become a byword among the community and has provided a terrific focus for the work.

SPIRITUAL CLIMATE: The Turkish nation is a set of contradictions. It is rapidly modernising and with that comes an inevitable slide towards western values. At the same time there is a real danger of the Islamic right taking over the controls of the nation as you read in the Turkish newspapers almost every day. This could be through the ballot box or through the use of force. Both of these scenarios cause concern for those involved in the spread of the gospel. Secularism has a very powerful way of blinding people to the truth of the gospel, as in the difficult field of Western Europe. Islam, when it holds absolute power, is oppressive towards Christian activity, but this can be a very real reason for the church to grow at a faster rate as compared to the church growth in Iran. At the moment the church in Turkey seems to be enjoying a relative time of peace in the country. I personally think that we have been temporarily forgotten as the power mongers have their eyes focused on other goals. This, however, is probably only a temporary situation. It has, though, provided us with some space to develop the structures of the church and see a faster rate of church growth than has been witnessed previously. There are enormous forces at work in the nation. As stated previously secularism and radical Islam are both at work. Alongside these are the economic and political crises that the nation has been going through for the past decade. The East of the country has been neglected economically. There are few hospitals, schools, factories, and roads of good condition or basic amenities. At the same time there has been a ten year long struggle between the army and a Kurdish separatist movement. Many of the villages, some of which have over a five hundred year long history, in the Southeast region and east region of the country have been abandoned by their inhabitants. Immigration is a major trend in the country. Many people leaving the smaller settlements to enter the provincial cities, and then many leaving the provincial cities to find work in the larger cities in the west of Turkey such as Istanbul, Ankara and Izmir. At the same time there has been an incredible growth in the cities of the Southeast region. The population of the country is made up of over 50% under the age of twenty-five years old. This in itself is affecting the spiritual climate, as the youth are more receptive to new ideas. There is a growing educated middle class. These are challenging many of the accepted values handed down from generation to generation. The media has an enormous influence in the nation, challenging values and affecting change disproportionately. The religious communities are very energetic in their attempts to influence the nation. The radical Islamic groups are very well organised. They have the largest group in Parliament and have recently survived being closed down by the law courts. A number of prominent members have been banned from the political arena but it is obvious that they are still there operating from behind the scenes.

Alongside these are groups similar to the Masons in their secretive practices and economic strings that they bind their members with. The leader of the largest of these groups is said to have the power to place the next party in power by simply instructing his members which way to vote. This group has been in contact with the pope and the Moonies of late.

There is a very large minority called the Alevis. They don't follow Mohamed, but rather choose to hold Ali as their spiritual leader. This group numbers somewhere over 20,000,000 people. In recent years there has been a growing level of contact between this group and the evangelical community. One thing that draws them to us is that they associate us with them in suffering. Over many years they have been persecuted by elements of the radical Islamic Sunni majority.

There have been a series of natural disasters, which have caused many people to ask new questions. Earthquakes of a smaller size than the recent one in California caused more deaths even though they happened in less densely populated areas. Poor standards in building were to blame. They were below regulatory standards. Bribery was seen to be the main reason. The floods that have taken place all too frequently of late have caused immense damage and loss of life. The cause is generally ignoring the safety standards following transaction of bribes. Larger industrial organisations are starting to take notice of these things and holding successive governments to account. They are also challenging the moral decay that has been rife in the structure of the society for many years. The relationship between officialdom and the powerful underworld organisations is also constantly under media attention. All of these factors are starting to bring about a spiritual hunger that wasn't so obvious ten years previously.

On top of these the effect of the church establishing its legal identity. Becoming more and more a part of the daily fabric of life has had a dual effect. First, of increasing confidence in the local believers (that they can do more than simply survive in a hostile environment) and second making the government and its organs (e.g. the police) behave in a different way towards the church.

The fact that the church and foreign worker groups have set the above goals demonstrates the shift in thinking and faith level. Eleven years ago there were only two fellowships regularly meeting in Istanbul, today there are 12 with their own premises (either rented or owned) and another four that meet in houses and still more that are being planned as new church plants. It is not just the major cities that have churches but some of the smaller cities including some in the east of the country. These represent a major shift in the spiritual climate.

Ten years ago a worker was forced to leave the country after a lawsuit had been opened against him in a town on the Black Sea coast. This last year in the same town a worker has just won a court case taken out against him and had two-year residents permit granted to him as well. In Istanbul a Christian radio station (FM) has been established through a Turkish company. It now has 24-hour broadcasting and reaches a potential audience of at least 20,000,000 people.

Distribution of the New Testament has increased so dramatically that in the last year the numbers given out or sold were more than in the previous ten years put together. The work of doing this is largely being done through local believers. The translation of the Old Testament has just been completed and in the next year it is projected that it will be ready for a major distribution campaign. I believe that all of the above mentioned factors are of great significance as we look forward and try to anticipate what it is that the Lord is going to do next.

INITIATIVES IN PRAYER: Recently, as a fellowship in London and our local Turkish fellowships were preparing to go to the province of Bilecik to start the process of planning a new church there we were led in a wonderful way to pray into the Turkish nation. M, one of my team, was doing some research on the area of Bilecik. We learnt that it was from this area that the Ottoman Empire had started to take its shape through the medium of dreams. In one dream, following his reading of the Koran through the night, Ertugrul bey, the father of the first Ottoman emperor, had a dream in which he was told "Because you have showed such respect to my word, I will bless the generations that follow you." In another dream, again in this area, his son had a dream in which he was told that he would establish an empire that would rule the whole world. Thus we see that in one sense the beginnings of the Ottoman Empire had a very supernatural edge to them. While this was formulating in our minds, T, one of the new leaders of the fellowship that we have started on the European side was given a verse by the Lord which made no apparent sense to him at all. It was Matthew 23:32. In the Turkish it reads "Go and finish off the work that your forefathers have begun." We all felt very much that the Lord had spoken clearly to us and so when we went to that area the two Turkish leaders who were with us renounced the accord that had been established between the Turks and the Koran and also spoke out freedom to the Turks to be able to become Christians. There has been the long time assumption that to be a Turk is to be a Muslim.

We are sensing that through this and other initiatives, (e.g. the prayer walks of 1995 where people walked around the borders of the land and claimed for the Lord, the Reconciliation Walk that has for two summers brought large numbers of Christians to apologise for the atrocities committed in the name of Christ against the Muslims, Jews and Christians of the Middle East, the regular Istanbul city wide nights and then half nights of prayer) that the Lord is shifting things in the heavenly places over Turkey.

Back to the AD2000 home page

Wahneema Lubiano
6/10/98

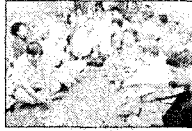
Former Chairman of the Leadership Advisory Council By Nigel Prior, Overview of the spiritual situation in Turkey, www.ad2000.org/re80616.htm

Yeni Bir İcat: “Yahudi Aleviler”

Son yıllarda “**Yahudi Aleviler**” boy göstermeye başladı. Halbuki Alevilik soya son derece bağlıdır; bu ilke Yahudilik için de çok büyük ölçüde geçerlidir. Buna göre “Yahudi Alevi” istinai bir durum olarak bile mümkün değildir.

Bizim görebildiğimiz kadarıyla konuyla ilgili olarak çıkan ilk haber Ağustos 2003 tarihli Sabah gazetesine aittir; ancak bu haber Tasavvufa ilgi duyan Yahudiler anlamında “İsrailli sufiler” ve biraz ileri giderek “Bektaşî Museviler” deyimlerini kullanır. Ekim 2005 tarihli Ülkede Özgür Gündem Gazetesi ise “Yahudi Aleviler” nitelemesini tercih eder. Ağustos 2007 tarihli Aksiyon Dergisi, “Yahudi Aleviler” nitelemesinde ısrar eder.

Hacıbektaş'a İsrailli sufiler konuk oldu

Kendilerini “Bektaşî Museviler” olarak tanımlayan 21 kişilik grup Cem ayında ibadet etti.

Hacı Bektaş’ı anmak için Türkiye’nin dört bir

tarafından gelen insanlara bu yıl yurtdışından pek çok turist de katıldı. 40. yılını kutlayan törenler 16 yıldır da uluslararası düzeyde yapılıyor. Her dinden insanı bu küçük kasabaya toplayan törenleri izleyenler arasında Musevi grup da yer aldı.

Bu ilginç grubu Hacıbektaş’a Zeev Ben Arie adlı bir Musevi getirmiş. Geçen yıl da farklı bir grupla törenlere katıldığını söylüyor. Arie, Sufizme ilgisi olan insanlar için Hacıbektaş’ın bulunmaz bir kaynak olduğunu onu yaşadığı yerde anlamının çok daha kolay olduğunu anlatıyor. Grubun üyelerinden Anat Botzer, Cem ayını sonunda müthiş bir rahatlama duygusuna kapıldığını itiraf ediyor. Sosyolog olan Botzer, Bektaşî felsefesinin hangi dinden olursa olsun insanları rahatlıkla kucaklayabileceğini anlatıyor.

19.08.2003 Sabah

Buna karşılık bir Yahudi’nin Bektaşî olması mümkündür. Bu durumda Yahudi orijinli bir Bektaşî söz konusu olabilir. Ya da Bektaşilik içinde “Gizli Yahudi”lerin olması mümkündür. Yahudi orijinli Bektaşîlere ve Bektaşilik içindeki Gizli Yahudilere tarihin

vereceği pek çok örnek vardır. Ancak “Yahudi Aleviler”e tarihin vereceği örnekler yok. Yahudi yazar **Rifat N. Bali** de kendisiyle yaptığımız özel görüşmede bu düşüncelyi paylaştı.

Peki ama öyleyse niçin kimileri niçin “Yahudi Alevi” olarak boy gösteriyor?

Yahudi Aleviler Cem’de. Habere göre Bu ülkedeki Yahudi Aleviler, inançlarını gerçekleştirebilmek için her yıl 8-10 defa Türkiye’ye inanç turizmi gerçekleştiriyor. ³⁴⁹

Bu durumu açıklamak için elimizde Kürtlerle Yahudiler arasında akrabalık söylemleri var. Kürtlerle Yahudiler arasında akrabalık söylemleri Irak’ın işgaline denk düşecek biçimde kurgulandığını yukarıda görmüştük. Başka bir deyişle Kürtlerle Yahudiler arasında açıkça bir stratejik ittifakın gerekli olduğu zamanda sanal bir akrabalık üretilmiştir. Öyleyse Alevilikle ilgili tartışmaların doruk noktaya çıktığı bir zamanda “Yahudi Alevileri” boy göstermesi, Yahudiler açısından böyle bir amaç güdüyor olabilir mi?

Şimdi Aksiyon Dergisi’nin haberini izleyelim:

'Yahudi Aleviler'

Kendilerini "Yahudi Alevi" olarak tanımlayan gruplar İsrail'den Hacıbektaş'a inanç turları düzenliyor; semah dönüp Alevi dedesinden ders alıyor. İsrailli ziyaretçilerin Türkiye'deki Alevilere yönelik merakı dikkat çekiyor.

"Semah, çok banışıl; su gibi, uçmak gibi; sürekliliği ve doğallığı var. Sonsuzdur. Bunu yaparak Tanrı'ya yakın olduğumu hissediyorum. Evimi bir dergâha dönüştürdüm. Bazen kendim semah yapıyoruz, bazen de arkadaşlarımla grup olarak yapıyorum. Ben Yahudi-Aleviyim. Ali ve Hacı Bektaş-ı Veli benim rehberlerim. Tanrı'ya ulaşmanın yolu budur."

"Yahudi Alevi olur mu?" demeyin; biz onların yalancısıyız. Yukarıdaki sözler de onlardan birine, Yahudi asıllı Sarita Moas'a ait. Sarita Moas, normal şartlar altında İsrailli bir Yahudi. Ancak kendisi için "Ben Yahudi-Aleviyim" tabirini kullanıyor. Etnik ve dinî bakımdan mantığı zorlayan bir kavram gibi görünse de kendi tabirleriyle "Yahudi-Aleviler" yeryüzünde var; ve varlıklarını "iki çizgi arasında" sürdürmeye devam ediyorlar. Henüz bir oluşum ve teşkilatlanmaları yok; ancak daha çok kendilerini Bektaşî tarikatları içinde saklıyorlar. "Yahudi Aleviler" her yıl 4 ila 6 defa Türkiye'ye bir nevi 'inanç turları' düzenliyorlar. Konya'nın yanı sıra Alevilerin kutsal olarak kabul ettiği Nevşehir'deki mekânları ziyaret ediyorlar. Özellikle son 6 yıldır artan bir sıklıkla Hacıbektaş'ı ziyaret eden Yahudi Aleviler, buradaki köklü dergâhlardan olan Ulusoylar Dergâhı'na bağlılar. Semah dönen Yahudi Aleviler, "inançlarının gereğini" dedenin eşliğinde yerine getiriyorlar.

Yahudi Alevi olduğunu söyleyen **Mira**'nın verdiği bilgiler ilginin tümüyle dinsel/inançsal olduğu izlenimi veriyor:

"İsrail'de inançlarını yeterince yaşayamadıklarını söyleyen Mira adlı bir başka 'Yahudi Alevi', Türkiye ziyaretlerini önemli bir ihtiyaç olarak niteliyor: "İsrail'de Hacı Bektaş-ı Veli hakkında fazla bilgiye sahip olmak mümkün değil. Buraya gelip daha çok bilgi ediniyoruz. Alevi kardeşlerimizi görüyoruz. Dede nasıl yaşar, dervişler neler yapar, bunları öğrenip kendi hayatımıza uyarlamaya çalışıyoruz. Önemli olan Müslüman, Musevi, Hristiyan olmak değil; insan olmaktır. Bu yol da bizim yolumuzdur; her canlıya yer var."

Ancak biraz daha derinlemesini yapılan araştırmalar ilk izlenimleri tartışmaya açıyor:

“İsrail’den gelen “Yahudi Alevi” gruplar sadece “inançlarının gereğini” yerine getirmiyor; Türkiye’deki Aleviler hakkında da geniş bilgiler topluyorlar. Alevilerin konumları, siyasi durumları, Alevi gençliğinin sıkıntıları da Yahudi Alevilerin dert edindiği konuların başında geliyor. Bu amaçla gençlerle sık sık görüşen Yahudi Aleviler, onlara sorular sorup kayıt altına alıyorlar.”

Her taşın altında bir Yahudi bulan görüşü paylaşmıyoruz elbette. Bu soruşturmalar tümüyle entelektüel merakın ürünü de olabilir. Bununla birlikte Sabetaycılık, Ladino ve Kripto Yahudi cemaatleri konusunda uzman isimlerden araştırmacı-yazar **Dr. Gad Nassi**, ilginç bir ipucu sunuyor:

*“Olsa olsa, Anadolu Alevi inancının tüm inançlara saygılı olmayı ve hoşgörüyü öneren ilkelerinden ve bu ilkelere bağlı Sabetaycı ilkelerden esinlenerek, **Aleviliğin İslâm ve Yahudi dünyası arasında bir köprü oluşturabileceği görüşü etrafında birleşen bir insan kümesinden bahsedebiliriz.**”*

Dr. Gad Nassi, bu hareketin başında, Bar Ilan Üniversitesi öğretim üyelerinden **Prof. Avraham Elkayam**’ın çektiğini belirtiyor. Nassi’ye göre Elkayam, iyi niyetli ve değerli bir bilim adamıdır.

Aksiyon Dergisi ise, Yahudi, Alevi akrabalığını çoktan kanıtlamış (!?) görünüyor:

“16. yüzyıldan itibaren Akdeniz çevresinde bazı ülkelere yayılan Alevi-Bektaşilik inancının, Yahudiler tarafından korunmak amacıyla bir şemsiye olarak kullanılmaya başladığı belirtiliyor. Kendilerini gizlemek isteyen Yahudiler, Bektaşi

dergâhlarına girerek Bektaşiler gibi davranmaya çalıştı. **Zamanla Alevilerle kan bağıını geliştiren Yahudiler, Alevilikle birleşip Yahudi-Alevi inancını doğurdular.** Bunlar daha çok kendilerini gizleyerek yüzyıllarca hem Aleviler hem de Bektaşiler içinde yaşadılar.”

Aksiyon “Yahudi-Alevilerin diğer kolu ise Kürt Yahudiler içinde gizlenerek gelişti”ğini öne sürüyor. Hem Osmanlı resmî nüfus sayımına hem de Milletler Cemiyeti’nin raporunda, geçen Kürt Yahudiler’in içinde, Kürtlerle birlikte hareket eden Yahudi-Alevilerin olduğunu ileri sürüyor. Aksiyon’a göre “Yahudi-Alevilerin tıpkı Kürtler gibi İsrail ile sıkı ilişki içinde oldukları, önemli bir kısmının İsrail devletinin kuruluşundan sonra buraya geçtiği kaydediliyor.”

Aksiyon şunu da savunuyor:

“1996 yılında Kürtleri ayaklandırmak için başlatılan hareket başarısız olunca Saddam Hüseyin tarafından Kuzey Irak’ta sıkıştırılan Kürtlerin önemli bir kısmının Yahudi olduğu dile getiriliyor. Kürt Yahudilerle birlikte Yahudi Aleviler de bunların arasındaydı. Bunların bir kısmı önce Guam’a daha sonra ABD’ye götürüldü.”³⁵⁰

“Yahudi Aleviler”ustaca bir manevra ile Bektaşiliği İsis Tarikatı’na bağlamaktadır. Böylece “Alevilik-Bektaşilik, İslâm dışıdır.” diyenlere “Alevilik-Bektaşilik, Yahudi kökenlidir.” tezini bir seçenek olarak sunmaktadırlar:

“Yahudi-Aleviler, Bektaşilik ve Aleviliğin Musevilerin İsis inancına benzediğini ileri sürüyor... Yahudi Aleviler, “Alevilik öğretileri ile İSİS inancının Mısır’da birleştiği” iddiasını da söz konusu bağı kurmada temel dayanak gösteriyorlar. **Yahudi Alevilerden Milly Miller, İSİS inancı ile Alevi Bektaşiliğin**

350 Abdülhamit Bilici, Kürt Yahudiler, Aksiyon, Sayı: 291, 01.07.2000

aynı kaynaktan beslendiği tezini savunarak, inançlarının İslâm'daki tasavvuf anlayışı ve Hacı Bektaş-ı Veli'nin felsefesini birlikte sunduğunu söylüyor."³⁵¹

Misyoner Örgütlerin Alevilere yönelik faaliyetleri, devletin ve sivil toplumun kendi payına düşen görevleri acilen yerine getirmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı'na düşen görevler de vardır elbette.³⁵² Ancak konuyu bir DİB meselesi olarak görmek çok yanlıştır. Bizim önerimiz olan çıkış yoluna Sonuç'ta değineceğiz.

351 Haşim Söylemez, 'Yahudi Aleviler' Aksiyon, Sayı: 664 - 27.08.2007

352 Bu bağlamda anılmaya değer birkaç çalışma için bkz., Din-Devlet İlişkileri ve Türkiye'de Din Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması, Cem Vakfı Uluslararası Sempozyumu, 26-27 Mart 1996, İstanbul; Battal Pehlivan, Aleviler ve Diyanet, İstanbul, 1993; Sonmez Kutlu, "Alevilik-Bektaşılığın Diyanet'te Temsil Sorunu", İslâmiyat, cilt: 4, sayı: 1, Ocak-Mart 2001, 21-41; Metin Bozkuş, Alevi Yurttaşlara Yönelik Dinî Hizmetlerin İcrası Bağlamında Bir Teklif Denemesi, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt X/1, S. 1-12, Haziran 2006, Sivas; TESEV tarafından Ruşen Çakır ve İrfan Bozan'a hazırlanan "Türkiye'de Din-Devlet-Toplum İlişkileri ve Diyanet İşleri Başkanlığı" raporunda "Diyanet'in topluma açılması ve sivilleşmesi istenirken Aleviler ve diğer inanç grupları yönünden 'temsil' sorununa da değiniliyor: 'Bugün itibarıyla Türkiye'nin din-devlet-toplum bağlamında en hayati ve sahici tartışması Alevi sorunu etrafında yaşanıyor. Türkiye ve dolayısıyla Diyanet, Alevi kimliğini tanımayı ve Alevilerin taleplerini ciddiye almayı daha fazla erteleyemez." hakkında bkz., Derya Sazak, Diyanet ve Aleviler, 26 Şubat 2005 Milliyet. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Alevi-Bektâşî Klasikleri Projesi başlatmış olduğunu not etmek gerek: Yayınlanacak Eserler Şunlardır: 1. Tefsir-i Besmele (Şerh-i Besmele), 2. Makâlât, 3. Velâyetnâme, 4. Dilgüşâ, 5. Seraynâme, 6. İlm-i Cavidân, 7. Erkânâme 1, 8. Erkânâme 2, 9. Hızırnâme, 10. Kitâb-ı Cabbâr Kulu, 11. Kitâb-ı Dâr, 12. Dâstân-ı İbrahim Edhem, 13. Muhammed b. Hanefiyye Cenknâmesi, 14. Fütüvvetnâme-i İlnâm Ca'fer-i Sâdik (Buyruk), 15. Maktel-i Hüseyin, 16. Saffetî's-Safâ (Buyruk), 17. Buyruk. Eserler akademisyen ve Alevi dedelerinden oluşan bir komisyon tarafından yayına hazırlanacaktır. Osman Eğri, Alevi-Bektâşî Klasikleri Projesi, www.kanalkultur.com/yolalevi/index.php?option=com_content&task=view&id=2046&Itemid=110

SON SÖZ YERİNE

Uluslarüstü Misyoner Örgütlerin başlıca stratejilerinden birisi “yapı-bozum”dur. “Yapı-bozum”u şu anlamda kullanıyoruz: Türkiye’de çoğu toplumda olduğu gibi az çok farklılıklar içeren gruplar vardır.

Uluslarüstü Misyoner Örgütler, farklılıkları vurgulayıp ortak paydalarımız göz ardı ederek bu türden kesimler ile yapı bütünlüğümüzü bozmaya çalışmaktadır. Bu faaliyetlerin ABD ve AB’nin azınlık politikaları ile olan uyumunun da altını çizmeliyiz.

Hristiyan Misyoner Örgütlerce bu yolla Türkiye’de yeni çelişkiler yaratılmak istenmektedir: Müslüman Türk-Hristiyan Türk, Müslüman Kürt-Hristiyan Kürt, Müslüman Alevi-Hristiyan Alevi. Bu durum Endonezya örneğinde olduğu gibi bir çatışma vesilesi olabilecek ve Türkiye’nin içişlerine müdahale aracı olarak kullanılabilir. **Doğu Timor**, Batı tarafından sırf Katolik Hristiyanlar çoğunlukta olduğu için -150.000 kişi- çatışmalar sonrasında Endonezya’dan ayrı bir devlet olarak tanınmıştır.³⁵³

Ezcümle Osmanlı’da azınlıklar aracılığı ile yapılanlar bugün Hristiyanlaştırılan/Azınlıklaştırılan Türkler, Kürtler, Aleviler, Sünniler aracılığı ile gerçekleştirilmek istenmektedir. Öyleyse “Misyoner Örgütlerin Faaliyetleri” Türkiye açısından bir ulusal güvenlik meselesidir.³⁵⁴

*“6. AB paketinden sonra yenilenen ve 20 Haziran 2003’te onaylanan **Milli Güvenlik Siyaset Belgesi** kapsamındaki **“İç Güvenlik Stratejisi Belgesi”**nde Misyoner Örgütlerin*

353 PKK’nın da bu gelişmeyi alkışlarla karşıladığını belirtelim. Hasan Çınar, “Yıllarca kan kaybeden Doğu Timor canlanıyor”, Serxwebun, Eylül 1999, sayı: 213.

354 7.12.2001 Sabah, Mehmet Çetingülec’in haberi.

faaliyetleri bir ulusal güvenliğimizi tehdit eden bir unsur olduğu belirtilmektedir: **“Misyonerlik faaliyetleri semsiyesi altında yürütülen gayretler, ülkemizin siyasi, etnik ve inanç yapısı ile sosyal ve ekonomik sorunlarını istismar etmek suretiyle vatandaşlar arasında yeni çatışma ve ayrılık yaratma çabalarıdır.”**³⁵⁵

Din değiştirmenin bir psikolojisi vardır. Örneğin bir Alevi ya da Sünni, Alevi ya da Sünni kimliğiyle Hristiyan olmuyor; önce Alevilikle ya da Sünnilikle ilgili bağları koptuğu/koparıldığı için bir boşluğa düşüyor. Din değiştirme bu boşlukta iken gerçekleşiyor. Bu durum daha çok bireysel din değiştirmeler için söz konusu olmaktadır. **Din değiştirmenin bir de sosyolojisi ve de sosyo-politiği vardır.** Grupların ve kitlelerin din değiştirmesi için sosyolojik ve sosyo-politik koşulların da elverişli olması gerekir. Bu nedenle uluslaraüstü misyoner örgütler din değiştirmek için elverişli sosyolojik ve sosyo-politik koşulları oluşturmayı daha çok önemsemektedir. Diyarbakır İncili Kilisesi bu bakımdan dikkate değer özellikler taşımaktadır.

Bu bakımdan “Amerikan Board Teşkilatı neredeyse iki yüzyıl çalıştı da kaç kişi Protestan oldu ki; bu konuyu niçin önemseyelim?” sorusunu sorma saflığından kurtulmak gerekiyor. Çünkü insanları vaftiz etmek faaliyetlerin amaçlarından sadece birisi. Üstelik, İncil dağıtmak, isteyen insanları vaftiz etmek ve kilise kurmak eğer başka amaçlar için bir araç olarak kullanılmıyorsa inanç ve ibadet özgürlüğünün alanına girer.

Misyoner Örgütlerin dinsel bir etkinlik olan misyonerlikten çok ulusal güvenliğimizi tehdit eden seküler ve profesyonel faaliyetlerle uğraştığına ve bu konuda ciddi başarıları olduklarına inanmayanlar, yüzyılın başındaki Ermeni, Rum/Pontus ve Süryani/Nasturi olaylarını hatırlamalıdır. Başta Amerikan Board

355 29 Ağustos 2003 Milliyet.

Teşkilatı olmak üzere Misyoner Örgütlerden geriye sadece toprağa düşen yüzbinlerce can kalmadı.

- Uluslarüstü Misyoner Örgütler, Batı'nın zihnine **Türk İstiklal/Kurtuluş Savaşı'nı “Kadim Hristiyan Halklara Karşı Etnik Temizlik Savaşı”** olarak işlediler. Bunun için Uluslarüstü Misyoner Örgütler, Ermeni soykırım söylemlerinin yanı sıra Rum/Pontus ve Süryani/Keldani soykırım söylemlerine omuz vererek teslisi tamamlamışlardır. Türkiye şimdi stratejik ve politik bir güç oyunu soykırım söylemlerine karşı uluslararası alanda mücadele etmek zorundadır.
- Batı'nın zihnine **“Kötü Türk İmajı”**nı pekiştirdiler.
- Türkiye’de **“Görünen ve Görünmeyen Kilise”**ye üye **“İsimli ve İsimsiz Hristiyan”**ı ve nihayet **Misyoner Severler Lobisi’**ni bıraktılar.

Yüzyılın Komplosu

Uluslarüstü misyoner örgütlerin ülkemizdeki Ermeni, Rum/Pontus, Süryani/Nasturi/Keldanilerin üzerindeki faaliyetlerinin yanı sıra 1980’den sonra Kürtler ve Aleviler üzerinde yürüttüğü operasyon bize göre **“yüzyılın komplosu”**dur. Peki yüzyılın komplosu karşısında bir çıkış yolu yok mu?

Bütün bunları söylerken Giriş’te **“Uluslararası Hukuk Açısından Misyonerlik”** başlığı altında yazdıklarımızın hesaba katılması şarttır. Devletin bir yandan inanç ve ibadet özgürlüğünü sağlamak diğer yandan da misyoner örgütlerin sivil toplumun dirliğini ve kamusal düzen açısından risk oluşturan faaliyetlerini engelleme yükümlülüğü vardır. Güvenlik adına özgürlüğün, özgürlük adına güvenliğin zora sokulması yanlıştır. Yine bu çerçevede inanç ve ibadet özgürlüğü adına, misyoner örgütlerin sivil toplumun

dirliğini ve kamusal düzen açısından risk oluşturan faaliyetlerini meşrulaştırmak yanlış olduğu gibi tersi de yanlıştır.

Çıkış Yolu

Ahmet Yesevi, Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaş gibi ruh mimarları deyim yerinde ise milletimizin mayası çalmıştır. Bu isimler, bir açıdan **“sivil dinimizin”** mimarlarıdır. Toplumsal dirlik ve kamusal düzen açısından sivil dinin ne kadar önemli olduğunu izaha gerek yoktur. Sağcı olsun solcu olsun, Alevi olsun Sünni olsun, Türk olsun Kürt olsun sıra Ahmet Yesevi, Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaş’a gelince kahir ekseriyetimiz için akan sular durur.

“Alevilik, İslâm dışıdır.” tezi, Aleviler arasında **“Müslim-Aleviler”**, **“Gayrimüslim-Aleviler”** gibi telaffuzu bile saçma yeni bir fay hattı inşa anlamına gelir. Ve bu fay hattı, Alevilik ile Sünnilik arasında tarihte oluşan fay hattından çok daha risklidir. Böyle bir durum Amerika’nın **“medeniyet içi çatışma projesi”**nin dramatik bir örneği olur.

Aleviler ve Sünnilerin, birbirlerini tanıma ve anlama konusunda tarihsel bir dönemece girdiklerinde kuşku yoktur. Farklılıkları geleneksel önyargılardan bağımsız olarak yeniden anlamlandırma temelinde kurulacak dolaysız iletişim yepyeni ufuklar açacağına kuşku yoktur.

Yeri gelmişken bir hatıramı paylaşacağım: Yıl: 1986, Yer: AÜSBF’nin büyük anfisi, Ders: Toplumbilim, Konu: Kozmik Din Anlayışı. İçeriğe göre başlık koyarsak **“Ateistlere Özgü Din Anlayışı”** dememiz gerekir. Hoca: **Prof. Dr. Özer Ozankaya**.

Hocamıza göre Kozmik Din, “arı-duru bir din”dir. Kozmik Din’in pirleri arasında, Görecelik Kuramı’nın sahibi **Albert Einstein**’ı, Alman şair **Goethe**’yi sayarken bir şey yoktu. Ancak hocamız ünlü sufi **Yunus Emre**’yi de kozmik dinci yapınca, bir espri ile mi

yoksa bir sürç-i lisanla mı karşı karşıyayız diye önce şaşakaldık, sonra da hararetle bir tartışma başladı.

İşte hocanın **Yunus**'tan aktardığı ateist (!?) dizeler:

*"Gelir bir bir, gider bir bir, kalır BİR /Gelen gider, giden gelmez
bu bir sır"*

*"Mal sahibi, mülk sahibi / Hani bunun ilk sahibi / Mal da yalan
mülk de yalan /Var biraz da sen oyalan"*

(Uzun yıllar sonra merak ettim, okuduğumuz ders kitabına tekrar göz attım; Ozankaya hocamız bunları bize anlatmakla yetinmemiş bilimsel (!?) literatüre de geçirmiş. Yoksa kimseyi inandıramazdım galiba. Bkz., Özer Ozankaya, Toplumbilime Giriş, Ankara-ts, S Yay., 366 vd).

Ozankaya hocamızı eleştirmek kolay; cidden anakronizme düşmüş. Ama olsun; bir de başka bir açıdan bakalım. **Ozankaya** gibi bir ateist bile Yunus'tan vazgeç(e)miyor. Öyleyse Yunus Emre, teistlerle ateistler arasında bile köprü olabiliyor.

Bu durum Hünkâr Hacı Bektaş için de geçerlidir. Kimi Aleviler, sosyalizmi benimserken bile Hacı Bektaş karşısında saygıyla eğiliyor. Öyleyse Hacı Bektaş bu memlekette teizm ile ateizm arasında niçin bir köprü olmasın! Örneğin, bugün Aleviliğin İslâm dışı olduğu tezine hararetle karşı çıkan Alevi entelektüeller arasında **Türkiye Komünist Partisi**'nin önde gelen isimlerinden **İsmail Kaygusuz** da var.^{356/357}

356 TKP Londra, liderliğini İsmail Nihat Akseymen'in (Rıza Yürükoğlu) yaptığı bir siyasi harekettir. 1979'da "zayıf halka" tezleri ve bazı pratik sorunlara yönelik tartışmalar üzerinden TKP yönetimi tarafından tasfiye edildiler. Ayrılma sırasında iki MK üyesi bu grupla birlikte hareket etmiştir. Rıza Yürükoğlu (Veli Dursun), Haluk Yurtsever. Alevilik konusundaki yaklaşımları ile Türkiye'deki çoğu sosyalist örgütlenmeden farklılaşmıştır. www.t-k-p.org http://tr.wikipedia.org/wiki/TKP_%28Londra%29 Türkiye'deki TKP ile karıştırılmamalıdır.

357 İsmail Kaygusuz'un bazı kafa karışıklıkları bir yazı konusu olmaya değer.

Alevi-Bektaşılık'teki ve Tasavvuf'taki **geleneksel batini/işari yorumun ihyası**, farklılıkları koruyarak yapılacak bir iletişim için iyi bir paradigma sunabilir. Elbette bu ortak dilden henüz çok uzaktayız. Ama bu yakın olamayacağımız anlamına gelmez.

Mevlana'nın dediği gibi “*Her gün bir yerden göçmek ne iyi/ Her gün bir yere konmak ne güzel/ Bulanmadan, donmadan akmak ne hoş/ Dünle beraber gitti, cancağızım, / Ne kadar söz varsa düne ait/ Şimdi yeni şeyler söylemek lazım.*” (A. Kadir, Bugünün Diliyle Mevlana, İstanbul-1976, 5. Baskı, s. 112)

Uzun sözün kısası yapılması gereken, ruh mimarlarımızla -Ahmet Yesevi, Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaş- birlikte problemlerimize yönelmek, çağın gereklerini de kullanarak umut dolu bir geleceği hep birlikte inşa etmektir. Bu, işin sosyo-kültürel tarafıdır. İşin bir de politik tarafı var elbette.

Söz Baş'ında vurguladığımız gibi bu çalışma yazara, Kürt ve Alevi yurttaşlarımızın kahir ekseriyetinin sağduyusunu yeniden görme imkanı vermiştir. Bu sağduyu sorunların, **Şeyh Edebali**'nin siyaset için öngördüğü “**İnsanı yaşat ki devlet yaşasın**” ilkesi çerçevesinde çözülebileceğini göstermektedir. Bize göre bu formül, sadece Aleviler ile Sünniler değil, Türkler ile Kürtler arasındaki fay hattını kaldırmaya da muktedirdir.

“*Umutsuzluk, ölümcül bir hastalıktır.*” der varoluşçu filozof **Sören Kierkegaard** (Ölüm 1855) Bu nedenle bu kitap, asla ümitsizlik penceresinden okunmamalıdır. Burada yaptığımız daha çok problemlerin teşhisidir. Problemlerin teşhisi, çözümün birinci aşamasıdır. Problemleri okuyamayanlar asla çözüm aşamasına geçemezler. Hayallerimiz ve umutlarımızla yeni bir gelecek inşa etmek için kimse sağına soluna bakmadan kendisi ayağa kalkmalıdır. **Tolstoy**'un dediği gibi “*İnsanlar, dünyayı değiştirmek için kalkıyor da kendini değiştirmeye yanaşmıyor.*”

EK BÖLÜM

Konuyla ilgili çeşitli belgeler ve yazılar

Sivâs ve Civarı Alevî-Bektâşîleri ve Protestanlık Propagandası Müfid YÜKSEL

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Vesikalar

I.) BOA, Y. PRK. ASK; 43/104

..... [1]Tarihiyle şifreli telgraf-ı âcizide bittahkik 'arz olunacağı bildirilen mevâdd ber vech-i zir beyân olunur.

Şöyleki, nefs-i Sivâs dâiresi kur'a me'murînin bu kere 'avdetiyle olunan suâllere Mukâbil aldığı cevâbda Yıldızeli ve Gürün ve Hafik ve Koçgiri kazâları ahâlilerinden ekserisi Kızılbaş ve bir takımları da İslâm bulundukları halde bir takım tahrikâtla Kızılbaşlar mezheblerini tebdil ya'ni Protestan oldukları gibi İslâm olanlarını dahi bu sûretle tebdil-i mezhebe kıyâm ettirmekde olduklarını ve bunların rüesâları ya'ni büyük dedeleri Dışlık karyesi müdürü Gökçe Kahya ile karye-i mezkûrede Karib Ağa olduğunu ve Sivâs'a dört saat mesafede bulunan Karaçört karyesinin bir takım İslâm hâneleri dahi yenice tebdil-i mezheb olmakda bulunduğu ve Gürün kazâsının ise yirmi beş kadar karyesiyle kasabası ahâlisi dahi tebdil olunmakda idüğünü beyân etmiştir. Ve diğer tahkikât-ı âcizide dahi Karabil nâhiyesinden Aydın karyesinde müdür muâvini Kara Hüseyin ile nâhiye-i mezburdan koca karyesinde Mansur Ali ve yine karye-i mezkûrdan İmamoğlu Ali Dede oldukları gibi yine karye-i mezburda Mansur Mehmed ve Uzun Ali ve Alucalı Sevgi karyeli Topal ve karındaşı Hasan ise işbu dedelerin halifeleri bulundukları ve Karabalçık karyesi müdürü Himmet Ağa da baş dede olup cehele-i nâsi terğib ve ve teşvîk edenlerin başlıcası bulunduğu ve ayrıca 'arz olunacak Aişe Bacı'nın merkûm Himmet Ağa birinci mu'temedi olduğu ve merkum vâsıtasıyla da bütün nâsi ızrâr olduğunu ve elyevm mezbûre için altı yüz aded ğanem ve yüz aded sığır da i'âneten tecemmu' etdirilerek nezdinde hıfz ve beslenmekde idüğü Ve'l-Hâletu Hazihi yine mezbûre için tebdil-i mezheb edenlerden mezbûreye i'âne toplanmakda bulunduğu da mütevakıf olarak tahkik edilmiştir. Ve mezbûre Aişe Bacı ise Tokat sancağının Zile kazâsı dahilinde tanrılık da'vası iddiasıyla şöhet bulmuş bir karı olup şimdiye kadar bâlâda 'arz ve Ta'dâd olunan ve diğer isimleri mechul bulunan Kızılbaşlardan üç dört bin nüfusu mütecâviz ahâliyi tebdil-i mezheb ettirmiş ve bu karının hâli ise bundan iki mah mukaddem hükûmet tarafından bittahkik zâhire ihrâc ettirilmesine mebni Dersââdet'e menfiyyen Tokat'tan gönderilmiş Ve'l-Hâletu Hazihi mezbûrenin dersââdet'te bulunduğu mervidir. Ve bu hâli ile Tokat sancağının ba'zı mahallerinin hatta tebdil-i mezhebe kıyâm arzusunda bulundukları dahi 'arz olunan müdür Himmet Ağa'nın teşvikiyle bulunduğu söylenmektedir. Ve zikr olunan hâlâtın buralarca vuku'bulduğu ve keyfiyyetin derecesi Vâli Paşa'dan bir sûret-i hakîmâne ile suâl olundukda Aişe Bacı'nın Tanrılık da'vasında bulunduğundan tahkikâtı bilcra menfiyyen Dersââdet'e gönderildiğini Koçgiri ve Hafik taraflarında dahi böyle tanassurda bulunanlar

mesmû'-ı vilâyetpenâhî olduğu tahkikâtında ise de bu da sekiz sene evvel Protestanlardan küçük kıt'ada kitaplar dağıtıldığını buna da muvaffak olamayarak 'avdet eyledikleri ve şimdi bu hâlin mürtekibleri bulunmadığını cevâb olarak beyân buyurmuşlardır. Halbuki, mesmû'ât-ı âcizice edilen tahkikâta nazaran sâlıfu'l-'Arz tebdîl-i mezheb maddesi tezâyüd etmekde bulunduğuşu istima' edilmekde ve mevâdd-ı mezkûrun devâmı ise bu havâlinin umûmuna yakın vakitlerde sirâyet edeceğı de bedîhidir. Ve bunun çare-i hasenesi de mezkûr kazâ ve nevâhi ve kurâlara birer mekteb küşâdıyla tedrisde bulundurulmak ve münâsib mücerrebu'l-Etvâr kaymakâm ve müdürlerin ta'yiniyle önü alınmaktan başka çare olamayacağı derhâtır bulunduğunun 'arz-ı beyânıyla beraber keyfiyyet-i hâl bundan ibâret olduğunun ifâdesi bâbında Emr u Fermân Hazret-i Men Lehu'l-Emrindir.

19 Kânûn-i Evvel 1303/ 27 Rebi'ulâhîr 1305

Kumandan.....

Mirlivâ

Bahaeddin

Atufetlu Efendim Hazretleri,

Sivâs havâlisinde vâki' ba'zı nevâhi-yi ahâli-i İslâmiyye ve Bektâşîyye'nin Protestanlığa tebdîl-i mezheb etmekde olduklarının istihbar olunarak bu bâbta tahkikât ve tedkikât-ı lâzimenin icra ve ibnası Sivâs'ta bulunan süvârî livâlhına iş'ar olunmuştu. Bu def'a cevâben vurûd edip manzur-ı âlî buyurulmak üzere bir sûreti leffen takdim kılınan tahrîrât münderecâtı müstahberât-ı müteessifenin sıhhatini müeyyed olmasıyle nâm-ı âherle memur-ı mahsusı gönderilerek tahkikâtın ta'miki ve kitaplarından birer nüshasının elde edilerek irsâli cevâben yazılmış ve tahrîrât-ı mezkurenin diğer bir sûreti de müşîriyyete takdim edilmiş ve hâdise-i mezkûre mücerred hükümet-i mahalliyyenin tesâmuhünden ve ahâlinin cehâletinden ileri gelmiştir. Bimennihi Ta'âla sâye-i âlî-sıfat veliyyunni'mede şu fenalığın önünü alabilecek me'murlara ihtiyâc olduğunun ve icâb eder ise bizzât azîmete hâzır bulunduğumu 'arz ve ihtâra cür'et ederim. Ol bâbta emr u fermân Hazret-i men lehu'l-emrindir.

31 Kânûn-i Evvel 1303/ 9 Cemazıyelevvel 1305

Dördüncü Ordu-yı Hümayun Süvârî

Fırkası Kumandânı Ferîk

Kulları

II.) BOA, Y. PRK. UM.; 30/85

Devletlu Efendim Hazretleri,

Din-i mübîn-i İslâm'ın hâmi-yi akdesi olan hilâfet-âyât ve kudsîyyet-sifât padişâhımız Efendimiz Hazretleri dünyalar durdukça taht-ı humâyûnunda var olsun ve din-i mübîne mühin olanlar Allah'tan 'itâb ve 'ikâb bulsun. Şevket-meâb efendimiz bir padişâh-ı zîşândır ki, ecnebî hükümdarların rakabe-i tâbîyyetinde nâçar kalmış olan cemi' din karındaşlarımız dahi zât-ı mülûkânesinin mahabbetiyle kalblerini tenvîr ederler. Memâlik-i şâhânede mutavattın muvahhidin ise kendilerini en saâdetmend addeylediklerinden şehriyâr-ı mekârim-girdâr efendimizin yoluna kemâl-i mahabbet ve itaât ve sadâkatlerinden nâşi can verirler. 'İnd-i Asefânelerinde bedihiyyâtdan olduğu vechle Sivâs vilâyetinin ahâli-yi müslimesi umûmen dindâr olduklarından mezheb-i Ehl-i Sünnet'e halel getirebilecek hiçbir muameleyi kaldıramaz iken, hayfa ki, şimdi hâlimiz ve melâl-i bâlmız kılıp mü'minîne dâğ-ı mâtem açabilir. Zira, vâlimiz Halil Beyefendi Sivâs'a teşrifleri sırasında Hacı Bektâş-ı Veli Dergâhı'na uğrayıp hemmezhebi olan on nefer bektâşîyi Sivâs'a getirerek merkez-i vilâyetde irşâda nasb ve ta'yin eylediği Müslim-Penâh nâmındaki baba Sivâs'ta ricâl ve nisvândan bir haylisini cem'îyyetine ilhak eyledi. Külliye Şer'-i Şerîf'e muhâlif hareket etmişler. Diğer babalar dahi tevsi'-i dâire-i mel'anette ilhâda ve fesâda âlet oluyorlar. Muşarünileyhin getirdiği bektâşîlerden birisi Hasan Çelebi'ye ve ötekiler Yıldızeli ve Hafik kazâlarına gitmişti. Koçgiri kazâsı cesim ve 'aşâir ile muhâtt bulunduğundan şu kazâyâ da babalar gönderilmekle tesvîlât-ı şeytaniyyeye vâsi' tarîk açıldı. Halil Beyefendi'nin Müslim-Penâh talkib buyurdukları şahıs dâima Sivâs'ta kaldığı cihetle Şuşârlı Murtazâ nâm.... Bu Müslim-Penâh'tan halîfe makâmında vâlimizin tensibiyle Tokat sancağına müslûmanları cem'îyyet-i uhuvvete da'vete me'mur olmuştur. Bin iki yüz kırk[2] tarihinde Cennetmekân Sultan Mahmud Hân-ı Sâni Hazretleri ihyâ-i dîn-i Muhammedî niyyet-i hâlisasıyla ne kadar bektâşî imha buyurmuş ise vâlimiz onların yerlerini doldurmak üzere bektâşîlerin adedini tezyide muvaffak oldular. Vilâyetimiz dahilinde yüz otuz bin nüfusu raddesinde Kızılbaş mevcut olduğu malum-i devletleridir. Vâlimiz bektâşîliğe haris olduğuna mebni Kızılbaşların umûmu muşarünileyhin tarafdarı ve meclûbu sayılırlar. Mes'ele-i mündafi'a esnâsında Amerika cumhuriyetinin Sivâs'ta mekteb muallimi sıfatıyla Hubert isminde birisi var idi. Şunun merkez-i vilâyete mülhak Kangal karyelerinde sâkin Kızılbaşlara sebb-i Çihar Yâr hakkında Türkçe bir risâle tevzî etdirmesinden dolayı Kızılbaşlar Kur'a ve redîf muâmelesinde " Biz Protestan Milletindeniz" diyerek hükûmete serkeşlik gösterdiler. Meclis-i idâre-i vilâyet kanalıyla Başdeli Oğlu Osman Ağa Muâvenet süvârisine sergerde ta'yin edilip islâhına me'mur ve i'zâm kılınmıştı. Dört karyeye ol vakit elli nefer süvâri gönderilmişken islâha imkân bulamayıp 'avdet etmişler idi. İşte bir mekteb mualliminin ifsâdiye dört karyelik Kızılbaş öyle bir muhalefette bulundular. Sivâs vilâyetinde elyevm bektâşîlik hükümfermâ bulmasıyla bütün Kızılbaşlar birleşmişlerdir. Böyle makâm-ı vilâyetden ber minvâl-i meşrûh takviyye olundukça hâl neye müncer olacak kestirilemez. Belki ahâmetin derecesini zaman isbât edecektir. Ahâli-yi

İslâmiyye'nin mezhepleri bu sûretle teşvişe duçarolduğunu seyreden Ermeniler kendi mefsedetlerini tervice fırsat buldular. Cenâb-ı Allah ve Resulullah 'aşkına olsun padişâh başı için mü'minlerin derdine dermân tedârîki farz mesâbesinde görünür. Ol bâbta Emr u Fermân Hazret-i Men Lehu'l-Emrindir.

15 Eylül 1310/30 Rebi'ul-evvel 1312

Bir Muhibb-i Vatan

Biri İslâm'dan ve diğeri Ermenilerden olmak üzere Sivâs'tan bu 'abd-i memlûklerine vurûd eden evrâkın münderecâtı mühim bulunduğu ve Ermeni lisânında yazılmış olan varakadan ikisi kırk seneden beri Sivâs'ın Ermeni murahhasalığını ifâ ile hükümet-i seniyyeye mutavaât eden Pedros Efendi'nin Patrikhâne'ye mersûl mektublarının sûretleri olduğu cihetle nazargâh-ı hakâik-iktinâh-ı Hazret-i Şehriyârîlerine leffen 'arz ve takdîmine hasbe's-sadâke ictisâr eyledim. Çâker-i kemterleri Sivâs'ta kırk dört mah bulunduğu müddetçe mücerred muvaffakiyyet-i seniyye eser-i bedi'-i 'adâlet-güsterânesi olarak gerek ehl-i tevhid ve imân ve gerek hristiyan bâb-ı hümeti melce' ve penâh bilip müsted'âyât ve ifadât ve mahremât-ı beyânâtıdan hâli kalmamış oldukları gibi o mahallin ahvâl ve vukû'atı hakkında şimdi dahi taraf-ı 'abidâneme ma'lumât-ı mahremâne i'tâ ve fakat postada mektublar o idârece tuturulmak 'âdet ittihaz edildiğine mebni çâkerlerine yazdıkları şeyleri kâh mühürsüz veyahut başka mühür ve imzâ tahtında isrâ ediyorlar. Sivâs vilâyeti dahiline egerçi yüz binden ziyâde Ermenî var ise de, İslâm altı yüz elli bin nüfustan efzûn olduğu mülâbesesiyle Ermeniler İslâm'dan her bâr çekinirler. Lâkin bu iki tâifenin arasına nefret ve 'adâvet ilkâ etmeksizin idâre-i maslahata bakmak ehemm ve elzem olduğundan ve oraların ehl-i İslâmı gâyet dindâr ve musallî bulunmalarıyla bektâşilik ihdâs ederek ve şu bâtil yolu tevsî'a hükümet kuvvetiyle ikdâm ve bektâşi şeyhinin isim ve ünvanını müslümanlara karşı Müslim-Penâh bildirerek cem'iyetler teşkiline ihtimâm ile mü'minleri dilgîr ve tenfir eylemek ma'nen ve maddeten muzır ve muhâlif-i marzâ-yı hümayunları olduğu bâhir ve zâhir idüğünden cereyan eden teşebbüsât ve muâmelât-ı fâsidenin çâre-i ıslâhî cemi' umûrda mededres ve mukaddes olan 'ulûv-himmet-i diyânet-perveri-yi cenâb-ı hilâfetpenâhîlerine menût bulunduğu nazaran kâtıba-i ahvâlde İrâde ve Fermân Velî-Ni'met-i Bîminnetimiz Pâdişâhımız Efendimiz Hazretlerindir. 29 Eylül 1310/ 10 Rebi'ulâhîr 1312

Ankara Vâlisî Kulları: Mehmed Memduh (Mühür)

[1] Vesikaların bazı yerleri eskiyip yırtıldığından okunamamıştır.

[2] 1240 tarihi yanlış belirtilmiş. 1241 olması gerekiyor. Yeniçeriliğin kanlı bir şekilde lağvedilmesi ve sonrasında Bektâşilere ve Bektâşi babalarına yönelik takibât 1241/1826 tarihinde vukubulmuştu.³⁵³

AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE ALEVİLER ³⁵⁹
23 Ekim 2004, Köln, Almanya
Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK)

18 Haziran 2002 tarihinde AB Parlamentosu'nda bir şemsiye örgütün, -Avrupa Aleviler Birliği'nin (AAB)- kurulması, Avrupa'da yaşayan yaklaşık bir milyon Alevinin çıkarlarını Avrupa kamuoyu önünde daha kuvvetli dile getirmelerini sağladı. Bu anlamda AAB bir şemsiye örgüt olarak 165'i aşkın Alevi-Bektaşî kültür merkezini ve cemevini temsil edecektir.

AAB Aleviliği, insanı en değerli yaratık olarak kabul eden bir inanç, bir felsefe, bir kültür ve bir yaşam tarzı olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, Avrupa'daki Alevi toplulukların dini, kültürel, toplumsal, eğitimle ilgili, ekonomik, politik ve toplumsal çıkar ve haklarını savunur. Avrupa'daki Alevi federasyonları arasında eşgüdümü geliştirmeyi amaçlar.

Alevi Birliği, Avrupa ve Türkiye'deki Alevilerin haklarının ve kimliğinin tanınmasını özel Anayasal koruma altına alınması girişimlerini desteklemektedir.

[AAB] Türkiye'deki Alevi hareketini desteklemektedir. Bu yalnız Aleviler açısından değil, aynı zamanda Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişi ve her alanda AB topluluğunun bir parçası haline gelmesi açısından da değerlendirilmelidir.

359 "TÜRKİYE'NİN Avrupa Birliği ile üyelik görüşmelerine başlama tarihi almaya yönelik pazarlıklarının yoğunlaştığı 17 Aralık öncesinde AB'den Türkiye'nin sınırlı demokrasisini genişletmek için yararlanma taktiğini izleyen tüm toplumsal muhalefeleri bir rapor yazma telaşı aldı. Türkiye hükümetinin her şeyi son ana sıkıştıran, böylece önemli konuların Türkiye'de tartışılmasını önleyen yaklaşımının benzerleri bu toplumsal muhalefet raporlarına da yansdı. Bunun bazı acılı ve üzücü sonuçları raporlar yayımlandıktan sonra ortaya döktü. Avrupa'da yaşayan Alevilerin örgütleri de bu kervana katıldı. Ancak ne yazık ki Türkiye hükümetinin izlediği taktiğe benzer bir yöntemle hazırlanan rapor, daha sonra iddia edildiğinin tam tersine Alevi kamuoyunda ya da örgütlerin tabanında tartışılmadan hazırlandı ve Avrupa Birliği'ne sunuldu. Dahası bu raporun ne olduğu ya da niçin verildiği hala Alevi kamuoyuna ve örgütlere açıklanmadı. Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu'nun bu raporu, bu kuruluş içinde önemli yer tutan ve hatta bu kuruluşa kendi binasında yer veren Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu'nun internet sitesine bile konulmadı. Genç Aleviler Hareketi internet sitesi (www.gencalevilerhareketi.de), bir süre önce bu raporun sayfalarının resimlerini yorum yapmadan yayınladı. Bugüne dek hiçbir kişi ya da örgüt itiraz etmediğine göre, bu sitede bulunan raporu, gerçek rapor olarak kabul etmek gerekir." Esen Uslu, Alevilere Duyurulmayan Aleviler Raporu, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu'nun AB'ye Sunduğu Raporun Çevirisi, Serçeşme, Ocak 2005, sayı: 6

Biz bir kuruluş olarak, ülkemizin AB'ye eşit haklar ve koşullar temelinde girmesi için gereken yükümlülükleri yerine getireceğimize inanıyoruz.

Bu açıdan, bizim amaçlarımız Türkiye'nin çıkarları ile aynıdır. Biz Aleviler, Türk-Avrupa ilişkilerinde bir öncü konumu üstlenmeye hazırız.

Dahası, Aleviler Birliği Avrupa'daki tüm ulusal kuruluşlar ve göçmen örgütleri ile eşit haklar temelinde işbirliği yapmaya niyetlidir.

Barışı ve dostluğu korumak için elimizden geleni yapacağız.

Aleviler Birliği, Alevilerin kendi inanç ve kendi kimliklerini korurken, içinde yaşadıkları toplumlarla entegre olma ve böylece ön yargıları azaltma çabalarına etkin biçimde yardımcı olacaktır.

Aleviler Birliği, her zaman insan haklarına ve anayasaya uyan demokratik bir toplumdan yana olacaktır.

Alevilik Üzerine Kısa Bilgi

Alevi öğretisi bireye mutlak inanç ve vicdan hürriyetini şu deyişle tanıır: "Herkes kendi sorumluluğunu taşır."

Her Alevi kendi inancını seçtiği gibi izlemekte özgürdür. Diğer bireylerin ya da topluluğun uyguladığı hiçbir zorlama yoktur.

Alevilerin inanç ve kültür öğeleri Sünnilerden (Sünni Müslümanlardan) farklıdır. örneğin: 40 Azizin toplantısının taklidi olarak Cem duası, 12 İmamın saygınlığı ve dedelerin din öğreticileri olarak tanınması, Muharrem orucu, toplu yaşam tarzı, kurban töreni ve yemek yükümlülükleri, 4 kapı ve 40 basamaklı değer sistemi: kadınlara eşit haklar, kişisel sorumluluk (kendine sahip ol!), vb. Onların ortak değerleri Alevilerin birliği için önemlidir. Alevi öğretisinin İslam içinde ya da İslam dışında sınıflandırılması gerektiği üzerine tartışma önemsizdir. Aleviler Şeriat'ı reddetmekte anlaşılır. Biz, diğer insanlara olan sevgimize ve halklar arasında hoşgörüye özel önem veririz ve bu temelde biz Aleviler kültürler ve dinler diyaloguna katkımızı şu deyişle yaparız: "72 (cümle) milleti eşit bil..." Alevi öğretisi günümüzün gençlerine artık 50-60 yıl öncesinin yöntemleriyle öğretilemez, çünkü onlar yeni ve çağdaş yöntemlere alıştı. Alevilerin çoğu, Alevi öğretisinin Türkiye ve Avrupa kentlerinde, köylerde olduğu gibi yaşayamayacağına inanır. Ülke içi ve Avrupa'ya göç nedeniyle, Alevilerin toplu yaşam tarzı, din adamı dede ve zâkir ile inanan arasındaki ilişki gibi kurumları dağılmaktadır. Aleviler yalıtılmış olarak değil, çok kültürlü bir toplumda diğer halklarla birlikte yaşamaktadır.

Türkiye’de Alevilerin Durumu

Türk devleti 20 milyon Alevinin varlığını görmezden gelmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) din işlerinden sorumlu kurumdur ve bu kurum direkt olarak bir devlet bakanına bağlıdır. Bu kurum yalnız Sünnilerin çıkarlarını temsil etmektedir. Diğer dini ve etnik gruplar devlet politikası tarafından tanınmamaktadır. Türk Başbakanı Erdoğan, bugüne kadar AB’ne giriş tarihi ile ilgili çabalarını başarı olarak görmektedir. Öte yandan Erdoğan Garda Gölü’nde Avrupa devlet adamlarına Avrupa ana şartında laiklik ilkesini korumaları için çağrıda bulunmuştur. Hristiyan gelenekleri benimsenemez. [Almanca metinde bu tümce şöyle: Hristiyan geleneklerine yapılacak bir atıf kabul edilemez.] Kendisi Avrupa devletlerini azarlamıştır. [Almanca metinde bu tümce şöyle: Avrupa devletlerini şu benzetme ile uyarmıştır:] “(Eğer Türkiye’yi AB’den dışlamak için Hristiyan mirası öne sürerseniz) Sizler (Avrupa devletleri) bir mum gibi tükenirsiniz.”

Öte yandan kendisi Avrupa’da ılımlı laiklikten yana biri olarak kalamamıştır. Örneğin, Eylül ayı başında Berlin’de, biri kendine Kuran’ın neresinde çok eşli evlilikten söz edildiğini sorduğunda, kendini tutamamıştır. Laik Türkiye Cumhuriyeti’nin Başbakanı konumunda olduğunu unutmuş ve İslam’da çok eşli evlilik üzerine vaaz vermiştir. (Kendisi vaiz okulunu bitirmiştir.) Delegation, özellikle kadınların protestosu ile karşılaşmıştır. Erdoğan Eylül ayı başında Berlin’de başlarında Milli Görüş başkanı olmak üzere Türk şemsiye örgütlerinin temsilcilerini kabul etmiştir. Bu resepsiyonda Almanya’daki Alevi toplumunun Genel Sekreteri, Türkiye’deki Cemevlerinin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından neden desteklenmediğini sorduğu zaman, Erdoğan gerçek yüzünü göstermiştir. Erdoğan Alevilik üzerine hüküm verme sorumluluğunu üstlenmiştir: “Alevilik bir din değildir. Cemevleri, camilerle karşılaştırılmamalıdır. Cami dua yeridir, ama Cemevi bir kültür merkezidir. Cemevlerine de camiler gibi mali destek verilmemelidir.”

Bu nedenle Sünni nüfus Alevileri Müslüman saymaktadır: “Hepimiz Müslümanız.” Onlar, Alevileri de Sünni İslam’ın beş kuralını yerine getirmekle yükümlü sayıyorlar. Devlet, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın Alevilerin de çıkarlarını koruduğunu öne sürmektedir ancak gerçekte o, Sünni öğretiyi desteklemekte ve gerçek İslam’dan saptığı için Alevi öğretisini cezalandırmaktadır.

1. Türk devleti anayasasına göre laik olduğu (yani din ve devletin ayrılması) halde, Cumhuriyet’in kurulmasından beri devlet bir Diyanet İşleri kurumuna sahip olmuştur. Ulusal nüfusun üçte biri Aleviyken, bu kurum, yalnız Sünnileri temsil eden neredeyse 77,000 camide yaklaşık 89.000 kişi çalıştırmaktadır. Alevilerin varlığının yok sayılması nedeniyle devlet Alevilerin ne dua mekânlarına (Cemevi), ne de din eğitimlerine (dede) destek vermemektedir.

2. Her yıl 400.000 öğrenci vaiz okullarında ve 450.000 öğrenci Kuran kurslarında Sünniliği öğrenmektedir. Vaiz okullarının üç yıllık ikinci bölümü, daha iyi istihdam olanakları için 1998'de yapılan okul reformu ile kapatılmıştır.
3. 1980 askeri darbesinden beri Alevi köylerine din hocaları yollanmakta ve özellikle Alevi köylerine cami yapılmaktadır. Alevi duasının Sünni duasından farklı (kadın-erkek birlikte yapılır) olmasına karşın, günlük dualar ve cenaze duaları Sünni olarak yapılmaktadır.
4. Türkiye'de Anayasa'nın 1982 yılında askeri yönetim altında kabul edilmesi ile din eğitimi okullara zorunlu ders olarak konulmuştur. Alevi çocukları istemlerine karşı bu derslere katılmaya ve Sünni öğretiyi öğrenmeye zorlanmaktadır. Bu durum Alevi ve diğer Sünni olmayan öğrencilerin dini özgürlüklerini açıkça yok saymaktadır.
5. 2002 yılına kadar bir örgütün "Alevi" adını taşımasına izin verilmemekteydi. Kendilerini Alevi olarak adlandıran dernekler, bu ismi kullanmak için en yüksek mahkemelere gitmek zorunda kaldılar.
6. Aleviliğin öğretildiği hiçbir eğitim tesisi ya da kurumu yoktur. Bu nedenle Alevi din adamları için eğitim ya da yüksek öğretim olanağı yoktur. Bu gerçekler Türkiye'de Alevilerin dini özgürlüklerinin olmadığını ve devlet tarafından kasıtlı olarak Sünni olmaya zorlandıklarını göstermektedir.

Avrupa Ülkelerinde Alevilerin Durumu

Avrupa'da yaşayan Türkiye'den gelme yaklaşık 100.000 [Almanca metinde 1.000.000] Türk ve Kürt Alevi vardır. Alevilerin Avrupa'da din özgürlüğünden yararlanmasına karşın, sık sık fanatik İslam çevrelerinin baskılarına maruz kalmaktadırlar. Yaklaşık 15 yıl önceye kadar Alevilere, örneğin çocuklarını Kuran kurslarına göndermeyen Alevi ailelere, baskı yapılmaktaydı. Son 10 yıl içinde çok sayıda Avrupa kentinde Alevi dernekleri kurmuş olan Aleviler artık bu baskılara karşı direnç gösterebiliyorlar. Ve tekil şemsiye örgütler aracılığıyla kendi çıkarlarını dile getirmektedirler. Buna karşın Alman okullarındaki Alevi öğrenciler Alevi öğretisini öğrenememektedir. Türkiye'den gelen hocalarının verdiği dini eğitim Avrupa ülkelerinde bile hala Sünniliktir. Hatta Avrupa üniversitelerinden Alevilik öğrenilememektedir. Buna ters eşsiz bir durum ise, 2002 yılında Berlin Senatosu'nun Anadolu Alevileri Kültür Merkezi'ne verdiği, bir dini topluluk yetkisine sahip olarak Berlin ilkokullarında Alevi dinini öğretme izidir. Aleviler Avrupa'da kendilerini saklamamaktadırlar; yerel yönetimlerle, Hristiyan topluluklarla ve toplumsal örgütlerle diyalog aramaktadırlar. Onlar çoğunlukla sendikalar, partiler ve dernekler gibi toplumsal örgütlerde aktifler. Son olarak, ama önemini küçümsemeden, belirtmek gerekir ki, Alevi dernekleri Türk siyasi partilerinden bağımsızdırlar. Avrupa'daki Aleviler kendi dini kültürlerine bağlı olarak büyük çoğunluğuyla türdeş (homojen) bir topluluk

oluştururlar. Kendilerini, İslam kültür alanı içinde kendi inanç içeriklerini geliştirmiş bir grup olarak anırlar. Aleviliğin, bir dini mezhep ders programı yaratacak kadar köklü öğreti temelinde ayrı bir mezhep olduğu, Kuzey Ren-Vestfalya [Eyaleti] Okullar Bakanlığının isteği üzerine Magdeburg Üniversitesi'nden Profesör Spuler-Stegeman tarafından Haziran 2003'de yapılan bilirkişilik ile teyit edilmiştir. Birçok Alevi için dini-kültürel bağlar etnik kökenden daha önemlidir. Türk ve Kürt kökenli Alevilerin dini-kültürel öğeleri diasporada Alevi toplulukları oluşturmaya ve onları bir arada tutmaya yeterli olmuştur. Tüm önemli Alman kentlerinde 165'i aşkın sayıda kültür ve dayanışma dernekleri ile Avrupa Alevi toplumunun örgütsel gücü bunun bir kanıtıdır. Bu derneklerin kamu çalışmaları sayesinde Avrupa kamuoyu Alevilerin ve Aleviliğin farkına varmaya başlamıştır.

Avrupa Parlamentosu'ndan Talepler

- Alevilik Türkiye'de ve Avrupa'da bağımsız bir dini topluluk ve mezhep olarak yasal çerçevede tanınmalıdır ve her tür ayrımcılığa karşı korunmalıdır.
- Avrupa Birliği Parlamentosu, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girişi üzerine Türk hükümetiyle yaptığı pazarlıkta Türkiye'de Alevilere bir dini topluluk olarak eşit haklar verilmesini istemelidir. Bunun için de örneğin zorunlu din eğitiminin kaldırılması ve okullarda Aleviliğin öğretilmesi; Alevi bölgelerinde cami yaptırılmaması, camiler ile cemevlerinin eşitliği, vb., yer almalıdır. Herhangi bir dini ayrımcılık yapılması cezaya tabi bir suç haline getirilmelidir.
- Avrupa okullarında din eğitimi ve diğer ahlak derslerinde Alevilik öğretilmelidir. AB devletleri Alevilere Avrupa Birliği üniversitelerinde Alevi öğretisini öğrenme olanağı sağlamalıdır.
- Avrupa Aleviler Birliği dini konular ve kültürler arası diyalog ile ilgili parlamento komisyonlarında temsil edilmelidir.”

ALEVİ AKADEMİSİ

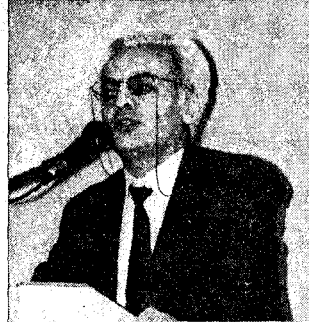

10 - 11 HAZİRAN 2006'da Bremen'de yapılan Alevi Akademisi Bilim Kurulu Toplantısı

Dr. Özgür Savaşçı, Alevi Akademisi Bilim Kurulu Başkanı

Bilim Kurulu şu isimlerden oluşmuştur: Yrd. Doç. Dr. Bülent Bilmez, Prof. Dr. Cengiz Güleş, Enis Emir, Prof. Dr. İşaya Üşür, Dr. İsmail Kaygusuz, Dr. Krisztina Kehl, Mustafa Düzgün, Dr. Özgür Savaşçı (Başkan), Dr. Yağmur Say

Bilim Kurulu'nun bu toplantısının ana amacı "Aleviliğin kayda geçirilmesi ve aktarılması" şeklinde özetlenebilir.

Solda Mustafa Düzgün, Akademi Başkanı, Doç. Dr. Özgür Savaşçı

Bilim Kurulu Başkan: Doç. Dr. Özgür Savaşçı Üyeler: Prof. Dr. Cengiz Güleş, Prof. Dr. İşaya Üşür, Doç. Dr. Yağmur Say, Yrd. Doç. Dr. Bülent Bilmez, Dr. Kristina Kehl, Dr. İsmail Kaygusuz, Enis Emir, Mustafa Düzgün

ALEVİ AKADEMİSİ/ALEVITISCHE AKADEMIE
Breitenweg 41 28195 Bremen - Deutschland
www.aleviakademisi.org

Serçeşme, Kasım 2005, Sayı: 16

T.C.
Başbakanlık
Diyanet İşleri Başkanlığı

11/01/2005

Sayı: B.02.1.DİB.0.12.00.01/015-38

Konu: Cemevleri.

İstanbul Valiliğine
(Müftülük)

İlgi: 29/12/2004 tarih ve B.02.1.DİB.4.34.00/240-10366 sayılı yazı eki, Sadegül Çavuş'a ait 21 Aralık 2004 tarihli dilekçe.

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. Maddesinde Başkanlığımızın görevleri; "İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek ve din konusunda insanları aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek" şeklinde belirlenmiştir.

Anayasanın "İnkılâp Kanunlarının Korunması" başlıklı 174. maddesinin 3 numaralı bendinde zikredilen 677 sayılı "Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar İle Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun" değiştirilmeksizin, kaldırılan tekke ve zaviyelerin ihyası anlamına gelebilecek, ayin-i cem icra etmek üzere Cemevi tesis edilmesi anılan kanuna uygun düşmemektedir. Nitekim anılan Kanunla dervişlik, dedelik, babalık, çelebilik ve halifelik gibi unvan ve sıfatlar da yasaklanmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra 03 Mart 1924 tarihinde, Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları tarafından 429 sayılı Kanunla, bir Cumhuriyet Kurumu olarak kurulan ve Anayasanın 136. maddesi gereği genel idare içerisinde yeri belirtilen Diyanet İşleri Başkanlığı, günümüze kadar kendisine Kanunla verilen görevini, mezhep, meşrep, tarikat, Alevi, Sünni vb. hiçbir ayırım yapmadan Müslümanlık üst kimliğinde herkesi içine alacak şekilde sürdürmüştür. Cumhuriyetimizin temel ilkelerinden olan laiklik de devletin ve bütün kamu kuruluşlarının eşit statüdeki vatandaşlık esasına göre hizmet sunmasını gerektirir. Kamu hizmeti sunumunda dini alt ayrılımlara ve ayrışmalara yol açması muhtemel yapılanma ve düzenlemeler sonuçta toplumsal birlik ve bütünlüğü tehdit edecektir. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı bu çizgide bir kamu hizmeti anlayışını sürdürdüğü içindir ki, toplumumuz birlik ve bütünlük içinde; mezhep ve meşrep tartışmalarından uzak bir şekilde varlığını devam ettiregelmiştir.

İslam tarihinde, Hanefi, Şafii, Caferi gibi mezheplere, Mevlevi, Kadiri ve Bektaşî gibi tarikatlara mahsus "Cami ve Mescit" dışında bir ibadethane mevcut değildir.

Dini, tarihi ve bilimsel kabule göre; İslam'dan ayrı bir Alevilik- Bektaşilik Dini; cami ve mescitten gayri "Cemevi" adında bir İslam mabedi de bulunmamaktadır. Ayrıca Müslüman olan Alevi-Bektaşî vatandaşlarımızın Kur'an'dan başka bir kutsal kitabı, Hz. Muhammed'den gayri bir peygamberi de yoktur. Bu tarihte de böyledir, günümüzde de böyledir. Bu durum Alevi-Bektaşî evliyasının, ulularının eserlerinde, nefeslerinde, şiirlerinde de hep böyle ifade edilegelmiştir.

Günümüzde bazı çevrelerin Aleviliği İslam dışı bir din, ayrı bir mezhep, ayrı bir kültür olarak gösterme çabaları, Aleviliğin aslına ters düşen bir takım değerlendirmelerdir. Alevi vatandaşlarımızın en önemli referansı olan Hacı Bektaş-ı Veli'nin "Makalat" isimli eseri elimizde bulunmaktadır. "Makalat"ta anlatılanlar İslam'ın özüdür.

Alevi adı da Sünni adı da bize sonradan verilmiş isimlerdir. Halkımızın hemen hemen tamamı Kur'an-ı Kerim'in ilke ve prensiplerine bağlı kişilerdir. Binlerce yıl bir arada ve hiçbir problemi olmadan yaşamış bu milletin fertlerinin, yapay sorunlarla karşı karşıya getirilmek istenmesi ve aralarında tefrika tohumlarının yeşertilmeye çalışılması faaliyetleri, üzerinde uzun uzun düşünülmesi ve gerekli analizlerin yapılması millî bir zarurettir. Bi1gilerinizi rica ederim.

Doç. Dr. Mehmet Görmez Diyanet İşleri Başkan V.

Serçeşme, ŞUBAT 2005 SAYI: 7³⁶⁰

360 Alevi yazar İsmail Kaygusuz'un Cemevi Cami karşılaştırması için bkz., "Alevilikte Cemevi (ya da Meydanevi) bir tapınma yeridir; inanç ritüelleri orada uygulanır" 23.09.2005 www.alevi.com/aleviogretisi+M5a19efc3665.html

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Sayı :
Konu: Açıklama

03.02.2005

Basın Açıklaması

Hacı Bektaş-ı Veli Anadolu Kültür Vakfının, “Cem ve Kültür Evinin” Alevi Bektaşi inancını benimseyen vatandaşların ibadet yeri (mabedi) olduğuna dair talebinin Başkanlığımızca İslâm dininin ibadetine mahsus cami ve mescitler dışında Cem ve Kültür Evinin 633 sayılı Kanunun 1’nci maddesi uyarınca Diyanet İşleri Başkanlığı Yönetimindeki ibadet yerleri kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle reddine dair 02/09/2004 tarihli ve 1261 sayılı işlemin iptali için Anayasa Mahkemesine götürülmesi talebiyle Ankara 7. İdare Mahkemesine başvurması neticesinde Başkanlığımız konunun hassasiyetini göz önünde bulundurarak Din İşleri Yüksek Kuruluna konunun dini, Hukuk Müşavirliğine ise yasal boyutunu inceletmiş ve sonuçlarını ilgili mahkemeye bildirmiştir.

Bilgi Edinme Kanunu kapsamında bu konuyla ilgili Çanakkale ve İstanbul Valiliğinin taleplerine Din İşleri Yüksek Kurulu ve Hukuk Müşavirliğinin görüşleri doğrultusunda Başkanlığımızca cevap verilmiştir. Radikal Gazetesi Başkanlığımızın İstanbul Valiliğine gönderdiği yazıyı 25/01/2005 tarihli nüshasının 1. sayfasının 3-6 sütunlarında “Cemevi Dini Değil” başlığıyla manşete taşıyarak bazı yanlış anlaşılmalara ve yorumlara zemin hazırlamıştır. Söz konusu gazeteyle Başkanlığımızca 25/01/2005 tarih ve B.02.1.DİB.0.63/117-1/26 sayılı tezkir metni gönderilmiş ancak Basın Kanununun 19’ncu maddesi gereğince açıklamamızı yayınlaması gereken gazete bugüne kadar açıklamamızı yayınlamamıştır. Bu itibarla Başkanlığımızca aşağıdaki açıklamanın yapılması lüzumlu görülmüştür.

Diyanet İşleri Başkanlığı kurulduğu günden beri üstlendiği kamu hizmetini laiklik ilkesi doğrultusunda vatandaşlık esasına göre yerine getirmekte, bunun için de mezhep, meşrep, tarikat, alevi, sünni ve benzeri hiçbir ayırım yapmadan müslümanlık üst kimliği altında herkesi içine alacak bir şekilde, sağlıklı ve bilimsel bilgi ışığında yasaların kendisine verdiği görevi sürdürmektedir. Diğer bir anlatımla Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ve vatandaşlık esasına göre yapılan ve hizmet sunan bir kamu kurumu olduğu için İslâm içi oluşum ve grupların hepsine aralarında bir değerlendirme ve

karşılaştırma yapmaksızın eşit mesafede durmaya ve bütün vatandaşlarımıza İslâm dini konusunda sağlıklı ve istikrarlı, toplumsal birlik ve bütünlüğü sağlayıcı bir hizmet sunmaya özen göstermektedir.

Bilgi edinme maksadıyla zaman zaman kurum, kuruluş ve şahıslardan gelen talepleri Başkanlığımız dini ve hukukî boyutlarıyla ele alarak gerekli cevapları hazırlamaktadır. Başkanlığımız kültürel kimliğimizin önemli bir parçası olan ve ülkemizin sosyal, kültürel ve tarihi yapısının oluşumunda vazgeçilmez bir yere sahip bulunan Alevilik, Bektaşilik gibi inanç gruplarını İslâm içi oluşumlar ve İslâm'ın tarihi süreçte ortaya çıkmış zenginlikleri olarak gördüğünü, Başkanlığın sünni bir kurum ve kuruluş olmadığını ve bu yönde bir hizmet politikasına sahip bulunmadığını çeşitli vesilelerle sıkça beyan etmiştir ve etmektedir.

Aynı anlayışın devamı olarak Başkanlığımız, cemevlerini de özgün, kültürel ve mistik kimliği ve misyonu bulunan ve korunması gereken bir zenginlik olarak görmektedir. Ancak böyle bir bakış açısı cemevlerini caminin alternatifi ve muadili bir ibadethane olarak görmeyi haklı kılmaz. Cemevlerinin camilerin muadili bir ibadethane olup olmadığı meselesi, Aleviliğin İslâm'dan ayrı, başlı başına bir din olup olmadığıyla ilgili bir meseledir. İslâm dininin ibadethanesi camidir. Alevi-Bektaşî vatandaşlarımızın Kur'andan başka bir kutsal kitabı ve Hz.Muhammed'ten gayri bir peygamberi olmadığı için Alevilik, ayrıntıda nasıl tanımlanırsa tanımlansın, İslâm içi bir inanç ve dini anlayıştır. Alevilik-Bektaşilik öğretisinin kurucu ve saygın şahsiyetlerinin yazılı eserlerinde, nefeslerinde ve şiirlerinde bu böyle ifade edildiği gibi tarihsel realite de bunu göstermektedir. Alevi vatandaşlarımızın kahir ekseriyetinin düşüncesi de böyledir.

Bu nedenle cemevleri, İslâm'ın on dört asırlık teori ve pratiğinde hiçbir zaman camilerin alternatifi ve muadili olmamıştır. Çünkü cami, belli bir mezhebin, namaz kılanların ve camiye gelenlerin değil, mezhebi, meşrebi, tarikat ve inanç grubu, dini pratiği ne olursa olsun bütün Müslümanların ortak mabedidir. Bu konuda bugüne kadar herhangi bir tereddüt ve şüphe ortaya çıkmamıştır. Bir dinin mabediyle o dine dair ilmi, ahlaki, kültürel ve benzeri faaliyetlerin gerçekleştirildiği mekanları birbirine karıştırmamak gerekir. Alevilik, İslâm küllünün bütününden ayrılan değil, onu tamamlayan bir unsurdur. Alevi-Bektaşî kültür ve geleneğinde dergâh, tekke, zaviye ve niyaz evi olarak tanımlanan bugünkü cemevlerinin ısrarla cami, kilise ve sinagog gibi birer mabet olarak gösterilmeye çalışılması tarihi tecrübeye ve bilimsel kriterlere aykırıdır. Daha da önemlisi böyle bir yaklaşım milli birlik ve bütünlüğümüzü tehdit eden bir ayrıştırmaya da zemin hazırlayıcı mahiyette bir girişimdir.

Oysa günümüzde ülkemizin dini ve milli değerleri etrafında bütünleşmeye daha çok ihtiyaç bulunmakta, bunun için de Başkanlığımız, dindarlık tarzı, dinin inanış ve pratiklerdeki farklılığı ne olursa olsun ülkemiz insanının

tamamını kucaklayıcı bir hizmet ve bilgi politikası izlemeye özen göstermekte; ayrışmayı değil ortak paydaları öne çıkarmaya gayret etmektedir. Bunun içindir ki, son zamanlardaki Alevî vatandaşlarımızla Başkanlığımız arasındaki olumlu ilişkiler giderek artmış ve bu olumlu ilişkiler ülkede birlik ve dirliğin tesisine ayrı bir katkı sağlamaya ,ülkemizin sosyal ve kültürel hayatına ayrı bir anlam kazandırmaya başlamıştır. Basınımızın da benzeri bu duyarlılığa sahip olduğuna ve bu yöndeki çabalarımıza destek vereceğine inanmaktayız.

Kamuoyuna duyurulur.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Tekke ve Zaviyeler Kanunu

Alevi ve Bektaşilerin taleplerinin bir kısmı “Tekke ve Zaviyeler Kanunu”³⁶¹ ile bağlantılıdır. AABF Genel Başkanı Turgut Öker’in bu konudaki teklifi şudur:

*“1924’te tekke ve zaviyeler yasası ile Dergâhların kapatılması, dedeliğin kurum olarak yasaklanması ile birlikte bu alanda ciddi bir kopukluk oluştu. Bugün bile aslında yasal anlamda Türkiye’de cem yapılıyor ama normal yasaları uygulamasalar tekke ve zaviyeler yasasına göre mevcut anayasaya karşı gelmekten Türkiye’deki her cemi basabilirler. Yani bugün Türkiye’yi yönetenler bizi yasayı uyguluyoruz deseler kimse bir şey diyemez. Aslında mevcut yasayı kendileri çiğniyorlar. Biz diyoruz ki mevcut yasayı çiğnemeyin, bu yasayı kaldırın. Şu anda mevcut anayasaya muhalif insanlar oluyorlar valisi de kaymakamı da, emniyet müdürleri de. Bizim etkinliklerimize geldiklerinde aslında yasa dışı bir şey yapmış oluyorlar. Bunların artık kalkıp çağa uygun olmayan, bu çağın ihtiyacına cevap vermeyen Tekke ve Zaviyeler Yasası’nın ortadan kaldırılıp inanç özgürlüğünün benimsenmesi gerekiyor.”*³⁶²

Prof. Dr. Yasin Aktay bu bağlamda şu değerlendirmeyi yapıyor:

“1925 yılında yürürlüğe giren “Tekke ve Zaviyeler Kanunu” Cemevleri ve müstemilatını “Tekke ve zaviyeler” kapsamında değerlendirmiş ve kapatılmasını buyurmuştur. Cem evlerinin statüsü Atatürk’ün imzasını taşıyan Tekke ve Zaviyeler Kanununa Cami’ye denk bir ibadethane gibi değil, bir Rufai, Nakşibendi veya Kadiri tekkesinin mukabili bir mekan olarak çizilmiştir. Osmanlı’da bütün bu mekânlar, Meclis-i Meşayihçe tanınan ve düzenlenen tarikat veya cemaatlerin yine statüsü resmen tanınan mekânlarıydı. Bu mekânların ibadethane sayılıp sayılmaması mevzu bahis bile değildi. Sonuçta o dönemde Bektaşilerin tekkeleri de Alevilerin Cem evleri de Caminin alternatifi değil, caminin yanı sıra faaliyet gösteren kurumlardı. Bugünkü yasal durum baz alındığında, hem Cem evlerine talep edilen statü hem de Alevilerin yanlış bir adres olarak Diyanet nezdinde

361 Düstur tertip No. 3. cilt 7. s. 113.

362 AABF Başkanı Turgut Öker ile dobra dobra 10-07-07 Ali Asker Barut / Hürriyet Gazetesi Avrupa Baskıları Haziran 2007. Son genel seçimler öncesinde Alevi Bektaşi Federasyonu (ABF) Genel Başkanı Selahattin Özel’in teklifi dikkate değer: “CHP’ye kaydıkları iddia edilen Alevileri kazanmak isteyen AKP ne yapabilir? Alevi Bektaşi Federasyonu (ABF) Genel Başkanı Selahattin Özel: ‘AKP, Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması Kanunu’nu tartışmaya açtığı anda 25 milyon Alevinin kafasını karıştırır ve CHP’yi çok zor duruma düşürür. AKP’nin seçime beş kala ortaya böyle bir yem atma olasılığı çok yüksek..’ AKP Alevileri nasıl kazanır?” 12.02.2007 Vatan Gazetesi

talep ettikleri haklar, tek başına Alevileri değil diğer bütün tarikatları da ilgilendirmektedir. Kazanacakları her hak diğerlerine de yarayacaktır.”³⁶³

Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlar ile Bir Takım Ünvanların Men ve İlmasına Dair Kanun¹

Çevrim Yazı ve Notlar: Rıza Aydın

Kanun Numarası: 677

Kabul Tarihi: 30 Kasım 1925

Resmî Gazetede Yayımlandığı Tarih: 13 Aralık 1925

Yayımlandığı Resmî Gazetenin Sayısı: 243

Madde 1: Türkiye Cumhuriyeti dahilinde gerek vakıf suretiyle, gerek mülk olarak şeyhinin tahtı tasarrufunda gerek suver-i ahbarla² tesis edilmiş bulunan bilumun³ tekke ve zaviyeler sahiplerinin diğer şekilde hakkı temellük ve tasarrufları⁴ baki⁵ kalmak üzere kanunen⁶ seddedilmiştir. Bunlardan usulu mevzuası dairesinde⁷ filhal⁸ cami veya mescit olarak istimal⁹ edilenler ipka¹⁰ edilir.

Alelulum¹¹ tarikatlerle şeyhlik¹², dervişlik¹³, müritlik, dedelik, seyitlik, çelebilik, babalık, emirlik¹⁴, nakiplik¹⁵, halifelik¹⁶, falcılık, büyücülük, üfürükçülük, ve gayiptan haber vermek ve murada kavuşturmak maksadıyla nüshacılık gibi unvan ve sıfatların istimali ile bu unvan ve sıfatlara ^{ait} hizmet ifa¹⁷ ve kisve iktisası¹⁸ meinnudur¹⁹. Türkiye Cumhuriyeti dahilinde selâtime²⁰ ait veya bir tarike²¹ veyahut cerrî menfaate müstenit²² olanlarla bilumun sair²³ türbeler mesud²⁴ ve türbedarlıklar mülğadu²⁵. Seddedilmiş olan tekke veya zaviyeleri veya türbeleri açanlar veyahut bunları yeniden ihdas²⁶ edenler veya aynı tarikat icrasına mahsus²⁷ olarak velev muvakkaten²⁸ olsa bile yer verenler ve yukarıdaki unvanları taşıyanlar veya bunlara mahsus lüdemâh²⁹ ifa²⁹ veya kıyafet iktasa³⁰ eyleyen kimseler üç aydan eksik olmamak üzere hapis ve elli liradan aşağı olamamak üzere ceza³¹ nakdi ile cezalandırılır.

Ek Fıkra: (10 Haziran 1949 tarihli 5438 Sayılı Yasanın 1. Maddesi ile) Şeyhlik, Babalık ve Halifelik gibi mensupları arasında baş mevkuinde bulunanlar altı aydan az olmamak üzere hapis ve 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasından başka bir yıldan aşağı olmamak üzere sürgün cezası ile cezalandırılırlar³¹

Ek Fıkra: (1 Mart 1950 tarihli 5566 Sayılı Yasanın 1. Maddesi ve 7 Şubat 1990 tarihli 3612 Sayılı Yasanın 5. Maddesi ile) Türbelerden Türk Büyüklerine ait olanlarla büyük sanat değeri bulunanlar Kültür Bakanlığınca umuma açılabilir. Bunlara bakım için gerekli memur ve hizmetliler tayin edilir.

363 Yasin Aktay, Tarihî, Kültürel, Folklorik ve Aktüel Boyutlarıyla Alevilik, Halkbilim Araştırmaları, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/yasin_aktay_alevilik.pdf

NOTLAR:

- 1 Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Yasaklanmasına ve Türbe Hizmetlileri ile Bir Takım Unvanların Yasaklanması ve Kaldırılmasına İlişkin Yasa. *Tekke*: Mürşit ve müritlerin içinde yaşadıkları, yol törenlerini düzenlendiği dergâh. *Zaviye*: Büyük tekkelere bağlı küçük tekke. *Türbe*: Ünlü kişilerin mezarları üzerine çatılmış yapı. *Sedd*: Kapatma. *Türbedar*: Türbeyi bekleyen ve ona hizmet eden kimse. *Men*: Yasak etme, önleme. *İga*: Lağvetme, kaldırma, bozma. *Dair*: Ait, ilgili
- 2 *Suver-i ahar*: Elyazması belgelerin kopyaları
- 3 *Bihümüm*: Bütün, hep
- 4 *Temellük ve tasarrüf*: Mülkiyeti ve koruyuculuğu
- 5 *Baki*: Daimi, kalıcı
- 6 *Kamilen*: Toptan, büsbütün, hep birden
- 7 *Usul-u mevzuâ dairesinde*: Konuya ait usuller çerçevesinde
- 8 *Filhal*: Hemen şimdi
- 9 *İstimal*: Kullanma
- 10 *İpka*: Yerinde kalmak, önceki durumda bırakılmak
- 11 *Aichumum*: Genel olarak, umumiyet üzere
- 12 *Şevhlik*: Sünni tarikatlarda yolun başı.
- 13 *Derviş*: Kendini tarikat yoluna adanmış kişi.
- 14 *Emir*: Müslüman topluluklarda askeri, sivil ya da dinsel yönetici.
- 15 *Nakib*: Bir tekkede, mürşide yardım eden, onun adına iş gören derviş.
- 16 *Halife*: Vekil; Muhammed'in vekili; Yol ulusunun yerine geçme yetkisi olan kişi.
- 17 *İfa*: Yapma, yerine getirme
- 18 *Kisve ıktısı*: Elbise, kıyafet giyilmesi
- 19 *Memnu*: Yasak
- 20 *Selâtin*: Sultanlar.
- 21 *Tarike*: Tanrıya ulaşmak için tutulan yol
- 22 *Cerri menfaate müstenir*: Çıkar güdüsüne dayalı
- 23 *Sair*: Diğer, bundan başka
- 24 *Mesdud*: Kapanmış, kapalı
- 25 *Mülgadır*: Kaldırılmıştır, lağvedilmiştir
- 26 *İhdas*: Meydana getirme, ortaya çıkarma
- 27 *İcrasına mahsus* Uygulamasına özgü.
- 28 *Velew muvakkaten*: Hatta geçici
- 29 *Mahsus hidemât ifa*: Özgü hizmetleri yerine getirmek
- 30 *Kıyafet ıktısı*: giysileri giymek
- 31 *Sürgün cezası*, 13 Temmuz 1965 tarih ve 647 Sayılı "Cezaların İnfazı Hakkında Kanun"un Geçici 2. Maddesiyle kaldırılmıştır.

Serçeşme, Şubat 2006 Sayı: 19

'Alevileri uzaklaştırmayın'

Diyanet İşleri Başkanı Bardakoğlu, Alevilerin Diyanet'in kaldırılması ve yeniden yapılandırılması talepleriyle ilgili olarak, "Din üzerinden kavgaya çıkar" dedi

Önder Yılmaz - Ankara

Diyanet İşleri Başkanı Ali Bardakoğlu, Milliyet'te yayımlanan "Kentleşen Alevilik" dizisinde Alevilerin Diyanet'in kaldırılması ve yeniden yapılandırılması taleplerine, "Yapılandıramayız. Din üzerinden kavgaya çıkar" yanıtını verdi. Yazı dizisini dikkatle izlediklerini belirten Bardakoğlu, Diyanet'in Sünni bir kuruluş olmadığını vurgulayarak şöyle konuştu:

'Hiçbirine karşı değiliz'

İSLAM İÇİ GRUPLAR: Türkiye'de Hanefi, Şafii, Caferi gibi farklı mezheplerle Nakşi, Kadiri, Alevilik gibi mistik oluşumlar var. Hepsisi İslam içi inanç gruplarıdır. Kendilerine ait kültür ve mistik öğeleri var. Ama hepsi Müslümanların kendi aralarındaki zenginleşme çeşitlenmesidir. Biz bunların hepsini zenginlik olarak görüyoruz. Hiçbirine karşı değiliz, diğerine üstün tutmuyor, derecelendirmiyoruz.

YENİDEN YAPILANDIRAMAYIZ: Diyanet'i mezheplere, meşreplere, İslam içi farklı inanç oluşumlarına göre yapılandıramayız. Türkiye'de İslam içi inanç oluşumlarına dayalı bir siyasal örgütlenme yapılabilir mi, olmalı mı? Olmamalı. Biz İslamı anlatıyoruz, ortak paydadır diyoruz. Bunun dışında insanlar, "Ben şu zikri yapmak istiyorum, semah dönmek istiyorum, ilahî okumak istiyorum" diyebilir. Diyanet, laikliğe ve vatandaşlık esasına göre oluşturulmuştur. Atatürk'ün önemli ve özgün projesidir. 80 yıllık kazanımımız var. Diyanet'i cemaatlere, İslam içi farklı inanç gruplarına bırakacak olursak, yeni sıkıntılar üretmiş oluruz. Türkiye'de farklılıkları temsil eden masalar oluşturursak, din bu sefer bizi birleştirmek yerine ayrıştırır. Din üzerinden kavgayı çoğaltma yoluna gideniz.

UZAKLAŞMAYI ÖNLEMELİYİZ: Alevi kardeşlerimizin Müslümanlıktan uzaklaşmasını önlememiz lazım. Bızın kusurumuz varsa, bunu biz düzeltmeliyiz. Din görevlilerimizin, Alevi kardeşlerimize karşı tavında saygısızlık, ayrımcılık, dışlayıcılık varsa, özürsorsa, rencide ediyorsa düzeltmeliyiz. Bu kayanarı yaranın onarılması gerektiğini düşünüyoruz.

GÜÇ SAVAŞININ KURBANİ: İdeolojik sapma, siyasi ve ekonomik talepler din üzerinden kendini ifade ediyor. Üst örgütlerin ideolojik sapmaları veya ideolojik, ekonomik kazanım, siyasal pazarlık gücü elde etme çabaları din üzerinden yapılabilir. Alevi kardeşlerimiz, bugüne kadar yapılan bazı yanlışların etkisiyle o kınıklanıklardan, duygusalıktan adeta kullanılarak bu ideolojik, ekonomik ve siyasi taleplerin kurbanı olabiliyor. Bunun önlenmesi lazım.

İlk planda insanların haklarına saygı, sahip çıkmak gibi görünse de daha derinden bakıldığında insanların duygularını biraz kullanma da söz konusu. Diyanet olarak hiçbir inanç grubu temsilcisinin alternatifini muhatabı olamayız. Hepsinin üstünde toplayıcı vatandaşlık esasına göre kucaklayıcı bir üst kurumuz.

ALEVİLİK KİMLİK DEĞİLDİR. Hristiyanlıkla, Müslümanlıkla en temel farkı, Hristiyanlıkta mezhepler ve farklı mistik oluşumlar din gibi ayrıştığı halde, Müslümanlık birliktir. Müslümanlıkta Hanefi, Şafii, Caferi, Kadiri, Bektaşi bir kimlik değildir. Aleviler için de bunlar kimlik olmamalıdır. Kızılay'a, Taksim'e giden, insanların mezhebinin meşrebini sorun, "Müslümanız" deyip geçecektir. Kentleşme ve modernleşmeyle birlikte İslam içi dini inanç kimlikleri hep erimiştir.

FLU İSLAM ÇİZGİSİ: Türkiye'de Sünni bir gelenek egemen değildir. Türkiye'de çok flu, 14 asırlık tecrübeden süzülüp gelen ve Türkiye'nin medeniyetlerin beşiğinde olmasının da etkisiyle belli belirsiz İslami Müslümanlık çizgisi vardır. Ve insanlar bu farklılıkları tolere edebilirler. Diyanet olarak biz bunu bilinçli olarak yapıyoruz.

09 Temmuz 2005 Milliyet

Türkiye’de Bir İlk: Üstü Cami, Altı Cemevi

Türkiye’de bir ilk gerçekleşti. Ordu’nun Fatsa İlçesi’nde 3 katlı binanın üst katı cami olarak yaptırılırken, ikinci katı cemevi, giriş katı ise aşevi olarak hizmet veriyor.

İlçenin yüksek kesiminde bulunan Fatih Mahallesi’nde bir grup vatandaş, 1995 yılında Cemevi ve Cami Yaptırma Derneği kurarak, bir hayırsever tarafından derneğe bağışlanan arsaya, aşevi, cemevi ve camiden oluşacak bir bina yapmaya başladı.

Aradan geçen zaman içinde kendi imkanlarıyla 174 metrekare taban alanına sahip 3 katlı binanın yapımını tamamlayan dernek yönetimi, aşevi ve cemevini hizmete açtı. Yönetim son olarak da camiyi, birkaç hafta içinde ibadete açılabilecek duruma getirdi.

HOŞGÖRÜ DİNİ

Fatsa Müftüsü Mehmet Ceylan, yaptığı açıklamada, İslâmiyet dininin hoşgörü dini olduğunu belirterek, İslâmiyet’in din, dil, ırk ayrımı yapmadan, herkese hoşgörüyle yaklaştığını söyledi. Camiye imam tayin ettiklerini belirten Ceylan, “Ancak camide 10-15 günlük onarım ve düzenleme işi var. Gerekli düzenleme yapıldıktan sonra ibadete açılacaktır” dedi.

“AYRIM YAPMIYORUZ”

Cemevi ve Cami Yaptırma Derneği Başkanı İhsan Kartal da mahallelerinde hoşgörü örneği sergilediklerini söyledi. Cemevini bir süre önce ibadete açtıklarını belirten Kartal, “Biz ayrım yapmıyoruz. Caminin iç düzenlemesi kaldı. Onu da en kısa sürede tamamlamak için çalışıyoruz. Zaten caminin imamı da resmen atandı” diye konuştu.

Cemevi ve caminin aynı binada olması bakımından Türkiye’de bir ilki gerçekleştirdikleri belirten Kartal, cemevi ve caminin bir arada olduğunu duyanların çoğunluğunun bu durumu hoşgörüyle karşıladıklarını ifade ederek, “Az da olsa karşı çıkanlar oldu ama genelde hep olumlu karşılandı” dedi.

16.08.2005 Hürriyet

ALEVİLİK, HİRİSTİYANLIK (PROTESTAN), İSLÂMİYET

Aleviliğin İslâm'la olan bağlarını koparıp Hristiyanlıkla bağlar kurmaya çalışan marjinal Alevilerden birisi Attila Uçar. Uçar, "ALEVİLİK, HİRİSTİYANLIK (PROTESTAN), İSLÂMİYET" başlıklı yazı ve söyleşisini özetleyerek sunuyoruz. (Ali Rıza Bayzan)

Attila UÇAR

Anadolu Aleviliğini okudukça ve araştırdıkça bugüne kadar hiçbir şey bilmediğimi ve yıllarca masallarla, kulaktan kulağa dolma sözlerle uyutulduğumu anladım. Bugün bile Alevilikle ilgili kaynak kıtlığı yorumlarımın ne kadar doğru olacağını sizler değerlendireceksiniz.

Daha önceki bir yazımda bu bizim yörede, (Bucak Auşarları) tutmadığı orucun bayramını kutlayanlar var demiştim. Aslında benim bu teşhisimi herkes biliyor ama söyleyemiyordu. Tıpkı Aleviliğin İslâm olmadığını bildikleri halde açık açık dile getiremedikleri gibi. Çünkü Bucak Auşarlarında oruç tutan, namaz kılan, hacca giden yada çocuklarını İmam Hatip ya da Kuran Kursu'na gönderenler yoktu. Hele ki bizim Cem'lerde olan şiir, müzik ve semahı İslâm'ın neresinde bulabiliriz?

Anadolu Aleviliği'nin eski Asya dinleri ile ilişkileri anlatılırken, bir başka gerçekte Aleviliğin Hristiyanlıkla olan ilişkileridir. Bu konuda araştırma yapanlar; Halikarnas Balıkcısının, Azra ERHAT'ın ve özellikle Burhan OĞUZ'un çalışmalarında Bektaşiliğin ve Aleviliğin bir kesim ritüelleri Hristiyanlık öncesi Anadolu inançlarında görüldüğünü söylemişlerdir. Aleviliğin Hristiyanlıkla bir ilintisinin olup olmadığını öğrenmek için Kiliseye giderek Kilise PASTÖR'ü ile bir söyleşi yaptım.

Attila UÇAR – Benimle böyle bir söyleşi yaptığınız için size teşekkür ederim. Sizi tanıyabilir miyiz?

Daniel Wickwire – Öncelikle hoş geldiniz, sizi burada görmek beni mutlu etmiştir. 1951 yılında California'da doğdum. 1970 – 1973 yılları arasında ABD ordusunda sıhhiyecisi olarak askerlik yaptım. Orduda paraşüt, komando ve yeşil bereli eğitimi gördüm, aynı zamanda Vietnam savaşında bulundum. Bu savaşta başarılarımdan dolayı 4 tane madalya ile onurlandırıldım. Savaş sonrası 22 yaşında Mesih İmanlısı olarak vaftiz edildim. İspanyolca, Fransızca ve Yunanca bilirim ve bu dilde 2 yıl eğitim gördüm. Daha sonra İlahiyat Fakültesi olan Multnomah School of the Bible'de üç yıl Kitab-ı Mukaddes, Grekçe ve İbranice eğitim görerek çok iyi dereceyle mezun oldum. 1995 – 1996 yıllarında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslâm Bilimleri Kêlam Anabilim Dalı'ndan; Prof.Dr. Hüseyin ATAY'ın özel doktora

öğrencisi olarak öğretim gördüm ancak doktoramı tamamlamadım. 1985 yılından beri Ankara'da oturmaktayım. 2002 yılında bağımsız ve mezhepsiz bir kilise olan Batıkent Protestan Kilise'nin kurucusu ve pastörü olarak devam etmekteyim. (...)

Attila UÇAR – 7 Sakramenti bize anlatır mısın ?

Daniel Wickwire – 7 Sakrament yedi törendir. 1. Vaftiz Törenin ruhani anlamı: Suya batırılırken bizim eski günahlı hayatımıza karşı öldüğümüz simgelenmektedir. Mesih nasıl bizim günahlarımıza karşılık ölmüşse, bizde eski hayatımıza karşı ölüp gömülürüz. Sudan çıkınca; yani hayatımıza karşı diriliş oluyor, bebekler buna katılamıyor çünkü ufak oldukları için, onlar henüz ruhani konular hakkında düşünemezler ve karar veremezler. Dolayısıyla, vaftiz olayı ancak ve ancak “iman edenler” için geçerli bir törendir.

YORUMUM: “Yedi Sakrament” ya da yedi tören Protestan kutsallığı ile benimsenmiş olup, Bektaşî törenleriyle benzerlik gösterir. Vaftiz anlamı itibarıyla kişinin eskiden yaptığı günahlarından arınmak, yepyeni temiz bir hayat için yapılan törendir. Cem töreninden önce alınan abdest ile ilgili olup, formül olarak ta aynıdır.

2. Rabbin Sofrası (Komünion): Rab İsa eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü ve şöyle dedi: “Bu sizin uğrunuza feda edilen bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın” aynı şekilde yemekten sonra kaseyi alıp şöyle dedi “Bu kase kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır, her içtiğinizde beni anmak için böyle yapın.”

YORUMUM: Her sabah sadece İsa'nın ölümü için bir parça ekmek ve şarap kullanılması Hüseyin'in Kerbela'da şehir düşmesi için yapılan Cem töreninde şarap ve sadece nasip olanların katılması ilgi çekicidir.

3. Kiliseye Üye olma Merasimi: (Yuhanna 20 : 21-23) İsa onlara “Size esenlik olsun dedi Baba beni gönderdiği gibi, bende sizi gönderiyorum” bunu söyledikten sonra onların üzerine üfleyerek, “Kutsal Ruh'u alın” dedi.

4. Hastaların Yağ ile meshetmesi: İçinizden biri hastamı, kilisenin ihtiyarlarını çağırın onun için dua etsinler, Rab'bin adıyla üzerine yağ sürsünler. Bu nedenle, şifa bulmak için günahlarınızı birbirinize itiraf edin ve birbiriniz için dua edin. Doğru kişinin valvarışı çok güçlü ve etkilidir.

YORUMUM: Hristiyanlıktaki kutsal koku ile yağlanma, Bektaşilikte gül suyu serpmeye benzer. Papazlar; Bektaşilikte bekar Babaların dengidir. Papazların manastırdaki rahipler üzerindeki otoritesi, Bektaşî Babaların muhipleri üzerindeki otoritesine benzer.

Attila UÇAR – Rabb’in Sofrası töreni nedir?

Daniel Wickwire – Rabb’in Sofrası Hristiyanların en önemli törenlerinden biridir. Kilisemizde her Pazar günü ibadetimizin bir parçasıdır. Rab İsa Mesih’in ölümü ve ölümden dirilişini anmak için bir kase şarap içilir ve bir lokma ekmek yenilir. Ama biz şarap yerine vişne suyu veriyoruz. Şarap Mesih’in günahlarımıza karşı olan kutsal kanını simgelemektedir. Ekmek ise Mesih’in çamıha gerilmiş olan kutsal bedenini simgelemektedir. (...)

Attila UÇAR – Günah çıkarmak nasıl yapılır ?

Daniel Wickwire – Kutsal Kitapta insanlar tarafından günah çıkartma yoktur. Katolikler bunu yapar; Protestanlar ise bunu yapamazlar. Ancak Tanrı bizim günahlarımızı affedebilir. İsa Tanrının ta kendisi olduğu için, sık sık insanların günahlarını affetmiştir. İnsanlar birbirlerine günahlarını itiraf edebilirler; ancak sadece Tanrı bizi affedebilir. Aslında doğrusu Tanrıya itiraf etmektir.

YORUMUM: Hristiyanlıkta “günah çıkartmak” Bektaşilikte ki “baş okutmaya” ne kadar benziyorsa, Hristiyanlıktaki “afroz” da Bektaşilikteki “yol düşkünlüğü” ne o kadar benzer. (...)

Attila UÇAR – Hristiyanlıktaki BABA-OĞUL ve KUTSAL RUH üçlemesini anlatır mısınız?

Daniel Wickwire – Bütün Hristiyanlar mezhep fark etmeksizin tek bir tanrıya inanırlar. Ancak Kitab-ı Mukaddes’e göre Tanrının iç varlığı içinde üç ayrı şahsiyet vardır. Baba, Oğul ve Kutsal Ruh.

- Baba : Yehova (Yahweh)
- Oğul : İsa Mesih (Kelamı)
- Kutsal Ruh : Allah’ın öz ruhudur. (Ancak bu ruh melek değildir)

Tanrı insanı yaratırken, bize aynı Tanrı’nın benzeyiş ve suretine göre bizi yaratmıştır. Tekvin 1 : 25-26 ve Allah dedi : Suretimizde benzeyişimize göre insan yapalım ve Allah insanı kendi suretinde yarattı. Dikkat edersek “Allah” kelimesi İbranice “Elohim”dir. Elohim, tekil değil çoğul bir addır; ayrıca ayetinde Tanrı çoğul olarak konuşur ; Suretimizde, benzeyişimize göre insan yapalım. Tanrı kiminle konuşuyor. Tabi ki kendisiyle konuşmaktadır. Yani Tanrının iç varlığı içinde “Biz” vardır. Bir üçlü birlik vardır. Bir teslis vardır. Tanrı insanları kendine benzer gibi yarattı. Dikkat edersek, insan içinde bir teslis (üçleme) vardır.

Can : Nefis, hayat veren şeydir.

Beden : Et, kemik ve kandan oluşan maddi varlık,

Ruh : Akıl, zihin, mantık, ahlak.

Tanrı ruhsuz olamaz, Tanrı kelamsız olamaz, Tanrı şahsiyetsiz de olamaz (kimliksiz). Kutsal kitabı göre tek bir Tanrı söz konusudur.

YORUMUM: Okuyucuların bu bölüme özellikle dikkatini çekmek isterim. Hristiyanlıktaki “Baba, Oğul, Kutsal Ruh” üçlemesi; Alevilerin ve Bektaşilerin “Allah, Muhammet, Ali” üçlemesine benzer. Aynı şekilde Alevilikte var olan “On iki Hizmet” ile “On iki Hristiyan Havarisi” arasında gene benzer bir ilişki vardır. Psikoposluk tacı ile Elifi Bektaşî tacı, Hristiyan keşiş kuşağı ile, Tığbent arasındaki bağın derinliğine inemeyen bir bağ kurarlar. Kitaplı büyük dinlerin birbirleriyle benzerlikleri ve alış-verişleri vardır. Örneğin Zerdüştin dininde varolan “Miraç ve Sırat Köprüsü” İslâm inancındaki ritüellerin benzediği görmemezlikten gelinemez. Bunun gibi Budizm’deki üçleme (teslis) sonradan Hristiyanlığa geçmiştir.

Attila UÇAR – İsa’nın göğe çekilmesi nasıl olmuştur ?

Daniel Wickwire – Kutsal Kitabımıza göre üç kişi göğe çekilmiştir. İlyas, Hanok, İsa’dır.

YORUMUM: Baba İlyas ve oğlu Mahmut paşa öldürüleceklerini anlayınca don değiştirip göğe çekilmesi, ayrıca Otman Babanın ise öleceğine yakın göklerden gelen yeşil kanatlı bir kırata binip yükselmesi, aynı şekilde Pir Sultan Abdal’ın idam sehpasında cesedinin kaybolması.

Attila UÇAR – Hristiyanlıkta suyu kana çevirme nasıl olmuştur?

Daniel Wickwire – İncil’in vahiy kitabına göre yedi yıllık sıkıntı zamanı geldiğinde tanrı 21 tane felaketi dünyaya gönderecektir. Yedi Mühür Hükümleri, Yedi Borazan Hükümleri ve Yedi Tas Hükümleri, Yedi Borazan’ın 2. hükmü ise denizdeki su kana dönecektir. Vahiy 8: 8-9 İkinci melek borazanını çaldı. Alev alev yanan dağ gibi büyük bir kütle denize atıldı. DENİZİN ÜÇTE BİRİ KANA DÖNÜŞTÜ.

YORUMUM – Hacı Bektaşî Veli’nin yazdığı iddia edilen VELAYETNAME’sinde iki kez suyu kana çevirme geçmektedir. Bu güç Hz. Pir’in gücüyle oluşur.

Attila UÇAR – Halkın üzerine ateş yağdırmaya örnek Sodom ve Gomorra’nın yıkılması nasıl olmuştur?

Daniel Wickwire – Tekvin 19 : 1-28 ayetlerinde (yaratılış) kitabında Tanrı

Sodom ve Gomorra'ya üzerine ateş yağdırdı çünkü şehirlerde hemen hemen herkes sapıklık içinde bulunuyordu. Eşcinsellik, ahlaksızlık ve sapıklık olduğu için tanrı o şehirleri yok etmiştir.

YORUMUM – Halka yıkım vermek, ateş yağdırmak'ın benzeri Seyyid Ali Sultan Menakıpnamesi'nde Dimetoka Kalesi'nin alımı gecikince şeyhin kerametiyle kente ateş yağdırılır. Her iki şehre ateş yağdırmada mancınık kullanılmaması da, yada amaçları farklı da olsa üstün bir gücün ateş yağdırması söz konusudur.

Attila UÇAR – Bolluk ve bereket getirmek ve çok az bir yiyecekla binlerce insanı doyurma Kutsal Kitabınızda var mıdır?

Daniel Wickwire – Kutsal kitapta Elişa peygamber (2 krallar 4: 1-7) ayetlerinde yoksul ve dul bir kadının yağını çoğaltmıştır. Aynı bölümde (2 krallar 4: 18-37) ayetlerinde Elişa peygamber Şunemli bir kadının oğlunu ölümden sonra diriltmiştir. (1 krallar 17: 14-16) ayetlerde İlyas peygamber Saretatlı dul kadının yağını çoğaltmış ve aynı bölümde aynı kadının oğlu ölümden diriltirilmiştir. Kutsal Kitabımız İncil'in (Markos 6: 30-44) ayetlerinde İsa Mesih "beş ekmek ve iki balık" kullanarak yemeği çoğaltarak beş bin kişiyi doyurmuştur.

YORUMUM – Hacı Bektaşî Veli'nin yazdığı iddia edilen Velayetnamesi'nde yoksul kadının küpünün yağla dolması, aynı şekilde Velayetname de Kadıncık Ana'nın hamur teknesinin ekmek yapılmasına rağmen hiç eksilmeyerek devamlı hep dolu kalması. İncil de İlyas Peygamberin yoksun kadına un bereketi sunma motifi birbiriyle benzeşik iki olaydır. Aynı şekilde Hacım Sultan Velayetnamesi'ndeki sofranın binlerce kişiyi doyurması, Abdal Musa'nın bir tek kazandan kırk bin askere aş yedirme motifleri de birbirine benzemektedir.

Attila UÇAR – Kutsal Kitabınızda kör insanı gördürmek yada ölü insanı ve hayvanı diriltmek var mıdır?

Daniel Wickwire – (Matta 9: 27-33) "Ey Davutoğlu, halimize acı" diye İsa'nın yanına gelen iki köre İsa "istediğinizi yapabileceğime inanıyor musunuz?" diye sordu. Körler "İnanıyoruz ya Rab" dediler. Bunun üzerine İsa körlerin gözlerine dokunarak "İmanınıza göre olsun" dedi ve adamların gözleri görmeye başladı. İsa "sakın bunu kimse bilmesin" diye onları sıkı sıkı uyardı. Onlar ise çıkıp İsa'yla ilgili haberi bütün bölgeye yaydılar. Adamlar çıkarken İsa'ya dilsiz cinli bir adam getirdiler. Cin'i İsa kouvunca adamın dili çözüldü. Halk hayret içinde, "İsrail'de böylesi hiç görülmemiştir" dediler. (Krallar 17 : 17 – 24). Kötü bir hastalığa yakalanan bir kadının oğlu öldü. Kadın İlyas Peygambere "Ey Tanrı adamı, benimle alıp veremediğin nedir ?" dedi, Günahlarımı Tanrı'ya anımsatıp

oğlumun ölümüne neden olmak için mi buraya geldin ? “ İlyas “oğlunu bana ver” diyerek çocuğunu kadının kucağından aldı, kaldığı yukarı odaya çıkardı ve yatağına yatırdı. Sonra RAB’a şöyle yalvardı : “ Ya RAB tanrım neden yanında kaldığım dul kadının oğlunu öldürerek ona bu kötülüğü yaptın “ İlyas üç kez çocuğun üzerine kapanıp RAB’a şöyle dua etti : “ Ya RAB Tanrım, bu çocuğa yeniden can ver” RAB İlyas’ın yalvarışını duydu ve çocuk dirilip tekrar yaşama döndü. İlyas çocuğu yukarı odadan indirip annesine verirken “işte oğlun yaşıyor” dedi. Bunun üzerine kadın “şimdi anladım ki sen Tanrı’nın adamısın ve söylediğin söz gerçekten RAB’bın sözüdür” dedi. Elisa Peygamber 82. Krallar 4 : 32 _ 37) eve vardığında çocuğu yatağında ölü buldu, üzerine kapandı çocuğun bedeni ısınmaya başladı. Kalktı dolaştı tekrar üzerine kapandı. Çocuk 7 kez aksırdı ve gözlerini açtı. Elişa Gehazi’ye, “şu nemli kadını çağır” diye seslendi Gehazi kadını çağırdı. Kadın gelince Elişa, “ al oğlunu” dedi. Kadın Elişa’nın ayaklarına kapandı, yerlere kadar eğildi, sonra çocuğunu alıp gitti.

YORUMUM : *Körleri gördürme .inanışında ; Kaygusaz Abdal’ında kendisine yalvarmasına dayanamadığı Mısır’ın kör sultanının gözlerini açmasıdır. Baba İlyas’ın torunu Aşık Paşa’nın halifelerinden Ebubekir, ölü arıları avucuna koyup nefesiyle diriltmiştir. Ayrıca Hacı Bektaşî Veli halifelerinden Pirebi Sultan’ın ölen çocuğunu dirilttiğini görüyoruz. Tahta Kılıcıyla katırı ikiye bölen Hacım Sultan dervişlerin acıması ve özel ricası üzerine ikiye böldüğü katırı tekrar diriltmiştir.*

Attila UÇAR- Hz. Meryem’in hamile kalışı ve İsa’nın doğumu nasıl olmuştur ? **Daniel Wickwire** – Meryem’in yanına giren Melek (Luka 1 : 26 – 35) “Selam ey Tanrının lütfuna erişen kız ! Rab seninledir” dedi. Söylenenlere çok şaşırın Meryem, bu selamın ne anlama geldiğini düşündü: ama Melek ona “Korkma Meryem”, sen Tanrının lütfuna eriştin”. Bak gebe kalıp bir oğul doğuracak adını İsa koyacaksın.” O büyük olacak Rab Tanrı o’na atası Davut’un tahtını verecek. Meryem şaşkın vaziyette Meleğe bu nasıl olur? Ben erkeğe varmadım ki” dedi. Melek ona şöyle yanıt verdi: “Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, Yüceler Yücesi’nin gücü sana gölge salacak. Bunun için doğacak olan kutsal, o Tanrı oğlu denecek.

YORUMUM – Hz Meryem’in “Ruhul Kudus” olayı ile hamile kalışı yukarıda Daniel’in anlattığı gibi olduğunu Hristiyan dininden olanlarca bilinen bir gerçektir. Alevilerde ise hamile kalma Veli’nin suyundan içilen suyla olacağı doğurduğu çocuğa erenin “Nefes evladı” olacağını da Alevilerce bilinen gerçektir. Gene Hacı Bektaşî Veli’nin yazdığı iddia edilen velayetnamesinde Hz. Pir’in burun kanını içtiği için Kadıncık Ananın doğan çocuğu ile Hacı Bektaş’ın dedesi Musal Sanı’nın imam Ali Rıza’nın bir yudum alıp bıraktığı şerbeti karısına içirince eşi hamile kalmış ve bundan Hacı Bektaş’n babası Seyyid Muhammet doğmuştur. Keşke tüm hamile kalmalar inanış şeklinde

kolay olsaydı. Gerçi günümüzde de ilginç hamile kalmalar olduğu da söyleniyor. Örneğin bir arkadaş "Benim hanım Müthiş doğurgan, en son çocuğa hamile kalması da, uyurken ceketimi üstüne atmıştım ondan hamile kaldı ! demişti.!

Atilla UÇAR – Hristiyanlıkta kuru odunu yaş ağaç durumuna getirmek nasıl olmuştur.

Daniel Wickwire – Kutsal kitapta bir örnek yoktur. Taberi tarihinde Motintinde Curcus imana çağırdığı kadının evinin ortasındaki direği meyve veren bir ağaca dönüştürmüştür.

YORUMUM – Hacı Bektaşî Veli'nin yazdığı iddia edilen velayetnamesinde Hoca Ahmet Yesevî'nin Rucu'a attığı kösevinin Sulucakara öyük'te bugünkü türbenin yerinde yeşerip dut ağacı olması, gene Hacı Bektaş'ın Ahi Evren'in isteği üzerine asasını yeşertmesi, Hacım Sultan'ın yeşeren asaları, çam şıhı dedelerinin köseviyi yeşertmeleri Hristiyan motiflerini çağrışım yapmaktadır. Bunlara kayadan su fışkırtmak, denizi yarmak, üzerinde yürümek her iki inancın birbirini etkisini gösterir. Şeyh Bedrettin ile Hristiyan keşişlerin derin sohbetleri sonucu ayaklanma çıkmasında destek alınmış, ayrıca Şeyh Bedrettin'in iki Halifesi Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal'in Karaburun Bölgesinde ayaklanmasının tutunması o bölgede yaşayan Bogomil / Reddiyeci topluluklarca desteklenmesine bağlandığını bilmekteyiz. (Mine Saulnier (Kırıkkanat) / Gülün Öteki Adı, İstanbul-1990)

Atilla UÇAR– İbadetinizi Kilise'de nasıl yapıyorsunuz?

Daniel Wickwire – Bizim Batıkent Protestan Kilisesinde İbadet toplantımızda biz çok şey yapıyoruz: Dua ediyoruz, ilahiler söylüyoruz, (ilahiler ve vaazlar hangi ülkede yapılıyorsa toplantıların dili neyse o dilden yapılıyor). Ruhsal hayatlarımız hakkında birbirimizle paylaşım yapıyoruz. Ondalık topluyoruz (kişi aylık kazandığının onda birini kendi rızası ile kiliseye bağış yapıyor. Zorunluluk yok), RAB'ın sofrası törenine katılıyoruz. Bir parça ekmek ve şarapla (şarap yerine vişne suyu kullanıyoruz) temsili töreni yapıyoruz. Topluluğa vaazdan sonra topluca yemek yiyor ve sohbet ediyoruz. İbadetimizde herhangi bir şekilcilik yoktur, ezbere dualar yoktur. İncil'e göre ibadetlerimiz ruhani ve gerçekçi olmalıdır. Protestan Kilisesinde her Pazar saat 11.00 da ilahileri müzik eşliğinde söylüyoruz. Genelde GİTAR, SAZ, DAVUL ve benzeri aletler çalıyor, ilahi kitaplarımızda 500 den fazla Türkçe ilahileri topluca TÜRKÇE söylüyoruz. Her Pazar yaklaşık 10 ilahi söyleriz. İlahilerimiz Tanrıya övgü sunar, ibadetimizin temel bir parçasıdır.

YORUMUM – Batıkent Protestan Kilisesinin Camiye 20 metre mesafede yan yana olmasını sizin yorumlarını bırakıyorum. İbadette ekmek ve şarap kullanılması, ibadetin şekilci olmayışı, ibadetle ilahilerin müzik eşliğinde hele ki SAZ çalınarak yapılması benim kadar sizleri de düşündürmüştür umarım. Hele ki ibadetin paylaşım bölümü CEM'leri gözümün önüne getiriyor.(...)

Atilla UÇAR – Kilisenin Ankara Belediyesi (ASKİ) ile sorunu nedir?

Daniel Wickwire – Sizin de bildiğiniz gibi Ankara Belediyesi aldığı kararla, camiler bedava su kullanıyorlar. bu durumda bizde Kilise olarak dava açarak camilerle aynı hakkı kazandık (Danıştay Esas: 2005/4350, Karar: 2005/809) Ancak Ankara Belediyesi Danıştay'ın bu kararına rağmen 3 kez kilisemizin suyunu kesmeye geldiler. Ben direnerek su saatimizin mühürlenmesine izin vermedim. Aski görevlileri Danıştay'ın kararlarını bildikleri halde hala bize su faturaları gönderiyorlar. Kaldı ki alınan Danıştay kararına göre ASKİ Kilisemizden daha önceki aylarda tahsis edilen su faturalarının parasını kilisemize ödemesine karar vermiştir. Bu güne kadar bu para ödenmedi gerekirse yeni bir mahkeme ile direnip o parayı ASKİ'den alacağız.(...)

Atilla UÇAR – Sizin Tanrınız ile Müslümanların Tanrısı aynı mıdır ?

Daniel Wickwire – Güzel bir soru. Hayır Tanrılarımız aynı değildir. Bizim Tanrımız ebedi ismi Yehova'dır. (Çıkış 3 : 14 – 15) İslâmiyet O'nu tanıı tanımıyor. Bizim Tanrımız İsa'dır. (Romalılar 9:5) İslâmiyet İsa'yı tanıı olarak görmüyor. Bizim Tanrımız Kutsal Ruh'tur (Elçiler 5:3-4) İslâmiyet Kutsal Ruh'u tanıı olarak görmüyor. Bizim Tanrımız kötülüğün sahibi değildir. Tanrı iyiliğın sahibidir ve şeytan kötülüğün sahibidir. İslâmiyet te HAYRİN ve ŞERRİN Allah tan geldiğ doktrini bizde yoktur. Bizim Tanrı bizi “ KUL” olarak değıl, bizleri “DOST” olarak bilir.

Atilla UÇAR – Türkiye'de yaşıyan 25 milyona yakın Alevi ve Bektaşî varken inançları gereğı CEMEVLERİ ve yasal statü verilmesine nasıl bakıyorsunuz ?

Daniel Wickwire – Batıkent Protestan Kilisenin kuruluş aşamasında hukuksal bir mücadelede bulunduk... Ama Türkiye de yaşıyorsanız bazı haklarınızı kazanabilmek için hukuki bir mücadele gerekir. Biz hukuksal mücadeleyi yaptık ve kazandık. Keşke herkes özgürce serbest şekilde toplanarak inanç merkezlerinde ibadetlerini yapabilse.

Atilla UÇAR (GENEL YORUM) – Bu söyleşiyi kaleme alırken bazı Alevilerin Alevilik İnancı ile Hristiyan inancı arasında ki benzerliklere farklı açılardan bakacağımı ve farklı yorumlar getireceğini biliyorum. Bana sorarsanız kimin kimi taklit ettiğ neyi ne zaman aldığ ile ben

ilgilenmiyorum. Ben sadece “DÜŞÜNCELERİ” mi yazıyorum. Alevilikte “Alevi sırrı” denen bir olgu vardır. Alevi aydını araştırmacı yazar Ünsal ÖZTÜRK “Alevilerin Büyük Sırrı” kitabında araştırmalarını ve kendi düşünceleri bu kitapta toplamış ve bu “SİRRİN” kendi anlatımı olduğunu yazmıştır. Bence bu “Alevi Sırrı” günümüzde dahi açıklığa kavuşmamıştır.

Hristiyanlık ve Alevi inancısını incelerken bazı ortak benzerliklerle karşılaştım. Bunlar ; Ruh, güvercin, şarap, teslis (üçleme), baba, göğse yükselme, 12 (On iki imam On iki havari), dirilme, mucizeler, ibadet şekli, ..vs bir sürü benzerlikler gördüm. Alevilere göre Şiilerin imanları ve peygamberler, hep Ali'nin bedenleşmesidir. Bu çerçevede Hristiyan çevrelerde, Bektaşilerin “gnose” larda görülen, yerli dinlere uyum sağlayabilme yeteneği ile İsa'da Ali'ye katılmaktadır. İncil'de İsa'nın İlya (Elie) adı altında Ali'den söz ettiği görüşüyle 16. y.y Bektaşî şairi Kamberi: Ali dir pişüva-yı evliya ve enbiya Anın çün did İsa, İncil'inde İlya.... (Velilerin ve Nebilerin en büyüğü Ali'dir. / onun için İsa, İncil'inde onu İLYA diye çağırmıştır.) (Melikof / agy. s.109) Melikof Makalelerinde Allah'ın türlü bedenlerde Ali'nin görüntüsü olarak belirlediğini ve bu suretlerden birinin de Hacı Bektaşî Veli olarak gördüğünü söylemektedir. İsa'nın İncil'inde Halil ÖZTOPRAK'ın “Kuranda Hikmet Tarihte Hakikat Ank.1951” kitabına bakmak gerekir. Melikof “ Allah, insanı kendi benzeri olarak yarattı.” Aynı şekilde İncil'de (Tekvin 1 : 25 - 26) Tanrı'yı, yaratırken, bize aynı Tanrı benzeyiş ve suretinde yarattı demiştir. Alevi Dedesi Hilmi Dede ise ayna tuttum yüzüme, Ali göründü gözüme demiştir...

Sevgiyle ve Hoşgörüyle kalın.”SEVGİ BİZİM DİNİMİZDİR, BAŞKA DİNE İNANMAYIZ.” Attila UÇAR³⁶⁴

364 www.igdeli.de/0344e098c80a87b01/index.html

ALEVİLİK BİLDİRGESİ³⁶⁵ (MART 1998)

Bu bildirge, İslâmiyetin Türkiye’de yaşayan bir kolu olan Aleviliğin, sorunlarını duyurmayı ve Alevilerin bazı isteklerini kamuoyuna yansıtmayı amaçlıyor.

Aleviler; başka inançlara, “doğru, güzel, kutsal” gözüyle bakarlar. Kendi inanç ve kültürleri için de aynı olumlu duygu ve yaklaşımı beklerler... Alevi öğretisinin tanınması, Türkiye için barış ve zenginlik kaynağı olacaktır...

Gerçekler

Türkiye’de 20 milyon Alevi yaşıyor.

60 milyona ulaşan Türkiye nüfusunun yaklaşık 20 milyonunu, Aleviler oluşturuyor. Alevilik de, Sünnilik gibi İslâm inancının bir koludur. Sünnilik kadar eskidir. Türkiye’de dinsel, siyasal, kültürel, sosyal yönleriyle Alevilik, halkın bir bölümünün yaşama biçimi olarak halen varlığını sürdürmektedir.

Sünni halkımızın Alevilik hakkındaki bilgisi yetersizdir.

Ülkemizdeki çoğunluğu oluşturan Sünni Müslümanlar, Alevilik hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmiyor. Bu kesimin Alevilik hakkındaki görüşleri, tamamen olumsuz önyargılardan, söylentilerden doğan yakıştırmalardan oluşuyor.

Geçmişte şeriatçı Osmanlı devleti zamanında Alevilere karşı yaratılan iftiralar, bugün de bazı insanlar tarafından gerçek gibi kabul ediliyor. Osmanlı zihniyetini bu çağda yaşatmaya kimsenin hakkı yoktur...

Diyanet İşleri, İslâm’ın sadece Sünni kolunu temsil ediyor.

Türkiye’de çoğunluğu oluşturan Sünni İslâm, Türkiye Cumhuriyeti’nde Diyanet İşleri Başkanlığı aracılığıyla resmen temsil ediliyor. Devlet okullarından din ve ahlak eğitimi ile; camilerde imamlar vasıtasıyla Sünni İslâm yaşıyor ve yaşatılıyor.

Alevi varlığı yok sayılıyor

Buna karşın 20 milyonluk Alevi kitlesi resmen yok sayılıyor, görmezlikten geliniyor.

Devlet yetkilileri, yaptıkları açıklamalarda, Türkiye’nin tümünü “Sünni” göstermeye çalışıyorlar. Halbuki Türkiye nüfusunun yaklaşık 3’te 1’i Alevidir...

³⁶⁵ İlk taslağı Hamburg Alevi Derneği’nin hazırlayıp Türkiye’de revizyondan geçirilen Mart 1989’da kamuoyuna duyurulan Alevilik Bildirgesi

Alevilere karşı olanlara birtakım yarı aydınlar da, “Alevilik öldü!” diyerek Osmanlıcı tavırlardan yana çıkıyor. Alevi geçinen bazı okumuşlar da kraldan daha fazla kralcı kesilerek bu görüşlere destek veriyor.

Kimileri de, Alevi kültürünün canlandırılmasını “gericilik” olarak görüyor. Bunlar, Aleviliği yok sayma tavırlarıdır. Unutulmamalı ki, Alevilik yok olursa, meydan Osmanlı kafalılarına kalacaktır...

İnanç ve anlatım özgürlüğü bir insanlık hakkıdır.

İnsan Hakları Bildirgesi'nin 9. maddesi ve Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası'nın 24. Maddesi, herkese “Vicdan, dini inanç ve kanaat özgürlüğü” garantisi veriyor. Ülkemizde, cumhuriyetin kurulması ile birlikte Alevilere yönelik resmi devlet baskısı sona ermişse de eskiden gelen sosyal, psikolojik ve siyasal baskı varlığını sürdürmektedir. Aleviler, bu baskılar yüzünden “vicdan, dini inanç ve kanaat” özgürlüğünü kullanamıyorlar. Aleviler, halen Aleviliklerini gizlemek zorunda kalıyorlar.

Aleviler, Atatürk devrimlerini hep destekledirler.

Cumhuriyeti yaratan temel güçlerden birisi de Alevi kitledir. Aleviler, her zaman Atatürk devrimlerinin, laik güçlerin yanında olmuşlardır. Fakat, sıkıntıları Cumhuriyet döneminde de bitmemiştir.

Türkiye’de Hristiyanların, Yahudilerin, Süryanilerin bile kendilerine ait ibadethaneleri olduğu halde, Aleviler bundan yoksun bırakılmıştır. Bugün, Alevi kültürünü yaşatacak hiçbir kurum bulunmamaktadır.

İstekler

Aleviler üzerinde baskı olduğu kabul edilmelidir.

Bugün Türkiye’deki 20 milyonluk Alevi kitle üzerinde, Osmanlı Devleti zamanından gelen ve halen sosyal, kültürel ve psikolojik ağırlıklı olarak süren ağır bir baskı vardır. Bu baskının adını, açık yüreklilikle koymanın zamanı gelmiştir.

Aleviler, çekinmeden “Ben, Aleviyim” diyebilmelidir. Alevi kitle bugün bile Alevi olmaktan korku duymaktadır. Buna gerek yoktur. Bu kesimden insanlar, gerektiğinde, açıkça “Aleviyim” diyebilmelidirler. Bu, onların doğal insanlık haklarından birisidir. Politik veya maddi kaygılarla Aleviliğini gizleyenleri, bu tavırlarını bırakmaya, kültürlerine sahip çıkmaya çağırıyoruz.

Her insanın kendi kimliğini açıkça söyleyebilmesi, insanlık hakkıdır. Bu kimliğin “mezhepçilik” veya “Şovenistlik” ile damgalanması, temel insanlık hakkına saygı duymamaktır. Sünni aileler, Alevilik hakkındaki düşüncelerini değiştirmelidir. Türkiye’nin gerçek bir huzur toplumu olabilmesi için, Sünni ve Alevi kitlelerin, birbirleri hakkında iyi düşünceler beslemesi gerekir. Aleviler hakkında görmediği

şeyleri söyleyerek iftira etme olayına, Sünni aileler izin vermemelidir. Kafalara yerleşmiş olan olumsuz düşünceler atılmalıdır. Her inanç, her kültür; diğerlerine saygı duyarak ayrı ayrı yaşamalı, yaşatılmalıdır. Avrupa'daki Protestan ve Katolik mezhebinden aileler, bugün, yan yana, dostça, gül gibi yaşayıp gidiyorlar. Türkiye için de aynı samimi birliktelik mümkündür.

Aydınlar, Alevi varlığını, insan hakları bağlamında savunmalıdırlar.

Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de, insan haklarını savunmak ve korumak, devletten önce aydınlara düşmektedir. Aydınlar, kendi sorunlarının dışındaki toplumsal sorunlarla ilgilenen toplumun seçkin elemanlarıdır. Bu nedenle, onlar, Alevi varlığına dikkati çekmek ve Alevilere yapılan baskılara karşı tavır almak zorundadırlar. Bugün ülkemizde insan hakları sorunları ve demokratik sorunlar bulunduğu gerçektir. Bunların en önemlilerinden birisi de Alevilerin durumudur. Alevilerin sorunlarını duyurmada önderlik, aydınlara, demokrasiyi isteyen politikacılara, işadamlarına ve serbest meslek sahiplerine düşmektedir.

Türk basını, yayınlarda Alevi kültürüne yer vermelidir.

Bugün, Türk toplumunun en seçkin, en demokratik, en laik kafalı insanları, emekçisinden patronuna basın sektöründe yoğunlaşmıştır.

Buna karşın basınımızda, 20 milyonluk Alevi kitleyle ilgili bilgiye veya habere az rastlanıyor. Alevi kültürünün tanıtılmasına basınımız daha geniş olanaklar sağlamalıdır. İnaniyoruz ki Aleviler üzerindeki baskının kalkması, Türkiye'yi daha demokratik bir yapıya kavuşturacaktır. Bu durum basınımız için de bir kazanım olacaktır.

TRT, Alevi varlığını da dikkate almalıdır.

Türkiye radyo ve televizyon istasyonları, Alevi kitlenin varlığından habersiz gibi görünüyorlar. Radyo ve televizyonda, Alevi kültürü de yer almalıdır. Alevi büyükleri, Alevilerin kutsal günleri, şii, müziği, folkloru tanıtılmalıdır.

Alevi köylerine cami yapmaktan vazgeçilmelidir.

Diyanet İşleri, son yıllarda, Alevi köylerine cami yapmak, imam göndermek gibi, etkisiz bir baskı yöntemi daha geliştirdi. Kendi varlığından başkasına tahammül edemeyen zihniyetin bu uygulamasına, devletin alet edilmemesini bekliyoruz. Bu uygulamalar da derhal durdurulmalıdır. Aleviler, köylerine cami değil okul ve cem evi (kültür evi) istiyorlar...

Okullarda Alevi öğretisi de tanıtılmalıdır.

Bu ülkede, 20 milyonluk Alevi kitle devlete vergi veriyor. Tahminen üçte birisi Alevilerden alınan devlet bütçesinden Diyanet İşleri'ne, her yıl yüzlerce milyar lira para aktarıyor. Laik bir ülkede, zorunlu din dersi uygulaması ve Diyanet İşlerine para verilmesi, yanlıştır.

Okullarda, din ve ahlâk eğitiminin zorunlu hale getirilmesi sonucu, Alevi kökenli öğrenciler, kendi öğretilerini değil, Sünni öğretiyi öğrenmektedirler. Bu yanlış uygulama yetmiyormuş gibi, okullarda Alevilik her fırsatta kötülenerek genç yürekler yaralanmakta, beyinlere düşmanlık tohumları ekilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın buna mutlaka engel olmasını bekliyoruz...Bu durum, din ve vicdan hürriyeti ilkelerine uymadığı gibi toplumsal barışı da zedelemektedir. Bunu engellemek için, okullarda, isteyen Alevi öğrenciye, Aleviliği öğrenme olanakları yaratılmalıdır.

Hükümetlerin, Alevilere bakış açısı değişmelidir

Alevilere yönelik olumsuz şartlanmalar, iş başına gelen hükümet üyelerini de etkilemektedir. Bunlar, Aleviliği görmezlikten geliyor, yok sayıyorlar. Bakanlar ve milletvekilleri "Alevi" sözünü ağızlarına almaya korkuyorlar.

Bizim gibi çok kültürlü toplumlarda; hükümetler, bütün inançlara saygı duyacak bir politika izlemek zorundadırlar. Diyanet İşleri'nin; Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu açıdan yeni baştan düzenlenmesi, hükümetlerin önünde çok önemli bir görev olarak durmaktadır.

Aleviler, laik devletin güvencelerinden biridir.

Alevilik; bütün Ortaçağların sevgi ve sohbetle dayalı tek canlı kültürü olarak bugüne dek geldi.

Aleviler; kültürleri gereği, hoşgörölü, bilime saygılı, ilerlemeye açık bir toplumdur. Bağınaz düşünceye karşıdır. Laik devletin, şeriat devleti kurma çabalarına karşı korunması için, bugün Alevi varlığı bir güvencedir. Devlet, bu güvenceyi eritmeyi değil, kuvvetlendirmeyi düşünmelidir. Demokratik, laik, çoğulcu güçler, Alevi varlığının netleşmesi için çaba göstermelidir.

Dedelik kurumu, çağdaş anlamda yeniden yapılandırılmalıdır

Dedeler; yüzyıllarca Alevi kesiminin hem öğretmenleri, hem din görevlileri, hem yargıçları olarak çalıştılar. Bu insanlar; Alevi kültürünü kuşaktan kuşağa aktardılar.

Zamanımızda, camilerde ve okullarda yetişen yüz binlerce imam, ülkenin her tarafında maaşlı olarak çalıştırılırken, dedelik, Aleviliğin baskı altında tutulması sonucu, sıkıntı içindedir. Dedelere; kendilerini geliştirme ve yetiştirme olanakları sağlanmalıdır. Alevi kültürünün yaşatılmasında kendisini yenilemiş, çağdaş kafalı ayıni dedelerden yararlanılabilir...

Yurt dışındaki Aleviler için acil programlar şarttır

Bugün; yalnız Federal Almanya'da 350 binle 400 bin arasında Alevi işçimizin bulunduğu sanılıyor. Yurt dışındaki Alevi işçiler; çocuklarına kendi kültürlerini vermek için yoğun istek duyuyorlar. Fakat; onlara Sünni programlardan başka

seçenek verilmiyor. Bu da kabul görmüyor. Böylece yeni yetişen gençler; kültürel boşluğa itiliyor. Yurt dışındaki Aleviler için; Alevi kültürünü tanıtıcı programlar; Alevi çocukları için de bu konuda dersler şarttır. Devlet, bu işler için, din adamı yollarken Alevilik gerçeğini göz önünde tutmalıdır. Türkiye’de olduğu gibi yurt dışındaki Alevilere de, imamlar aracılığıyla din hizmeti sunmak mümkün değildir. Bu gerçek, artık kabul edilmeli ve aydın Alevi dedelerden yararlanılmalıdır.

Alevilik ile bugünkü İran Şiiliğinin ilgisi yoktur.

Alevilere karşı tavır içinde olanlar, geleneksel iftiralarını sürdürerek, Türkiye Aleviliği ile İran’daki molla düşüncesini aynı paralelde göstermeye çalışıyorlar. Bu yanlıştır. Gerek felsefede, gerek uygulamada Anadolu Aleviliği ile bugünkü İran Şiiliğinin bir benzerliği yoktur. Aleviliğin temeli; hoşgörü, insan sevgisi, canlıya saygı, zorbalığa karşı olmaktır. Aleviler; bağnaz güçlerin değil, demokratik kitlelerin yanındadırlar. Bu, geçmişte de günümüzde de böyle olmuştur...

Sonuç

Türkiye, tek değil, birçok kültürün bulunduğu bir toplumdur. Bu durum da ülkemiz için zenginliktir. Değişik kültürlerin kendilerini açık açık ortaya koyması, insanları bireysel planda demokratik, hoşgörülü, insancıl bir kimliğe sokar. Bu da tüm insanlığın arzuladığı bir hedeftir.

Temeli insan sevgisi ve barış olan Alevi kültürü, bugün hiç deseklenmiyor. Hükümetlerin, bu insan kültürünü koruması, yaşatması için aydınlarla işbirliğine girmesi şarttır. Siyasetçiler tarafından dile getirilen, “İnançlar ve fikirler üzerindeki baskıların kaldırılması gerektiği” yolundaki açıklamaların sözde kalmamasını diliyoruz. Bu konuda demokrat aydınlar olarak, tüm Türk halkından destek bekliyoruz...

Yaşar Kemal, Aziz Nesin, İlhan Selçuk, Tarık Akan, Zülfü Livaneli, Berker Yaman, Kıvanç Ertop, Çetin Yetkin, Ataol Behramoğlu, Atilla Özkırımlı, Emil Galip Sandalcı, Süleyman Yağız, Bekir Yıldız, Muharrem Naci Orhan, Erdal Atabek, Nejat Birdoğan, Vedat Günyol, Cemal Özbey, Mesut Mertcan, Battal Pehlivan Cengiz Bektaş, Müjdat Gezen, Recep Bilginer, Lütfü Kaleli, Jülide Gülizar, Nevzat Helvacı, Nart Bozkurt, Tanıl Bora, Adnan Sözen, İhsan Atar, Ahmet Bulut, Akın Gürdal, Musa Ateş, Rıza Zelyut

“50.000 Alevi'nin Yehova Şahitliğine Geçti” Haberi³⁶⁶

Son zamanlarda medyada “50.000 Alevi'nin Yehova Şahitliğine geçtiği” haberi ile çalkalandı. Bu habere web sitemizde - www.bayzan.net – biz de yer verdik. Haberin kaynağı Lazarist Papaz A. Herget'ti.³⁶⁷ Ayrıca Viyana'da yayımlanan Yeni Hareket Gazetesi 5 Aralık 2004'da bu haberi doğru buluyordu. Bizim kaynağımız da bu gazete idi. Ardından bu haberle ilgili düzeltmeler ve yaptığı bir röportajla konuya ışık tutan **Cengiz Köse**'nin çalışmaları bize ulaştı. Önce Yeni Hareket Gazetesi'nde yer alan iddialara yer verelim:

İnanç Depremi

Avrupa'da yaşayan 50 bin Alevi Türk vatandaşının Yehova Şahitleri'ne geçtiği açıklandı. Açıklamayı misyoner Papaz **A. Herget** açıkladı. İnanç depreminin ayrıntıları:

Avrupa'da yaşayan binlerce Alevi vatandaşını kısıp altına alan Yehova Şahitleri, Aleviler'in inanç boşluğundan yararlanarak 50 bin vatandaş Yehova Şahitleri saflarına geçirmeyi başardı. Misyoner Papaz **Herget**, binlerce Alevi'nin Yehova Şahitleri'ne “kaptırılmasını” Hristiyanlar için “içler acısı” bir durum olarak tanımladı. Misyoner bir Hristiyan papazı tarafından bile “içler acısı” bir durum olarak nitelendirilen olay, **Yeni Hareket Gazetesi**'ne açıklamalarda bulunan **Avusturya Alevi Dernekleri Federasyonu** Başkanı **Mehmet Ali Çankaya** tarafından normal olarak karşılandı.

Avusturya'da yaşayan Lazarist misyoner Papaz **A. Herget** kamuoyuna yaptığı açıklamada Avrupa'daki Alevilerin acı durumunu ortaya koydu. Papaz Herget'in açıklamalarına göre Avrupa'da yaşayan 50.000 Alevi vatandaşı Yehova Şahitliği'ne geçti. Yahudilik ve Hristiyanlığın dini ve kültürel öğretilerinden ortaya çıkan Yehova Şahitliği mensupları Avrupa'da yaşayan birçok alevi vatandaşını kendi safına çekmek için büyük gayret gösteriyor. Bu amaçla yoğun bir şekilde inançlarını empoze ediyor, maddi destek sağlıyor.

Lazarist Papaz **A. Herget**'in açıklamalarına göre, 90'lı yıllardan bu yana Avrupa da 50 bin Alevi vatandaşı Yehova Şahitleri'ne geçti. Yaşanan olayları kendi açısından değerlendiren Papaz Herget, Hristiyanların Alevilerle ilişki kurmada ne kadar “eksik ve beceriksiz davrandığını” gösterdiğini dile getirdi. Alevileri kendi saflarına çekememenin acısını içinde

366 Bayzan, Türkiye'de Amerikan Misyonerleri, S. 134-139

367 www.ce-linz.at

hisseden Papaz Herget, binlerce Alevi'nin Yehova Şahitleri'ne "kaptırılmasını" Hristiyanlar için "içler acısı" bir durum olarak tanımladı.

Çoğu Zaman Ekonomik Neden

Bir Hristiyan papazı tarafından bile "içler acısı" bir durum olarak nitelendirilen olay, **Avusturya Alevi Dernekleri Federasyonu** Başkanı Mehmet Ali Çankaya tarafından normal olarak karşılandı. Konuyla ilgili **Yeni Hareket Gazetesi**'ne açıklamalarda bulunan Çankaya, insanların zaman içerisinde ekonomik sebeplerden dolayı inanç değiştirmelerinin normal olduğunu dile getirdi.

Çankaya, "Zaman içerisinde ekonomik, sosyal ve kültürel durumlardan dolayı kişiler yaşadıkları ülkelerin inançlarına göre hayat görüşlerini değiştirebilirler. **Nasıl ki, bir kimlik değiştirme ne kadar normal ise ekonomik nedenlerden dolayı insanların inanç değiştirmeleri de bu açıdan doğal görülebilir. Ben bu 50.000 insanın ekonomik sebeplerden dolayı Yehova Şahitleri'ne geçmiş olabileceğine inanıyorum. Çünkü insanlar kendi işlerini yürütmek için inanç değiştirebiliyorlar. Kısacası ekonomi inanç değiştirmek için bir neden olabiliyor**" diye konuştu.

Aleviliğin içi Hristiyanlık dışı İslâm

Niederösterreich eyaletine bağlı St.Pölten'de yaşayan Cengiz Köse, adlı vatandaşımızla yaptığımız görüşmede Köse, Yehova Şahitleri'nin Alevi Gençleri kışkanç altına aldıklarını, her Pazar sabahı erkenden evlerimize gelerek, "Aleviliğin içinde Hristiyanlık olduğunu dışının ise İslâmi gözüktüğünü" söylediklerini kaydetti.

Papaz A. Herget Kimdir?

"Papaz A. Herget 12 yıl Türkiye'de bulunmuş, burada Hristiyan Misyoner faaliyetinde görev almış bir papazdır. Müslüman kökenli Hristiyan ailelere yardımda bulunan Papaz, Türkiye'den yurtdışı edildikten sonra Viyana, Graz ve Linz'deki Hristiyan Türk ailelerini bir araya getirmekte uğraş göstermiştir. Herget tüm Avrupa'dan Hristiyanlıkla ilgili tüm bilgi ve desteği (maddi ve manevi) almakta ve özellikle de Türkçe konuşan bir Hristiyan ekibini Avrupa genelinde örgütlemeyi başarmış birisidir."

Bu habere web sitemizde yer verdikten sonra haberde adı geçen **Cengiz Köse**, konuyla ilgili düzeltmeler³⁶⁸ ve olayın kahramanlarından birisiyle yaptığı röportajı bize gönderdi. Röportajda 50.000 sayısı yalanlanmakla birlikte Yehova

368 Bu düzeltmelere web sitemizde yer verdik. www.bayzan.net/article_view.php?id=665

Şahitleri'nin ve diğer misyoner örgütlerin çalışma sistemleri konusunda dikkate değer ifşaatlarda bulunuluyordu:

Avusturya'da Alevi yurttaşın Misyoner tuzağından kurtulması

İsmi'nin gizli tutulmasını talep eden M.F, Misyoner Papaz Josef Herget hakkında önemli bilgiler verdi. Kilise'den ödenek almak için Papaz Herget uydurduğu, "50 bin Alevi'nin Yehova Şahitlerine geçti" masalının iç yüzünü M.F adlı Alevi yurttaş, ÖNERİ'ye açıkladı.

ÖNERİ: Önce bu görüşmeyi neden talep ettiniz ve kendinizden biraz söz edebilir misiniz?

M.F: Gazeteniz'de Papaz Herget'in adını ve daha sonra kendisini, yayınlamış olduğunuz toplu resimden tanıdım. İsmimin açıklanmamasını talep ediyorum, onun için bu mülakatı sizinle yapmayı gerekli gördüm. 1996 yılında Avusturya'ya kaçak yoldan geldim amacım Almanya'ya gitmekti. O günün şartları içerisinde Avusturya'da kalınca ilticaya müracat ettim. Şimdi de olduğu gibi o zamanlarda, Avusturya'da iltica edenlere Devlet yeterince sahip çıkmıyordu. **Benim gibi Sivas yöresinden daha önce gelmiş olan hemşerilerim aracılığıyla, Linz'deki bir Papaz'ın ilticacılara yardım ettiğini öğrendim. Bu vesileyle bende Hristiyanlarla ilk kez karşılaşmış oldum. Böylece iyi Türkçe bilen Papaz Josef Herget'i yakından tanıdım.**

ÖNERİ: Papaz Herget'le ilk tanıştığınız dönemde size neler anlatı?

M.F: Daha önce buraya gelen insanlar bu şahısın yardımıyla, kolay bir şekilde vize alıyordu, herkese anlattığı hikaye aynıydı, bana da aynısını anlatı. Kızılırmak ve çevresinde yaşayan Alevilerin özünde Hristiyan olduğunu iddia ediyordu.

ÖNERİ: Siz Sivas'lı bir Alevi olarak, bu iddiaya karşı ne cevap verdiniz ayrıca iltica sorunuz daha sonra hal edildi mi?

M.F: Hatırladığım kadarıyla 1997 yılında, Traiskirchen iltica kampındaki ilticacılara karşı oradaki yerli halktan protestolar ve Avusturya Hükümeti'nden bir takım sıkı maddeler çıkarılmıştı. Bu durum münasebetiyle bildiğim konular olmasına rağmen, Papaz'la tartışmaktan çekiniyordum. Başka insanlarla konuştuğunda, 76 tane Türkiyeli aileye

baktığını iddia ediyordu. Ama ben bu 76 tane aileyi hiç bir zaman bir arada görmedim ve tanıyamadım.

ÖNERİ: Papaz Herget kimlerle çalışıyordu bir grubu var mıydı?

M.F: Benim bildiğim Papazın yazı işlerine bakan Suriye kökenli Manuel isimli birisi ve bürokratik işlerle görevli olan bayan sekreteri vardı.

ÖNERİ: Siz herhangi bir faaliyete yer aldınız mı, yada size bir iş önerildi mi?

M.F: Çağrı diye bir dergi ve ayrıca Türkçe İncil veriyorlardı bize, onların söylediklerini kabullendikçe, kendi hedeflerimize yani Avusturya'da çalışma müsadese ve oturma almaya yaklaşıyorduk. Hatta bizi bir otobüsle 2001 yılı olacaktı, Papa'nın Avusturya'nın St. Pölten şehrini ziyaret ettiğinde, düzenlediği Messe ayinine götürdüler. Hepimiz birer tane sarı kep takmıştık. Ayrıca Türk Katolik cemaati oluşturmuşlardı.

"50 bin Alevi'nin Yehova Şahitlerine geçişi" bir masaldır

ÖNERİ: Papaz Herget'in "50 bin Alevi Yehova Şahitlerine geçti" sözleri altındaki gerekçe sizce neydi?

M.F: 50 bin Alevi'nin Yehovacı olduğu, masalının tek bir amacı vardır. Zannedersem kendi kilise kaynaklarından daha fazla ödenek alabilmek için böyle bir masalı uydurma gereği duymuştur. Çünkü kazandıkları insan sayısı artıkça kilise onlara daha fazla pay ayırıyor. Papaz Misyoner Hristiyanları Alevilere yönelik asılsız olan bir açıklamayla, harekete geçirmeye çalışıyordu.

ÖNERİ: Papaz Herget Aleviler hakkında başka neler söyledi?

M.F: Papaz Türkiye'yi çok iyi tanıyordu 12 yıl Türkiye'de bulunmuş Türkçesi'de bunun için düzgündü. Aleviler konusunda hatırı sayılacak bir bilgiye sahipti. Her dinin bir birine benzeyen yönlerini iyi bildiği için de, Alevilikte ve Hristiyanlıktaki benzer konuları, anlatarak insanları etkilemeye çalışıyordu. Ama ben size şunu açıkça söylüyeyim'ki, bu işten birinci dereceden faydalananlar dışında kalan bizler, sadece çıkarlarımız öyle gerektiği için öyle davranıyorduk. Yani Hristiyanlık falan hiç umurumuzda değildi.

ÖNERİ: Yani size göre "50 bin Alevi Yehova Şahidi olduğu" tamamen Papazın bir uydurması mı?

M.F: Bence kesinlikle doğru değildir, buda tıpkı bize sürekli söyleyip de göremediğimiz 76 aileye benziyor. Ben işlerim yoluna girene kadar çeşitli ev ziyaretlerine katıldım, ama o süre içerisinde bir tek Yehova Şahitliğine geçmiş, Alevi aileye rastlamadım. Dediğim gibi bunlar kilise kasasından daha fazla pay ala bilmek için uydurulmuş masallardır. Buda Papazın o yıllarda yaptığı yani 1998'deki açıklamasında açıkça görülüyor. Hedefi daha fazla para alarak Misyonerlik faaliyetlerini artırmak. Ancak bu işi yani Misyonerlikle kaderini bir etmiş üç beş kişi, hala onlarla birlikte çalışmaya ve olanaklardan faydalanmaya devam ediyor.

ÖNERİ: Peki sizin hala uzaktanda olsa o çevreyle bir ilişkiniz var mı?

M.F: 9 yıldır Avusturya'dayım işlerim yoluna gidene kadar, Kilisenin olanaklarıyla geçindim. Şu anda Viyana'da yaşıyorum Türkiye'de yarım kalan eğitimimi tamamlamak istiyorum. Kilise çevresinden Viyana'ya gelerek tamamen koptum, Gazeteler'de Papazın uydurduğu 1998 yılında ortaya atığı bir palaurayla, Alevilere saldırdığını görünce bildiklerimi kimliğimi açıklamamanız şartıyla, size anlatım. Çünkü vize ve iş olanaklarının hepsini kilisenin yardımıyla elde ettim, kayb etmek istemiyorum.

ÖNERİ: Siz bir Alevi olarak kendi ait olduğunuz topluma söylemek istediğiniz bir şey var mı?

M.F: Özünde Aleviliğin ilkelerine her zaman bağlıyım, ve de Alevi düşmanlığının nasıl sinsice devam ettiğini görüyorum. Ortaya çıkan Alevi örgütlenmesinde istediğim bir şey var, özellikle gençlerine ve toplumlarına maddi manevi her konuda, yardımcı olsunlar onları kurda kuşa yem etmesinler.³⁶⁹

Cengiz Köse: Enel Hak'tan Günümüze Misyonerlik. Aleviler...

Cengiz Köse: Enel Hak'tan Günümüze Misyonerlik. Aleviler Neden İnanç Değiştirsin? Aydınsu Yayınları, İstanbul 2006, 232 S., ISBN: 975-8565-28-1

Alevilerin önemli bir kesimi asırlardır asimilasyona karşı direndi. Çağımızda Aleviler üzerinde eskiye dayanan ama yeni yöntemlerle sinsî bir oyun oynanmakta. Alevilere saldırının yeni adı Misyonerlik. Hilalli Misyonerlik, Haçlı Misyonerlik ve „Ali'siz“ Aleviciler, bir biriyle zıt oldukları halde, şu ortak noktada buluşuyorlar: **„ALEVİLİK İSLAM DIŞIDIR“**. Bu tez, bir birinden bağımsız görünse de üç kesim tarafından ortaya atılıyor. Alevilik hangi İslam'ın dışındadır; dışındaysa nereye yakın, nereye ait? Hem tarih içerisinde hem de somut örneklerle birlikte, ağırlıklı

olarak **ALEVİLERİ HEDEF ALAN MİSYONER FAALİYETİ** belgeleniyor. Rastlantı sonucu İskenderun'da başlayan sonra Avusturya, Almanya, İsviçre, Hollanda ve Belçika gibi ülkeler hakkında, devam eden araştırmalara yer veriliyor. Binlerce ifade edilen „İnanç değiştirme“ rakamlarının, ne kadar doğru olup olmadığına yanıt veriliyor.

Kitapta yer alan şu başlıklar oldukça dikkat çekici: Haçlı Misyonerlerin Avrupa'daki faaliyetleri/'Aleviler Hristiyan kökenlidir iddiası'/'12.000 Alevi inanç değiştirdi?/'Aleviler Protestan inancına yakın /'Yılda 10 bin Türke, Uzaktan İncil kursu'/'Alevi gence Amerikan vaftizi'/'Linz'de Hristiyanlığa geçen Türklere ait Kilise iddiası'/'Türkler yanlışlıkla Yehova Şahitlerine vaftiz edilmiş'/'Türk - Katolik Cemaatleri'/'Hristiyan gelenek Aleviler içinde gizlenmiş'/'40 yıldır Türkiye'ye uzaktan İncil kursu veriliyor /'Tüm Halk gruplarını Hristiyanlaştırmak'/'50.000 Alevi Yehova Şahitlerine geçti'/'Yehova Şahidi 'Alevi Hristiyanlığı'/'Avusturya'da 3 yıl içinde Hristiyanlaşan Ali/ 'İsviçre misyonierleri birey değil, aileleri hedefliyorlar'/'Alevilik Hristiyanlık karşılaştırması'³⁷⁰

370 Cengiz Köse 1974'de Tunceli'de doğdu. Dört yaşından sonra Avusturya'da büyüdü ve yaşamını hala burada sürdürmekte. Viyana merkezli bir gazetede yazıları dikkat çekti.

KAYNAKÇA

(Sıralamada sadece isimlerin ilk harfleri esas alınmıştır.)

KİTAPLAR

- Ali Yaman, Alevilik-Bektaşılık Bibliyografyası, Mannheim-1998
- Ali Yaman, Alevikte Dedelik Kurumu ve Ocaklar, İstanbul-2004, Karaca Ahmet Sultan Derneği Yay.
- Ali Yaman, Alevilik&Kızılbaşlık Tarihi, İstanbul-2007, Nokta Kitap Yay.
- Ali Rıza Bayzan, Türkiye'de Amerikan Misyonerleri, Ank.-2006, Bilgi Yayınevi
- Ali Rıza Bayzan, Misyonerin Soykırım Oyunu, İst.-2006, 2. baskı, IQ Kültür Sanat Yayıncılık
- Ali Rıza Bayzan, Çağdaş Psikoterapi Ekollerinin Açısından Tasavvufi Bilinç Yapılanmasının Değerlendirilmesi, Bursa-1998, UÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ahmet Yaşar Ocak, Alevi ve Bektâşî İnançlarının İslamı Öncesi Temelleri, İstanbul-1983
- Annemarie-Schimmel, Tasavvufun Boyutları, çev. E. Gürol, ys.-1982, Adam Yay.
- Nevzat Odyakmaz, Bektaşılık-Mevlevilik-Masonluk, İstanbul-1988, İnkılap Kitabevi Yay.
- Abdülhalim Sinanoğlu, Nusayrilerin İnanç Dünyası ve Kutsal Kitabı, İst.-1997, Esra Yay.
- Celalettin Ulusoy, Hünkar Hacı Bektaş-ı Veli ve Alevi-Bektaşî Yolu, Hacıbektaş-1980
- Ayhan Aydın, Alevilik Bektaşılık Söyleşileri, İstanbul-1997.
- Ayten Sezer ARIĞ, Atatürk Döneminde Yabancı Okullar (1923-1938), Ankara-1999., Türk Tarih Kurumu Yay.
- Abdullah Öcalan, Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa, AİHM Savunmaları, Köln-2001, II cilt, Mezopotamya Yay.
- Battal Pehlivan, Aleviler ve Diyanet, İstanbul-1993
- Baki Öz, Kurtuluş Savaşı'nda Aleviler-Bektaşiler, İstanbul-1995, Can Yay.
- Bedri Noyan, Bektaşılık Alevilik Nedir? Ankara-1987, Genişletilmiş 2. baskı, Kendi Yay.
- Baha Said Bey, Türkiye'de Alevi-Bektaşî, Ahî ve Nusayrî Zümreleri, Hazırlayan: İsmail Görkem, İstanbul-2006, Kitabevi Yay.
- Celile Celil, 1880 Şeyh Ubeydullah Nehri Kürt Ayaklanması, İstanbul-1998, Pêri Yay.
- Cemal Şener, Alevilerin Etnik Kimliği / Aleviler Kürt mü? Türk mü? İstanbul-2002, Etik Yay.
- Cemal Şener- Miyase İknur, Şeriat ve Alevilik, İstanbul-1995
- Christian W. Troll, Müslümanlar Soruyor Hristiyanlar Yanıtlıyor, çev., Robert Kaya, Sent Antuan Kilisesi, İstanbul-1992.
- Cem Vakfı Uluslararası Sempozyumu: Din-Devlet İlişkileri ve Türkiye'de Din Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması, İstanbul-26-27 Mart 1996
- Ethem Ruhi Fırlıklı, Türkiye'de Alevilik Bektaşılık, İstanbul 1994, Selçuk Yay.
- Esat Korkmaz, Anadolu Aleviliği, İst.-2000, Berfin Yay.
- Esin Demirbaş, Etnik Azınlıklar, Kültürel Entegrasyon Ve Medyada Temsil: Nusayrî Topluluğu Örneği Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı, Ankara, 2003-2004
- Erdal Açıkse, Amerikalıların Harput'taki Misyonerlik Faaliyetleri, Ankara-2003, Türk Tarih Kurumu Yay.

F. W. Hasluck, Anadolu ve Balkanlar'da Bektaşilik, çev., Yücel Demirel, İstanbul-1995, Ant Yay.

Faik Bulut, Belgelerle Dersim Raporları, İstanbul-1991, Yön Yay.

Fuat Bozkurt, Aleviliğin Toplumsal Boyutları, İstanbul-1993, Tekin Yay.,

Faruk Sümer, Safevi Devletinin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türklerinin Rolü, Ankara-1976

Franz Babinger, Anadolu'da İslamiyet, çev. Ragıp Hulusi, İstanbul-2000

H. Nedim Şahhüseyinoğlu, Alevi Örgütlerinin Tarihsel Süreci, Ankara-2001, Ayyıldız Yay.

Irene Melikoff, Uyur İdik Uyardılar/Alevilik Bektaşilik Araştırmaları, çev., Turan Alptekin, İstanbul-2006, 3. baskı, Demos Yay.

Irene Melikoff, Kırklar Cem'inde, çev., Turan Alptekin, İstanbul-2007, Demos Yay.

İnan Keser, Nusayriler, Arap Aleviliği, Ankara-2002, Çivi yazıları Yay.

İsmail Engin-Havva Engin (Derleyenler), Alevilik, İstanbul-2004, Kitap Yayınevi

İSAV Tartışmalı İlmi Toplantı, Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler ve Nusayriler, İst.-1997, Ensar Yay.

İlyas Üzümlü, Kültürel Kaynaklarına Göre Alevilik, İstanbul-2002, Horasan Yay.

İlyas Üzümlü, Günümüz Aleviliği, İstanbul-2000, İSAM Yay.

John S. Guest, Yezidilerin Tarihi, çev., İbrahim Bingöl, İst.-2001, Avesta Yay.

Müslüm Yücel İbrahim ve Haran Gizemi Belge Yayınları, İstanbul-2000.

John Kingsley Birge, Bektaşilik Tarihi, çev. Reha Çamuroğlu, İstanbul-1991, Ant Yay.

Kutluhan Bilgeşah, Murat Hakan Yıldırım, İsa Tanrı Değildir/Hristiyanlığın Serüveni, IQ Kültür Sanat Yayıncılık

Kaan Turhan, Sivil Casus, İstanbul-2006, IQ Kültür Sanat Yayıncılık

Lütfi Kaleli, Kimliğini Haykıran Alevilik, İstanbul-1990.

Mustafa Ekinci, Anadolu Aleviliğinin Tarihsel Arka Planı, İstanbul-2002, Beyan Yay.

Mehmet Eröz, Türkiye'de Alevilik-Bektaşilik, Ank.-1990, Kültür Bakanlığı Yay.

M. E. G. et-Tavil, Arap Alevilerinin Tarihi 'Nusayriler', Ankara-2000, Çivi yazıları Yay.

Mehmet Bayrak, Alevilik ve Kürtler, Ank.1997, Özge Yay.

Mustafa Kara, Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi, 3. Bası, İst.-1992, Dergâh Yay.

Nejat Birdoğan, İttihat Terakki'nin Alevilik Bektaşilik Araştırması (Baha Said Bey) İstanbul-1994

Nejat Birdoğan, Alevi Kaynakları-1, İstanbul-1996, Kaynak Yay.

Orhan Türkoğlu, Alevi-Bektaşî Kimliği, Sosyo-Antropolojik Araştırma, İst.-1995, Timaş Yay.

Otmar Oehring (Derleyen), Uluslararası Katolik Misyonu İnsan Hakları Uzmanlık Birimi, Türkiye'de insan haklarının durumu - laiklik = din özgürlüğü mü? Çev., Recai Hallaç, 2004

Roger Lescot, Yezidiler, çev., A. Meral, İstanbul-2007, Avesta Yay.

Rıza Zelyut, Öz Kaynaklarına Göre Alevilik, İstanbul-1994

Reha Çamuroğlu, Değişen Koşullarda Alevilik, İstanbul-2000, Doğan Kitap Yay.

Rıfat N. Bali, Anadolu'dan Yeni Dünya'ya / Amerika'ya İlk Göç Eden Türklerin Yaşam Öyküleri, İstanbul-2004, İletişim Yayınları.

Selahaddin Mihotuli, Arya Uygarlıklarından Kürtlere, İstanbul-1992, Berfin Yay.

Sönmez Kutlu, Alevilik-Bektaşilik Yazıları, Ankara 2002,

Suavi Aydın, Azınlık Kavramına İçeriden Bakmak, TESEV Demokratikleşme Programı, Derleyenler: Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, Türkiye'de Çoğunluk Ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları, TESEV Yayınları, 2. Baskı, Mart 2006.

Soner Çağaptay, Türkiye'de Laikliğin ve Dış Politikanın Geleceği Seçimler ve Endişe

Verici Gelişmeler, Nisan 2007, Washington Yakın Doğu Politikaları Enstitüsü

Surayia Faroqi, Anadolu'da Bektaşilik, çev. Nasuh Barın, İstanbul-2003, Simurg Yay.

Şeref Han, Şerefname Kürt Tarihi, Yayına Hazırlayan: Celal Kabadayı, İstanbul-2007 Yaba Yay.

Torî (Mehmet Kemal Işık), Bir Kürt Düşüncesi Yezidilik ve Yezidler, İst.- 2000, Berfin Yay. T. Olsson vd (Der.), Alevi Kimliği, çev., H. Torun, B. K. Torun, İstanbul-2003, Tarih Vakfı Yurt Yay.

Tahire Erman ve Aykan Erdemir, Aleviler ve Topluma Eklemlenme Sorunsalı, TESEV Demokratikleşme Programı, Derleyenler: Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, Türkiye'de Çoğunluk Ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları, TESEV Yayınları, 2. Baskı, Mart 2006

Tamer Bacinoğlu -Andrea Bacinoğlu Modern Alman Oryantalizmi, Ankara-2001, ASAM Yay.

Teoman Şahin, Alevilere Söylenen Yalanlar-Bektaşilik Soruşturması 1, Ankara-1995

Uygur Kocabaşoğlu, Kendi Belgeleriyle Anadolu'daki Amerika/19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Amerikan Misyoner Okullar, İst.-1991, 2. Bası, Arba Yay.

Yaşar Nuri Öztürk, Kur'an-ı Kerim ve Sünnet'e Göre Tasavvuf, 3. Baskı, İst.- 1989, MÜİFV Yay.

DERGİ VE SEMPOZYUM MAKALELERİ

Abdullah Muradoğlu, Siyaseti Avrupa Birliği Yönlendiriyor, 25 Kasım 2007 Yıllık Dergisi Ahmet Yaşar Ocak, Bektaşilik, İslam Ansiklopedisi, TDV, İstanbul-1992, V/373-379

Aykan Erdemir, "Avrupa Komisyonu Raporlarında Aleviler," Kırkbudak Anadolu Halk İnançları Araştırmaları, 1, No.2 (2005): 5-14.

Ali Sinan Bilgili, Osmanlı Tarih Yazarlarının Algısıyla Türkiye-İran İlişkilerinde Siyasî Karakterin Dini Söylemi: Kızılbaşlık, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 27 SAYI, GÜZ-2003 s. 21-41

Ali Duran Gülçiçek, Nusayri Aleviler, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 34. SAYI - Yaz 2005

Ayhan Aydın, Nusayri İnanç ve Toplum Önderlerinden Nasrettin Eskiocak'la Söyleşi, Kırkbudak Dergisi, Güz 2006 Sayı: 8

Ali Kaya, Dersimliler'in Kökeni ve Deylem'de Alevilik, Serçeşme, sayı: 1, Ağustos 2004 Abdülhamit Bilici, Kürt Yahudiler, Aksiyon, Sayı: 291, 01.07.2000

Ayten Sezer ARIG, "Atatürk ve Türkiye'deki Misyoner Okulları", TÜRKLER, Yeni Türkiye Yayını, Ankara 2002, s.467-475.

A. J. Arberry, "Tasavvuf", İslam Tarihi Kültür ve Medeniyet İçinde (Editörler, P.M. Holt ve meslektaşları, çev. Kurul) Hikmet Yay., İst.- 1989, IV. Cilt içinde.

- Alişan Akpınar- Sezen Bilir- Tacim Sebüktegin, Şeyh Ubeydullah İsyanı Üzerine Yeni Belgeler, Vesta Dergisi, Sayı 6, Yıl 2006
- Ali Haydar Koç, Kürdistan'da Misyoner Çalışmaları-Harput Yılı: 6 HEJMAR sayı: 139, 9 Şubat 2006
- Ali Rıza Bayzan, "Protestan Misyoner Örgütlerin Türkiye Operasyonu", Stradigma, Nisan 2003
- Ali Rıza Bayzan, "Misyoner Örgütlerin Türkistan Operasyonu, -Orta Asya Türk Cumhuriyetlerdeki Hristiyanlık Propagandası ve Misyoner Örgütlerin Faaliyetleri-" Stradigma, Temmuz 2003
- Ali Rıza Bayzan, "Misyonerlik Konusunda Yeni Bir Paradigma Denemesi" 2023 Dergisi, Sayı: 73, Mayıs 2007.
- Ali Rıza Bayzan, "Küresel Misyoner Örgütlerin Kürt Operasyonu" 2023 Dergisi, Kasım 2007
- Ali Rıza Bayzan, "Misyonerlerin Kürt Kimliği Tasarısı: Türk Düşmanı, Hristiyan ve İsrail-Sever" Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi'nin Aralık 2007 SAYI: 252
- Ali Karatepe, "Amerikan Board'un Türkiye "SEV" GİSİ", Tarih ve Düşünce Dergisi, Eylül 2004
- Ali Yaman, "Yakın Tarihte Ocak Sisteminin Gelişimi-Die Entwicklung des Ocak-Sytems in der jüngeren Geschichte", I. Internationales Symposium zum Alevitentum, Die Rolle der Alevitischen Geistlichen (Ocak-Dede) in Geschichte und Gegenwart, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, 1-2 Dezember 2006.
- Ali Yaman, "Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri'nde Alevilik Meselesi", 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik Ve Bektaşılık Bilgi Şoleni Bildiri Kitabı, 1. Cilt, (Ed. Filiz Kılıç-Tuncay Bülbül), Ankara, Gazi Üniversitesi Türk HAMER Yayınları, 2007, ss. 53-63.
- Altan Gökalp, "Geçiş Sürecinde Alevilik", 1. Alevi-Bektaşî Sempozyumu, İstanbul-2000, Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü, s. 89-94;
- Ayfer Karakaya-Stump, Alevilik Hakkındaki 19. Yüzyıl Misyoner Kayıtlarına Eleştirel Bir Bakış ve Ali Gako'nun Öyküsü, FOLKLOR / EDEBİYAT ALEVİLİK ÖZEL SAYISI - I Sayı: 29 2002/ 1 s. 301-324
- ArkeoAtlas, "Hayalet İmparatorluk", 2007, sayı: 6
- Burak Gümüş, "12 Eylül'den Bugüne Değın Aleviler" Folklor / Edebiyat, Alevilik Özel Sayısı-I, Sayı: 29, 2002/1
- Cemşid Bender, "Kürt Uyarlığında Alevilik Patlaması: Babailer İsyanı", Teori, sayı: 15, 1991, s. 62-69.
- Cengiz Batuk, İbrahim Peygamber Kürt mü? Virgül 36, Aralık 2000, s. 44-47
- Deniz Altınbaş Akgül-Semra Rana Sezal, Almanya'nın Asimilasyonist Politikaları ve Entegrasyon Anlayışı, Stratejik Analiz, Ağustos 2002,
- Erdal Açıkse, "Amerika'dan Harput'a Harput'tan Amerika'ya Göç", Dünyü ve Bugünüyle Harput Sempozyumu, s.145-168., Elazığ, 24-27 Eylül 1998, Eylül, 1998;
- Erdal Açıkse, "Harput'tan Amerika'ya Göç Eden Türkler", Müdafaa-ı Hukuk, Sayı 60, s.38-44, Ağustos, 2003;
- Erdoğan Aydın, Alevilik - İslamiyet İlişkisi, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi, Sayı 59, Mart 2005
- Esat Korkmaz, Alevilik İslam içi mi? Yoksa İslam Dışı mı?, Serçeşme, sayı: 4, Ekim 2004;
- Esat Korkmaz, Aleviliğin Folk Felsefe / Folk İnanç Yanı, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi - Sayı 43 / Mart-Nisan 2001, s. 5-8

Esen Uslu, Alevilere Duyurulmayan Aleviler Raporu, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu'nun AB'ye Sunduğu Raporun Çevirisi, Serçeşme., Ocak 2005, sayı: 6
Erhan Başyurt, Avrupa'da azınlık, Türkiye'de çoğunluk, Aksiyon Dergisi, Sayı: 517 - 01.11.2004

Erdoğan Aydın: Aleviler ve AB, Kamil Ateşoğulları, Alevi Birliği, Alevilik Ve Hak İhlalleri, Pir Sultan Abdal Dergisi, Haziran 2004 SAYI: 57
Ergin Sertel, Toplumsal Olgu Olarak Nusrayilik (Arap Aleviliği) Kirkbudak Dergisi, Güz 2006 Sayı: 8

Faik Bulut, Nusayiriler, Atlas Dergisi, Temmuz 2001, sayı: 100
Fethi Açikel, "Kutsal Mazlumluğun "Psikopatolojisi", Toplum ve Bilim, Yıl: 1996, Sayı: 70 (Güz), s. 153-196;
Fulya Doğruel, Etnisite, Kimlik ve Yaşam Stratejileri: Nusayri Alevilerine Bir Bakış, Kirkbudak Dergisi, Güz 2006 Sayı: 8
Filiz Kılıç-Coşkun Kökel, Bektaşilik Üzerine Değerlendirmeler ve Çalçaklılar Köyü Örneğinde Bektaşî Kültür, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı 40 - Kış 2006;

Gloria L. Clarke Ocakzâde Dedelerin Geleneksel ve Güncel Durumu, Folklor / Edebiyat Alevilik Özel Sayısı - II Sayı: 30, 2002/ 2, s. 127-144

Hans-Lukas Kieser, "Müslüman Öğretisine Aykırılık ve Protestan İdeali/ Osmanlı Anadolu'sunda Aleviler İle Misyonerler Arasındaki Etkileşim", Munzur Dergisi, Sayı:13/ 2003

Hasan Onat, "Kızılbaşlık Farklılaşması Üzerine" 2023 Dergisi, 15 Aralık 2004, Sayı: 44, s.12-19

Haşim Söylemez, 'Yahudi Aleviler' Aksiyon, Sayı: 664, 27.08.2007
Haşim Söylemez, CHP artık Alevilerin partisi değil, Aksiyon, Sayı: 664 - 27.08.2007
Haşim Söylemez, Alevi derneklerinde ateist başkanlar var Aksiyon, Sayı: 558 - 15.08.2005
Haşim Söylemez, Yezidiler Diyanet'ten tanınma istiyor, Aksiyon, Sayı: 668 - 24.09.2007
Hüseyin Düzenli, Dersimlinin Etnik Kökeni, Serçeşme sayı: 3, Ekim 2004.
Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisinin 5. sayısı, BAHAR-1998
Hüseyin Akar, Dersim Üzerine Paslaşma, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi, Sayı 43, Mart - Nisan 2001, s. 88 - 94
Hasan Öğütçü İle Yapılan Söyleşi, Pir Sultan Abdal Dergisi, Haziran 2004 SAYI: 57

Irene Melikoff, "Namık Kemal'in Bektaşiliği ve Masonluğu", Tarih ve Toplum Dergisi, sayı: 60, Aralık 1988

Irene Melikoff, Alevi-Bektaşiliğin Tarihsel Kökenleri, Bektaşî-Kızılbaş (Alevi) Bölünmesi ve Neticeleri, Tarih ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler, Nusayiriler, İslami İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004, Ensar Neşriyat,

İsmail Kaygusuz, İnançsal Birlik Birlik Bağlamında Kendisini Yenilemeli ve Yapısında Değişime Gitmelidir, Serçeşme, Ocak 2005 Sayı: 6
İbrahim Ağah Çubukçu, "Yaşayan Yezidilik" Türk-İslam kültürü Üzerine Araştırmalar ve Görüşler, AÜİF yay., Ank.-1987
İzzettin DOĞAN, Alevilik İslâm Dışı Değildir, Türk Yurdu, Şubat 2005, Sayı 210
İsmail Kaygusuz, Alevi-Bektaşî İnanç Toplumunun Avrupa Birliği Sürecinde Güncel Durumuna Genel Bakış, Görüş ve Öneriler, Serçeşme, Kasım 2005, Sayı: 16
İsmail Kaygusuz, Kuşatma Altındaki Dergâh ve Alevi Toplumu Kırk Sorulu Resmi Dayatma, Serçeşme, sayı: 4, Ekim 2004;

- İsmail Kaygusuz, Alevilik Ne İslam'ın Dışındır Ne De Ta Kendisidir - Bölüm II, Serçeşme, Ocak 2006, Sayı: 18
- İbrahim Arslanoğlu, Alevilik-Bektaşilik Ve Batılı Araştırmacılar, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2000/16:101-114.
- İbrahim Kaboğlu, Avrupa Birliği ve İnanç Özgürlüğü, Pir Sultan Abdal Dergisi, Haziran 2004 SAYI: 57
- İbrahim Bahadır, Aleviliğe Milliyetçi Yaklaşımlar ve Aleviler Üzerindeki Etkileri, Birikim Dergisi, Aralık 2004
- İsmail Engin, Diaspora'da Aleviler ve Aleviliğin Geleceği: Nereden Nereye, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi - Sayı 43 / Mart - Nisan 2001, s. 83-87
- İsmail Kaplan: AB Sürecinde Aleviler Pir Sultan Abdal Dergisi, Haziran 2004 SAYI: 57
- İsmail Engin, "Alevilerin Kendi Görüntüsünü Algılayışı ve Alevi İmajına Yönelik Bakış" Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler, Nusayriler, İslami İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004, Ensar Neşriyat,
- İsmail Kaplan, Almanya'da Aleviliğin Din Derslerinde Öğretilmesi ya da Yer Alması ve Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu, FOLKLOR / EDEBİYAT ALEVİLİK ÖZEL SAYISI - I Sayı: 29 2002/ 1, s. 223-239;
- İsmail Kaygusuz, Alevi-Bektaşî İnanç Toplumunun Avrupa Birliği Sürecinde Güncel Durumuna Genel Bakış, Görüş ve Öneriler, Pir Sultan Abdal Dergisi, Haziran 2004 SAYI: 57
- İsmail Gökem, Türk Folklor Araştırmaları Tarihinde Milli Talim ve Terbiye Cemiyeti ve Baha Said Bey'in Yeri, Bayram Kodaman'a Armağan sayı: 82, Samsun-1993;
- İsmail Aydoğmuş, Halkbilim ve Nejat Birdoğan, Serçeşme, Temmuz 2006, sayı: 22
- İlyas Üzümlü, Günümüz Alevi Örgütlenimleri ve Geleneksel Alevilikle İlişkisi, Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler, Bektaşiler, Nusayriler, İslami İlimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004, Ensar Neşriyat, s. 358-361;
- Kemal Derin, Avrupa Birliği ve Türkiye, Ali Balkız: Avrupa Birliği Temsilkileriyle Görüşme Sonuçları, Pir Sultan Abdal Dergisi, Haziran 2004 SAYI: 57
- Krisztina Kehl-Bodrogi, "Almanya'da Alevi Din Politikası ve Din Dersleri Konusu", Bilgi Toplumunda Alevilik, Haz. İbrahim Bahadır, Bielefeld-2003, Alevi Kültür Merkezi, s. 183-198.
- Köprü Dergisi, Alevilik, Bahar 1998, sayı: 62
- Kelime Ata ile söyleşi ve başka yazılar için, bkz., Serçeşme, Mart 2007, sayı: 27
- Lütfi Kaleli, Alevilik İslâm mı, Aynı Bir İnanç mı? Serçeşme, Şubat 2005, sayı: 7
- Ma'sumî, Bektaşilik, Çev.. Mürsel Öztürk, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi, Sayı 40 - Kış 2006;
- Mehmet Dönmez, Misyonerliğin Ağındaki Alevilik, GÜ Birlik ve Dirlik Dergisi, 35. Sayı - Güz 2005
- Müfid Yüksel, Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri, Alevi Ve Kürtlerin Protestanlaştırılması Çalışmaları İle İlgili Bir Mülhaza, Yarı Dergisi, Haziran 2006
- M. Saffet Sarıkaya, Alevi Kimliğinin Yeniden İnşası, (Cem Vakfı Örneği), Uluslararası Bektaşilik ve Alevilik Sempozyumu I, 28-30.09.2005, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta
- Mehmet Bayrak, Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e "Aşiret" Ve "Laiklik" Politikaları, Pir Sultan Abdal Kültür Sanat Dergisi, Sayı 43, Mart -Nisan 2001, Sayfa: 49 - 52

Metin Bozkuş, Alevi Yurttaşlara Yönelik Dini Hizmetlerin İcrası Bağlamında Bir Teklif Denemesi, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt X/1, S. 1-12, Haziran 2006, Sivas;

Mehmet Temizkan, Alevi-Bektaşî Edebiyatındaki Hristiyanlıkla İlgili Unsurlar Üzerine, s. 753-764, Uluslararası Anadolu İnançları Kongresi Bildirileri, (23-28 Ekim 2000-Ürgüp), Ank.-2001, Ervak Yayınları;

Murat Uçar, Kuzey Irak'a umut yakın mı? Aksiyon Dergisi, Sayı: 168

Mehmet Bakırcı, Atatürk, Aleviler ve Cumhuriyet, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı: 5, Bahar-1998, s. 17-23

Mahir Unsall Eriş, Kürt Yahudileri (Kurdish Jews) - Din, Dil, Tarih, Ankara-2006 Kalan Yay.

Necdet Subaşı, "Modern Alevilik: Sınırları Zorlayan Söylem Arayışları", İslamiyat, cilt: IV, Yıl: 2001, sayı: 4 (Ekim-Aralık), s. 147-164;

Nur Vergin, "Din ve Muhallif Olmak: Bir Halk Dini Olarak Alevilik", Din, Toplum ve Siyasal Sistem, İstanbul-2000, Bağlam Yay., s. 66-97.

Osman Eğri, Alevilik-Bektaşîlik Hristiyanlıktan Etkilenmiş midir?, s. 105-112, Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi, I. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Sempozyumunu Bildirileri (22-24 Ekim 1998 Ankara), Ankara, 1999.

Recep Bahar, "Kuzey Irak'ta Misyoner Tuzağı", Haftalık Haber Yorum Dergisi Mesaj, sayı: 166, 21-27 Mart 1995

Reha Çamuroğlu, "Düvel-i Muazzama'nın Aleviliğe Özel İlgisi Devam Ediyor (Söyleşi), 2023 Dergisi, 15 Aralık 2004, sayı 44, s. 9.

Ruth Mandel, Yabancı Ortamlarda Alevi-Bektaşî Kimliği Berlin Örneği, Çev., Derya Öcal, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı: 14, Yaz -2000 s. 59-67;

Rıza Zelyut, Alevilerin Kendine Bakışı, Tarihi ve Kültürel Boyutlarıyla Türkiye'de Aleviler, Bektaşîler, Nusayniler, İslami ilimler Araştırma Vakfı, İstanbul-2004, Ensar Neşriyat, s. 310.

Sadık Göksu, Ali'siz Aleviliğin Reddi Aleviliğe Karşı Zerdüşti Zortlama, Ateist Zorlama, Cem Dergisi, Mayıs 1997 sayı: 66;

Sönmez Kutlu, "Alevilik-Bektaşîliğin Diyanet'te Temsil Sorunu", İslamiyat, cilt: 4, sayı: 1, Ocak-Mart 2001, 21-41;

Serçeşme, Ocak 2005 Sayı: 6

Serçeşme, Şubat 2005, Sayı: 7

Serçeşme, Kasım 2005, Sayı: 16

Serçeşme, Ocak 2006, sayı: 18

Serçeşme, Şubat 2006 Sayı: 19

Serçeşme, Şubat 2006 Sayı: 19

Serçeşme, Temmuz 2006, Sayı: 22

Serçeşme, Ocak-Şubat 2007, Sayı: 26

Serçeşme, Aralık 2006, Sayı: 25

Serhat Erkmen, "İsrail Kuzey Irak'ta Ne Arıyor?" başlıklı analizi 30 Mayıs 2005 ASAM Suraiya Faroqhi, Çatışma Uzlaşma ve Uzun Dönemli Bektaşî Düzeni ve Osmanlı Devleti (16 - 17 yy), Çev., Derya Öcal, Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, SAYI: 12, KIŞ-1999, 149-160;

Şehriban Şahin, "Bir Kamusal Din Olarak Türkiye'de ve Ulus Ötesi Sosyal Alanlarda İnşa Edilen Alevilik", Folklor ve Edebiyat, Yıl: 2002, sayı: 29, s. 123-162;

Şuayip Özdemir, Dr. Yusuf Benli, Arş. Grv. Ruhi Abat, Misyonerlerin Yöneldiği Hedef
Kitle: "Gençlik" (Malatya Örneği) DİB-Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat
Fakültesi işbirliği 15-17 Nisan 2005 tarihinde yapılan Çanakkale'de "Türk Dünyasında
Misyonerlik" konulu bir sempozyumunda sunulan tebliğ.

Turan Eser, Avrupa Birliği Tuzak Mı, Yoksa Yeni Bir Fırsat Mı? Pir Sultan Abdal Dergisi,
Haziran 2004 SAYI: 57

Veliyettin Ulusoy, "Cumhuriyet ve Aleviler," Alevilerin Sesi, Yıl: 1998, sayı: 27;
V. Birsini, Kuyruklu Püskül, Deng Dergisi, sayı 69, Mart-Nisan 2003

Yusuf Küçükdağ, Şah İsmail'in Anadolu'yu Şiileştirme Çalışmaları ve Osmanlı Devleti'nin
Aldığı Önlemler, FOLKLOR / EDEBİYAT ALEVİLİK ÖZEL SAYISI - I Sayı:29 2002/ 1 s.
273-294;

Zeynel Gül, Almanya'da Alevi Örgütlenmesi Üzerine Kısa Bir Bakış, s. 371-382, Folklor /
Edebiyat Alevilik Özel Sayısı - II Sayı:30 2002/ 2

GAZETELER

AKŞAM

18.04.2002 Akşam, Politik Adam, PKK'nın ticaret oyunu
21 Aralık 2004 Akşam
2 Mart 2003 Akşam
4 Mart 2003 Akşam
25 Mayıs 2005 Akşam, Gerçeğini ve geleceğini arayan Alevilik
28.05.2007 Akşam, Reha Çamuroğlu söyleşi
1 Kasım 2006, Akşam, İsmail Pehlivan, Kentleşen Alevilik
12.02.2001 Akşam

CUMHURİYET

20.03.2006 Cumhuriyet
EVRENSEL
26.5. 2006 Evrensel Gazetesi

GÜNEŞ

21-22 Kasım 2006 Güneş, Rıza Zelyut, 'İslam dışı Alevilik' ve 'İlmli İslam' projesi 1-2

HÜRRİYET

26 Aralık 2007 Hürriyet
06.05.2002 Hürriyet
7 Mayıs 2002 Hürriyet, Türkiye KADEK'e karşı harekete geçti
10 Haziran 2007 Hürriyet Gazetesi Avrupa Baskıları, AABF Başkanı Turgut Öker ile dobra
dobra Ali Asker Barut
13.05.2004 Hürriyet
1 Ekim 2004 Hürriyet
22 Nisan 2007 Hürriyet, Soner Yalçın, Misyonerler 200 yıldır Anadolu'da
22 Kasım 1998 Hürriyet
24 Kasım 1998 Hürriyet
3.12.1998 Cumhuriyet, Aytunç Altındal, Görüş

15 Aralık 1998 Hürriyet
28 Mayıs 2001 Hürriyet, İsmet Solak: Dışardaki şer cephesi...
22.11.2001 Hürriyet Almanya'da PKK'ya baskın

MİLLİYET

26 Şubat 2005 Milliyet, Derya Sazak, Diyanet ve Aleviler
19 Ağustos 2006 Milliyet
24.7.2000 Milliyet Akyol, Taha. Aleviler Azınlık mı?
22 Eylül 2000 Milliyet
26/12/1998 Milliyet
16-17 Ağustos 2003 Milliyet, Ömer Erbil - Belma Akçura, AB Sürecinde Alevilik
15-21 Ağustos 2001, Milliyet, Ruşen Çakır- İhsan, Yılmaz, "Yolunu Arayan Alevilik
04 ve 07 Temmuz 2005 Milliyet, Kentleşen Alevilik Sosyolog Kamil Fırat'ın araştırması
Yayına hazırlayan: Belma Akçura
15 Mart 2006 Milliyet, Taha Akyol, Kürt Tartışması,
29 Aralık 2002 Milliyet, Amerikalı Elazığlılar akrabalarını arıyor!
27 Eylül 2007 Milliyet, Fikret Bila, TSK'nın ABD'den beklediği nedir?
09.02.2000 Milliyet
27 Mayıs 2007 Milliyet
20 Kasım 2004 Milliyet
13 Ekim 2004 Milliyet
03 Mayıs 2007 Milliyet
19 Haziran 2000 Milliyet Ömer Erbil, Son Türk Musevileri

ÖZGÜR POLİTİKA

20 Nisan 1998 Özgür Politika
19 Ocak 2003 Özgür Politika
4.10.1999 Özgür Politika, İnci Jann, Hz. İsa
23.9.2000 Özgür Politika
24 Şubat 1999 Özgür Politika
2.3.2001 Özgür Politika, Heyva Sor a Kurdistan Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Yıldız'ın röportajı
22 Temmuz 2003 Özgür Politika
08 Haziran 2001 Özgür Politika
19 Kasım 2001 Özgür Politika
23 Mayıs 1997 Özgür Politika
11 Eylül 2004 Özgür Politika, Öyküm Hz İsa'nın Öyküsüdür
27 Aralık 2002 Özgür Politika
25 Kasım 2006 Özgür Politika, Feleknaş Uca , Êzîdîler (1)
06-07 Temmuz 2003 Özgür Politika, Mehmet Bayrak, Kızıbaş Kürtler ve Protestanlık
23 Nisan 2004 Özgür Politika
Haydar Munzur, Kızıbaş Aleviliğin Doğuş Felsefesi Ve Alevi Öğretisi - I, 20 Aralık 2007
Yeni Özgür Politika
24 Ocak 2005 Özgür Politika

ÖZGÜR GÜNDEM

03 Ekim 2005 Ülkede Özgür Gündem
19.05.2007 Özgür Gündem

RADİKAL

25 Haziran 2007 Radikal, İsmail Engin, Aleviliğin muhtevası boşaltılıyor,
3 Ocak 2005 Radikal Gerçekler gün ışığında
22 Aralık 2007 Radikal
10 Ekim 2005 Radikal
08.03.2003 Radikal, Mine G. Kırkkanat, Kürt ateşi, Amerikan közü
14 Aralık 2007 Radikal
11.11.2005 Radikal, Fevzi Gümüş, Alevi istekleri karşılanmadı
23/02/2003 Radikal, Muhsin Kızılkaya, Yahudiler, Barzani ve cehalet!

SABAH

23.01.2004 Sabah
9 Haziran 2007 Sabah
24.03.2005 Sabah
31.05.2002 Sabah
6.10.2004 Sabah, Reha Çamuroğlu söyleşisi
9 Haziran 2007 Sabah
23-24.02.2004 Sabah
25 Ekim 2006 Sabah, Erdal Şimşek, Gizemli bir din: Yezidilik,

TÜRKİYE

03.12.2000 Türkiye
22 Kasım 2001 Türkiye, Misyonerlere dikkat
26.12.1998 Türkiye, M. Necati Özfatıra, Kuzey Irak'taki Kürtlere Hristiyanlık Çengeli

VATAN

12.02.2007 Vatan, AKP Alevileri nasıl kazanır?
01.10.2004 Vatan, Mustafa Mutlu, Bu tartışma en çok Alevilere zarar verir

YENİÇAĞ

21.02.2005 Yeniçağ, Hülki Cevizoğlu, Avrupa'dan yeni bir "dostluk!" daha... Sözde
"Kürdistanda" Alevi Federasyonu!..

YENİ ŞAFAK

30.08.2007 Yeni Şafak
28 Kasım 2006 Yeni Şafak
12 Mart 2005 Yeni Şafak, İbrahim Karagöl, Türk gazetecileri kim, neden fişliyor?
21 Şubat 2005 Yeni Şafak

ZAMAN

22 Haziran 1999 Zaman, Fuat Akyol, Maskeleri Düştü,
31.12.2004 Zaman
14.02.2005 Zaman
14.02.2005, Zaman, Etyen Mahçupyan, Alevilere azınlık yolu
06.02.2005 Zaman
31.01.2006 Zaman

WEB SİTELERİ (Sıralama raslantısal yapılmıştır)

www.kanalkultur.com/yolalevi/index.php?option=com_content&task=view&id=2046&Itemid=110
www.kurdistan.nu/dk-yazilar/roportaj_hesan_kilavuz.htm

www.haberakademi.net/default.asp?inc==makaleoku&hid=2890
www.alevi.com/aleviogretisi+M5a19efc3665.html
www.igdeli.de/0344e098c80a87b01/index.html
www.ntvmsnbc.com/news/423880.asp
www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem20/yil3/bas/b037m.htm
www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031967_populorum_en.html
www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/bultenler/disbasindairak-yeni/arsiv/2006/db-irak-2006-54.htm
www.gazeten.com/abd-ve-iraktaki-radikal-hiristiyanlar/
www.voanews.com/turkish/archive/2006-08/2006-08-17-voa8.cfm
www.antiempyalizm.org/gercek/gazete/article_58.shtml
www.aina.org/reports/fkpir.htm
www.ntvmsnbc.com/news/243163.asp?cp1=1
<http://research.yale.edu/ycias/database/files/MESV5-4.pdf>
www.yezidi.org
www.beroj.com/?k=1768
www.devletarsivleri.gov.tr/kitap/belge/2600belge/213.doc
www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2007/08/070815_yazidi.shtml
www.caritas.org
www.imb.org/centralasia/people/kurds.html
www.bedirxani.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=11
www.bedirxani.com/index.php
www.bedirhani.4t.com
www.eretzyisrael.org/~jkatz/kurds.html; www.kulanu.org/links/adiabene.html;
www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=801&letter=A&search=Monobaz
www.fredaprim.com/pdfs/2007/Adiabene_Was_Assyrian.pdf
www.armedforcesjournal.com/forums/showthread.php?t=38374992
www.liberal-dt.org.tr/at/at-htk5.htm
www.haberturk.com/yazarlar.haberturk/?@=82521&pid=2033
<http://kehaberler.blogspot.com/2003/02/uur-ipeki-habertrkte-krte-konuan-ve.html>
www.atin.org/detail.asp?cmd=articledetail&articleid=390
www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=6075&cid=8768&katman=2&ait=8765&baslik=
<http://f28.parsimony.net/forum68141/messages/968.htm>
www.hist.net/kieser/pu/responses.html
www.caferider.org
www.caferiyoldergisi.org
www.bianet.org/bianet/kategori/toplum/4179/alevi-hareketi-toparlaniyor
<http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/23.php>
www.geocities.com/alabasters_archive/zionist_plan.html
www.counterpunch.org/heard04252006.html
<http://acjtr.blogspot.com/2004/06/nilden-frata-yahudi-devleti-safsatas.html>
www.alevi.dk
www.alevi.dk/BASIN%20ARSIV/Alevilik%20Danimarka%20da%20resmen%20tanindi..htm
www.alevieten.com
www.aleviakademisi.de/site/content/view/181/
www.alevi.com/tr/projeler/okullarda%20alevilik%20dersi.html,
www.konrad.org.tr/Cok%20dinli%20yasam%20tr/fuess.pdf.

www.alevi.com/aabf0+M5e59f9aec9f.html
www.marife.org/6-uzum.htm
www.alevi.com/ismail_kaplan0+M50aa74bc4ac.html
http://turkish.turkey.usembassy.gov/din_ozgurlugu.html
www.alevi-fransa.com/arastirma-12.htm;
www.hubyar.org/v2/viewpage.php?page_id=18;
www.hubyar.org/v2/viewpage.php?page_id=19
www.alevihaber.org/v2/index.php?option=com_content&task=view&id=1877&Itemid=79
www.alevibektasi.org/alisiz_alevilik.htm
[http://ismailbesikci.com/pdf/Alevilerdekafakarisi\(kligi\(son\).doc](http://ismailbesikci.com/pdf/Alevilerdekafakarisi(kligi(son).doc)
www.aleviyol.com/bulanikkafa.htm
www.ismailbesikci.com
<http://german.rizgari.com/modules.php?name=News&file=article&sid=7484>
www.alevieten.com/oud/aleviyolu/kammuoyuna.htm
www.peyamaazadi.org/modules.php?name=News&file=article&sid=943
www.rizgari.com/modules.php?name=News&file=article&sid=2697
www.igdeli.de/0344e098c80a87b01/index.html
www.aleviyolu.net/news2/index.php?Archive=269
www.voanews.com/turkish/archive/2004-08/a-2004-08-12-6-1.cfm)
www.newyorker.com/fact/content/?040628fa_fact
www.marife.org/6-uzum.htm
www.alewiten.com/almanokul.htm
www.pirsultan.net/kategori.asp?KID=20&ID=102&aID=191
www.nusayri.com
www.garipdede.com
www.haber7.com/haber.php?haber_id=114594
www.eriklibaba.com
www.aleviyolu.net
www.aleviyolu.net/news2/index.php?Archive=269
http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/yasin_aktay_alevilik.pdf
<http://komunar.pkk-info.com/komunar/10/tamdemokratiklesme.html>
www.zazaki.org/modules.php?name=News&file=article&sid=46
www.uzaklar.net/html/faik_bulut.HTM
www.enstituyakurdi.org
www.habarakademi.net/default.asp?inc=makaleoku&hid=2678; Dr İsmail
www.alevi.com/aleviogretisi+M5276e581cec.html
www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=6758&baslik=NAMUSSUZLUK%20VE%20C4%BOHANET%C4%BON%20BELGELER%C4%B0%20-1
www.alevieten.com/oud/news/index.php?Archive=85
www.dersimname.org
www.kanalkultur.com
www.netkitap.com/m_ayrinti.asp?id=38873
www.armedforcesjournal.com/forums/showthread.php?t=38374992
www.sutv.eu
www.yoltv.eu
www.alevi.com/etkinlik+M584746456b6.html
www.duezguen-tv.com
www.cemtv.com.tr
www.demtv.gen.tr

www.aleviweb.com/forum/showthread.php?t=14104
www.haber10.com/haber/37711/
www.karacaahmet.com
www.sahkulu.com
www.cemvakfi.org
www.lifeinbursa.com/haberx/7204/33/akp_alevileri_nasil_kazanir.htm
www.hacibektasdernegi.org/anasayfa.html
www.hacibektasvakfi.org
www.pirsultan.net
www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=6758&baslik=NAMUSSUZLUK%20VE%20C4%B0HANET%C4%B0N%20BELGELER%C4%B0%20-1
www.gencerenler.4mg.com/Genc%20ERENLER%20Hakkinda.html
www.kanalkultur.com/yolalevi/index.php?option=com_content&task=view&id=1415&Itemid=30
www.hacibektas.com/index.php?id=kultur_ve_sanat
www.karacaahmet.com/cevap.asp?kid=720&baslik=Nejat%20Birdo%C3%B0an%20M%C3%BCritlerine%20%C3%9Dthaf%20Olunur!!!!
www.psakd.org/yazarlar/aleviligin_yol_ayriminda_nejat_birdogan.html
www.internethaber.com/news_detail.php?id=111186

Misyoner Örgütlerin KÜRT ve ALEVİ OPERASYONU

ALİ RIZA BAYZAN

Protestan bir misyoner olan Douglas Layton, “Kitab-ı Mukaddes’te Kürtler” adlı çalışmasında Kürtlerin Medlerin varisi olduğunu iddia etmektedir. Layton’a göre Kürtler, yeniden Kitab-ı Mukaddes’teki Med Kimliği’ne dönmelidirler.

Bazı okurlarımız bir Protestan misyonerin, bir kitabının üzerine kurulacak bir teorinin ancak bir “komplo teorisi” olabileceğini düşünebilir. Doğrudur. Söz teoriye geldiğine göre, bilimsel racona uyalım ve teorimizin bir “komplo teorisi” mi yoksa “var olan komplo hakkında bir teori” mi olduğunu test edelim.

ALEVİLER

Alevileri, kendi hareketlerinin yedeğine almak için çalışan ayrılıkçı Kürtçüler ile Alevileri, sosyalist hareketin arka bahçesi hâline getirmek için uğraş veren bazı Alevi örgütler, Misyoner Örgütlerle ortak bir konseptte buluşuyor: “Alevilik, İslam dışıdır.”

Peki ya Aleviler bu duruma ne diyor?

YÜZYILIN KOMPLOSU

Küresel Vaftiz, Türkiye’de Amerikan Misyonerleri, Misyonerin Soykırım Oyunu kitaplarının yazarı Ali Rıza Bayzan, “Misyoner Örgütlerin” yürüttüğü “Kürt ve Alevi Operasyonu”nu yüzyılın komplosu sayıyor. Ve elinizdeki kitapta “yüzyılın komplosu”nun izini sürüyor.

Medeniyet Perspektifi

Yazar çalışmalarında referans noktasının politik olmadığını; amacının, medeniyet perspektifine dayalı araştırmacı gazetecilik ekseninde konuyla ilgili olarak 5N+1K sorusuna cevap vermekten ibaret olduğunu belirtiyor. Bu bağlamda kendi adına, toplumsallıkla kurulu olan bağlantılarının özgünlük esasına dayalı olduğunu, bu nedenle bir kimlik göstergesi sayılamayacağını da özellikle vurguluyor.

“Biz konuşmuyoruz!...
Kitaplarımız anlatıyor...”

İ Q K Ü L T Ü R S A N A T Y A Y I N C I

www.iqkultursanat.com

E-mail: info@iqkultursanat.com